

NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI • NOVEBA 2014

Liaona

**Vosa mai
na Koniferedi
Raraba**

**Eratou Vosa ena Vosa ni
Nodratou dui Vanua
o Elder Gavarret,
Elder Godoy, kei
Elder Wong**

Karisito ena kedra maliwa na Vukavuka, mai vei J. Kirk Richards

Ena vukui Jisu Karisito, “era sa rai na mataboko, ka lako na lokiloki; sa vakasavasavataki na vukavuka, ka rogo rawa na didivara, sa vakaturi cake tale na mate sara, a sa vunautaki na itukutuku vinaka vei ira na dravudravua” (Maciu 11:5).

SOQONI ENA MATAKA NI VAKARAUWAI

- 4 Ni sa Kidavaki Mai ki na Koniferedi
Peresitedi Thomas S. Monson
- 6 Na Vu ni Noda iNuinui
Peresitedi Boyd K. Packer
- 9 O Qara Tu iVei?
Elder Lynn G. Robbins
- 12 Na Sakaramede—na Vakavoui ni Yalo
Cheryl A. Esplin
- 14 Veivueti ena Duavata
Elder Chi Hong (Sam) Wong
- 16 Galala Vakaoti, mera Kitaka Vakaiira
Elder D. Todd Christofferson
- 20 Na kena Ciqomi e dua na iVakadinadina ni Rarama kei na Dina
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

SOQONI ENA YAKAVI NI VAKARAUWAI

- 24 Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu
Peresitedi Henry B. Eyring
- 25 Veilomani ka Bulavata ena Maliwa ni Duidui
Elder Dallin H. Oaks
- 28 Josefa Simici
Elder Neil L. Andersen
- 32 iTubutubu: Na Qasenivuli Taumada ni Kosipeli nei Luvedra
Tad R. Callister
- 34 Vakanamata ki na iDabedabe Vakatu ni Kalou ena Yalodei
Elder Jörg Klebingat
- 37 Io, Turaga, Au Na Muri Kemuni
Elder Eduardo Gavarret
- 40 Eda sa Sega Li ni Dravudravua Kecega
Elder Jeffrey R. Holland
- 43 Kunea na Vakacegu e Tudei ka Tara Cake na Matavuvale Tawamudu
Elder L. Tom Perry

SOQONI NI MATABETE

- 46 Digidigi Vakayalomatua
Elder Quentin L. Cook
- 50 Au Kila Vakataki Au na Veika Oqo
Elder Craig C. Christensen

- 53 Na Lawa ni Lolo: E Dua na iTavi ni Nodra Qaravi na Dravudravua kei na Vakaloloma
Bisopi Dean M. Davies
- 56 “Noqu Turaga, Koi Au Beka?”
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 59 Na Matabete ni Vakavakarau
Peresitedi Henry B. Eyring
- 67 Tuberi Vinaka ki Vale
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA MATAKA NI SIGATABU

- 70 Tomani Tiko na iVakatakila
Peresitedi Henry B. Eyring
- 74 Nodra Tokoni na Parofita
Elder Russell M. Nelson
- 77 Bula Me Vaka Na Nodra Vosa na Parofita
Carol F. McConkie
- 80 Na Bula Tawamudu—Meda Kila na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito
Elder Robert D. Hales
- 83 Na Sakaramede kei na Veisorovaki
Elder James J. Hamula
- 86 Mo Lewa Deivaki na iLakolako ni Yavamu
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA YAKAVI NI SIGATABU

- 89 Tikoga ena Lomani Boto ka Tautauri Toka!
Elder M. Russell Ballard
- 92 Vakaliuca mo Bulataka Nomu Vakabauta
Elder Richard G. Scott
- 96 Sa Tiko na iTuvatuvu ni Turaga Baleti Keda!
Elder Carlos A. Godoy
- 99 Na iVola
Elder Allan F. Packer
- 102 Noda Veiqaravi Yadua
Elder Hugo E. Martinez
- 104 Kua ni Vakamamadataka na Veika Tabu
Elder Larry S. Kacher
- 107 Lako Mai ka Raica
Elder David A. Bednar
- 110 Me Yacova Nida Qai Sota Tale
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI RARABA NI MARAMA

- 111 Vakarautaki ena iValavala ka Sega ni Se Bau Kilai
Linda K. Burton
- 114 Luvena Yalewa ni Veiyalayalati na Kalou
Jean A. Stevens
- 117 Wasea na Nomu Rarama
Neill F. Marriott
- 120 Bulataka na Kosipeli ena Reki
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 64 Vakaitutu Raraba kei na Vakaillesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 124 iTuvatuvu ni iTalanoa ni Koniferedi
- 125 iTukutuku ni Lotu

iVakaleka ni ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

MATAKA NI VAKARAUWAI, 4 NI OKOTOVA, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.

iDolamasu: Bonnie L. Oscarson.

iSogo Masu: Elder Bradley D. Foster
Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, na kena dairekita; Richard Elliott kei Andrew Unsworth, daunioqani: "Mataka Sa Qai Kida Mai," *Sere ni Lotu*, naba 1; "E Ulunivanua," *Sere ni Lotu*, naba 4, tuva o Wilberg, sega ni taba; "E Totoka ko Saioni," *Sere ni Lotu*, naba 25, tuva o Wilberg, sega ni taba; "iSolisoli ni Kalou e Veisiga," *Sere ni Lotu*, naba 40; "If I Listen with My Heart," DeFord, tuva o Murphy, sega ni taba; "From All That Dwell below the Skies," *Hymns*, naba 90, tuva o Wilberg, sega ni taba.

YAKAVI NI VAKARAUWAI, 4 NI OKOTOVA, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.

iDola Masu: Elder Wilford W. Andersen.

iSogo Masu: Elder Edward Dube

Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere cokovata mai na iteki eso e Tooele, Grantsville, kei Stansbury Park e Utah; Hollie Bevan, dairekita; Linda Margetts, daunioqani: "Arise, O God, and Shine," *Hymns*, naba 265, tuva o Wilberg, tabaka o Oxford; "Au sa Kila ni Bula Tu," *Sere ni Lotu*, naba 76, tuva o Huff, sega ni taba; "Na Noda iVakabula," *Sere ni Lotu*, naba 5; "Mo ni Mai Tikoga Kei Au," *Sere ni Lotu*, naba 93, tuva o Gates, taba mai vei Jackman.

BOGI NI VAKARAUWAI, 4 NI OKOTOVA, 2014, SOQONI NI MATABETE

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.

iDola Masu: Elder Bruce A. Carlson.

iSogo Masu: Elder James B. Martino

Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere ena Koronivuli ni Kaulotu mai Provo; Ryan Eggett kei Elmo Keck, dairekita; Clay Christiansen, daunioqani: "Me da Sa Yadra Mai," *Sere ni Lotu*, naba 196, tuva o Wilberg, sega ni taba; Seresema ni Kaulotu: "I Hope They Call Me on a Mission," *iVolanisere ni Gonelalai*, 169; "I Will Be Valiant," *iVolanisere ni Gonelalai*, 162; "We'll Bring the World His Truth," *iVolanisere ni Gonelalai*, 172; "Called to Serve," *iVolanisere ni Gonelalai*, 174, tuva Evans kei Eggett, sega ni taba;

"Turaga Keitou Vuabale," *Sere ni Lotu*, naba 10; "Matabete kei Isireli," *Sere ni Lotu*, naba 194, tuva o Spiel, sega ni taba.

MATAKA NI SIGATABU, 5 NI OKOTOVA, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.

iDola Masu: Elder Don R. Clarke

iSogo Masu: Rosemary M. Wixom

Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg, dairekita; Andrew Unsworth kei Clay Christiansen, daunioqani: "Sing Praise to Him," *Hymns*, naba 70; "Praise the Lord with Heart and Voice," *Hymns*, naba 73; "Dokai Koya," *Sere ni Lotu*, naba 15, tuva o Wilberg, sega ni taba; "Me da Lako ki Vua," *Sere ni Lotu*, naba 58; "Softly and Tenderly," Thompson, tuva o Wilberg, sega ni taba; "Na Yavu Tudei," *Sere ni Lotu*, naba 44, tuva o Wilberg, sega ni taba.

YAKAVI NI SIGATABU, 5 NI OKOTOVA, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.

iDola Masu: Elder David F. Evans

iSogo Masu: John S. Tanner

Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, dairekita; Bonnie Goodliffe kei Linda Margetts, daunioqani: "Lo, the Mighty God Appearing!" *Sere ni Lotu*, naba 55, tuva o Murphy, sega ni taba; "Wilika na Nomu Kalougata," *Sere ni Lotu*, naba 144; "Au Luve ni Kalou," *Sere ni Lotu*, naba 185, tuva o Murphy, sega ni taba; "Masuti Kemuni," *Sere ni Lotu*, naba 13, tuva o Wilberg, sega ni taba.

BOGI NI VAKARAUWAI, 27 NI SEPTEBA, 2014, SOQONI RARABA NI MARAMA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.

Veiliutaki: Rosemary M. Wixom

iDola Masu: Dorah Mkhabela.

iSogo Masu: Amy Caroline White.

Matasere cokovata ni Lalai, Goneyalewa, kei na iSoqosoqo ni Veivukei mai na iteki eso e Magna, Hunter, kei Taylorsville e Utah; Erin Pike Tall, dairekita; Linda Margetts, daunioqani: "On This Day of Joy and Gladness," *Hymns*, naba 64, tuva o Tall kei Margetts, sega ni taba; "I Love to See the Temple," *iVolanisere ni Gonelalai*, 95, lagata e dua na matasere ni gonelalai mai Seoul e Korea, tuva o Zabriskie, sega ni taba; Seresema: "I Know That My Savior Loves Me," Bell kei Creamer;

"Au sa Kila ni Bula Tu," *Sere ni Lotu*, naba 76, tuva o Tall kei Margetts, sega ni taba; "Au Luve ni Kalou," *iVolanisere ni Gonelalai*, 2, tuva o Zabriskie, sega ni taba; "Sa Totoka ko Saioni," *Sere ni Lotu*, naba 41, tuva o Ward, sega ni taba.

VOSA NI KONIFEREDI SA TU

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena Initani ena veivosa e vuqa, lako ki na conference.lds.org ka digitaka e dua na vosa. Era sa tu talega na vosa ena Gospel Library mobile app. Sa kena ivakarau me sa dau tu na vosa katonu ena veisitoa ni lotu ni oti e ono na macawa mai na gauna ni koniferedi raraba. Na itukutuku me baleta na koniferedi raraba ena kena ivakarau me baleti ira na lewenilotu lokiloki sa tu ena disability.lds.org.

ITUKUTUKU NI VEITUBERI KEI NA SIKO VUVALE

Me baleta na itukutuku ni veituberi kei na siko vuvale, yalovinaka ka digitaka e dua na itikotiko ka sotava vakavinaka duadua na nodra gagadre o ira o sikova.

E WAQANA

E liu: iTaba mai vei Nathaniel Ray Edwards.
E muri: iTaba mai vei Leslie Nilsson.

VEITABA NI KONIFEREDI

iRairai eso ni koniferedi raraba e Salt Lake City a tauri mai vei Welden C. Andersen, Cody Bell, Janae Bingham, Randy Collier, Weston Colton, Craig Dimond, Nathaniel Ray Edwards, Ashlee Larsen, August Miller, Brian Nicholson, Leslie Nilsson, Matthew Reier, Christina Smith, kei Byron Warner; e Alexandria, Virginia, USA, mai vei Chance Hammock; e Verona, Wisconsin, USA, mai vei Jenifer Ann Lee; e Peachtree Corners, Georgia, USA, mai vei David Winters; e San Lorenzo, Paraguay, mai vei Rebeca Ríos Benites; e Saipan, Northern Mariana Islands, mai vei Del Benson; e Cuauhtémoc, Mexico, mai vei Niltza Beatriz Santillan Castillo; e Sobral, Brazil, mai vei Wesley Dias; e Las Piñas, Philippines, mai vei Daniel Sanchez Labajo Jr.; e Waterford, Ireland, mai vei Eymard Martin; e Canoas, Brazil, mai vei Michael Morris Jr.; e Bariloche, Argentina, mai vei Josué Peña; vata e Cape Town, South Africa, mai vei Samantha Scales.

**NOVEBA 2014 17 NO. 4
LIAONA 10991 858**

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Thomas S. Monson,
Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuoramu ni iAposito Le Tinikarua:

Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen

Edita: Craig A. Cardon

Dauvakasala: Mervyn B. Arnold, Christoffel Golden, Larry R. Lawrence, James B. Martino, Joseph W. Sitati

Manidia Dairekita: David T. Warner

Dairekita ni Matavuvuale kei na Veitokoni

kina Matavuvuale: Vincent A. Vaughn

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: R. Val Johnson

iVukevuke Manidia Edita: Ryan Carr

Veivuke ena Tabavola: Lisa C. López

Volavola kei na Edita: Brittany Beattie, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garrett H. Garff, LaRene Porter Gaunt, Mindy Anne Leavitt, Michael R. Morris, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Paul VanDenBerghe, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie M. Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Nate Gines, Colleen Hinckley, Eric P. Johnson, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabavola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Katie Duncan, Bryan W. Gygi, Denise Kirby, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty

Tabaki taumada: Jeff L. Martin

Dairekita ni Tabavola: Craig K. Sedgwick

Dairekita ni Veivotayaki: Stephen R. Christiansen

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamaca tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na televoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu se ililui ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na ivola kei na vakatataro ena parokaramu ni kompiuta ena liahona.lds.org; ena i-meli ki na liahona@ldschurch.org; se ena meli ki na *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na ivola i Momani ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataka oti ena vosa vaka- Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakararawataka), Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti, Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisladi, Idonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Siperi, Suwiteni, Svahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urduu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2014 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloyaloya era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyaloyaloya eso kevaca era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

November 2014 Vol. 17 No. 4 LIAHONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 707.4.12.5).

NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

KEDRA ITUVATUVA

VAKAMATANIVOLA

O IRA ERA VOSA

Andersen, Neil L., 28
Ballard, M. Russell, 103
Bednar, David A., 121
Burton, Linda K., 111
Callister, Tad R., 38
Christensen, Craig C., 50
Christofferson, D. Todd, 16
Cook, Quentin L., 46
Davies, Dean M., 53
Esplin, Cheryl A., 12
Eyring, Henry B., 24, 69, 81
Gavarret, Eduardo, 43
Godoy, Carlos A., 96
Hales, Robert D., 80
Hamula, James J., 93
Holland, Jeffrey R., 40
Kacher, Larry S., 104
Klebingat, Jörg, 34
Marriott, Neill F., 143
Martinez, Hugo E., 102
McConkie, Carol F., 87
Monson, Thomas S., 4, 67, 99, 110
Nelson, Russell M., 74
Oaks, Dallin H., 25
Packer, Allan F., 99
Packer, Boyd K., 6
Perry, L. Tom, 43
Robbins, Lynn G., 9
Scott, Richard G., 105
Stevens, Jean A., 114
Uchtdorf, Dieter F., 20, 56, 135
Wong, Chi Hong (Sam), 14

ITUVATUVA VAKAIULUTAGA

Bulakilikili, 67
Bula rawati kaya, 53
Bula savasava, 46, 67
Bula vakatina, 43
Bula vakayalo, 34
Cakacaka ni kaulotu, 4, 43, 121
Cakacaka ni valetabu, 105, 99
Dina, 20, 25, 121
Duavata, 14, 80
Galala, 16, 46, 99, 92, 96, 104
iNuinui, 6
Ira na Parofita, 9, 81, 74, 87, 103
iSoqosoqo ni Lotu, 74
iTutu Vakutama, 43
iTuvatuva ni veivakabulai, 16, 99, 96
iVakadinadina, 6, 20, 28, 50, 80, 104
iVakaraitaki, 32, 67, 99, 104
iVakaro, 135
iVakatakila, 81, 87, 111
iVola ni Tuva Kawa, 99
Jisu Karisito, 6, 9, 12, 14, 16, 20, 25, 43, 43, 46, 67, 87, 80, 93, 99, 105, 102, 121, 143
Josefa Simici, 6, 9, 28, 50, 53, 81, 80, 96
Kalou na Tamada, 20, 34, 80, 135
Kaukauwa vakayago, 34
Kena ivakarau, 56, 96
Koniferedi raraba, 4, 110
Lewa Dodonu, 16
Loloma, 25, 80, 102, 135
Loloma veivueti, 6, 16
Lomalomaru, 104
Lotu vakamatavuvuale, 105
Masu, 20, 38, 40, 105
Matabete, 67
Matabete i Eroni, 53, 69
Matabose, 14
Matavuvuale, 38, 43, 105, 99, 143

Na Lolo, 40, 53
Papitaio, 114
Rarama, 20, 143
Sakaramede, 12, 93
Saumaki, 43, 56, 104
Talairawarawa, 34, 43, 99, 111
Vakabauta, 14, 50, 87, 105
Vakamau, 46, 114
Vakatisaipeli, 40, 46, 56, 99, 102, 110
Vakatulewa vakataki kaya, 16
Vakavakarau, 69, 111
Valetabu, 4, 111, 114, 143
Veikadredre, 103, 110
Veilalawa, 46
Veileti, 25
Veiliutaki, 74
Veiqaravi, 53, 69, 102, 110, 135
Veisau, 34, 56
Veisorovaki, 6, 12, 16, 34, 93, 105, 121, 143
Veitemaki, 67, 99
Veivakabulabulataki, 14
Veivakalesui Mai, 28
Veivakalougataki vakapeteriaki, 96
Veivakarokorokotaki, 25
Veivakavulici, 38
Veivakayararayataki vakaicaba, 9
Veivosoti, 6, 12, 34
Veivutuni, 16, 34
Veiyalayalati, 114
Viavialevu, 56
Vukitani, 9, 103
Vuku, 46
Vuli ivolanikalou, 20, 50, 103, 105
Welefea, 40, 53
Yalomalua, 56
Yaloqaqa, 9
Yalo Tabu, 81, 80, 104
Yalovinaka, 25, 110

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Ni sa Kidavaki Mai ki na Koniferedi

Ni da vakarorogo, me sa tarai na lomada ka tosoicake na noda vakabauta.

Kemuni na taciq kei na ganequ, sa ka ni marau vei au me'u kidavaki kemuni ki na koniferedi levu ni vuravura oqo. Eda sa soko-muni vata ena tikina eso wavolita na vuravura meda vakarorogo ka vuli mai vei ira na tacida kei na ganeda eda sa tokona ena Vakaitutu Raraba kei na vakaillesi raraba ena Lotu. Era sa qara na veivuke mai lomalagi me baleta na itukutuku eso era na cauraka, ka ra sa vakila na veivakauqeti me baleta na veika ena tukuni.

Sa mai yacova na koniferedi oqo na ika 90 ni yabaki ni vakananumi ni kakaburaki ena retio ena koniferedi raraba. Donuya na koniferedi ni Okotova 1924, a kaburaki na soqoni ena imatai ni gauna ena retio mai na tabana taukeni ni Lotu na KSL. Na koniferedi oqo sa mai yacova talega na ika 65 ni vakananumi ni yabaki ni kakaburaki ena retio yaloyalo ena koniferedi. Ena koniferedi raraba a vakayacori ena Okotova 1949, e a vakau na soqoni ena imatai ni gauna ena retio yaloyalo ena yasayasa taucoko e Salt Lake mai na tabana ni retio yaloyalo na KSL.

Eda vakavinavinakataka na veivakalougatataki vou ni vakauitukutuku ni vakatara e milioni eso na lewe ni Lotu mera sarasara se vakarorogo ki na koniferedi raraba. Na veisoqoni ena mua ni macawa oqo sa na kaburaki tiko ena retio yaloyalo, retio, vakacurumi ena setilaiti, kei na Initaneti, oka kina na veigacagaca vakalivaliva tuberi.

Donuya na ono na vula sa oti ena noda a sota taumada, sa mai vakatabui e dua na valetabu vou ka dua e vakatabui tale. Ena Me, a vakatabuya kina o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf na Valetabu e Fort Lauderdale Florida. E dua na veivakamarautaki totoka ni itabagone vakavanua a vakayacori ena siga ni bera na veivakatabui. Ena siga ka tarava, ena Sigatabu, ika 4 ni Me, a vakatabui na valetabu ena tolu na soqoni.

Ena rua ga na macawa sa oti e a noqu na madigi me'u vakatabuya tale kina na Valetabu e Ogden Utah, ka a vakatabui taumada ena 1972 mai vei Peresitedi Joseph Fielding Smith. E dua na veivakamarautaki vakavanua vakaiyanaqa a vakayacori ena siga ni

bera na vakatabui tale, ena nodra vakaitavi e vuqa na itabagone ka wase rua kina na veivakalasai, ka dui era matanataka ena kena vakayadua. Taucoko, e 16,000 na itabagone a vakaitavi. Na veiqaravi ni veivakatabui tale a vakayacori ena siga ka tarava, ka ra vakaitavi kina e vuqa na Veitacini tagane, vakakina o ira na iliuliu ni mataisoqosoqo kei na peresitedi ni valetabu, o rau nona daunivakasala, kei na dui watidra.

Sa tomani voli ena maqusa na tara ni noda valetabu. Ena vula ka tarava sa na vakatabui tiko na Valetabu vou e Phoenix Arizona, kei na yabaki

vou, ena 2015, keitou vatavatairailago ni vakatabui se vakatabui tale e rauta ni lima na valetabu, ka levu tale ena rawa, ni vakatau tiko ena kena vakacavari.

Me vaka au a tukuna ena Epereli, ni ra sa tara oti taucoko na valetabu era a kacivaki eliu ka vakatabui, sa na tiko vei keda e 170 na valetabu vakayagataki robota na vuravura. Baleta ni da sa vakanamatataka tiko na noda sasaga ena vakacavari ni valetabu era a kacivaki eliu, ena gauna oqo keitou sa sega ni na kacivaka e dua tale na valetabu vou. Ia, mai liu, ni keitou vakatakila rawa na gagadre

ka vakadeitaka na vanua eso, na kaci-vaki ni ikuri ni valetabu sa na caka.

Na Lotu sa tomana tiko na kena tubu. Eda sa sivia tu oqo vaqacaco na 15 na milioni ka tosocake tikoga ena iwiliwili. Na noda sasaga ni kaulotu e sa sega ni tarovi rawa. Sa tiko vei keda e sivia na 88,000 na daukaulotu era vei qaravi voli, ka wasea tiko na itukutuku ni kosipeli ki vuravura raraba. Keitou vakadeitaka ni cakacaka vakaulotu e sa dua na itavi vakamatabete, ka keitou vakayaloqagataki ira taucoko na cauravou bula kilikili ka rawata, mera vei qaravi. Keitou sa vakavinavinaka vakalevu kivei ira na

goneyalewa ka ra vei qaravi talega. Na nodra cau sa ka vakasakiti, dina ga era sa sega ni okati ena lawa vata ga mera vei qaravi me vakataki ira na cauravou.

Au sa sureti kemuni oqo mo ni vakatudaliga kivei ira na turaga kei na marama ka ra na vakaitavi nikua vakakina ni mataka ena noda soqoni ni koniferedi. O ira kece na kerei mera vosa era vakila ni ra cakava tiko e dua na itavi levu. Ni da vakarorogo, me sa tarai na lomada ka tosoicake na noda vakabauta, sa noqu masu malumalumu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Boyd K. Packer

Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Vu ni Noda iNui

Na ivakadinadina ni inuini ni veivueti e dua na ka e sega ni rawa ni vakarautaki se wiliki. O Jisu Karisito na ivurevure ni inuini ko ya.

Ena vica vata na yabaki sa oti keirau a lako kei Sisita Packer ki na Univesiti mai Okosivote. Keirau a vaqara tiko na ivolatukutuku kei tukaqu vakavitu. A yalovinaka vei keirau na iliuli ni Christ College e Okosivote, o Vuniwai Poppelwell, ka kauta mai na daumaroroi itukutuku ena koliji na ivolatukutuku eso. Keirau raica kina ena yabaki 1583 na yacai tubuqu, o John Packer.

Ena yabaki ka tarava keirau lesu tale ki Okosivote me keirau laki solia e dua na ivolayavu ni cakacaka totoka ki na valenivola e Christ's College. A sega soti beka ni logavinaka vei Vuniwai Poppelwell. Rairai e nanuma beka ni da sega ni vakabauta dina Vakarisito. A mani kaciva na italatala ni koronivuli me ciqoma na ivola.

Ni bera ni soli yani na ivolanikalou vua na italatala, au dolava na Topical Guide ka vakaraitaka vua e dua na ulutaga: e 18 na draunipepa, volai vakamatailalai, dua ga na laina kena veiyawaki, tuvai kina na idusidusi ki na ulutaga "Jisu Karisito." Oqo e dua na vakasokumuni vata ni idusidusi vakaivolanalou ena ulutaga

ni iVakabula se qai bau biuvata ena itukutuku ni vuravura—na ivakadinadina mai na Veiyalayalati Makawa kei na ka Vou, na iVola i Momani, kei na Vunau kei na Veiyalayalati, kei na Mataniciva Talei.

"Se vakacava ga na ivakarau o vakamura kina na idusidusi oqo," au tukuna vua, "mai na dua na yasana ki na dua tale, lako cake lako sobu, mai na dua na ivola ki na dua tale, dua na ulutaga kina dua tale—o na raica ni ra ivakadinadina tudei ka duavata ni kena vakalou na nona cakacaka na Turaga o Jisu Karisito—Nona sucu, Nona bula, Nona ivakavuvuli, Nona rube ena kauveilatai, Nona Vakaturi tale, kei na Nona Veisorovaki."

Ni oti noqu wasea vua na italatala eso na nona ivakavuvuli na iVakabula, sa veisau na draki ni veimaliwai, ka vakasasarataki keirau wavoki e koronivuli, oka kina e dua na vakadidike e lomaniqeke ka kunei kina eso na ivakatakarakara ka se caka ena gauna vaka-Roma.

Ena maliwa ni idusidusi ena Topical Guide e koto kina na kena oqo mai na iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito: "Eda

sa vunautaki Karisito ka parofisaitaki Karisito, ia eda sa vola na ka sa vakatakilai vei keda, me ra kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na noda ivalavala ca" (2 Nifai 25:26).

Sa tukuna na iVakabula ena Nona vosa, "Oi au na sala, kei na vu ni dina, kei na vu ni bula: sa sega ni torovi Tamaqu walega e dua na tamata, ena vukuqu ga" (Joni 14:6).

Mai na iVola i Momani, e tukuna kina o Koya: "Raica sai au ga sa vakarautaki tu mai na ivakatekivu kei vuravura meu vakabulai ira na noqu tamata. Raica sai au ko Jisu Karisito. . . . Sai au na nodra rarama na tamata kecega sa vakabauta na yacaqu ka tawamudu; ia era na yaco me luvequ tagane kei na luvequ yalewa" (Ica 3:14).

E vuqa, vakavuqa tale na veidusidusi ena ivolayavu kece ni cakacaka e tukuna na itavi vakalou nei Jisu Karisito me vaka ni nodra iVakabula kece o ira era sa bula oti kei ira era se bera ni sucu mai ki na bula oqo.

Mai na Veisorovaki nei Jisu Karisito eda sa vueti kece kina mai na Lutu ni tamata, ka yaco ena nodrau kania o Atama kei Ivi na vuanikau vakatabui ena Were ko Iteni, me vaka e tukuni ena 1 Korinica: "Ni sa qai mate kecega ena vukui Atama, ena vakabulai kece talega ena vukui Karisito" (1 Korinica 15:22).

E vakavuvulitaka na iVola i Momani, "Raica sa kilikili me vakacabori e dua na ilutua ka iotioti ni isoro . . . , kevaka e sega era na rusa vakaidina na tamata kecega; raica eda sa tamata ivalavala ca kecega; eda sa muduki tani ka lako sese, ka na rusa vakaidina, ia eda na bula ena vuku ni isoro sa vakacabori . . . raica ena vakacabori ga e dua na isoro sa vakalou" (Alama 34:9–10).

Eda na sega beka ni bulataka na bula uasivi sara, ka tu na itotogi ni noda cala, ia ni se bera ni da lako mai ki vuravura, eda sa vakadonuya me da na vakarorogo ki na Nona lawa ka ciqoma na itotogi ni kena voroki na lawa oqori.

"Ni sa ivalavala ca ko ira kecega na tamata, ka sega ni yacova na ka e vakarokorokotaki kina na Kalou;

“A ra sa vakadonui walega ena loloma ni sa volia na bula ko Jisu Karisito” (Roma 3:23–24).

A vakarautaka na Veisorovaki na iVakabula, ka sa vakarautaki kina e dua na sala vei keda me da yaco me savasava. Sai Jisu Karisito na Karisito sa vakaturi cake mai na mate. Eda qaravi Koya ka vakadinadinataki Koya ena mosi a sotava ena vukuda kece kei na mosi a vosota o Koya ena vukuda yadua, mai na Were e Keci-semani kei na kauveilatai. A sotava kece oqori ena yalomalumalumu kei na veiciqomi tawamudu ena vuku ni nona itavi kei na inaki vakalou.

O ira era na veivutuni ka biuta na ivalavala ca era na kunea ni se dodo tu ga na Ligana dauloloma. O ira era vakarorogo kina ka muria na Nona vosa kei na nodra vosa na Nona italai digitaki era na kunea na vakacegu kei na kila deivaki ena loma sara mada ga ni mosiniyalo kei na yaluma levu. Na vua ni Nona isoro me sereki keda mai na revurevu ni ivalavala ca, me rawa kina vei keda kece me bokoci laivi noda vakilai yaloda ka vakila na inuinui.

Kevaka me a sega Nona Veisorovaki, ena sega na veivuetai. Ena dua na vuravura dredre sara me da bula kina kevaka eda na sega sara ni vosoti ena noda cala, kevaka eda sega ni rawa ni vakasavasavataki keda ka toso.

Na loloma cecere kei na loloma soliwale nei Jisu Karisito e sega ni baleti ira walega era ivalavala ca, se ivalavala ca ni cakava na ca se sega ni cakava na vinaka, ia era kovuta na yalayala ni vakacegu tawayalani vei ira kece era na ciqomi Koya ka muria na Nona ivakavuvuli. Na Nona loloma cecere sai koya na dauveivakabulai qaqa, vei ira sara mada ga era mavoa ni sega ni nodra cala.

Au ciqoma ena dua na gauna lekaleka sa oti e dua na ivola mai vua e dua na marama ka tukuna ni levu sara na rarawa e sotava ena nona bula. E dua na cala levu a sega ni vakamacalataka ka tukuna toka ga, a vakayacori vua. E vakadinadinataka ni a vosota dredre na yaloca. Ena nona cudru, dau kailavaka ena nona vakasama, “Me dua e sauma na cala levu oqo.” Ena gauna bibi ni yaluma kei na vakatataro oqo, e vola ni qai

yaco mai e yalona na kena isau: “E dua sa sauma oti.”

Kevaka eda sega ni raica rawa na veika e rawa ni cakava ena vukuda na nona isoro na iVakabula, e rawa ni da kauta voli ena noda bula na veivutuni ni da a cakava e dua na ka cala se vakacudruya e dua. Na kilai yalona e dau salavata kei na cala e rawa ni savati laivi. Kevaka eda segata me da kila deivaki na Nona Veisorovaki, ena yaco me da dau rokova vakatitobu na Turaga o Jisu Karisito, na Nona veiqaravi e vuravura, kei na Nona itavi vakalou me noda iVakabula.

A vakalesui mai na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai me tosoya e vuravura taucoko na kena kilai na bula kei na ivakavuvuli ni iVakabula. Na koniferedi oqo e kaburaki ena setilaiti ena 94 na vosa ki na 102 na matanitu ia sa tu talega ena Initaneti ki na veimatanitu kece sa tu kina na Lotu. Sa sivia na 3,000 na noda iteki. Sa sivia na 88,000 na noda daukaulotu tudei, ka sa sivia na 15 na milioni na lewenilotu. Na iwiliwili oqo sa ivakadinadina ni “vatu sa kavida mai na ulunivanua ka sa sega ni ta ena liga” sa qiqi tikoga

Saipan, Yatuyanuyanu Vualiku kei Mariana

yani, ka na yaco na gauna ena “roboti vuravura taucoko” (V&V 65:2).

Ia veitalia na levu ni Lotu se vica na milioni na lewenilotu era curu mai, veitalia na levu ni matanitu kei na vanua lelevu era curuma na noda daukaulotu se vica vata na vosa eda na vosataka, na qaqa dina ni kosipeli i Jisu Karisito ena vakaraitaki ena nodra kaukauwa vakayalo na lewena yadua. Eda gadreva na igu ni yalodina ka dau kunei e yalodra na tisaipeli yalodina i Karisito.

Na ivakadinadina ni inuinui ni veivuetai e dua na ka e sega ni rawa ni vakarautaki se wiliki. O Jisu Karisito na vurevure ni inuinui.

Eda segata me da vaqacotaka na nodra ivakadinadina na qase kei na gone, na vakawati kei na sega. E gadreva me da vakavuvulitaka na kosipeli i Jisu Karisito vei ira na tagane, yalewa, kei ira na gone, o ira na veimatatamata kei na duikaikai, na vutuniyau kei na dravudravua. Eda gadreva ira na saumaki mai kei ira vei keda era vu mai vei ira na painia. Eda gadreva me da vakasakarai ira era sa lakosese ka vukei ira me ra lesu mai ki na bai. Eda gadreva

na nodra yalomatua rai titobu kei na igu vakayalo na tamata kecega. Na lewe ni Lotu yadua oqo, vakatamata yadua sa dua na tiki bibi ni dago ni Lotu oqo.

“Me vaka sa duabau ga na yago, ka sa vuqa na kena tikina, ia na tiki ni yago kecega, sa vuqa ga, ka sa duabau ga na yago: sa vakatalega kina na Karisito.

“Ni da sa papitaisotaki kecega ki na yago e duabau ga ena Yalo Tabu e duabau ga. . .

“Ni sa sega ni dua walega na tikina ena yago, sa vuqa ga” (1 Korinica 12:12–14).

Na lewenilotu yadua e ivakadinadina ni bula kei na ivakavuvuli nei Jisu Karisito. Eda vala tiko kei ira na mataivalu ni meca, ka na gadreva o keda yadua kevaka me da qaqa ena cakacaka e nuitaka na iVakabula vei keda me da cakava.

O na nanuma beka, “Na cava au rawa ni cakava? O au e dua ga na tamata.”

Sa dina sara e dau galili sara ena so na gauna o Josefa Simici. A tubu me cecere sara, ia a tekivu ni dua na gonetagan yabaki 14

ka lomatarotaro voli: “O cei vei ira taucoko na matalotu meu curu kina?” (raica na iTukutuku i Josefa Simici 1:10). A tubu na vakabauta kei na ivakadinadina nei Josefa ena vukuna na iVakabula ena ivakarau e dodonu me tubu vakakina na noda, “na vosa ena vosa, na vunau ena vunau, vakalailai eke ka vakalailai e kea” (2 Nifai 28:30; raica talega V&V 128:21). A tekiduru ena masu o Josefa, ka vakasakiti na veika a yaco mai ena vuku ni masu ko ya kei na iMatai ni Raivotu.

Niu dua na Le Tinikarua na iApositolu, au vakadinadinataka na Turaga o Jisu Karisito. E bula tiko. O Koya na noda Dauveivuetai ka noda iVakabula. “Ena vakabulai na tamata kecega ena isoro nei Karisito” (Yavu ni Vakabauta 1:3). E vakatulewa tiko ena Lotu oqo o Koya. E sega ni vulagi o Koya vei ira na Nona italai. Ni da toro yani ki na veisiga ni mataka ena yalodei malumu, ena tiko vata kei keda na Yalona. E sega ni yalani na Nona kaukauwa me vakalougatataka ka dusimaka na nodra bula o ira era vakasagara na dina kei na buladodonu. Au vakadinadinataka Koya ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Lynn G. Robbins
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

○ Qara Tu iVei?

Ni tovolei me vakamarautaki na tamata e liu qai muri na vakamarautaki ni Kalou sa veisautaki kina na imatai kei na ikarua ni ivunau cecere.

“○ qara tu ivei?” A vakidacalataki au ena taro matalia oqo o Peresitedi Boyd K. Packer ni keirau lako vata tiko ena imatai ni noqu ilesilesi vaka-Vitusagavulu vou. Ni se bera mada ni vakamacalataki me vakaibalebale kina na taro, au veilecayaki. “Na Vitusagavulu,” e tomana, “e sega ni matataki ira na tamata vua na parofita, ia na parofita vei ira na tamata. Kakua ni guilecava na vanua o qara tu kina!” Oqo e dua na leseni bibi.

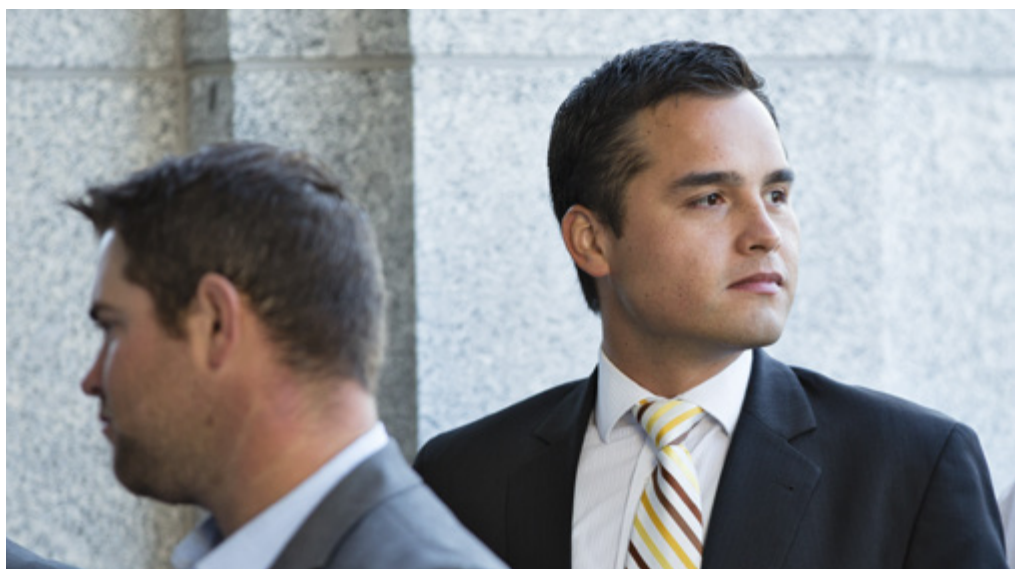
Ni tovolei me vakamarautaki na tamata e liu qai muri na vakamarautaki ni Kalou sa veisautaki kina na *imatai kei na ikarua ni ivunau cecere* (raica na Maciu 22:37–39). Sa guileca na vanua eda qara tu kina. Ia, eda sa vakayacora kece na cala oya baleta ni rerevaki na tamata. E vakasalataki keda na Turaga ena Aisea, “Kakua ni dou rerevaka na nodra vosa ca na tamata” (Aisea 51:7; raica talega 2 Nifai 8:7). Ena tadra nei Liai, a vakayadrati na rere oqo ena *iqaqalo ni veivakali-aliai* ka dusi mai na vale vakaitamera ka rewaicake, ka vakavuna na nodra guilecava na lewevuqa na vanua era qara tu kina ka biuta na vunika ena “madua” (raica na 1 Nifai 8:25–28).

Na *ile* mai tuba oqo e dau tovo-lea me veisautaka na ivakarau ni rai, kevaka e sega na itovo, ena nona leqataka e dua ni vakacudruya e dua tale. Ni temaki keda na rere oqo me da vakadonuya na ivalavala ca, sa yaco me “itatacori” me vaka na ivola ni Vosa Vakaibalebale (raica na Vosa Vakaibalebale 29:25). E rawa ni vakabacani sara tu vakamatau na itatacori me dreta na yasada ni dauloloma me da vosota se vakadonuya sara e dua

na sa sega oti tu ni vakadonuya na Kalou. Vei ira na vakabauta malumalumu, sa rawa ni dua na ka me ra tarabe kina. Me vakaoqo, eso na daukaulotu era kauta tu na rerevaka na tamata oqo ki na buturara ni kaulotu ka sega ni ripotetaka na nona talaidredre e dua na itokani vua na nodrau peresitedi ni kaulotu baleta ni sega ni vinakata me vakacudruya nona itokani talaidredre. Na vakatulewa vinaka e dau vakayacori ni da nanuma tiko na ituvatuva dodonu ni imatai kei na ikarua ni ivunau cecere (raica na Maciu 22:37–39). Ni yaco me ra kila na daukaulotu oqo ni ra na saumi taro vua na Kalou ka sega vua na nodra itokani, ena vakayaloqaqataki ira me ra qara *vakadodonu*.

Ena yabaki gone ni 22, o Josefa Simici sara mada ga e guilecava na vanua e dodonu me qara kina ena nona cikeva tiko vakavica na Turaga me vakatara me soli na 116 na draunipepa volai vei Martin Harris. Rairai a vinakata beka o Josefa me vakavinavinakata vei Martin na nona veitokoni. Eda kila ni a vinakata tiko vakalevu o Josefa me ra duavata kei koya eso era sa raica e matadra ena kena vorati na itukutuku cala kei na lasu sa vakatetei tiko me baleti koya.

Se cava ga na iulubale nei Josefa, se vakacava tu na dodonu ni kedra irairai, a sega ni ciqoma na Turaga ka vosataki koya vakaukauwa: “Ko sa beca vakavuqa . . . ko sa vakayacora ga na

nodra gagadre na tamata. Ia sa kilikili sara mo *rerevaka* na Kalou ka segai na tamata” (V&V 3:6–7; vakaikuritaki). Na ka vakaciriloloma oqo a vukea me nanuma o Josefa, me tawamudu, na vanua me qara kina.

Ni ra tovolea na tamata mera *vaka-rairai*vinakataki ira vua na tamata, e rawa ni sega ni kila na nona *sega ni vakabauti* koya na Kalou. Ni dua e nanuma me vakamarautaka na Kalou ka vakadonuya na talaidredre ni tamata ena gauna vata ga e sega ni tudei oya ia e yamekemeke, se *dauveivaka-isini* se tovolea tiko me “qarava e rua na turaga” ena dua na gauna” (Maciu 6:24; 3 Nifai 13:24).

E taura dina na yaloqaqa me sotavi na leqa, ia na ivakatakilakila dina ni yaloqaqa na ulabaleta na rerevaka na tamata. Kena ivakaraitaki, e vukei Taniela na nona masu me sotava na laione, ia na nona vorata na Tui o Taraiase e vakavuna me yate vakalaione (raica na Taniela 6). Na mataqali yaloqaqa vakaoya e isolisoli ni Yalotabu vua e dau *rerevaka na Kalou* ka sa cavuta oti nona masu. Na masu talega nei Ranadi Esiteri e solia vua na mataqali yaloqaqa vata oya me sotava na watina, o Tui Easuerosi, ni kila tu na veika e rawa ni yaco vua (raica na Esiteri 4:8–16).

Na yaloqaqa e sega ni dua walega vei ira na ivakarau ni ivalavala dodonu taumada, ia me vaka e dikeva o C. S. Lewis: “Na yaloqaqa sai koya . . . na waqa ni ivalavala dodonu ena gauna ni vakatovolei. . . . A yalololoma voli o Pailato me yacova ni sa tekivu me rerevaki mai na ituvaki.”¹ A rarawa na Tui o Eroti ni kerei me tamusuki na ului Joni na Dauveipaitaisotaki ia a vinakata me vakamarautaki ira “era sa kana vata kaya” (Maciu 14:9). Sa vakarau tu na Tui o Noa me sereki Apinatai me yacova ni sa veisau nona vakasama ena nodra ile na nona bete ca (raica na Mosaia 17:11–12). A sega ni muria na Tui o Saula na vosa ni Turaga ena nona maroroya na itoki ni ivalu baleta na nona “rerevaki ira na tamata, ka vakarorogo ki na nodra vosa” (1 Samuela 15:24). Me vakalomavinakataki ira na Isireli talaidredre ena ruku ni Ulunivanua o

Saineai, a bulia o Eroni e dua na bulumakau koula, ni sa guilecava se qara tu ki vei (raica na Lako Yani 32). E vuqa vei ira na iliuliu ena Veiyalalayati Vou era “vakabauta [na Turaga]; ia ena vukudra na Farisi era sa sega ni tukuna, de ra sa vakatabui mai na vale ni lotu: ni ra sa vinakata vakalevu me vakarokorokotaki ira ko ira na tamata, ka vakalailai ga me vakarokorokotaki na Kalou” (Joni 12:42–43). E sinai ena ivolanikalou na mataqali ivakaraitaki vakaoqo.

Rogoca mada eso na ivakaraitaki veivakauqeti:

- iMatai, Momani: “Raica sa lesi au na Kalou kau sa vosa *vakadoudou* sara ka sega ni rerevaki ira na tamata; ni sa kauta tani na rere na loloma levu sara” (Moronai 8:16; vakaikuritaki).
- Nifai: “Ia au na sega ni vola na veika sa vinaka vei ira na kai vura-vura, ia au na vola ga na veika sa vinaka vua na Kalou kei ira era sa sega ni vakavuravura” (1 Nifai 6:5).
- Kavetani Moronai: “Koi au ko Moronai na nomu turaganivalu liu. Au sa sega ni domona na itutu vakaturaga, ia meu vakadodonutaka ga. Raica au sa sega ni qara me dokai au ko vuravura, ia me vakalagilagi ga na noqu Kalou kei na bula galala ni noqu vanua” (Alama 60:36).

Dau yaloqaqa vakalevu o Moronai ena nona nanuma tiko na vanua e dodonu me qara kina ka tukuni kina me baleti koya, “Kevaka era sa tautauvata kei Moronai ko ira kecega na tamata

era sa mate yani, kei ira ka bula tiko edaidai, kei ira era na qai bula e muri, sa na sega ni dua na kaukauwa kei eli; io sa na sega talega ni rawa na yalodra na luve ni tamata ko koya na tevoru” (Alama 48:17).

Era dau vakacacani na parofita ni veitabagauna kecega mai na idusi ni veivakalialiai. Cava na vuna? Me vaka na ivolanikalou, baleta ni “ko ira sa cala era sa vakatoka na ka dina me ka rarawa ni sa laubasikati ira” (1 Nifai 16:2), se me vaka e dikeva o Peresitedi Harold B. Lee, “The hit bird flutters!”² Na nodra ivalavala ni veivakalialiai, na ka dina, na cala e tovolea me vakadeitaki koya, me vakataki Korio, qai vakadinadinataka e muri, “Au a sa kila tu ni tiko na Kalou” (Alama 30:52). Sa bau veirawai saraga o Korio ena nona ilawaki sa yaco kina me vakabauta talega na nona lasu (raica na Alama 30:53).

O ira na dauveivakalialiai era dau beitaki ira na parofita ni ra sega ni toso vata kei na gauna se sega ni veiciqomi. Era tovolea me ra rawata se yavalata na Lotu me toroya sobu na ivakatagedegede ni Kalou ki na nodra ivakatagedegede sega ni dodonu, ka yaco kina ena vosa nei Elder Neal A. Maxwell, ena “taracake na veivakadonui vakaikoya ka sega ni qarai na veivakavinakataki vakaikoya”³ kei na veivutuni. Me toroi sobu na ivakatagedegede ni Turaga ki na ivakatagedegede tawadodonu ni kawatamata sa ikoya na—vukitani. E vuqa na Lotu vei ira na Nifai ena rua na senijiuri ni oti nona veisiko vei ira na iVakabula sa tekivu me ra “vakarawarawataka” na ivunau, au kerea e dua na malani-vosa mai vei Elder Holland.⁴

Ni o rogoca na iyatuvosa oqo mai na 4 Nifai, vakaraica na kena ivakatautauvata ena noda gauna: “Ia ni sa oti yani e ruanadrau katini na yabaki, sa levu sara na veimatalotu ena vanua; io sa levu na matalotu era kaya era sa kila na Karisito, ia era sa cakitaka e vuqa na nona ivakavuvuli, ka ra sa vakatara na ivalavala ca kecega, era sa solia na ka tabu vei koya sa sega ni doka” (4 Nifai 1:27).

E tautauvata ena veigauna oqo! Eso na lewenilotu era sega tiko ni

raica rawa ni ra sa coko tiko ena dai vata ga ni ra segata me vakadonui na nodra ivakavuvuli vakavanua se vakamatatamata na nodra qase” (V&V 93:39) ka ra sega ni salavata kei na kosipeli. Eso tale, ena nodra sesewa kei na lecaika, era kerea se vakarota me ra toroya sobu na bisopi na ivakatagedegede ni ivolatara ni valetabu, veitokoni ni vuli, se kerekere ni kaulotu. E sega ni rawarawa na itutu vakabisopi ena mataqali voravora vakaoya. Ia, me vaka na iVakabula ka vakasavasavataka na valetabu me taqomaka na kena savasava (raica na Joni 2:15–16), era sa kacivi na bisopi ena gauna oqo me ra taqomaka na ivakatagedegede ni valetabu. Na iVakabula a kaya, “Ia au na vakaraitaki au vei ira na noqu tamata ena vale oqo, niu sa lomani ira . . . kevaka era sa muria na noqu ivunau ka sega ni vakadukadukalitaka na vale tabu oqo” (V&V 110:7–8).

Na iVakabula, na noda iVakaraitaki cecere, e dau qarava tu ga e veigauna na Tamana. E lomani ira ka qaravi ira na kainona ia e kaya, “Sa sega ni yaga vei au me ra vakarokorokotaki au ko ira na tamata” (Joni 5:41). E vinakati ira e vakavulica me ra muri Koya, ia e sega ni duguca na nodra veitovaki. Ni vakayacora o Koya e dua na caka-caka ni loloma, me vaka na vakabulai ni tauvimate, e dau salavata mai kei na isolisoli e dua na kerekere “kakua

ni tukuna vua e dua” (Maciu 8:4; Marika 7:36; Luke 5:14; 8:56). E dua na tikina, me levei kina na irogorogo ena muri Koya e dina ni dau segata me levea (raica na Maciu 4:24). A vosataki ira na Farisi ena nodra dau cakavinaka me ra raica ko ira na tamata (raica na Maciu 6:5).

Na iVakabula, na kabula duadua ga sa mai bula me uasivi sara, e sega vakadua ni dau rere. Ena nona bula, era a bolei koya e vuqa na dauveibetaki ia e sega ni rawai koya na nodra idusi ni veivakalialiai. O Koya duadua ga na tamata e sega vakadua ni guilecava na vanua e dodonu me qara kina: “Niu sa kitaka *tikoga* na ka sa vinakata ko [ko Tamaqu]” (Joni 8:29; vakaikuritaki), kau “sa sega ni muria na lomaqu, a lomai Tamaqu ga ko koya sa talai au mai.” (Joni 5:30).

Ena loma ni 3 Nifai wase 11 kei na 3 Nifai wase 28, e vakayagataka na iVakabula na vosa *Tamaqu* ke lailai vaka 150, ka vakamatatataka kina vei ira na Nifai ni matataka tiko na Tamana e kea. Vakakina mai na Joni wase 14 ki na 17, e cavuta kina na iVakabula ke lailai vaka 50 na Tamaqu. Ena veisala kecega e kilai rawa, o Koya na tisaipeli uasivi sara nei Tamana. A uasivi sara ena Nona matataka na Tamana o koya ena noda kila na iVakabula eda sa kila talega na Tamana. Me da raica na Luvena eda sa raica na Tamana (raica

na Joni 14:9). Ni da rogoca na Luvena eda sa rogoca na Tamana (raica na Joni 5:36). Sa yaco kina o Koya, ena kena uasivi duadua, me sega ni rawa ni vakaduiduitaki mai vei Tamana. O Tamana kei Koya e rau sa duabau (raica na Joni 17:21–22). E sega ni cala ni kila vakavinaka tu o Koya na vanua e qara tu kina.

Me vaqacacotaki keda na nona ivakaraitaki veivakauqeti mai na nodra icori na tani se na noda qaciqacia. Me vakayaloqacotaki keda me da kakua ni rere se via vakamarautaki ira era via vakarerei keda. Me vakauqeti keda me da cakavinaka tikoga ena kena levu e rawa ka sega ni segata me da “dokai kina [vei] ira na tamata” (V&V 121:35). Ka vukei keda na Nona ivakaraitaki sega ni vakatauvatani rawa me da nanuma tikoga *na cava* na “imatai ni vunau . . . ka levu” (Maciu 22:38). Ni so era gadreva na veivakadonui me vorati na ivunau ni Kalou, me da nanuma tiko se da tisaipeli nei cei o keda, ka da qara tu ivei, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. C. S. Lewis, *The Screwtape Letters*, rev. ed. (1982), 137–38.
2. Harold B. Lee, ena *Boyd K. Packer, Mine Errand from the Lord: Veitikina digitaki mai na iVunau kei na iVola nei Boyd K. Packer* (2008), 356.
3. Neal A. Maxwell, “Repentance,” *Ensign*, Nove. 1991, 32.
4. Jeffrey R. Holland, “The Call to Be Christlike,” *Liahona*, June 2014, 35.

Mai vei Cheryl A. Esplin

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Na Sakaramede— na Vakavoui ni Yalo

*Na Yalotabu e vakabula ka vakavoutaka na yaloda.
Na veivakalougatataki yalataki ni sakaramede o ya
ni na “tiko ga kei [keda] na nona Yalo Tabu.”*

Era a tarogi au e dua na ilawalawa goneyalewa, “Na cava mada o a diva tu mo kila ni o se yabaki vata kei keimami?” Kevaka meu na sauma na taro o ya nikua, au na okata na vakasama oqo: “Au diva niu se vakataki kemuni meu sa kila vakavinaka cake na bibi ni sakaramede mai na kena o ya. Au diva meu a kila vakavinaka na sakaramede ena sala a vakamacalataka kina o Elder Jeffrey R. Holland. A kaya, ‘E dua vei ira na veisureti e umani tiko ena cakacaka tabu ni sakaramede o ya me sa ka vakayalo dina, e dua na veiyaloni vakalou, ka vakavoui ni yalo.’”¹

Ena rawa vakacava na sakaramede me “dua na ka vakayalo vakaidina, me dua na veiyloni vakalou, ka vakavoui ni yalo” ena veimacawa?

Ena yaco na sakaramede me dua na veivaqacacotaki vakayalo ni da vakarorogo ki na masu ni sakaramede ka vakadeitaki keda ki na noda veiylalayati. Me caka oqo, e dodonu me yaloda na taura na yacai Jisu Karisito.² Na yalayala oqo, e vakavulica kina o Peresitedi Henry B. Eyring: “Sa kena ibalebale meda raici keda ni da sa Nona. Eda na vakaliuci Koya tiko ena noda bula. Eda na vinakata na ka e vinakata o Koya sega ni ka eda vinakata

se na veika e vakavulica o vuravura meda vinakata.”³

Ni da taura na sakaramede, eda sa veiylalayalitaka meda “daunanumi”⁴ Jisu Karisito. Ena bogi ni se bera Nona lauvako e kauveilatai, a vaka-soqoni ira vata mai Vua na Nona iApositolu ka qarava na sakaramede. A dovia na madrai, masulaka, ka kaya, “Taura, kania; oqo na ivakananumi ni yagoqu au sa solia me kemudou ivoli.”⁵ Tarava nona taura e dua na bilo waini, vakavinavinakataka, ka solia vei iratou na Nona iApositolu me ratou gunu, ka kaya, “Oqo na noqu dra ni veiylalayati . . . , sa liviraki ena vukudra e lewe vuqa era sa vakabauta na yacaqu.”⁶

Ena kedra maliwa na Nifai vakakina ena Vakalesuimai ni Nona Lotu ena gauna oqo, a tokaruataka ni dodonu meda taura na sakaramede meda nanumi Koya kina.⁷

Ni da sa votai ena sakaramede, eda sa vakadinadinataka vua na Kalou ni da na daunanuma na Luvena, sega walega ena gauna lekaleka ni cakacaka tabu ni sakaramede. E kena ibalebale oqo ni da na raimatua tikoga ki na ivakaraitaki kei na veivakavulici ni iVakabula me dusimaka na noda vakasama, noda digidigi, kei na itovo.⁸

Na masu ni sakaramede e vakavotuya vei keda ni dodonu meda “muria na vunau.”⁹

E kaya o Jisu, “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu vunau.”¹⁰ Na sakaramede sa noda madigi meda ilova na lomada vakakina meda vagolea na yaloda kei na lewa vua na Kalou. Na talairawarawa ki na vunau e kauta mai na kaukauwa ni kosipeli ki na noda bula kei na vakacegu cecere kei na bula vakayalo.

Na sakaramede sa gauna ni kila vakayalo ni da raica na kaukauwa vei-vueti qaga ni iVakabula mai na Nona Veisorovaki. A kila e dua na iliuliu ni Goneyalewa na kaukauwa eda ciqoma ni da saga meda vakasamataka vakabibi ni da votai ena sakaramede. Ena nona cakacakataka me vakacavara na Torocake Yadudua, a lalawataka me raica matua na vosa ni sere ni sakaramede kei na kena masu.

Ena veimacawa, e dau ilova na lomana ena gauna ni sakaramede. E dau raicalesu na cala a cakava, ka guta me vinaka cake ena macawa e tarava. A marautaka na nona rawata me vakatudonutaka na veika eso ka vakasava-savataki. Ni railesuva na veika a yaco, a kaya, “Au a cakava tiko na tiki ni veivutuni ni Veisorovaki.”

Dua na Sigatabu ni oti nona ilovi koya ga, sa tekivu me luluqa ka yalo-lailai. A raica ni cakava ka cakava tale na cala vata oya, ena veimacawa. Ia a qai yaco me vakauqeti na yalona ni a cakitaka tiko na tiki levu ni Veisorovaki—kaukauwa qaqa i Karisito. Sa guilecava taucoko tiko o koya ni a vukei koya na iVakabula me vakataka na kena ituvaki a gadreva ka cecere sara nona veiqaravi vakaikoya.

Ni sa nanuma tiko oqo, a raicalesu tale o koya na macawa sa oti. A kaya: “E basikata na yaloqu rarawa e dua reki levu niu raica sa solia mai o Koya e vuqa na madigi kei na gugumatua. Au raica ena vakavinavinaka noqu gugumatua meu vakila na gagadre vakagone ni a sega ni ka bibi. Au raica ena siga eso niu sa sega tale ni rawa meu toso ki liu, au a rawa ni vakayaloqaqataka e dua na itokani. Au a vosota na gauna eso e dau yaco na kena veibasai vei au.”

A tinia: “Niu mai vakavinavinakataka tiko na kaukauwa qaqa ni iVakabula ki na noqu bula, au vakila meu yaloqaqataka na veivutuni au sa cakava tiko kau raica yani na macawa e tarava ena inuinui vakavoutaki.”

E vakavulica o Elder Melvin J. Ballard ni sakaramede e rawa ni yaco kina na veivakabulai kei na veivakasa-vasavataki. A kaya:

“O cei kivei keda oqo a sega ni vakamavoataka na yalona ena vosa, vakasama, se itovo, mai na Siga ni Vakacecegu kina kena e tarava? Eda cakava na ka eda veivutunitaka ka gadreva meda vosoti. . . . Na sala meda vosoti kina o ya . . . meda veivutunitaka noda ivalavala ca, meda gole kivei ira eda valavala ca kina se caka cala ka vakavinakataka ki na teveli ni sakaramede, ke da veivutuni vakaidina kina ka biuti keda vakadodonu, eda na vosoti,

ka yaco na veivakabulai vakayalo ki na yaloda. . . .

“Au ivakadinadina,” e kaya o Elder Ballard, “ni tiko e dua na yalo e veiqaravi tiko ena sakaramede e vakatakatarata na yalo mai na buradelada ki na yavada; ko na vakila ni sa vakabulai na mavoa ni yalo, ka kau tani na icolacola. E yaco na vakacegu kei na marau ki na yalo e kilikili ka gagadre dina me kania na kakana vakayalo.”¹¹

Na yaloda e mavoa ena rawa ni vakabulai ka vakavoutaki sega walega ena vuku ni madrai kei na wai e vakavotuya mai na solibula ni iVakabula ni Yagona kei na dra ia ena vuku talega ni ivakatakilakila e vakavotuya vei keda ni sai Koya tikoga na noda “madrai bula”¹² kei na “wai bula.”¹³

Ni oti na nona qarava na sakaramede vei ira na Nifai, a kaya o Jisu:

“Ko koya yadua sa kania na madrai oqo, sa kania na lewequ; kei koya sa gunuva na waini oqo, sa gunuva na noqu dra, ia ena sega ni via kana se via gunu, ni sa vakamamautaki.

“Ia, ni ra sa kana ka gunu kece na lewe vuqa, era sa vakasinaiti ena Yalo Tabu.”¹⁴

Ena malanivosa oqo, sa vakavulica vei keda na Karisito na Yalotabu e vakabula ka vakavoutaka na yaloda. Na veivakalougatataka yalataki ni sakaramede o ya ni na “tiko ga kei [keda] na nona Yalo Tabu.”¹⁵

Niu kania na sakaramede, au dau raitayalotaka e dua na droini e vakatakarakarataka na iVakabula sa tucaketale ni dedeka tu na ligana, me vaka sa vakarau tu me ciqomi keda ki na Nona imoko loloma. Au taleitaka na droini oqo. Niu dau vakasamataka ena gauna ni qaravi ni sakaramede, e laveti cake na yaloqu me vaka au sa rogoca na vosa ni iVakabula: “Raica, sa dodo tu yani vei kemudou na ligaqu dauloloma, ia ko koya yadua sa lako mai vei au, au na vakabula, ia sa kalougata ko ira sa lako mai vei au.”¹⁶

O ira na Matabete i Eroni era matataka tiko na iVakabula ni ra vakarautaka, masulaka, ka vota na sakaramede. Ni gauna e dedeka kina e dua na lewe ni matabete na ligana me solia vei keda na ivakatakilakila, sa vaka sara ga ni sa dodoka tiko yani na iVakabula na ligana loloma veivueti, ka sureti keda yadua meda taura na

isolisoli talei ni loloma e yaco mai na Nona solibula veisorovaki—o ya na isolisoli ni veivutuni, veivosoti, veivakacegui, kei na inuinui.¹⁷

Na levu ga ni noda tugana na bibi ni sakaramede, ena yaco me cecere ka vakaibalebale cake ki na noda bula. Oqo na ka a kaya e dua na tamani gone yabaki 96 ni tarogi koya o luvena tagane, “Ta, na cava o laki lotu tiko kina? O sega tu ni rai rawa, o didi-vara, e dredre vei iko mo veilakoyaki. Na cava o laki lotu tiko kina?” A sauma mai o tamana, “Na sakaramede. Au gole meu laki kania na sakaramede.”

Me da sa qai gole yani ki na soqoni ni sakaramede ka vakavakarau me “sa ka vakayalo dina, e dua na veiyaloni vakalou, e dua na veivakavoui ni yaloda.”¹⁸

Au kila ni bula tiko na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula. Au sa vakavinavinaka ki na madigi ni sakaramede e vakarautaka meda vakila na Nodrau loloma ka vakani ena Yalotabu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Jeffrey R. Holland, *Christ and the New Covenant: The Messianic Message of the Book of Mormon* (1997), 283.
2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
3. Henry B. Eyring, “That We May Be One,” *Ensign*, May 1998, 67.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77, 79.
5. Joseph Smith Translation, Maciu 26:22 (ena Matthew 26:26, footnote c, kei na Bible appendix).
6. Joseph Smith Translation, Maciu 26:24 (ena Bible appendix); raica talega na Maciu 26:26–28; Marika 14:22–24; Luke 22:15–20.
7. Raica na 3 Nifai 18:7, 11; Vunau kei na Veiyalayalati 20:75.
8. Raica na “How Do I Keep My Covenant to Always Remember the Savior?” *Come, Follow Me Sunday School curriculum*; lds.org/youth/learn/ss/ordinances-covenants/remember; *True to the Faith: A Gospel Reference* (2004), 147–48.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
10. Joni 14:15.
11. Melvin J. Ballard, ena Melvin R. Ballard, *Melvin J. Ballard: Crusader for Righteousness* (1966), 132–33.
12. Joni 6:48.
13. Joni 4:10.
14. 3 Nifai 20:8–9.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
16. 3 Nifai 9:14.
17. Au vakavinavinaka vei Ann Madsen ena vuku ni veivakararamataki ena ivakavuvuli oqo.
18. Jeffrey R. Holland, *Christ and the New Covenant*, 283.

Mai vei Elder Chi Hong (Sam) Wong
Ena Vitusagavulu

Veivueti ena Duavata

Ena kena gadrevi meda vukea na iVakabula, e dodonu meda cakacaka vata ena duavata kei na lomavata. Na tamata yadua, itutu kece sara, kei na veikacivi yadua e sa ka bibi sara.

Eda dau rogoci Peresitedi Thomas S. Monson me kaya, “Lako mo veivueti.”¹ E yaco mai ki na noqu vakasama e dua na ituku-tuku ena Veiyalayalati Vou. Oqo e dua na ivakaraitaki uasivi ni nodra rawa ni cakacaka vata na lewenilotu kei ira na daukaulotu ena duavata ena matabose ni tabanalevu mera lako yani ka veivueti. Na italanoa oqo e kune ena Marika 2:1–5. Au raica ni vakarau ni nona vakavulici keda o Jisu ena vunau se ivakavuvuli eso e sa dau veivakauqeti vakaoiti ka rawarawa ni kilai matata.

E dua e tukuni tiko ena itukutuku oqo e tauvi paralase, e sega ni rawa me yavala vakavo ke dua e vukea. Sa na dau tu ga e vale na tagane oqo, ka waraka voli na veivueti.

Ena noda gauna oqo, ena rawa me yaco vakaoqo. E va na tamata e ratou sa cakava tiko na nodratou itavi a solia o nodratou bisopi me ratou sikova, ena nona vale, e dua na tagane ka tauvi paralasi tu. Au rawa ni raitayaloyalotaka ni dua e gole mai na iSoqosoqo ni Veivukei, e dua mai na kuoramu ni italatala qase, dua mai na Matabete i Eroni, ka, kena iotioti ka sega ni lailai, e dua na daukaulotu tudei. Ena matabose ni tabanalevu se qai oti toka, ni oti na veivakasalataki baleta na gagadre eso ena tabanalevu, a solia kina o bisopi na ilesilesi ni “veivueti.” E ratou sa lesi kina na lewe va oqo me ratou laki vukei koya na tagane tauvi paralasi. Ratou sa sega ni waraka me gole mai ki lotu vakataki

koya. Sa dodonu ga me ratou lako ki na nona vale ka sikovi koya. Sa dodonu ga me ratou vakasaqarai koya, ka ratou sa mani gole. Sa kau mai na turaga oqo vei Jisu.

“A sa [lako] mai vei koya eso, e ratou kauta mai e dua sa tauvi paralasi, sa colati koya e le va” (Marika 2:3).

Ia, a osodrigi tu na rumu. E ratou sega ni curu rawa e katuba. Au vakabauta ni ratou saga na veika taucoko eratou vakasamataka rawa, ia e ratou se sega ga ni curu rawa. A sega ni lako vinaka na ka kece me vaka a tuvai toka mai. A yaco na veivakataotaki ena ilakolako ni “veivueti.” Ia e ratou a sega ni soro. E ratou a sega ni laivi tagane paralasi e katuba. Ratou a veivosakitaka na cava me sa na caka—me rawa ni kau na tagane oqo vei Jisu Karisito me vakabulai. Na cakacaka me vukei o Jisu Karisito mera vakabulai na tamata, vei iratou mada ga, a sega ni cakacaka dredre. Ratou sa qai nanuma e dua na ituvatuva—e sega ni rawarawa, ia e ratou sa cakava ga.

“Ia ni ratou sa sega ni torovi koya rawa e na vukudra na lewe vuqa, e ratou sa basuka na dela ni vale sa tiko kina ko koya: ia ni ratou sa basuka rawa, e ratou sa tukuca sobu nai momeoce sa davo kina ko koya sa tauvi paralasi” (Marika 2:4).

E ratou a kauti koya ki na dela ni vale. Me raitayalotaki ni a sega beka na ikabakaba e tuba me ratou lako

cake kina, ena taura e dua na gauna me ratou yaco kece kina i cake. Au nanuma ni oqo na ka a yaco: sa na rawa ni kaba e liu e dela ni vale na cauravou mai na nona tabanalevu. Me vaka ga ni se cauravou ka kaukauwa, a sega kina ni dredre vua. O nona itokani vakadauveituberi mai na kuo-ramu ni italatala qase kei na daukaulotu tudei balavu ka momoqaqa rau a biligi koya cake sara vakaukauwa mai ra. A rairai kaya vei iratou e dua na sisita ni iSoqosoqo ni Veivukei me ratou qaqarauni ka vosa vakayaloqataki iratou. E ratou sa qai basuka na dela ni vale na tagane ka vosa veivakacegui tiko o sisita vei koya na tagane ka waraka me vakabulai—me sa yavala ga vakai koya ka bula galala.

Na ilesilesi ni veivueti oqo sa gadrevi me cakacaka vata kina na tamata yadudua. Ena kena gauna donu, ena gadrevi kina na cakacaka vata me tukuci sobu kina na tagane paralasi mai na dela ni vale. E dodonu me ratou cakacaka na tagane oqo ena duavata kei na lomavata. E sega ni vinakati me kune na duidui vei iratou na le va oqo. Sa dodonu me ratou na tukuca sobu na tagane paralasi oqo ena dua vata ga na gauna. Ke dua a sorova vakatotolo cake na dali mai vei iratou na le tolu, ena lutu na tagane o ya mai na nona idavodavo. E sega ni rawa me ququmi tiko vakai koya me vaka ni malumalumu tu na yagona.

Ena kena gadrevi meda vukea na iVakabula, e dodonu meda cakacaka vata ena duavata kei na lomavata. Na tamata yadua, itutu kece sara, kei na veikacivi yadua e sa ka bibi sara. Me da sa qai duavata yani vei noda Turaga o Jisu Karisito.

Sa qai yaco, vei koya na tagane paralasi me tu e matai i Jisu. “Ia ni sa raica ko Jisu na nodratou vakabauta, sa kaya vua sa tauvi paralasi, Na luvequ, sa bokoci na nomu ivalavala ca” (Marika 2:5). Sa vakaraitaka o Jisu ni sa lomani koya ka sa vakabulai koya—sega ni vakayago walega ia vakayalo talega: “Na luvequ, sa bokoci na nomu ivalavala ca.” E sega beka ni totoka o ya? E sega beka ni da gadreva me yaco oqo vei keda kece? Au na vinakata sara ga.

Eda kila tiko beka e dua ena noda bula e tauvi paralasi vakayalo tiko, e dua sa sega tu ni rawa me lesu mai vakai koya ki Lotu? O koya e rairai dua beka vei ira na luveda, dua vei ira noda itubutubu, e dua e vakawati, se dua na itokani.

Ena vuku ni sa vuqa sara na daukaulotu tudei era sa tu ena taba ni Lotu yadua, e dodonu vei ira na bisopi kei na peresitedi ni tabana mera vakayagataka na nodra matabose ni tabanalevu se tabana. Me sureta o bisopi na lewe yadua ni matabose ni tabanalevu mera kauta mai na yacadra e gadrevi mera na vukei. Mera veivosakitaka vakayalomatua na matabose ni tabanalevu na

sala vinaka mera veivuke kina. Mera vakarorogo matua na bisopi ki na veivakasama ka qai veilesilesi.

O ira na daukaulotu tudei era sa ivurevure cecere ki na tabanalevu ena sasaga ni veivueti oqo. Era tamata gone ka kaukauwa sara. Era taleitaka me tiko vei ira na yacadra mera na cakacaka kina. Era taleitaka mera cakacaka vata kei ira na lewe ni tabanalevu. Era sa kila tu ni oqo na madigi ni veikunei cecere eso kivei ira. Era sa yalodina ki na kena tauyavutaki na matanitu ni Turaga. E kaukauwa na nodra ivakadinadina ni ra na vakataka na Karisito ni ra vakaitavi ena sasaga ni veivueti.

Meu tinia, ena noqu wasea e dua tale na iyau vunitaki sa kunei e tiko ena ivolanikalou oqo. E tiko ena tikina e 5: “Ia ni sa raica ko Jisu na *nodratou* vakabauta” (vakamatatataki). Au a sega mada ni raica oqo e liu—*nodratou* vakabauta. Na noda duavata ni vakabauta ena vakayaco-ka ki na nodra bula raraba na tamata.

Ocei mada a vakamacalataki ira tiko o Jisu? O iratou talega na le va a laveti koya na paralasi, tagane paralasi, o ira era a masulaki koya, kei ira kece era a vakarorogo tiko ki na vunau i Jisu ka ra kailavaka lo toka e lomadra me yaco na caka mana. E rawa ni oka talega kina e dua e vakawati, dua na itubutubu, dua na luvena tagane se yalewa, dua na daukaulotu, dua na peresitedi ni kuoramu, dua na Peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei, bisopi, kei na itokani tu vakayawa. Eda sa rawa kece ni veivukei. E dodonu meda maqusa tiko ena nodra vakasaqarai o ira era tu vakaleqai.

Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na Kalou ni caka mana. E lomani keda kece o Jisu Karisito ka sa tu Vua na kaukauwa me veivueti ka veivakabulai, vakayago ka vakayalo talega. Ena gauna eda vukei koya kina ena Nona cakacaka vakalotu ni nodra vakabulai na tamata, eda sa na vakabulai vakakina. Au sa vakadinadinataka oqo ena Yacana tabu, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica, me ivakaraitaki, Thomas S. Monson, “Sa Noda iTavi meda Veivakabulai,” *Liaona*, Okot. 2013, 4.

Mai vei Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Galala Vakaoti, mera Kitaka Vakaiira

Sa loma ni Kalou meda sa turaga ka marama galala ka rawa ni yacova na ka eda rawa ni rawata vakataucoko ruarua vakayago ka vakayalo.

Na drama nei William Shakespeare *The Life of King Henry V* e oka kina e dua na bogi ni nodra keba na sotia ni Igiladi e Agincourt ni bera toka ga ni rau vala kei na mataivalu ni Varanise. Ena rarama katabokoboko, ni vuni vakatikina, a lako vakalecaleca voli o Tui Henry ena kedra maliwa na nona sotia. E veivosaki vata kei ira, ni tovolea tiko me dikeva na nodra yalodei ka sa lailai sobu mai vakaca na kedra iwiliwili, ia baleta ni ra sega ni tauri koya rawa, era a vosa sara tu ga vakadodou. Ena dua na nodra veivosaki era veitalanoa-taka se o cei ena saumi taro ena veika e yaco kivei ira na turaga ena ivalu—na tui se na sotia vakayadua.

Ena dua na tikina a cauraka o Tui Henry, “Au nanuma ni na vinaka cake me’u na mate ena mataivalu ni tui mai na dua tale na vanua; na nona inaki e sa dodonu.”

E sauma lesu o Michael Williams, “Oqori e sa uabaleta na ka keimami kila tu.”

Era vakadonuya na nona itokani, “Io, se levu cake mai na ka meda na vakasaqara; ni da sa kila vakarauta, kevaka eda kila ni da sa tamata ni tui:

kevaka e cala na nona inaki, eda na sega ni vakacalai kina baleta ni da sa talairawarawa tiko kivua na tui.”

E tomana o Williams, “Kevaka e sega ni vinaka na inaki, sa na saumi taro duadua na tui ena ka taucoko sa caka me rawati kina.”

Sega ni kurabuitaki, na nona sega ni duavata o Tui Henry. “Na tamata yadua ni tui e sa tiko na nona itavi vua na tui; ia na tamata yadua me na tutaki koya vakaikoya.”¹

A sega ni saga o Shakespeare me walia na veivosaki oqo ena drama, ia ena dua na ituvaki matata e sa dua na veivosaki e tomani sobu voli ki na noda gauna—o cei ena saumi taro ki na ka e yaco ena noda bula?

Ni sa yaco me ca na veika kece, sa dau ivakarau tudei meda bilitaki ira eso se Kalou sara mada ga. So na gauna e yaco na nanuma ni da sa maroroi tiko mai na so tale na tamata, ka tovolea na tamata yadua se ilawalawa me vagolea na saumi taro me baleta na nodra tiko vinaka ki na tamata tale eso se ki na matanitu. Ena veika vakayalo eso e nanuma ni sega ni dodonu vei ira na turaga kei na marama mera sasagataka na nodra

bula dodonu-baleta na Kalou e lomani keda ka vakabulai keda “me vakataki keda saraga.”

Ia na Kalou e saga tu mera cakacataka na Luvena me vaka na ivalavala ni digidigi e sa solia vei ira o Koya, “ni na tarogi na tamata yadua ena nona ivalavala ca ena siga ni veilewai.”² Sa Nona ituvatuva ka lomana talega oya me noda na itavi ni caka-vakatulewa deivaki ena noda ituvaki ni bula. Na Kalou ena sega ni bulataka na noda bula vei keda se me na lewai keda me vaka eda sa Nona ivakalasa, me vaka a saga taumada o Lusefa me cakava. Se era na sega ni vakadonuya na Nona parofita na itavi mera “iliuli ni vakalasa” ena itiko-tiko ni Kalou. A tukuna o Brigham Young: “Au sega ni nuitaka e dua na Yalododonu Edaidai ena vuravura oqo, se mai lomalagi, me na yalovakacegu ena cavaga au cakava, vakavo na Yalo ni Turaga o Jisu Karisito,—na yalo ni vakatakila, ena vakayacora mera yalovakacegu. Au nuitaki ira mera kila vakataki ira ka kila vakamata vakataki ira”³

Ia sa sega ni vakabulai keda na Kalou “me vakataki keda saraga,” vakailiu, baleta “me vakataki keda saraga” eda sa tawasavasava, ka “sega na ka tawasavasava sa curu rawa . . . e matana; ka, ena vosa i Atama, a yacana ko Yalosavasava, ia na yacana na nona Le Duabau ga na Luve ni Tamata [ni Yalosavasava].”⁴ Ka ikarua, na Kalou ena sega ni kitaka me cakava vei keda e dua na ka eda a sega ni digitaka mai na noda ivalavala meda vakakina. O Koya e lomani keda vakaidina, ka baleta ni lomani keda, e sega ni veivakasaurarataki se biuti keda tani. Ia e vukei keda ka tuberi keda o Koya. Vakaidina, na ivakaraitaki dina ni loloma ni Kalou oya na Nona ivunau.

Sa dodonu (ka da sa) reki voli ena ituvatuva veivakadeitaki ni Kalou e vakatarai keda ni vakayaco digidigi meda cakacaka vakaikeda ka sotava na kena isau, se me vaka e tukuna na ivolanikalou, “tovolea oti na gaga ni ca [eda] sa qai sasaga vagumatua [meda] rawata na veika vinaka.”⁵ Eda vakavinavinaka vakaoti ni Veisorovaki ni iVakabula e sa uabaleta na ivalavala

ca taumada me rawa ni da mai sucu ki na vuravura oqo ka sega ni cudruvi ena vuku ni valavala ca i Atama.⁶ Ni da sa vueti rawa mai na Lutu, eda sa tekivutaka na bula ena tawacala ena mata ni Kalou ka “ra sa sereki kina ka tawamudu, ka kila na ka vinaka mai na ka ca; [eda] na lewa na ka meda kitaka ka sega ni vakasaurarataki vei keda.”⁷ Sa rawa ni da digitaka meda vakataka na mataqali tamata, mai na veivuke ni Kalou, sa rawa ni vakataki Koya saraga.⁸

Na kosipeli i Jisu Karisito e tadolava na sala ki na ka eda rawa ni vakataka. Mai na Veisorovaki i Jisu Karisito kei na Nona loloma uasivi, na noda sega ni rawa ni bulataka vakaoti ka vakavuqa na lawa vakasilesitili ena bula oqo sa rawa ni bokoci ka sa rawa meda tosoya cake e dua na ivakarau va-Karisito. Na lewa dodonu e cikeva, me kakua ni yaco na ka oqo ke sega kina na noda veivakadonui kei na qaravitavi. E sa dau vaka tu mai kina. Na noda tiko oqo e vuravura vakayago e sa isau ni dua na digidigi eda a cakava yadua ni vakaitavi ena ituvatuva ni

Tamada.⁹ Oya, na veivakabulai e sega saraga ni vatuka mamada vakalou, ia e sega talega ni yaco mai na loma vakalou duadua ga.¹⁰

Na lewa dodonu e sa dua na itovo vakasakiti ni Kalou. Sa rawa ni da vakabauta na Kalou baleta ni da sa nuidei vakaoti ki Vua. E vakatavulici keda na ivolanikalou ni “Sa sega ni tatakelokelo na nona sala na Kalou, sa sega talega ni veigoleyaki ki na imatau se ki na imawi, ena sega ni veisautaka tale na nona vosa, ia sa dodonu sara, ka na ia tikoga na nona cakacaka”¹¹ ka ni “sa sega ni digitaki ira vakailoa na tamata na Kalou.”¹² Eda vakanuinui ki na lewa dodonu matau vakalou me baleta na vakabauta, yalodei, kei na inuinui.

Ia me isau ni noda bula dodonu vakaoti, e tiko eso na ka e sega ni rawa ni cakava na Kalou. E sega ni rawa ni vakatulewa o Koya ena vakabulai ni so kei na vakatikitikitaki ni so tale. O Koya e “sega sara ni vakadonuya na ivalavala ca.”¹³ E sega ni rawa ni vakatara o Koya na loloma me saqata na lewa dodonu.¹⁴

Na kena vakadeitaki ni Kalou a tauyavutaka na ivakavuvuli ni loloma e sa ivakadinadina veicuqeni ni sa yalododonu o Koya. E sa baleta ni sa yalododonu o Koya sa mai tauyavutaka kina o Koya na sala me duatani kina na ivalavala ni loloma ena noda icavacava tawamudu. Ia oqo, “ena vakayacori kece na veika sa virikotori tu, ia na loloma ga eda sa vakabulai kina.”¹⁵

Eda kila na “nona rarawa ka vakamatei ko Koya sa tawacala, io ka sa dau lomana vakalevu [na Tamada]; . . . sa mai dave na dra ni [Luvena]”¹⁶ ka sauma na ka sa yalataki tu ena lewa dodonu, vakaikuritaka na loloma, ka vueti keda.¹⁷ Ia, “*ena qai yaga walega na sala ni veivakabulai* sa navuci tu, *kevaka sa veivutuni na tamata ena bula vakatovolei oqo.*”¹⁸ Sa ikoya na ka e gadrevi kei na madigi me baleta na veivutuni sa vakatara na loloma me qarava na nona cakacaka ena kena sega ni vakarusai na lewa dodonu.

A sega ni mate na Karisito me veivakabulai vakailoa ia me tadolava na veivutuni. Eda vakanuinui “ka vakararavi sara ki na loloma i koya sa kaukauwa me ia na veivakabulai”¹⁹ ena ivakarau ni veivutuni, ia na cakacakataki ni veivutuni e sa dua na veisau ni vakatulewa e loma. Ni vakayacori na veivutuni me dua na ivakarau ni kena ciqomi na isolisoli kei na loloma uasivi, sa vakavuna vei keda na Kalou meda taura matua na veitavi me baleti keda. Na veivutuni e doka ka tokona na noda digidigi momona: “Ia na loloma oqo sa vakayacori rawa kina na ka sa virikotori ena vunau, ia ko ira sa sega ni vakabauta ka veivutuni era na cudruvi vakaidina me vaka na vunau; ia ko ira sa vakabauta ka veivutuni era na vakabulai.”²⁰

Na tawakilai vakamatata ni lewa dodonu kei na loloma ni Kalou e sa dua na ka; na cakitaki ni bula tiko na Kalou se nona cecere e sa dua tale na ka, ia e rau na vakataudeitaki ena noda rawata vakarauta so na gauna vakalilai sara—mai na taucoko ni noda sasaga—ka vakalou. Na Kalou sa sega ni dau cikecike e sa vakatauvatani kina dua na Kalou sega ni bula tiko. Na vuravura e sega kina na Kalou, na Kalou bula ka tauyavutaka

na veilawa me liutaka ka vakavina-kataki ira na Luvena, e sa vuravura talega e sega kina na dina taucoko se lewa dodonu. E sa na vuravura kilai ena ciqomi taucoko ni ka e donu, cala sa veimataqali vakasama duidui ni tamata kecega.

Na ibalebale ni ciqomi taucoko ni ka oya ni tamata yadua e sa nona na vakatulewa cecere duadua. Sa dina sara, e sega walega ni o ira ka cakitaka na Kalou era vakamuria na filosofi oqo. Eso era vakabauta na Kalou era se vakabauta tikoga ni o ira vakaiira, vakayadua, ena navuca na ka e donu ka cala. E dua na uabula a tukuna vakaoqo: “Au sega ni nanuma ni rawa me’u kaya ni cala na Lotu Idu se na Lotu Katolika se Lotu Jaji—au nanuma ena vakatau saraga ena ka o vakabauta. . . . Au sega ni nanuma ni tiko e dua na donu kei na cala.”²¹ E dua tale, a tarogi baleta na yavu ni nona vakabauta vakalotu, a sauma, “Vakaiau—e sa yaco vakaidina ekea. Au kaya, e rawa vakacava me tiko na vakatulewa ki na ka o vakabauta?”²²

Kivei ira na vakabauta na cavaga se ka kecega sa rawa ni dina, na vakatakilai ni inaki, veivakadeitaki, kei na dina raraba e rairai vaka na vaka-saurara—“E sega ni dodonu me’u vakasaurarataki meu vakabauta ni dina e dua na ka au sega ni taleitaka.” Ia

oya e sega ni veisautaka na ka dina. Na sevaki ni lawa ni bibi ena sega ni tarova e dua na tamata me lutu kevaka e butusevata na baranisavu. Na kena vakatautauvata e sa dina me baleta na lawa tawamudu kei na lewa dodonu. Na bula galala e sega ni lako mai ni vorati ia mai na kena tutaki ga. Oya e sa yavu dei ki na kaukauwa ni Kalou. Kevaka me a sega vakaidina na dina vakataudeitaki, ena sega ni vakaibalebale na isolisoli ni digidigi me vaka ni da na sega ni rawa ni raitayaloyalotaka ka kinoca na vatuka ni ka eda kitaka. Me vaka a tukuna o Liai: “Ia kevaka ko kaya ni sega na vunau, ko na kaya talega ni sega na ivalavala ca. Kevaka ko kaya ni sega na ivalavala ca, ko na kaya talega ni sega na ivalavala dodonu. Ia kevaka e sega na ivalavala dodonu ena sega na marau. Ia kevaka sa sega na ivalavala dodonu kei na marau ena sega na itotogi ka sega na rarawa. Ia kevaka sa sega na veika oqo sa sega na Kalou. Ia kevaka sa sega na Kalou sa sega koi keda, ka sega talega na vuravura; raica ena sega ni buli e dua na ka, ni sa sega na ka me caka se me cakacakataki; ia, ena takali yani na veika kece.”²³

Ena veika ruarua e vakayago ka vakayalo, na madigi ni kena tutaki na noda vakataulewa e sa dua na isolisoli

va-Kalou, ni ke a sega eda na sega ni kinoca rawa na ka eda rawa ni rawata vakataucoko me vaka na luve ni Kalou. Na vakatautaki vakayadua ni ka, sa yaco ruarua me dua na dodonu kei na itavi meda na dau taqomaka voli; e a sa dau vorati tu mai enai vakatekivu ni se bera na Veibuli. Sa dodonu meda dau taqomaka na vakatautaki ni ka oqo, mai vei ira na tamata se parokaramu, baleta ni (so na gauna ena kena inaki vinaka sara) ena vakavuna meda rawa ni tu kina vakaikeda. Ka sa dodonu meda taqomaka mai na noda vakararavi tu kina me levei kina na cakacaka e sa gadrevi me bucina na taledi, sasaga, kei na ituvaki va-Karisito.

A tukuni e dua na italanoa me baleta e dua na turaga ka sega ni dau cakacaka. E vinakata okoya me dau vukei ena ka e gadreva. Ena nona itovo ni vakasama, na Lotu se na matanitu, se ruarua, e dinautaka vua e dua na bula baleta ni a sauma na nona ivakacavacava kei na nona ikatini. E sa sega na ka me kania ia e sega ni vinakata me cakacaka me vukei koya kina. Mai na sasaga kaukauwa ka lolovira, era sa nanuma o ira ka ra tovolea mera vukei koya ni sa sega ni rawa vua me sasagataka me vukei koya vakaikoya, sa vinaka cake ga mera kauti

koya ki na ibulubulu ka vakalaiva me mate. Ena nodra ilakolako ki na ibulubulu, a kaya e dua na turaga, “Sega ni rawa meda cakava oqo. E tiko vei au eso na sila au na solia vua.”

Sa ra mani vakamacalataka oqo kivua, ka taroga okoya, “Sa kautani beka na kedra iolo?”

Era sauma mai, “Sega.”

“Io mai,” a kaya okoya, “totoso tikoga.”

Sa loma ni Kalou meda sa turaga ka marama galala ka rawa ni yacova na cecere duadua ni ka eda rawa ni rawata, ruarua vakayago ka vakayalo, meda sa galala mai na vakamadua ni tu ga ena bula vakaloloma kei na ivesu ni valavala ca, ka meda rekitaka na rawa ni da dokai keda vakaiikeda kei na tu galala, ka meda sa vakavakarau ena veika kecega meda okati kei Koya ena Nona matanitu vakasilesitili.

Au sega ni vakabauta na nanuma lasutaki ni rawa ni rawati oqo ena noda sasaga duadua ka sega kina na Nona veivuke levu ka tudei. “Eda sa kila ni da sa vakabulai ena loloma walega, ka sega ena vuku ni cakacaka.”²⁴ Ka sega ni da gadreva meda rawata eso na ivakatagedegede lailai ni rawaka se caka vinaka ni bera ni

na veivuke na Kalou—na veivuke vakalou sa rawa ni noda ena veiaua ni veisiga, veitalia na vanua eda tiko kina ena salatu ni talairawarawa. Ia au kila ni kena gadrevi vakaoti na Nona veivuke, sa dodonu meda lewaikeka vakaikeda, veivutuni, ka digitaka na Kalou me na rawa ni cakacaka vagumatua ena noda bula ena lewa dodonu kei na digidigi mona. Au masuta meda vakayalo mai ka cakacakataki keda me rawa ni dua na ka e vukei keda kina na Kalou.

Au vakadinadinataka ni bula tiko na Kalou na Tamada, ka sa noda Dauveivueti na Luvena, o Jisu Karisito, ka sa tiko vata kei keda na Yalo Tabu. E sega ni vakatitigataki na nodratou gadre ni vukei keda, ka sa vakalou na Nodratou kauwai me caka vakakina. Meda sa “yadra, ka duri cake mai na kuvunisoso, . . . ia me vakayacori kina na veiyalayalati ka cakava na Tamada Tawamudu kivei [keda].”²⁵ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. William Shakespeare, *The Life of King Henry V*, act 4, scene 1, lines 127–29, 131–37, 183–85.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 101:78.
3. Brigham Young, “Sermon,” *Deseret News*, Oct. 31, 1855, 267; quoted in Terry Givens and Fiona Givens, *The Crucible of Doubt: Reflections on the Quest for Faith* (2014), 63.
4. Mosese 6:57.
5. Mosese 6:55.
6. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:2; raica talega na 2 Nifai 2:25; Mosese 6:53–56.
7. 2 Nifai 2:26; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 93:38.
8. Raica na 3 Nifai 12:48; 27:27; raica talega na Roma 8:16–17; Vunau kei na Veiyalayalati 84:37–38.
9. Raica na Ai Vakatakila 12:7–9; Vunau kei na Veiyalayalati 29:36–38; Mosese 4:3–4.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:29–31.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 3:2.
12. Cakacaka 10:34.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 1:31.
14. Raica na Alama 42:25.
15. Alama 42:24.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 45:4.
17. Raica na Mosaia 15:9.
18. Alama 42:13; vakamatatataki.
19. 2 Nifai 31:19.
20. Alama 34:16.
21. In Christian Smith, *Souls in Transition: The Religious and Spiritual Lives of Emerging Adults* (2009), 156.
22. In Smith, *Souls in Transition*, 156.
23. 2 Nifai 2:13.
24. 2 Nifai 25:23.
25. Moronai 10:31.

Bariloche, Argentina

Mai vei President Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na kena ciqomi e dua na iVakadinadina ni Rarama kei na Dina

Ena sega walega ni vakalougatataki iko kei ira na nomu kawa na nomu ivakadinadina vakai iko ni rarama kei na dina ena bula ogo, ia ena sala vata talega kei iko me yacova na tawamudu.

Me vaka e dua na pailate ni wavgavuka, au dau vuka kosova e vuqa sara na vanua kei na wasawasa ena butobuto ni bogi. Niu dau raica yani na lomalagi ena bogi mai na noqu katubaleka ni dabadabe ni pailate, vakabibi na Vunilagi, sa

dau vakavuna meu qoroya na levu kei na titobu ni bulibuli ni Kalou—ka dau vakatoka na ivolanikalou me “vuqa na vuravura, ka sega ni wili rawa.”¹

E lailai mai na dua na senijuri sa oti na nodra a dau nanuma tu na dauvakadidike e maliwa lala ni noda vuravura Vunilagi sa ikoya na vura-vura duadua ga e maliwa lala.² Era nanuma ni tu ena taudaku ni vunilagi na, lala tawa vakaiyalayala—lala didi, batabata, ka sega na kalokalo, rarama kei na bula.

Ena gauna sara e torocake mai kina na ivakatagedegede ni vakadodo rairai—oka kina na kena e macawa—sa tekivu mera raica mai e dua na dina vakasakiti na dauvakadidike e macawa: oya ni macawa e vakaitamera dina sara mai na ka e se bau vakabauta rawa eliu e dua, ka vakasinaiti na lomalagi ena vuravura tawa wili rawa, ka sega ni vakasamataki rawa na kedra yawa mai vei keda, ka dui tu kina e drau vakabilioni na veikaloalo.³

Ena loma ga ni dua na gauna leka-leka, sa veisau vakadua na noda kila me baleta na maliwa lala.

Nikua eda sa rawa ni raica eso vei ira na vuravura vakayawa e maliwa lala oqori.⁴

Ka da kila ni ra tu e kea.

Era a sa tu ekea ena dua na gauna balavu sara.

Ia ni bera nodra mai taura na kawa tamata na veiiyaya kaukauwa sara ka rawa me kumuna vata na rarama e vakaselesitieli ka vakavotui ira mai na veivuravura e maliwa lala ogo, eda a sega tu ni vakabauta ni rawa ni yaco e dua na ka vakaoqo.

A sega ni veisau vakasauri na vakaitamera ni lomalagi kei vuravura, ia na noda rawa ni raica ka kila deivaki na dina ogo e veisau vakamatata sara mai. Mai na veivakararamataki levu oqori, a mai vakaveikilaitaki yani kina ki na veikila, ka a sega tu ni vakasamataki rawa, na kawatamata.

Sa Bau Dredre Meda Vakabauta Na Ka Eda Sega Ni Raica Rawa

Vakavei mada ke a rawa mo le-suva tale na gauna ka veivosaki kei ira era a bula ena udolu se dua madaga na drau na yabaki sa oti. Vakasamataki mada na nomu tovolea tiko mo vakamacalataka vei ira eso na tekinolaji e daru taura vakamamada tu nikua. Kena ivakaraitaki, cava era na vakasamataki keda tukuna vei ira baleta na jabo jeti, ivakatakata ni kakana livaliva, veigacagaca vakalivalivatauri ga e liga ka tu kina na vale ni vola monalivaliva vakaitamera, kei na kedra vidio na makubuda ka da rawa ni wasea ena duavata ga na gauna kei ira na milioni na tamata wavokiti vuravura?

Eso era na vakabauti keda. Ia e vuqa era na vakalialiai, veisaqa, se mani tovolea sara mera vakagalui se vakamavoataki keda. Eso era na vakayagataka nodra vakatulewa, inaki, se veika matailalai mera vakaraitaka kina ni da lasutaki, lialia se vakarerevaki madaga. Ena rawa ni ra vakalewai keda ni da veivakacalai vei ira tale tiko eso.

Ia sa dina, era sa cala sara o ira ogo. E rawa ni ra vinaka se yalodinataka tu beka. E rawa beka ni ra vakila

Niu dau raica yani na lomalagi ni bogi vakavuqa me dau vakurabuitaki au na rabailevu kei na titobu ni nona ibulibuli na Kalou.

ni vinaka na nodra vakasama. Ia era na sega ni se rawa ni raica vakamata-tata baleta ni ra se sega ni ciqoma na taucoko ni rarama ni dina.

Na Yalayala ni Rarama

E vaka me sa dua tu na ivakarau vakatamata na noda nanuma tu ni da dina, veitalia ga ni da cala tu. Ia, kevaka sa vaka tu oqori, sa dua tu beka na noda inuinui? E sa na noda icavacava tu beka ga na ciri vakaveitalia tu ena wasawasa e veisaqasaqa tu kina na itukutuku, ena dua na bilibili talivaki tu ena veika eda vakabauta ga o keda ni dina?

Eda na rawa beka ni kunea na dina?

Na inaki ni noqu vosa sa ikoya meu vunautaka na itukutuku ni reki ni sa iKoya sara ga na Kalou vakaikoya—Na Turaga ni Lewevuqa ka kila kece tu na dina—sa yalataka tu vei ira na Luvena ni rawa mera na kila na dina vakataki ira.

Yalovinaka vakasamataka na cecere ni yalayala oqo:

Na Kalou Cecere ka Tawamudu, na Dauniveibuli ka bulia na lomalagi kei na vuravura oqo, ena vosa vei ira na yalodina era toro yani Vua.

Ena vosa vei ira ena tadra, raivotu, vakasama kei na vakilai ni ka.

O Koya ena vosa mai na sala ka sega ni vakalasui rawa vakakina, cecere cake mai na ka e se bau sotava na tamata. E dusimaki ira vakalou ka sauma na veitaro ni nodra bula yadudua.

Sa dina sara, era na tu o ira era na veivakalialiai ka kaya ni na sega ni yaco rawa, kevaka me a tiko na Kalou, ena tu e levu sara na ka yaga me cakava mai na Nona vakarogoca ka sauma na masu yadua ni tamata kece sara.

Ia au kaya vei iko oqo: E kawaitaki iko na Kalou. Ena vakarogoca o Koya, ka na sauma o Koya na nomuni taro yadudua. Ena yaco mai ena Nona sala kei na Nona gauna na isau ni nomu taro, ka vakakina, ena gadrevi mo dau rogoca na Domona, e vinakata na Kalou mo kunea na nomu sala lesu tale Vua, ka sai Koya na iVakabula,

na sala.⁵ E vinakata na Kalou mo vuli mai vua na Luvena, o Jisu Karisito, ka sotava na vakacegu titobu kei na reki ka yaco mai ena vakamuri ni sala vakatisaipeli vakalou.

Kemuni na noqu icaba, oqo e dua na vakatovotovo rawarawa, vakadonui mai vua na Kalou, e kunei ena dua na ivolanikalou makawa, ka soli tu ki na turaga, marama, kei na gone ka via vakatovolea:

iMatai, mo vakasaqara ena vosa ni Kalou. Na kena ibalebale oqori me wiliki na ivolanikalou ka vulica na nodra vosa na parofita ni gauna makawa kei na gauna oqo me baleta na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito—sega ena inaki ni vakatitiqa se vakalelewa ia ena gagadre titobu me kunei na dina. Vakasamataka e lomamu na veika o na vakila, ka vakarautaka na nomu vakasama mo ciqoma na dina.⁶ “Ia kevaka dou sa sega ni rawa ni vakabauta, rogoca mada ga . . . de mani rawa mo dou vakabauta [na vosa ni Kalou].”⁷

iKarua, sa dodonu mo vakasamataka, vakanananutaka, ka mo

sasagataka vakaqaqa mo vakaba-uta,⁸ ka vakavinavinakataka na nona loloma cecere na Turaga vei ira na Luvena mai na gauna nei Atama kina noda siga ena nodra vakarautaki na parofita, daurairai kei na dauvakatakila mera liutaka na Nona Lotu ka vukeyi keda ena kunei ni sala lesu tale Vua.

iKatolu, mo kerea vua na Tamada Vakalomalagi, ena yaca ni Luvena o Jisu Karisito, me vakamataliataka na dina ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai vei iko. Kerea ena yalodina, ena lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito.⁹

E dua tale tikoga na *ikava* ni kalawa, sa solia tu veikeda na iVakabula: “Kevaka e dua na tamata sa via cakava na loma ni [Kalou], ena kila se sa ka mai vua na Kalou nai vakavuvuli, se’u sa vosa vakaiia ga.”¹⁰ Se ena dua tale na kena itukutukuni, ena gauna o tovolea tiko kina mo vakadeitaka na dina ni ivakavuvuli ni kosipeli, sa dodonu mo bulataka taumada. Vakatovolea na ivunau ni kosipeli kei na ivakavuvuli ni Lotu ena nomu bula vakaiiko. Vakayacora ena yalodina, kei na vakabauta vakadede na Kalou.

Kevaka mo na vakayacora na veika oqo, sa nomu na yalayala ni Kalou—sa dau vakayacora o koya na Nona yalayala¹¹—e na vakaraitaka na dina vei iko o Koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu. Ena solia vakalevu vei iko o Koya na rarama, ka na vakatara mo raibasikata na butobuto ka

vakadinadinataka na rai vakayawa e lagilagi sega ni vakasamataki rawa, ka na sega ni raitayaloyalotaka na mata vakayago.

E so era kaya beka ni sa rui dredre na kena vakamuri se sega na betena me sasagataki. Ia au vakatura ni na ivakadinadina yadudua ni kosipeli kei na Lotu oqo e ka bibi duadua mo na rawata ena bula oqo. Ena sega ni vakalougatataki iko ka dusimaki iko walega ena bula oqo, ia ena dau vakadodonutaki iko talega ena nomu bula ka tawamudu.

Na Veika vaka Yalo ena Rawa ga ni Kilai deivaki mai na Yalotabu

Era a segata vakaukauwa na dauvakadidike mera kila deivaki na raba ni maliwa lala, me yacova ni ra sa vakasakiti cake mai na iyaya ni vakadidike me rawa ni ra soqona vakalevu cake na rarama ka rawa kina ni ra kila deivaki na dina e taucoko.

A vakavulica e dua na ivakavuvuli ni kila ka vakayalo na iApositolu o Paula. “Ia na tamata sa vakayago sa sega ni vakabauta na veika ni Yalo ni Kalou,” ka vola vakaoqo vei ira mai Korinica, “ni sa ka lialia vua, a sa sega ni kila rawa ko koya, ni ra sa kilai vakayalo ga.”¹²

Ena dua tale na kena itukutukuni, kevaka o vinakata mo kila na veidina vakayalo, sa dodonu mo na vakayagataka na kena iyaya donu. E na sega ni rawa ni o kila na veidina vakayalo ena

vakayagataki ni veiyaya ka ra sega ni rawa ni kidava.

Sa kaya vei keda na iVakabula ena noda veisiga oqo, “Raica sa vu ni rarama na Kalou; ia ko koya sa kunea na rarama ka tudei tiko ga vua na Kalou, ena vakararamataki vakalevu; io ena tubu tiko ga na nona rarama me yacova na siga lagilagi ko ya.”¹³

Na levu ni noda dolava na yaloda kei na noda vakasama vua na Kalou, na levu ni kena vakasavasavataki na yaloda ena rarama mai lomalagi. Ka veigauna eda vakasaqara ena yalodina kei na gumatua na rarama, eda sa vakaraitaka tiko kina vua na Kalou na noda tu vakarau meda ciqoma vakalevu cake tale na rarama. Vakamalua, na veika e dau buwawa, buto, ka yawa e liu era na matata, rarama, ka matau mai veikeda.

Ia ena sala vata ga oqori, kevaka eda na vakayawaki keda mai na rarama ni kosipeli, sa na kata remoremo mai na noda cina—sega ni dua ga na siga, se macawa ia vakamalua me dua toka na gauna—me yacova ni da raivuki ka sega me da kiladeivaki se cava eda a vakabauta taumada kina na kosipeli. Sa vaka me na ka lialia mai veikeda na veika eda a kila tu mai, baleta ni veika a dau matata tu ena dua na gauna sa yaco me ra buwawa, kataremoremo, ka tu yawa.

Oqo na vuna a kaya vakamatata kina o Paula ni sa ka lialia vei ira sa rusa tiko yani na kosipeli, “ia sa kena kaukauwa ga ni Kalou [vei keda] sa vakabulai.”¹⁴

E Sega na iVakatakilakila ni Vakatotovo

Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e vanua ni tamata ka levu tu nodra veimataqali vakadinadina. E tu o ira na lewe ni Lotu e tudei ka, waqa rama vinaka tu e lomadra na nodra ivakadinadina. E so era se segata tiko mera kila vakaiira. Na Lotu sa ikoya na vale meda gole vata kina, veitalia na titobu se cere ni noda ivakadinadina. Au sega mada ni se bau kila me tu ena katuba ni noda veivalenilotu e dua na ivakatakilakila ka kaya tiko, “Sa dodonu me vaqo na balavu ni nomu ivakadinadina me rawa ni o curu.”

Na Lotu e sega ni baleti ira ga sa taucoko tu, ia sa baleti keda kece meda “lako vei Karisito, mo dou vinaka kina.”¹⁵ Na Lotu sa baleta na tamata vakataki kedarua. Na Lotu sa vanua ni veikidavaki kei na veisusu, sega ni veitawasei se veivosataki. E vanua meda dolele yani kina ka veivakayaloqataki, veilaveti, ka veitokonitaka na segati ni noda dui vakasaqara na dina vakalou.

Me kena itinitini, eda sa vulagi lako kece, ka da vakasaqara tiko na rarama ni Kalou ena noda ilakolako vakatisai-peli. Eda sega ni lewa e dua ena levu ni rarama ka tiko se sega ni tiko vua, ia, eda susuga ka vakayaloqataki na rarama taucoko me yacova ni sa matata, rarama, ka dina.

Na Yalayala Vei keda Kece

Meda kila tiko ni levu na gauna na rawati ni dua na ivakadinadina e sega ni cakacaka ni dua ga na miniti, dua na auwa, se dua na siga. E sega ni caka ga vakadua sa mai o koya tu yani. Na cakacaka ni vakasoqoni rarama vakayalo sa itavi ni bula taucoko.

Na nomu ivakadinadina baleta na Luve ni Kalou bula kei na Nona Lotu vakalesui mai, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ena sega beka ni yaco totolo mai me vaka na ka o gadreva, ia au yalataka oqo vei iko: kevaka o na cakava na nomui tavi, ena yaco mai.

Ena ka lagilagi sara.

Au solia noqu ivakadinadina ni na vakasinaita na lomamu ena dina vakayalo ka vakararamataka na yalomu. Ena vakaraitaka vei iko na vuku sava-sava kei na reki taleitaki vakakina na vakacegu vakalomalagi. Au sa sotava oti vakaiiau na veika oqo ena kaukauwa ni Yalo Tabu.

Me vaka a yalataki ena ivolanikalou ni gauna makawa, ena sega ni tukuni rawa na kena tiko kei iko na Yalo ni Kalou, ka na vakavuna mo seretaka na loloma veivakabulai,¹⁶ lamata na matamu ki lagi, ka tabalaka na nomu vakacaucau vua na Kalou sa Cecere Sara, na nomu iVakaruru, nomu iNui-nui, na nomu iVakatawa ka Tamamu. A yalataka na iVakabula kevaka eda na vakasaqara, eda na kunea.¹⁷

Au vakadinadinataka ni dina na veika oqo. Kevaka o na vakasaqara na dina ni Kalou, e via buwawa toka ena gauna oqo, sega ni matata tu, ka tu vakayawa mai ena qai vakaraitaki mai vakamalua ka vakamatatataki, ka yaco me voleka sara ki yalomu ena rarama ni loloma soliwale ni Kalou. Ena vakaraitaki vakamatailalai vei iko na veika lagilagi vakayalo, sega ni vakamacalataki rawa ki na mata vakayago ena vakatakilai vei iko.

E sa noqu ivakadinadina ni rawa ni da yacova yani o keda kece na luve ni Kalou na rarama vakayalo oqo. Ena vakararamataka na nomu vakasama ka vakabula na yalomu, ka kauta mai na marau ena nomu veisiga. Kemuni na noqu itokani lomani, yalovinaka kakua ni vakabera na gauna ni nomu kunea, ka vaqaqacotaka na nomu ivakadinadina vakaiiko me baleta na nona cakacaka vakalou na Kalou, sa ikoya na cakacaka ni rarama kei na dina.

Ena sega walega ni vakalouga-tataki iko kei ira na nomu kawa na nomu ivakadinadina ni rarama kei na dina ena bula oqo, ia ena salavata talega kei iko me yacova na bula tawamudu, ena maliwa ni veivurevure tawayalani. Au vakadinadinataka oqo ka biuta vata tu kei kemuni na noqu veivakalougatataki ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 1:33.
2. Raica na Marcia Bartusiak, *The Day We Found the Universe* (2009), xii. E dau vakurabui vei au ni rawa meda dau nuidei ena keda itinitini. Ena so na gauna sa dau levu sara noda yalodei ka da nanuma ni da sa kila tu na kena dina kece. Kisi veivosakitaki tiko: “Simon Newcomb, na dean ni vakadidike ni maliwa lala e Amerika ena itini ni ika tinikaciwa ni senituri, a cauraka ena dua na veivakatabui namaki ena 1887 ni ‘so far as astronomy is concerned . . . we do appear to be fast approaching the limits of our knowledge. . . . The result is that the work which really occupies the attention of the astronomer is less the discovery of new things than the elaboration of those already known’” (Bartusiak, xv).
3. E ka talei na vakasamataka na Mosese 1:33, 35 ena rarama ni vakadidike “wale tikoga oqo”. A vakaraitaki vei Josefa Simici na ivola i Mosese ena Mataniciva Talei ena June ni 1830, ni se vo tu e dua na senijuri mai na nona a kacivaka o Edwin Hubble na nona a sa kunea eso na vuravura vakayawa e maliwa lala.
4. Raica, me kena ivakaraitaki, na Hubble Heritage Image Gallery ena heritage.stsci.edu/gallery/gallery.html.
5. Raica na Joni 14:6.
6. Raica na 3 Nifai 17:3.
7. Alama 32:27.
8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 67:3.
9. Raica na Moronai 10:3–5.
10. Joni 7:17; raica talega na Same 25:14; Joni 3:21.
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 82:10.
12. 1 Korinica 2:14.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
14. 1 Korinica 1:18.
15. Moronai 10:32; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 20:59.
16. Raica na Alama 5:26.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:63.

Kacivaka o Peresitedi Henry B. Eyring
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Esa vakaturi meda tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, ka dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata mera vakaraitaka vakakina.

O ira era saqata, kevaka e dua, me vakaraitaka vakakina.

E sa vakaturi meda tokoni Boyd Kenneth Packer me Peresitedi ni

Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua kei ira oqo mera lewe ni kuoramu oya: Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, and Neil L. Andersen.

O ira era duavata, yalovinaka vakaraitaka vakakina.

Kevaka e dua e saqata me vakaraitaka vakakina.

E sa vakaturi meda tokoni ira na daunivakasala ena Mataveiliutaki

Taumada kei na iApositolu Le Tinikarua mera parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka vakakina.

Kena veibasai, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

E sa vakaturi me da vakacegui rau ena vakavinavinaka ena vuku ni uasivi ni nodrau veiqaravi o Elder Carlos H. Amado kei William R. Walker mai na lewe ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusa-gavulu ka lesi rau me emeriteseni ena Vakaitutu Raraba.

O ira era duavata kei keitou ena vakavinavinakataki ni nodrau qaravivavi veicuqeni, yalovinaka vakaraitaka vakakina.

Rau sa vakacegui o Elder Arayik V. Minasyan kei Gvido Senkans mai na Vitusa-gavulu ni Wasewase. Sa vakaturi me da vakaraitaka vei rau na noda vakavinavinaka ena vuku ni nodrau veiqaravi.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka.

E sa vakaturi me da tokoni ira na Vakaitutu Raraba, Vitusa-gavulu ni Wasewase, kei ira na mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo me vaka era sa tu ena gauna oqo.

O ira era duavata, yalovinaka vakaraitaka vakakina.

Ke dua e saqata me vakaraitaka vakakina.

Vinaka vakalevu, kemuni na taciq kei na ganequ, ena nomuni vakabauta kei na masu ena vukui keitou. ■

Mai Vei Elder Dallin H. Oaks

Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Veilomani ka Bulavata ena Maliwa ni Duidui

Me vaka nida daumuri Karisito e dodonu me da bula veisaututaki kei ira era sega ni duavata kei na veika e bibi vei keda, se ciqoma na ivakavuvuli era yavutaki kina.

I.

Ena iotioti ni veisiga ni Nona vei qaravi ena bula oqo, a solia o Jisu vei ira na Nona tisaipeli na ka e vakatoka me “vunau vou” (Joni 13:34). Ni tukuni vakatolu, e rawarawa wale na ivunau oya ia e dredre: “Mo dou veilomani, me vaka au sa lomani kemudou” (Joni 15:12; kei na tikina talega e 17). Na ivakavuvuli ni veilomani e uto ni Nona ivakavuvuli na iVakabula ena nona vei qaravi. Na ikarua ni ivunau levu sai koya “lomana na kainomu me vaka ko lomani iko” (Maciu 22:39). E vakavuvulitaka tale ga ko Jisu, “Dou lomani ira na nomudou meca” (Maciu 5:44). Ia na ivakaro me dalomani ira na tani me vaka na Nona lomana na Nona qelenisipi e baleti ira na Nona tisaipeli—kei keda—e dua na bolebole duatani. “A vakavulici keda ena Epereli sa oti o Peresitedi Thomas S. Monson, “ni loloma sai koya na uto ni kosipeli ka noda iVakaraitaki o Jisu Karisito. Na Nona bula na isolisoli ni loloma.”¹

Na cava sa rui dredre kina me da veilomani ena loloma Vakarisito? E dredre baleta ni da dau bula veimaliwai vata kei ira era sega ni duavata

kei na noda vakabauta kei na veika e bibi vei keda kei na noda icolacola ni veiyalayalati. Ena Nona Masu cecere ni Vakatakekere, a cabori ni vakarau me Rube ena Kauveilatai, a masulaki ira kina era daumuri Koya o Jisu: “Au sa solia vei ira na nomuni vosa; a sa cati ira ko vuravura, ni ra sa sega ni vakavuravura, me vaka kau sa sega ni vakavuravura” (Joni 17:14). Oti, qai vakatakekere vei Tamana, “Au sa sega ni masu mo ni kauti ira tani e vuravura, mo ni maroroi ira ga mai na vu ni ca” (tikina e 15).

Me da bula tiko e vuravura me da kakua ni vakavuravura. E dodonu

me da tiko e vuravura baleta, me vaka e vakavuvulitaka ko Jisu ena dua na italanoa vakaibalebale, na Nona matanitu sa “tautauvata kei na leveni,” na kena inaki me vakalevutaka na veika kece ena kena revurevu raica na Luke 13:21; Maciu 13:33; raica talega na 1 Korinica 5:6–8). Era na sega ni rawata vakakina na daumuri Koya kevaka era dau veimaliwai ga kei ira e duavata na nodra vakabauta kei na nodra ivakarau. Ia e vakavuvulitaka talega na iVakabula kevaka eda lomani Koya, eda na talairawarawa ki na Nona ivunau (raica na Joni 14:15).

II.

E vuqa tu ena kosipeli na ivakavuvuli me baleta na talairawarawa ki na ivunau ni da bula veimaliwai kei ira e duavata na nodra vakabauta kei na ivakarau ni bula. Na ivakavuvuli me baleta na veileti e bibi sara. Ni raici ira na Nifai na Karisito sa vakaturi cake mai na mate ni ra veiletitaka tiko na ivakarau ni papitaiso, a veidusimaki vakamatata sara ena ivakarau e dodonu me caka kina na cakacaka vakalotu oqo. Qai vakavuvulitaka na ivakavuvuli cecere oqo:

“Dou kakua ni veiletitaka na kena icakacaka me vaka e liu; mo dou kakua ni veiletitaka talega na noqu ivakavuvuli me vaka dou sa dau vakayacora tiko mai.

“E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, ko koya sa tiko vua na yalo ni veileti sa sega ni noqu, ia sa nona ga na tevoro, ni sai koya na vu ni veileti, ka sa dau vakaugeti ira na tamata me ra veileti ka veicudruvi vakaira.

“Raica, . . . au sa vakaroti kemudou me muduki sara na veileti vakaoqo” (3 Nifai 11:28–30; vakaikuritaki).

E sega ni yalana na Nona ivakasala ni qaqarauni ena veileti na iVakabula vei ira ga era sega tiko ni muria na ivunau me baleta na papitaiso. E vakatabuya na veileti ki na tamata kecega. O ira sara mada ga era muria tiko na ivunau me ra kakua ni vakavuna na veileti ena cudru e yalodra na tamata. Na “tama ni veileti” na tevoro; ia na iVakabula na Ravouvou ni Sautu.

E vakavulica vakakina na iVolatabu ni “na tamata vuku sa vakadaroya na cudru” (Ai Vola ni Vakaibalebale 29:8). Era vakavuvulitaka na iApositoloto taumada ni dodonu me da “muria kina na veika ni veivinakati” (Roma 14:19) ka “[vosataka] na ka dina ena yalo ni loloma” (Efeso 4:15), “ni sa sega ni vakatubura na ka dodonu vua na Kalou na cudru ni tamata” (Jemesa 1:20). Ena ivakatakila ni gauna oqo sa vakarota na Turaga ni sa dodonu me vunautaki yani na itukutuku vinaka ni kosipeli vakalesui mai “na tamata yadua vua na wekana, ia me caka ena yalomalua kei na yalololoma” (V&V 38:41), “ena yalodina, . . . ka vosota na veivakacacani kecega” (V&V 19:30).

III.

Ia ni da segata me da yalomalua ka levea na veileti, me da kakua ni vakamamadataka se vakamalumu-mutaka na noda dinata na dina eda kila. Me da kakua ni sorovaka na noda

itutu kei na veika eda vakabauta. Na kosipeli i Jisu Karisito kei na veiyalalati eda sa vakayacora sa vakacolata vei keda na itavi vakasotia ena veisaqasaqa tawamudu ni dina kei na cala. E sega ni dua na lomadonu ena veisaqasaqa oqo.

E vakaraitaka na iVakabula na kena sala ni ra biuta e matana na Kena meca na yalewa “sa kune ni sa dautagane, ni sa ia tiko” (Joni 8:4). Ni ra madualaka na nodra dauveivakaisini, era vakasuka yani na dauveibitaki ka biuti Jisu toka mai kei na yalewa. A cakacaka vakayalovinaka vua ena Nona sega ni vakacacani koya ena gauna oya. Ia a dusimaki koya vakadodonu me “kakua ni ivalavala ca tale” (Joni 8:11). E gadrevi na yalovinaka ni loloma, ia na daumuri Karisito—me vaka ga na iVakavuli—ena tudei ena dina.

IV.

Me vaka a vakaraitaka na iVakabula, ena so na gauna ena tu e matadra na daumuri Koya na ivakarau ivalavala ca, nikua eso era vakatokai me “veivakaduiduitaki vakatamata” se “veivakaduiduitaki vakalotu” ni ra tutaka na dina kei na cala me vaka na nodra kila. E vuqa na veika bibi kei na ivalavala vakavuravura era solia na veibolebole vakaoqo vei ira na Yalododonu Edaidai. E dua sa takalevu tu nikua na ile kaukauwa ka sa vakadonuya tiko vakalawa na vakawati vakamataqali vata ena vuqa

na veiyasana e Amerika kei na vuqa na veimatanitu e vuravura. Eda bula maliwai ira talega eso era sega saraga ni vakabauta na vakamau. Eso era sega ni vakabauta na vakaluvuni. Eso era saqata na vakatabui ni iyaloalo vakasisila kei na waigaga rerevaki. E dua tale na ivakaraitaki—matata tu vei keda e vuqa na vakabauta—na bolebole ni tiko vata kei ira na watida se lewe ni matavuvale se veitokani ena vanua ni cakacaka sega ni vakabauta se so tale.

Ena veivanua vakatabui, me vaka na valetabu, veivale ni sokalou, kei na noda veitikotiko, e dodonu me da vakavuvulitaka vakamatata ka vakamatailalai na dina kei na ivunau me vaka eda kila mai na ituvatuva ni veivakabulai ka vakatakilalai ena kosipeli vakalesui mai. Na noda dodonu me da vakayacora vakakina e taqomaki tu ena veivakadonui eso ni yavu ni vakavulewa me baleta na galala ni vosa kei na lotu, ka vakakina mai na dodonu ni tamata yadua me vaka e rokovi ena veimatanitu sara mada ga e sega kina na veivakadonui ni yavu ni vakavulewa volai.

Vakararaba, na veika era tukuna ka cakava na tamata lotu e okati kina eso tale na vakasama. Na galala vakalotu e kovuta eso na ivakarau raraba, ia me na vakadonui ena ivakarau e ganita me veisotari kina kei na nodra vakabauta kei na ivakarau eso tale. Na lawa e rawa ni vakatabuya na itovo e vakacalai ka sega ni ciqomi raraba, me

vaka na veivakatotogani kei na vei-yacovi vakaveitalia se so tale na itovo vakarerevaki, kevaka sara mada ga era vakayacora na vakabauta kaukauwa ena vuku ni lotu. Na itovo sega soti ni ca vakalevu, ena gadrevi beka ga me vosoti kevaka e vakadonui vakalawa mai na ka e vakatoka e dua na pa-rofita ena iVola i Momani me “nodra lewa na lewenivanua” (Mosaia 29:26).

Ena ulutaga ni ivunau raraba, eda gadreva me vakasamataki vakatitobu cake na ivakavuvuli ni kospeli me da lomana na wekada ka levea na veiqati. Na daumuri Karisito e dodonu me ivakaraitaki ni ivalavala malua. E dodonu me da lomana na tamata kecega, dau vakarorogo vinaka, ka kauwaitaka na veika era vakabauta ena yalodina. E dina beka ni da na sega ni duavata, e sega ni dodonu me da vakaraitaka. Na veika eda tutaka kei na noda veivosaki ena ulutaga eda duidui kina me kakua ni veiletitaki. Me da yalomatua ena kena vakama-calataki ka segati na veika eda tutaka kei na noda vakavotukanataka na lomada. Ni da vakayacora vakakina, me da kerea me ra kakua ni cudru-vaka na tani na noda vakabauta tudei vakalotu kei na noda bulataka ena galala na noda lotu. Keimami vakaya-loqaqataki keda kece me da vakato-votovotaka na nona Lawa Koula na iVakabula: “O koya na ka vakaadua ga dou sa vinakata me ra kitaka vei kemudou na tamata, dou kitaka vaka-talega kina vei ira” (Maciu 7:12).

Ni sega ni yaco na veika eda tutaka, e dodonu me da ciqoma ena yalovinaka na veika e sega ni vaka na lomada, ka dau ivalavala malua ena vukudra na keda meca. Ena veika kecega, sa dodonu me da tamata dau yalovinaka ki na tamata kecega, me kua na mataqali veivakacacani kecega, wili kina na veivakacacani vakamatatamata, duikaikai, na vakabauta se sega ni vakabauta vakalotu, kei na duidui ni veika eda taleitaka ena bula ni veiyacovi.

V.

Au sa vosa tiko me baleta na ivakavuvuli raraba. Au na vosa ena gauna oqo ena ivakarau e dodonu me vakayagataki kina na ivakavuvuli eso oqori ena veigauna kilai eso ka dodonu me muri kina ena yalodina na ivakavuvuli ni iVakabula.

Au na tekivu ena ka era vulica na luveda lalai ena gauna ni qito. Sa dau vakavuqa ni ra vakacudrui ka wase-itani na sega ni Momani e Utah mai vei ira eso na noda lewenilotu ka ra sega ni dau vakatara me ra veitokani na luveda kei ira na gone ena so tale na vakabauta. E dina sara eda rawa ni vakavulica vei ira na luveda na veika bibi kei na ivakatagedegede ni itovo ka kakua ni vakayawaki ira se sega ni rokovi ira era duatani.

E vuqa na qasenivuli ena lotu kei na koronivuli era dau rarawataka na ivakarau era dau vakayacora eso na itabagone, oka kina na itabagone

YDE. E dina sara na ivunau ni veilomani e okati kina na loloma kei na veirokorokovi ka sega ni yalani kina na lotu, matatamata, itovo vakavanua, se na bula vakailavo. Eda bolei ira na itabagone me kakua na dau veivaqaseni, veiru, se na ivosavosa kei na ivalavala ka na vakavuna na mosi vei ira tale eso. Na veika kece oqo e voroki kina na ivunau ni iVakabula me da veilomani.

E vakavuvulitaka na iVakabula ni veileti e nona iyaya ni cakacaka na tevoru. Na ivakavuvuli oqo e saqata vakaidina eso na ivosavosa kei na ivalavala vakapolitiki. Na veimaliwai kei ira e duidui na noda vakabauta e yaga ki na politiki, ia na duidui ni vakabauta me kakua ni yaco kina na veibololaki ni tamata yadua ka na vakalatilati ki na cici ni matanitu ka totogitaki ira era vakaitavi kina. Sa dodonu vei keda kece me da kauta laivi na veivosaki ni veivakacacani ka dau ivalavala malua me baleta na duidui ni vakasama.

Na vanua bibi duadua me levei kina na veiqati ka rokovi kina na duidui sai koya na loma ni noda vuvale kei na isema vakaveiwekani ni matavuvale. E sega ni rawa ni dau levei na duidui—eso e lalai ka so e lelevu. Ena veiduidui lelevu, taura mada ke dua na lewe ni matavuvale e tiko tawakilikili kei na nona itau ni se bera ni vakamau. Erau na veisaqasaqa eke e rua na ka bibi—noda lomana na lewe ni matavuvale kei na noda yalodina ki na ivunau. Ni da muria na nona ivakaraitaki na iVakabula, e rawa ni da vakaraitaka na yalovinaka ni loloma ka tudei tiko ena dina ena noda levea na iwalewale eso e rawa ni laurai me duavata kei na ka eda kila ni cala.

Au tinia ena dua tale na ivakaraitaki ni dua na veiwekani vakamatavuvale. Ena dua na koniferedi ni iteki mai Midwest rauta ni 10 na yabaki sa oti, au sota kina kei na dua na marama e tukuna vei au ni dau tomani koya tiko i lotu na watina sega ni lewenilotu ena loma ni 12 na yabaki ia se bera ga ni lewena na Lotu. Na cava beka e dodonu me’u cakava, e taroga mai. Au vakasalataki koya me cakava tikoga na veika kece e dodonu, vosota ka dau yalovinaka tikoga vei watina.

Rauta ni oti e dua na vula a vola mai vaqo vei au: “Isa, au nanuma ga ni sa ivakaraitaki vinaka ni vosota na yabaki 12, ia au sega ni kila seu a yalovinakataka tiko. O kaya, au sa mani tovolea sara vakaukauwa ena sivia ni dua na vula, sa mani papitaiso o kaya.”

E dau mana na yalovinaka, vakauasivi ena loma ni matavuvale. E tomana na nona ivola, “Au tovolea sara tiko meu yalovinaka vakalevu cake baleta keirau sa cakacakataka tiko na veivauci ena valetabu ena yabaki oqo!”

Ni oti e ono na yabaki a vola tale mai e dua na ivola: “Se [qai] kacivi ka vakatikori ga na watiq me bisopi ena [neitou tabanalevu].”²

VI.

Ena vuqa na isema kei na ituvaki ni bula, sa dodonu me da bula vata kei ira era duatani mai vei keda. Ena veivanua e bibi kina, e dodonu me kakua ni cakitaki se biu vakatikitiki na veika eda duatani kina, vakadaumuri Karisito e dodonu me da bula veisaututaki kei ira era sega ni duavata kei na veika e bibi vei ira, se ciqoma na ivakavuvuli era yavutaki kina. Na nona ituvatuva ni veivakabulai na Tamada, ka da kila mai na ivakatakila vaka-Parofita, e biuti keda ena itutu vakayago me da muria kina na Nona ivunau. Oqori e oka kina na lomana na wekada duatani nona itovo kei na nona vakabauta me vaka sa lomani keda o Koya. Me vaka e vakavuvulitaka e dua na parofita ni iVola i Momani, me da toso tikoga ki liu, ka “lomana na Kalou kei na tamata kecega” (2 Nifai 31:20).

Me vaka na dredre ni noda bula ena loma ni veika e wavoliti keda tu, na nona ivunau na iVakabula me da veilomani me vaka na Nona lomani keda e rairai sai kaya na noda bolebole levu duadua. Au masuta me da ciqoma oqo ka segata me da bulataka ena loma ni keda isema kei na itavi kece sara, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “Loloma—na Uto ni Kosipeli,” *Liaona*, Me 2014, 91.
2. iVola vei Elder Dallin H. Oaks, 23 ni Janu., 2006, kei na 30 ni Okot., 2012.

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Josefa Simici

A digitaka o Jisu Karisito e dua na turaga vakatabui, dua na turaga yalododonu, me liutaka na kena Vakalesui Mai na taucoko ni Nona kosipeli. A digitaki Josefa Simici o Koya.

Ena imatai ni nona veisiko ki na Parofita o Josefa Simici ni se qai yabaki 17, a kacivi Josefa ena yacana e dua na agilosu ka tukuna vua ni o kaya, o Moronai, e sa dua na italai ka talai mai na itikotiko ni Kalou ka sa tiko vua na Kalou e dua na cakacaka me na cakava okoya. Raitayaloyalotaka na cava ena rairai vakasamataka o Josefa ena gauna a qai tukuna kina vua na agilosu ni yacana “ni na rogo na yacaq vei ira na veimatanitu, veimataqali kei na duivosavosa.”¹ De dua na kidroa ena irairai kei Josefa a vakavuna me tokaruataka tale o Moronai ni na vosa vinakataki ka vosa cataki okoya mai vei ira na tamata kecega.²

Na vosa vinakataki i Josefa Simici a yaco mai vakamalua; na vosacataki a yaco kusarawa. A vola o Josefa, “Sa ka duatani sara me dua na gone tagane . . . mera qai kauwaitaka . . . ka vakauqeta sara vakabibi. . . mera sa sevaki au ka vorati au.”³

Ni tubu voli na taleitaki nei Josefa, sa vaka talega kina na vakacaca. Ena yabaki 38, e a labati mai na dua na ilawalawa ni 150 na turaga ka boro tu na matadra.⁴ Ni mai tini botoilevu tu na bula ni Parofita, na vosavinakataki kei na vosacataki i Josefa a se qai tekivu tiko.

E dodonu li meda kurabui ena nona vosa vakacacataki? A vakatokai na iApositolo o Paula me lialia ka veilecayaki.⁵ Na noda iVakabula Daulomani, na Luve ni Kalou, a vakatokai me tamata daukana, e dua na daumateni, ka curumi tevoro.⁶

Na Turaga a tukuna vei Josefa na nona iyacoyaco:

“Raica era na taroga na yacamu mai na iyalayala kei vuravura, ia era na vakalialiai iko ko ira na lialia, ka ra vorati iko na luvei eli;

“Ia ko ira na yalosavasava, . . . ira sa vuku, . . . kei ira sa itovo vakaturaga, era na vakabauta . . . na ivakaro era na vakalougatataki kina”⁷

Cava na vuna e vakatara kina na Turaga na vosa vakacaca me cemuria na vinaka? Dua na vuna oya na veisagasaqa vata kei na veika ni Kalou e vakauti ira na dauvakasaqara na dina ki na durudra me baleta na isaunitaro eso.⁸

O Josefa Simici na Parofita ni Veivakalesui Mai. Na nona cakacaka vakayalo a tekivutaki ena rairai mai ni Tamada kei na Luvena, ka salamuria e vica vata tale na veisiko vakalomalagi. E a iyaya ni cakacaka okoya ena liga ni Kalou ena vakauti mai ni ivolanikalou tabu, ivunau sa yali, kei na vakalesui mai ni matabete.

Na bibi ni cakacaka nei Josefa e gadreva e levu tale mai na navuna-vuci vakakilaka; e gadrevi kina meda, vakataki Josefa, “kerea vua na Kalou.”⁹ Na veitaro vakayalo e ganita na veisaunitaro vakayalo mai vua na Kalou.

Vuqa vei ira na vakatanitaka na cakacaka ni Veivakalesui Mai era sega ni vakabauta vakarawarawa ni ra vosa na tamata mai lomalagi kivei ira na tamata e vuravura. E sega ni rawa, era kaya, ni peleti koula a mai solia e dua na agilosu ka vakadewataki mai na kaukauwa ni Kalou. Mai na tawa vakabauta oya, era sega ni vakadonuya totolo sara na ivakadinadina i Josefa, ka ni rarawa ni so era saga mera vakatanitaka ka vakamaduataka na bula ni Parofita ka vakacacana na kena ituvaki.

Eda sa rarawa vakabibi ni dua na ka a dau dokai Josefa taumada me vakanadaku mai na nona veivakadeitaki ka qai vakalolovirataka na Parofita.¹⁰

“Na vulici ni Lotu . . . mai na matadra na kena dausorosorowale,” a tukuna ena dua na gauna o Elder Neal A. Maxwell, e sa “vakataka na vakatarogi tiko i Jiutasa me kilai Jisu vakamatata. Era dau tukuni ira vakalevu cake na dausorosorowale kivei keda me baleti ira mai na veika era a lako tani mai kina.”¹¹

A tukuna o Jisu, “Vosavinaka vei ira sa rukaki kemudou, . . . ka masulaki ira sa vakalialiai kemudou, ka vakacacani kemudou.”¹² Meda sa yalovinaka kivei ira na vakalewai Josefa Simici, ni da kila e lomada ni okoya a parofita ni Kalou ka yalovakacegu ni ka kece oqo a tukuna taumada o Moronai ena dua na gauna balavu sa oti.

Meda na sausaumi vakacava ki na dua na dauvakatataro maqusa ka sa kauwai me baleta na itukutuku veivakacacani e a rogoca se wilika me baleta na Parofita o Josefa Simici? Keimami ciqoma, ena veigauna kece na taro dina kei na yalovinaka.

Me tarogi na ituvaki ni bula i Josefa, eda sa rawa ni wasea na vosa ni udolu ka ra kilai koya vakatamata ka ra a solia na nodra bula me baleta na cakacaka a vukea okoya me tauyavutaka. O John Taylor, ka a lauvana vaka va

mai na ilawalawa a vakamatei Josefa, a cauraka malua: “Au vakadinadina-taka ena mata ni Kalou, agilosu, kei na tamata, ni o [Josefa] a dua na tamata vinaka, dokai, [ka] ivalavala dodonu— . . . [ka] sa sega ni vakalewai rawa na nona ituvaki ni bula raraba kei na bula vakaitaukei—ka ni a bula okoya ka mate me vaka e dua na tamata ni Kalou.”¹³

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro maqusa ni itukutuku ni Initaneti e sega ni tiko kina e dua na filita ni “ka dina”. Eso na itukutuku, se vakacava sara na kena veirawai, e sega saraga ni dina.

Ena vica na yabaki sa oti au a wilika ena mekasini na *Time* na itukutuku ka ripotetaka na kunei ni dua na ivola, ka kila kasamitaki ni a vola o Martin Harris, ka veicalati vata na itukutuku nei Josefa Simici me baleta na kunei ni peleti ni iVola i Momani.¹⁴

Eso na lewenilotu era biuta na Lotu baleta na ivola oya.¹⁵

E kani rarawa, ni ra a biubiu vakusakusa. Vica na vula emuri era a kunea na kenadau (ka tusanaka na daulawaki) ni ivola a veivakacalai vakaoti.¹⁶ Ko na rairai vakataroga na kila vakamatata ni ka o rogoca ena itukutuku eso, ia e sega ni dodonu mo vakatitigataka na nodra ivakadinadina na parofita ni Kalou.

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro ni so na itukutuku baleti Josefa, ni ra dina, ena rairai vakatakilai vakatani taucoko ki na nona gauna vakaikoya kei na ituvaki.

A vakamacalataka na poidi oqo o Elder Russell M. Nelson. A kaya: “Au a veiqaravi voli vakadauveivosaki ki na matanitu o Amerika ena kena National Center for Disease Control e Atlanta, Georgia. Dua na gauna ni’u waraka voli na tekisi me kauti au ki na rara ni waqavuka ni sa cava na neimami bose, au a vakadre malua tu ena veico me’u vakila na katakata ni matanisiga ni bera ni’u lesu tale ki na draki bata-bata e Utah. . . . Au a ciqoma malua e dua na itaba ena meli ka a taura e dua na dauveitaba vata kei na daunirairai e vakavolekataka na ka e yawa sara, ka toboka rawa na noqu gauna ni tiko malua voli ena veico. E rukuna a koto kina e dua na vosa, ‘Dauniveivosaki ni Matanitu ena National Center.’ A dina na itaba, a dina na vosa, ia na dina a vakayagataki me vakalevulevuya e dua na ivakaraitaki cala.”¹⁷ Eda sega ni biuta laivi e dua na ka e dina me baleta e dua na ka eda se sega mada ni kila vakamatata.

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro ni o Josefa a sega ni tiko duadua ena nodra veisiko na agilosu.

Eratou vola na vakadinadinataka na iVola i Momani, “Keitou sa tukuna vakaidina sara, ni a lako sobu mai lomalagi e dua na agilosu ni Kalou, ka . . . vakatora na peleti e matai keitou me keitou raica.”¹⁸ Sa rawa ni da vakayagataka talega na nodra vosa e vuqa tale.¹⁹

Sa rawa ni raica e dua na dauvakatataro maqusa na vakatetei ni kosipeli vakalesui mai me vatuka ni cakacaka ni Turaga vua na Parofita.

Sa tu oqo e sivia ni 29,000 na ivavakoso ka 88,000 na daukaulotu era vakatavulica tiko na kosipeli e vuravura taucoko. Sa ra vakasaqara tiko e milioni na Yalododonu Edaidai mera muri Jisu Karisito, bulataka na bula rakorako eso, kauwaitaki ira na dravudravua, ka solia na nodra gauna kei na taledi ena nodra vukei eso tale.

A kaya o Jisu:

“E sega na kau vinaka me vuataka rawa na vua ca, se na kau ca me vuataka rawa na vua e vinaka. . . .

. . . Dou na kilai ira ena vuadra.”²⁰

Era veivakadrukai na ivakamacala eso oqo, ia me kakua ni vakanuinui

Moica na nomu matavulo ni okosijeni vakayalo me rawa kina ni o tuvakarau mo vukei ira na tani era vakasaqara tiko na dina.

taucoko kina na dauvakatataro maqusa me vakaceguya na nona vakasaqara me baleta na dina.

Sa gadreva na dauvakabauta yadua e dua na veivakadeitaki vakayalo me baleta na ilesilesi vakalou kei na ituvaki ni bula ni Parofita o Josefa Simici. Oqo e dina me baleta na kawatamata kecega. Na veitaro vakayalo e ganita na veisaunitaro vakayalo mai vua na Kalou.

Ena dua na gauna wale tikoga oqo ni'u a tiko mai na Baravi ni Tokalau kei Amerika, a vosa vei au e dua na daukaulotu oti me baleta e dua na itokani ka sa mai veilecayaki tu ena itukutuku a ciqoma me baleta na Parofita o Josefa Simici. Rau a veivosaki ena vica na gauna, ka sa vaka me tiko talega na vakatitiqa vua na daukaulotu lesu mai ena macala ni veivosaki.

Dina ga au a vakanuinui tu me na vakayaloqataki nona itokani okoya, au a kauwai sara ena nona ivakadinadina. Kemuni na taciqa kei na ganequ, me'u vakasalataki kemuni mada: ena sega ni rawa ni o vukei ira tale eso kevaka e sega taumada ni vakadeitaki na nomu vakabauta.

Vica na macawa sa oti au a vodoka e dua na waqavuka ki na Ceva kei Amerika. A muataka na neimami malele na dauveiqaravi e loma ki na dua na vidio ni tataqomaki. "E sega ni na rawa ni yaco," keimami a vakasalataki, "ia kevaka me na veisau na kaukauwa

ni cagi ena loma ni waqavuka, na kato ena ulu ni nomu idabedabe ena tadola, ka vakatakila mai na icegucegu. Ke yaco oqo, yatova cake ka drete e dua na icegucegu kivei iko. Biuta na icegucegu ki na ucumu kei na gusumu. Drete na ivesu wadrega ki na ulumu ka veimoiyaka na icegucegu ke ganita." Sa qai ivakasala oqo: "Nanuma matua mo veimoiyaka na nomu icegucegu ni bera ni o vukei ira tale eso."

Na irogo tawamacala me baleta na Parofita o Josefa Simici ena toso cake ni da vavaca yani na iKarua ni Lesumai ni iVakabula. Na dina veimama eso kei na ilawaki matau eso ena sega ni lailai sobu. Ena tiko na lewe ni matavuvale kei na itokani ena gadreva na nomu veivuke. Oqo na gauna mo veimoiyaka kina na nomu icegucegu vakayalo me rawa ni o tuvakarau ni vukei ira tale eso era vakasaqara voli na dina.²¹

Sa rawa ni duidui na lako mai ni dua na ivakadinadina ni Parofita o Josefa Simici kivei keda yadua. Ena rairai lako mai ni o tekiduru ena masu, ka kerea voli na Kalou me vakadeitaka ni sa dua na parofita dina okoya. Ena rairai lako mai ni o wilika na itukutuku ni Parofita me baleta na iMatai ni Raivotu. Sa rawa ni sovaraki ki na yalomu e dua na ivakadinadina ni o wilika tale na iVola i Momani. Ena rairai lako mai ni o tukuna na nomu ivakadinadina me baleta na Parofita se na nomu duri tu ena valetabu ka vakila na kaukauwa tabu ni veivauci a vakalesui mai ki vuravura vei Josefa Simici.²² Ena vakabauta kei na sasaga

vakaidina, na nomu ivakadinadina me baleta na Parofita o Josefa Simici ena vaqaqacotaki. Na toso cake tikoga ni tasoro mai ni baluni wai ena tutunisala ena rawa ni vakasuasutaki iko, ia e sega sega sara ni dodonu me na bokoca na caudre katakata ni nomu vakabauta.

Ki na itabagone ka vakarorogo tiko nikua, au solia vakatabakidua e dua na bolebole: Rawata e dua na ivakadinadina vakaiiko me baleta na Parofita o Josefa Simici. Me veivuke na domomu ena vakataucokotaki ni vosa yalayala nei Moronai ena vosavinakataki ni Parofita. Oqo e rua na vakasama: iMatai, vakaraica na ivolanikalou eso ena iVola i Momani o nanuma ka kila ni sa dina saraga. Qai wasea vei ira na matavuvale kei na itokani eso ena lotu vakamatavuvale, semineri, kei na nomuni kalasi ni Cauravou kei na Goneyalewa, ena vakatakilai ni o Josefa a dua na iyaya ni cakacaka ena liga ni Kalou. Tarava, wilika na ivakadinadina ni Parofita o Josefa Simici ena Mataniciva Talei se ena ivola lobi oqo, sa tu oqo ena 158 na vosa. Sa rawa ni o raica ena initaneti ena LDS.org se vei ira na daukaulotu. Oqo na nona ivakadinadina o Josefa ena ka a yaco vakaidina. Wilika vakawasoma. Navuca mo katonu na ivakadinadina i Josefa Simici ena nomu vosa, ka vakarorogo kina vakavuqa, ka veiwaseitaka vei ira na itokani. Na rogoci ni ivakadinadina ni Parofita ena nomu vosa ena vukea na kau mai ni ivakadinadina o qara.

Na iVakadinadina ni Parofita o Josefa Simici sa tu nikua ena 158 na vosa.

Sa tiko na veisiga levu ka totoka eliu. Sa tukuna o Peresitedi Thomas S. Monson: “Na inaki cecere oqo . . . ena tete tikoga yani, ena veisautaka ka valalougatataka na bula. . . . Sega ni dua na kaukauwa e vuravura e rawa ni tarova na cakacaka ni Kalou. Se cava ga ena yaco mai, ena toso ga ki liu na inaki cecere oqo.”²³

Au vakadinadinataka vei kemuni ni o Jisu na Karisito, na noda iVakabula ka Dauveivuetai. A digitaka o Koya e dua na turaga vakatabui, dua na turaga yalododonu, me liutaka na kena Vakalesui mai na taucoko ni Nona kosisipeli. A digitaki Josefa Simici o Koya.

Au vakadinadinataka ni a tamata yalodina ka ivalavala dodonu o Josefa Simici, a tisaipeli ni Turaga o Jisu Karisito. E a rairai kivua na Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito. E a vakadewataka okoya na iVola i Momani ena isolisoli kei na kaukauwa ni Kalou.

Ena noda itikotiko ena daku ni ilati ni mate, eda na kila vakamatata na veikacivi tabu kei na ilesilesi vakalou ni Parofita o Josefa Simici. Ena siga sega- ni yawa- oya, o iko kei au kei na “milioni [tale eso] ena kilai ‘Baraca Josefa’ tale.”²⁴ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:33.
2. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:29–46.
3. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:23.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 135:1.
5. Raica na Cakacaka 26:24.
6. Raica na Maciu 11:19; Joni 10:20.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 122:1–2.
8. A kaya o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf: “Vakatititakata taumada na nomu vakatititaka ni bera ni o vakatititakata na nomu vakabauta. Me da kakua ni vakatara na vakatititaka me vesuki keda ka tarovi keda mai na loloma vakalou, vakacegu, kei na isolisoli eso ka lako mai ena vakabauta na Turaga o Jisu Karisito” (“Mai, Tomani Keimami,” *Liaona*, Nove. 2013, 23). A kaya o Elder Jeffrey R. Holland: “Sa vakayacori tiko oqo e dua na cakacaka vakalou, vata kei na kena veivakatakilai kei na veivakalougatataki e yaco tiko ena mua kecega, ia yalovinaka kakua ni cegu vakatotolo cake kevaka ena vure cake mai ena so na gauna eso na itukutuku ka gadrevi me dikevi, kilai vakamatata, ka wali. Dau yaco ka na vakakina. *Ena lotu oqo, na ka eda kila ena dau uabaleta na ka eda sega ni kila*” (“Turaga, Au Vakabauta,” *Liaona*, Me 2013, 94).

9. Jemesa 1:5; raica talega na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:11–13.
10. A nanuma lesu o Daniel Tyler: “Au a lako vata yani kei Baraca Isaac Behunin me keirau [sikova na Parofita] ena nona itikotiko. E a ulu tiko ni veivosaki na nona vakacacani. E a cavuta vakavica okoya na veika lasu, sega ni matata ka veibasai era a tukuna o ira era sa vukitani. . . . E a tukuna talega okoya ni vuqa na ivakalesilesi ekea e rawa ni ra . . . yalo [rawarawa] mera vakamatei koya ena gauna e a vesu kina, ia era tovaki koya ena [nona kilai vinaka]. . . . “ . . . A kaya o Baraca Behunin: ‘Kevaka au sa biuta na Lotu oqo au na sega ni cakava na veika era a cakava na tamata oya: Au na lako ki na dua na vanua vakayawa sara ka sega ni se bau rogoci kina na ivakavuvuli vaka-Momani, bula ekea, ka na sega ni dua na tamata ena sigema ni’u a kila tu kina e dua na ka.’ “E a sauma mai vakatotolo o [Josefa]: ‘Baraca Behunin, o na sega ni kila na ka o na cakava. E sega ni vakabekataki ni ra a vakasamataka saraga na ka o tukuna oqo o ira na tamata oya. Ni bera ni ko mai lewena na Lotu oqo o a tu duadua ga. . . . Ena gauna o sa mai lewena kina na Lotu oqo o sa mai bole mo na qarava na Kalou. Ni ko sa cakava na ka oya ko sa biuta kina na buturara ni tu duadua ga, ko na sega tale ni lesu rawa kina. Kevaka mo na vakanadakuya na iVakavuvuli ko a bole mo na qaravi koya, sa yaco ga ena nona veivakayararataki okoya na vunika, ko na qai muria na nona vosa ka yaco mo nona italai’” (ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 371).
11. Neal A. Maxwell, “All Hell Is Moved” (Brigham Young University devotional, Nov. 8, 1977), 3; speeches.byu.edu.
12. Maciu 5:44.
13. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: John Taylor* (2001), 83; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 135:3.
14. Raica na Richard N. Ostling, “Challenging Mormonism’s Roots,” *Time*, Me 20, 1985, 44.
15. Raica na Ostling, “Challenging Mormonism’s Roots,” 44; raica talega na Gordon B. Hinckley, “Lord, Increase Our Faith,” *Ensign*, Nov. 1987, 52; Neil L. Andersen, “Vakatovolei ni Nomu Vakabauta,” *Liaona*, Nove. 2012, 41.
16. Raica na Richard E. Turley Jr., *Victims: The LDS Church and the Mark Hofmann Case* (1992).
17. Russell M. Nelson, “Truth—and More,” *Ensign*, Jan. 1986, 71.
18. “Nodratou iVakutuku na iVakadinadina Lewa Tolu,” iVola i Momani.
19. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:71, idusidusi; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 76:23.
20. Maciu 7:18, 20.
21. O Peresitedi Henry B. Eyring, ni vosa tiko baleti ira na vakatititaka, a kaya: “Ena nomu lomani ira o na rairai nanuma mo tovolea mo solia vei ira na ka era kerea. O na rairai temaki mo lako vata kei ira ena loma ni nodra vakatititaka, ena vakanuinui ni rawa ni o kunea na ivakadinadina se vakanananu me kauta tani na nodra vakatititaka. O ira na tamata dauvakatititaka era vinakata wasoma mera veivosakitaka na ka era nanuma e ka dina se na veiba eso ka a vakavuna na nodra vakatititaka, kei na mosi e kauta vata mai. . . . “O iko kei au sa rawa ni caka vinaka cake kevaka daru sega ni tiko vakadede ena ka era raica na nodaru gonevuli ni sa ivurevure ni nodra vakatititaka. . . . na nodra dredre e sega ni tiko ena ka era nanuma era raica; e tiko ena ka era se sega ni raica rawa. . . . Eda na caka vinaka sara kevaka eda moica na veivosaki ki na veika ni yalo, na veisau ni yalo e tadolava na mata vakayalo” (“And Thus We See: Helping a Student in a Moment of Doubt” [address to Church Educational System religious educators, Feb. 5, 1993], 3, 4; si.lds.org).
22. A kaya o Peresitedi Gordon B. Hinckley: “Vuqa na yabaki sa oti ni sa yacovi na yabaki tinikarua au a vakatikori me dua na dikoni, o tamaqu, ka a peresitedi ni neimami iteki, a kauti au ki na imatai ni noqu soqoni ni matabete ni iteki. . . . [Na idola ni sere na “Dokai Koya.”] Era a lagata tiko na Parofita o Josefa Simici, ka ni ra ia voli a curu mai ki na lomaqu e dua na kui levu ni loloma kei na ivakadinadina ena Parofita qaqa ni itabagauna oqo. . . . Au kila ekea, mai na kaukauwa ni Yalo Tabu, ni o Josefa Simici e sa dua dina na parofita ni Kalou” (“Praise to the Man,” *Tambuli*, Jan. 1984, 1, 2).
23. Thomas S. Monson, “Ni Da Baci Soqoni Vata Tale,” *Liaona*, Me 2012, 4.
24. “Dokai Koya,” *Sere ni Lotu*, naba 15.

Mai vei Tad R. Callister

Peresitedi Raraba ni Wilivola ni Sigatabu

iTubutubu: Na Qasenivuli Taumada ni Kosipeli nei Luvedra

Ni sa tukuni ka caka na veika kece, na vuvale sai koya na vanua vinaka duadua me vakavulici kina na kosipeli i Jisu Karisito.

A tukuni koya vakaoqo o Ben Carson, “O au na gonevuli ca duadua ena noqu kalasi lima taucoko.” Ena dua na siga a dabeca kina o Ben e dua na veitarogi ni fika ka 30 na taro. A vakadodonutaka na nona cala na gone e toka e dakuna ka vakasuka lesu. Sa tekivu me kacivi ira yadua nona gonevuli na qasenivuli o Mrs. Williamson, me baleta na nodra maka. Ni yacovi Ben yani, ena madua, a veimamayaka mai na kena isau ena madua. Ni nanuma o Mrs. Williamson, ni kaya mai na “9,” a kaya yani, me rawata o Ben e 9 mai na 30 e dua na toso uasivi. Qai kacivaka mai na gone e dakui Ben, “E sega ni ciwa! . . . E sega ni dua e rawata . . . e.” E kaya o Ben ni vinakata ga me lutu yani e loma ni vuloa.

Ena gauna vata oya, a sotava tiko kina o Sonya na tinai Ben na nona leqa ga o koya. O tinana e dua vei ira na lewe 24 na gone, yaco ga ena kalasi tolu, ka sega ni rawa ni wilivola. A vakawati ni yabaki 13, sa sere, rua na

luvena tagane, ka susugi rau cake tiko ena qeto mai Detroit. Ia, e bula rawati koya ka vakabauta dei ni na vukei koya kei rau na luvena na Kalou kevaka eratou cakava na nodratou itavi.

Ena dua na siga a yaco na veisau ena nona bula kei rau na luvena tagane. E votu mai vua ni o ira na tamata vakailavo e dau samaka na nodra vale e tu nodra laiberi—era dau wilivola. Ni oti na cakacaka a lako i vale bokoca na retioyaloyalo erau sarava tiko o Ben kei tacina. E kaya ena lomadei: Sa rui sivia nomudrau sara retioyaloyalo na gone oqo. Me

tekivu oqo lako yani drau sa na rawa ga ni sarava e tolu na parokaramu ena dua na macawa. Ena nomudrau gauna galala drau na lako ki na laiberi—wilika e rua na ivola ena dua na macawa ka mai ripote vei au.

Erau kidacala na gonetaganene. E kaya o Ben ni se bera vakadua ni bau wilika e dua na ivola ena nona bula taucoko vakavo kevaka e tukuni vua mai koronivuli. Erau vakaduiduile ka vosakudrukudru, rau veiba, ia e sega na betena. Qai nanuma lesu o Ben, “E vakadavora na lawa. Au sega ni taleitaka na lawa, ia na nona yalodina me raica ni keirau vinaka cake e veisautaka vakadua na ivakarau ni noqu bula.”

E dua dina na veisau a vakayacora. Ni qai kalasi vitu sa tu ena muailiu ni kalasi. A yaco me lai vuli ena Yale University ena dua na sikolasivi, qai muri ki na koronivuli ni vuniwai na Johns Hopkins, ka yaco kina ni yabaki 33 me kena vuniwai liu ni veisele ka dua na vuniwai kilai e vuravura ni veisele. E rawa vakacava oya? Vakauasivi baleta ni a vakalevulevuya na nona itavi vakaitubutubu e dua na tina ka sega soti ni levu vei koya na veika vinaka ni bula.¹

E tukuni ena ivolanikalou na itavi ni itubutubu—ni sa nodra itavi me ra vakavulici ira na luvedra “ena ivakavuvuli ni veivutuni, na vakabauti Jisu Karisito na Luve ni Kalou Bula, na papitaiso kei na iSolisoli ni Yalo Tabu,” (V&V 68:25).

Ni da itubutubu me da qasenivuli taumada ni kosipeli ka ivakaraitaki vei ira na luveda—sega ni o bisopi, na Matawilivola ni Sigatabu, na Goneyalewa se Cauravou, ia na itubutubu. Ni da nodra qasenivuli taumada ni kosipeli, e rawa ni da vakavulica vei ira

ena mana kei na dina ni Veisorovaki—na kedra ivakatakilakila kei na icavacava vakalou—ni yaco vakakina sa soli kina vei ira e dua na yavuvatu tu-dei me ra tara cake kina. Ni sa tukuni ka caka na veika kece, na vuvale sa i koya na vanua vinaka duadua me vakavulici kina na kosipeli i Jisu Karisito.

Rauta ni dua na yabaki sa oti au a tiko ena dua na ilesilesi mai Beirut e Lepanoni. Niu tiko voli kina, au a kila sara na itukutuku ni dua na goneyalewa yabaki 12 o Sarah. Ratou a saumaki mai ki na Lotu na nona itubutubu kei na rua na tacina mai Romania ia a qai gadrevi me ratou lesu tale ki na nodratou vanua ni se qai yabaki 7 o Sarah. E sega na Lotu mai nodratou vanua, sega na tabanilotu sa tauyavu tu, sega na Wilivola ni Sigatabu se parokaramu ni Goneyalewa. Ni oti e lima na yabaki eratou qai kila na matavuvale oqo ni tiko e dua na tabana mai Beirut, ka ni vo vakalailai meu yaco yani, eratou a vakauti Sarah na luvedrau yalewa yabaki 12, ka rau salavata kei koya na tuakana, me laki papitaiso. Niu tiko voli mai kea, au a vosa kina me baleta na ituvatuva ni veivakabulai. Ena so na gauna e dau laveta na ligana o Sarah ka sauma na taro.

Ni oti na soqoni, kau kila na nona a sega tu ni bau sotava na Lotu, au a lako vua ka taroga, “Sarah, o kila vakacava na isau ni veitaro oya?” A sauma mai ena gauna vata ga, “A vakavulici au o tinaqu.” E sega na Lotu ena vanua eratou tiko kina, ia e tiko na kosipeli ena nodratou vale. E nona qasenivuli taumada ni kosipeli na tinana.

O Inosi e kaya, “a sa votu sara mai vei au na ivakavuvuli ni bula tawamudu kei na nodra reki na yalododonu kau dau rogoca vei tamaqu” (Inosi 1:3). Eda na sega tale ni qai taroga se o cei na qasenivuli taumada ni kosipeli nei Inosi.

Au nanuma ni dau dodo tu ena yasani irara o tamaqu, ka wili ivolanikalou kei na ivola vivinaka tale eso, kau na dodo e yasana. Au nanuma na kadi e dau tawana tu ena nona taga ni sote kei na vosacavuti mai na ivolanikalou kei Shakespeare kei na veivosa vovou e dau wiligusutaka ka vulica. Au nanuma na taro vakosipeli kei na

veivosaki ena teveli ni vakayakavi. Au nanuma na vuqa na gauna e dau kauti au kina o tamaqu me sikovi ira na qase—neirau dau voli asikirimu me mena e dua se toa me kena ivakayakavi e dua tale se nona iotioti ni lululu ni qumia toka eso na ilavo. Au vakila na lomavinaka kei na gagadre me’u vakataki koya.

Au nanuma na tinaqu, yabaki 90 se vica, dau vakasaqa toka ena nona valenikuro lailai ka curu yani ki tuba kei na dua na terea kakana. Au taroga se lako ki vei. E sauma mai, “Isa, au kauta na kedra eso na qase.” Au dau vakasama, “Nana, o iko mada ga e dua na qase.” Ena sega ni rawa vakadua niu vakaraitaka noqu vakavinavinaka vei rau na noqu itubutubu, e rau noqu qasenivuli taumada ni kosipeli.

E dua na ka vakaibalebale duadua e rawa ni da cakava vakaitubutubu me da vakavulica vei ira na luveda na mana ni masu, sega ni masu ga e dodonu me caka. Niu yabaki 17, au a tekiduru tu ena yasa ni noqu imocemoce, ena noqu masu ena bogi. Au sega ni kila ni duri tu e katuba o tinaqu. Niu sa oti, a kaya mai, “Tad, o kerea tiko beka vua na Turaga me vukei iko ena nomu kunea e dua na watimu vinaka?”

E vakidacalataki au na nona taro. Oqori na ka e yawa duadua mai na noqu vakasama. Au a vakasamataka tiko na basketbol kei na vuli. Au mani sauma, “Sega,” qai kaya mai o koya, “Io, e dodonu luvequ; oya na vakatulewa bibi duadua mo na vakayacora.” E dromu sara vakatitobu ki yaloqu na veivosa oya, o koya, au sa masuta kina na Kalou ena loma ni ono na yabaki ka tarava me vukei au ena noqu kunea e dua na watiqu vinaka. Io sa sauma dina mai o Koya na masu oya.

Ni da itubutubu, e rawa ni da vakavulici ira na luveda me ra dau masulaka na veika e tawamudu na kena yaga—me ra masuta na kaukauwa me ra dau savasava tu vakayalo ena dua na vuravura veibolei, me ra talairawarawa, me ra yaloqaqa ka dau tutaka na dina.

E sega ni vakabekataki ni vuqa vei ira noda itabagone era dau cabora nodra masu ena veibogi, ia de rairai e

vuqa beka vei ira e dau dredre na itovo ni masu e veimataka. Ni da itubutubu, ni da nodra qasenivuli taumada ni kosipeli, e rawa ni da vakadodonutaka na tikina oqo. O cei beka na itubutubu ena gauna ni iVola i Momani ena laiva na luvena tagane me gole yani ki na buca ni valu ni sega tu nona peleti ni sere kei na isasabai kei na iseleiwau me taqomaki koya mai na nodra imoku na meca? Ia e vica beka vei keda e dau laiva na luvena me curu yani mai na katuba e liu e veimataka ki na bucanivalu rerevaki duadua, me sotavi Setani kei na nona veitemaki e vuqa, ka sega tu nodra peleti ni seredra kei na isasabai kei na iseleiwau vakayalo ka dau yaco mai ena mana veitaqomaki ni masu? E kaya na Turaga, “Mo gumatua ena masu, . . . mo rawa na ka kecega, io me kakua ni rawai iko ko Setani” (V&V 10:5). Ni da itubutubu, e rawa ni da veivuke ena kena dregati e yalodra na luveda na itovo kei na mana ni masu e veimataka.

E rawa talega ni da vakavulica vei ira na luveda me ra dau vakayagataka vakavuku na nodra gauna. Ena gauna eso, me vakataki Sonya Carson, eda na gadreva me da vakadeitaki keda ena yalololoma ka yalana na nodra gauna na luveda ena retiyaloyalo kei na vei-yaya vakalivaliva tale eso sa monataka tiko vakalevu na nodra bula. Me da va-goleya na nodra gauna ki na veisasaga yaga ka salavata kei na kosipeli. Ena tu beka eso na veisaqa taumada, eso na vosakudrukudru, ia me vakataki Sonya Carson, sa gadrevi me tu vei keda na raiyawa kei na yalo me da vakadeitaka. Ena dua na siga era na qai ciqoma ka vakavinavinakataka na luveda na veika eda sa vakayacora. Kevaka eda sega ni cakava, o cei me na cakava?

Me da na tarogi keda kece beka: sa soli tiko beka vei ira na luveda na noda sasaga vakayalo, vaka-vakasama, kei na cokocokonaki vinaka duadua, se soli tiko beka vei ira na vo ni noda gauna kei na taledi, ni da sa solia na noda igu kaukauwa duadua ki na veikacivi vaka-Lotu se na noda cakacaka eda saumi kina? Ena bula sa bera mai, au sega mada ni kila kevaka ena kilai kina na itutu vakabisopi se peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei, ia au kila ni itutu vakata-gane vakawati kei na yalewa vakawati, tama kei na tina, ena tomani ka vakarokorokotaki kina, ena vuravura tawavakaiyalayala. Oqori e dua na vuna sa rui bibi kina me da rokova na noda itavi vakaitubutubu e vuravura oqo me rawa ni da vakarautaki kina ki na itavi cecere cake, ia e tautauvata, ena bula sa bera mai.

Ni da itubutubu, me da toso ena veivakadeitaki ni na sega ni laivi keda duadua tu na Kalou. Ena sega vakadua ni solia vei keda na Kalou e dua na itavi ka sega ni solia mai na veivuke vakalou—oqori au rawa ni vakadinadinataka. Me da yaco me da qasenivuli taumada ni kosipeli ka ivakaraitaki vei ira na luveda ena noda itavi vakalou vakaitubutubu, ka veito-kani kei na Kalou, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Ben S. Carson, *Gifted Hands: The Ben Carson Story* (1990).

Mai vei Elder Jörg Klebingat
Ena Vitusagavulu

Vakanamata ki na iDabedabe Vakaturi ni Kalou ena Yalodei

Na nomu vakayagataka na Veisorovaki i Jisu Karisito sa rawa ni o tekivu vakalevutaka cake nomu tudei vakayalo nikua kevaka o sa tuvakarau mo vakarorogo ka cakacakataka.

Ena dua na ivakatautauvata mai na 1 ki na 10, ena vakaevei beka na nomu vakarautaka na nomu yalodei vakayalo ena mata ni Kalou? Sa tiko beka na nomu ivakadinadina ni o sa rawa ni rawata na bula tawamudu ena veika o sa vakayacora tiko ena gauna oqo me vaka e dua na Yalododonu Edaidai? E rawa beka ni o tukuna e lomamu ni sa marautaki iko tiko na Tamada Vakalomalagi? Na cava soti e basika mai nomu vakasama kevaka e dua na nomudrau veitarotarogi kei na iVakabula ena loma ni dua na miniti mai oqo? Ena levu beka na ivalavala ca, veivutuni, kei na malumalumu ena vakaosoosotaka na nomu vakanananu, se o na vakila na reki kei na yalo nanamaki? Ena rawa beka ni o raica yani na Matana se o na levea? O na wawa toka beka ga e katuba se o na lako yani Vua ena yalodei?

Ena gauna e sega kina ni rawata na meca me vakauqeta e dua na Yalododonu malumalumu ia e sasaga tiko me vakataki iko me laiva na nona

vakabauta tiko e dua na Kalou dau-loloma, ena sasaga vakaukauwa sara me vakalevutaka cake ena kena levu duadua e rawa ni rawata na kemudrau veiyawaki kei na Kalou. E kila tiko na meca ni vakabauti Karisito—na mataqali vakabauta ka na vakavurea na yalololoma dina kei na cakacaka mana qaq—ena dau salavata vakavoleka kei na yalodei ena nomu segata mo digitaka na dodonu. Oqori na vuna ena segata kina o koya me curuma na yalomu ka lasutaki iko—na lasu ni sega ni marautaki iko na Tamada Vakalomalagi, ni na sega ni yacovi iko na Veisorovaki, ka sega ni vakaibalebale me da kakavaka yani, ni ra vinaka cake mai vei iko na tamata kecega, ni o sega ni kilikili, kei na udolu tale na mataqali vakasama ca vakaoqori.

Ni o vakatara me kelikeli e yalomu na domo vakaoqori, ena sega ni rawa ni o vakanamata yani ki na idabedabe vakaturi ni Kalou ena yalodei. Se cava ga o cakava, se cava ga o na masulaka, se vakanuinui cava ga ni

cakamana ena tu vei iko, ena dau tiko ga na vakatitiga e rauta me sivita tani tiko na nomu vakabauta—sega walega ni nomu vakabauta na Kalou, ia na nomu nuitaki iko sara mada ga. Na bulataki vakaoqo ni kosipeli e sega ni lasa, ka sega talega ni vinaka. Me kena isoqoni, e sega sara ga ni gadrevi! Na vakatulewa ni veisau e nomu—ka nomu taudua.

Au via wasea e ono na vakatutu me cakacakataki, kevaka ena muri, ena vakaseyavutaka na domo ca oqo ka vakalesuya mai vei iko na mataqali veivakadeitaki malumu kei na dei vakayalo ka rawa ni nomu kevaka o vinakata. Se cava ga na ivakarau o solia vei iko ena ivakatautauvata 1 ki na 10 oya, na nomu vakayagataka na Veisorovaki i Jisu Karisito, sa rawa ni o tekivu vakalevutaka cake nomu tudei vakayalo nikua kevaka o sa tuvakaraui mo vakarorogo ka cakacakataka. Au na vosa vakadoudou, ka nuitaka meu veivakatataki cake ka sega ni veivakacudrui.

1. Raica me nomu itavi na nomu taqomaki vinaka vakayalo. Muduka nomu bilitaka e dua tale ena veika o sotava, muduka na vakadonui iko, ka kakua ni vakaiulubale tiko ena kena sega ni rawa ni taucoko nomu sasaga mo talairawarawa. Ciqoma ni o “sereki tu ena bula vakayago” ka “sereki mo digitaka na galala kei na bula tawamudu” (2 Nifai 2:27). Na Turaga e kila vinaka na veika o sotava tiko, ia

e kila tale tu ga vakavinaka kevaka o digitaka tikoga mo kakua ni bulataka vakavinaka na kosipeli. Ke vakakina, vakadinadinataka, ka segata mo uasivi sara ena ituvaki ni bula o tu kina. *Ena vakalevutaki cake na nomu tudei vakayalo ena nomu raica me nomu itavi na nomu taqomaki vinaka vakayalo ena nomu vakayagataka e veisiga na Veisorovaki i Jisu Karisito.*

2. Raica me nomu itavi na nomu taqomaki vinaka vakayago. Na yagomu kei na yalomu erau cokovata me qai vakatokai me o iko (raica na V&V 88:15). Ni vakani na yalo ka vakaweleweletaki na yago, sai koya na valetabu, e dau vakavuna na duidui vakayalo kei na yalolailai. Kevaka e sega ni tu vinaka na yagomu, kevaka e dragali vei iko na yagomu, ka rawa ni o cakava kina e dua na ka, cakava sara! E vakavuvulitaka o Elder Russell M. Nelson ni dodonu me da “raica na yagoda me noda dui valetabu” ka dodonu me da “qarauna na ka eda kania ka dau vakaukauwa yago me da kaukauwa” (“We Are Children of God,” *Liahona*, Jan. 1999, 103).

E vakavuvulitaka o Peresitedi Boyd K. Packer “ni yaloda kei na yagoda erau cokotivata ena dua na ivakarau me yaco kina na yagoda me iyaya ni cakacaka ni noda vakasama ka yavu ni noda ivakarau ni bula” (“The Instrument of Your Mind and the Foundation of Your Character,” [Church Educational System fireside

2 ni Fepe., 2003], 2; speeches.byu.edu). O koya gona, yalovinaka dau vakatulewa vakamatau ena veika mo kania ka vakabibi ena levu ni ka mo kania ka dau solia ki na yagomu na kaukauwa e gadreva ka ganita. Kevaka e rawa e yagomu, vakatulewataka nikua mo itaukei ni nomu vale ka tekivuna e dua na parokaramu e veigauna ni vakaukauwa yago, ka ganita na veika o rawa ni cakava, salavata kei na ivakarau ni kana bulabula. *Ena levu cake na tudei vakayalo ena gauna sa lewa kina na nomu bula vakayago na yalomu, ena veivuke ni iVakabula.*

3. Taura me tiki ni nomu bula na talairawarawa mai vuniyalomu. Vakadinadinataka ni sega ni rawa ni o lomana na Kalou ka sega ni lomana na Nona ivakaro. E matata ka rawarawa na nona ivakatagedegede na iVakabula: “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu ivunau” (Joni 14:15). Na talairawarawa ena digidigi ena kauta mai na veivakalougatataki e digitaki, vakakina ni digitaki e dua na ka ca vakalevu mai na dua na ka ca, e se digidigi cala tikoga. E sega ni rawa ni o sarava e dua na iyaloalo ca ka namaka me savasava tikoga nomu nanuma baleta ni o sega ni sarava e dua na iyaloalo *ca vakalevucake*. Na kena rokovi ena yalodina eso na ivakaro ena sega ni dodonu kina na kena vakaweleweletaki eso tale. A kaya vakadodonu kina o Abraham Lincoln: “Niu cakavinaka au dau

lalai kei na ka lelevu, ena gauna totolo ena nomu vakayagataka na Veisorovaki nei Jisu Karisito.

5. Yaco mo daumaka sara ena vei-vosoti. “Ia koi au na Turaga au na vosoti ira ga kau sa lewa, ia koi kemudou sa kilikili mo dou vosota na tamata kecega” (V&V 64:10). Vosota na tamata kecega, na ka kecega, ena veigauna kecega, se dau tovolea mada ga mo cakava vakakina, ka vakatara kina na veivosoti ena nomu bula. Kakua ni dau katona na ca, kakua ni dau cudrucudru, veivosoti ka guilecava vakatotolo, ka kakua vakadua ni nanuma ni o vakuwai mai na ivakaro oqo. *Ena levu cake na tudei vakayalo ni o kila ni kila tu na Turaga ni sega ni o katona tu na ca ena vukuna e dua tale.*

6. Ciqoma na veivakatovolei, na dredre, kei na “ka vakidacala” me tiki ni bula oqo. Nanuma tiko ni o tiko eke mo vakadinadinataki ka vakatovolei, “[o] na muria na veika kece sa vakarota vei [iko] na Turaga na [nomu] Kalou se sega” (Eparama 3:25)—ke rawa niu vakuria, “ena veituvaki ni bula kecega.” E milioni vakamilioni na tacimu kei na ganemu era sa vakatovolei vakakina se ra sa vakatovolei tiko oqo, a cava me kua kina o iko? Eso na veivakatovolei era yaco mai ena vuku ni nomu talai-dredre se vakawelewele. Eso tale na vakatovolei e yaco mai ena nodra vakawelewele eso tale se baleta na vuravura lututani oqo. Ni ra yaco mai na veivakatovolei oqo, sa tekivu me ra kaburaka na agilosu ni meca ni o cakacala, oqo e dua na itotogi, e dua na ivakatakilakila ni sega ni lomani iko na Tamada Vakalomalagi. Kua ni kauwaitaka oqori! Ia, tovolea vakaukauwa mo matadredredre, rai ki lomalagi, ka kaya, “Au ciqoma Turaga. Au kila na cava oqo. E dua na gauna meu vakadinadinataki au kina, se sega beka?” Qai veitokani kei Koya mo vosota vakavinaka ki na ivakataotioti. Ena ka levu cake na tudei vakayalo ni o ciqoma oqori “e vakavuqa ni dau vakatarai me curu ki na [nomu bula] na veivakatovolei kei na buladredre baleta na veika dodonu [o] sa cakava tiko” (Glenn L. Pace, “Crying with the Saints” [Brigham

lomavinaka, Niu cakaca e dau ca kina na lomaqu” (ena William H. Herndon kei Jesse William Weik, *Herndon’s Lincoln: The True Story of a Great Life*, 3 vols. [1889], 3:439).

Vakakina, me caka na ka vinaka ena inaki dodonu. Na Turaga, o koya e dau “vinakata na yalo sa malumalumu ka talairawarawa” (V&V 64:34) ka dau “kila . . . na nanuma ni loma-mudou kei na inaki ni yalomudou” (V&V 33:1), e kila na vuna dou lako kina ki lotu—se o ni tiko walega vakayago se o ni sokalou vakaidina. E sega ni rawa ni o lagata ena Sigatabu, “I Papiloni, Papiloni, sa lai moce” ka qai vaqarai koya ka via tiko vata tale kei koya ena vica ga na gauna e muri (“Matabete kei Isireli,” *Sere ni Lotu*, naba 194). Nanuma na vakawaleni ni veika vakayalo ena sega ni kauta mai na marau. Me nomu bula taucoko na Lotu kei na kosipeli vakalesui mai, me kua ni dua walega na tiki ni nomu bula e taudaku se bula ni veimaliwai. Digitaka edai o koya mo na qarava ena ka vakavosa walega—me yacova na gauna o sa bulataka kina

(raica na Josua 24:15). *Ena levu cake na tudei vakayalo ni o sa segata dina tiko, ena inaki dodonu, mo bulataka e dua na bula vakatabui e dina ni tu na noda malumalumu!*

4. Yaco mo daumaka sara ena veivutuni e taucoko ka totolo. Baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito e ka dina, ka dodonu me dau vakayagataka ena lomasoli ena 24/7, baleta ni na sega vakadua ni oti koso. Taura na Veisorovaki i Jisu Karisito kei na veivutuni ni ka e dodonu me marautaki ka vakayagataka e veisiga me vaka na nona ivakaro na Vuniwai Levu. Tauyavutaka e dua na ivakarau tomani tiko, marautaki ka rekitaki ni veivutuni ena nomu cakava me ivakarau ni nomu bula ni digidigi. Ni o vakayacora vakakina qarauna na veitemaki ni lokuyara, ka kakua ni namaka me tokoni iko kina o vuravura. Dei toka na matamu vua na iVakabula, kauwaitaka vakalevu na ka e nanuma o Koya me baleti iko, laiva me qai muri mai na kena isau. *Ena levu cake na tudei vakayalo ena nomu lewa vakataki iko ena yaloreki mo veivutunitaka na ivalavala ca,*

Young University devotional, Tise. 13, 1987], 2; speeches.byu.edu).

Niu vakatulewataka tiko na Tabana ni Kaulotu e Ukraine Kyiv, au taroga ena dua na gauna e dua vei ira na noqu goneyalewa yalodina se cava sa rui dau raici koya sobu kina, se cava sa rui dau taura kina vakabibi eso na ka lalai. Na kena isau mai vua e dua na ivakaraitaki uasivi sara ni dua e vakarorogo tiko ki na domo cala ena nona kaya, “Me kakua ni dua e toboki au kina.”

Kemuni na taciqū kei na ganequ, na noqu ivakasala vua na daukaulotu goneyalewa oqo sa noqu ivakasala vei kemuni: vakadinadinataka ka sotava na nomu malumalumu, me kakua ni tarovi iko, baleta eso vei ira era na nomu itokani tiko me yacova ni o sa biuta na bula ena vuravura oqo. Se cava ga na kemu ituvaki ena gauna oqo, na gauna ga o digitaka kina ena nomu lewa vakataki iko na veivutuni dina, ena yaloreki, e veisiga ena nomu segata mo cakava na kena vinaka duadua o rawata, ena ologi iko ka muri iko ena vanua kecega o lako kina na Veisorovaki ni iVakabula. Ni o bula ena ivakarau oqo, sa na rawa vakaidina, me “bokoci na nomuni ivalavala ca” (Mosaia 4:12) ena veiauwa ni veisiga, ena veisekodi ni veiminiti, ka da savasava kina ka vakadonui ena mata ni Kalou e *veigaua kece*.

E nomu na itavi dokai, kevaka o vinakata, mo kila vakataki iko, nikua se dua na gauna lekaleka oqo, ni o vakamarautaka tiko na Kalou e dina ni tu na nomu malumalumu. Au vakadinadinataka e dua na iVakabula dauloloma ka namaka me da bulataka na ivunau. Au vakadinadinataka e dua na iVakabula e dau vinakata vakalevu me vakasobura na nona loloma soliwale ka cecere. Au vakadinadinataka e dua na iVakabula dauloloma e dau rekitaka ni da vakayagataka e veisiga na Nona Veisorovaki ena veivakadeitaki malumu ka marau ni da qara donu tu. Au vakadinadinataka e dua na iVakabula dauloloma ka gadreva vakalevu na “nomu yalodei [mo] qaqa tu ena mata ni Kalou” (V&V 121:45) Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Eduardo Gavarret
Ena Vitusagavulu

Io, Turaga, Meu na Muri Kemuni

E sureti keda tiko na Turaga ena nona vakayagataka na vosa bula eso: “Lako mai vei Au,” “Muri au,” “Lako vata kei au.” E veisureti yadua kina me vakayacori.

“**R**aica sa solia na Turaga ki na veimatanitu, na nodra dui vanua kei na vosa me tukuni.”¹ Nikua sa mai vakavotukana tale na ivolanikalou oqo ena madigi oqo meu cauraka na lomaqu ena vosa ni noqu vanua.

Ena yabaki 1975, au a veiqaravi tiko vakacauravou daukaulotu ena Tabana ni Kaulotu mai Uruguay-Paraguay. Ena imatai ni vula ni noqu kaulotu, rau a vakarautaka na iliuliu ni iwasewase e dua na itaviqaravi me vakaraitaki kina e dua na ivakavuvuli ni kosipeli. A vesu yadua na matadra na daukaulotu ni iwasewase, ka tukuni me keimami muria na sala ki na olo ni soqo. A tukuni me keimami rogoca na domona e dua na iliuliu, na domo keimami a rogoca ni bera na lako. Ia, a vakaroti ni gauna ni ilakolako oqo, keimami na rogoca e vica na domo me na tovolea me vakasesei keimami ka muataki keimami tani mai na salatu.

Ni oti e vica na miniti ni rogo domo eso, na veivosaki, kei na—kena gauna e loma—a voqa mai e dua na vosa, “Muri au,” Au yalodei niu sa muria na domo dodonu. Ni keimami sa yacova na olo ni soqo e valenilotu, keimami a

kauta laivi na ubinimata. Niu sa luvata, au raica ni a rua na ilawalawa kau a tiko ena ilawalawa a rogoca na domo cala. “E via tautauvata sara ga kei na domo dodonu,” au a kaya lo.

Na ka o ya ena 39 na yabaki sa oti a solegi au tu vakadede. Au a kaya lo, “Sega tale vakadua, au na muria na domo cala.” Au a qai kaya lo, “Io, Turaga, meu na muri Kemuni.”

Au via tukuna na ka oqo vata kei na veisureti vinaka ni iVakabula vei keda:

“Oi au na ivakatawa vinaka, ia kau sa kilai ira sa noqu. . . .

“Sa rogoca na noqu vosa ko ira na noqu sipi, ia kau sa kilai ira, ka ra sa muri au.”²

Na veisureti mo “muri Koya” sa veisureti e rawarawa duadua, dodonu, ka kaukauwa eda rawa ni ciqoma. E lako mai ena dua na domo e matata ka sega ni rawa me veivakasesei.

E sureti keda na Turaga ena nona vakayagataka na vosa bula eso: “Lako mai vei Au,” “Mo Muri au,” “Lako vata kei au.” Ena vosa yadua oqo e sega ni veisureti wale; e veisureti yadua kina me vakayacori. Sa tukuni raraba yani vei ira na kawatamata kecega mai vua

na Parofita ni veiparofita, iVakavuvuli ni veiivakavuvuli, na Luve ni Kalou, na Mesaia.

Na Veisureti mo “Lako mai vei Au”

“Dou lako mai vei au koi kemudou vakaaduaga sa oca ka colata nai colacola bibi, ia kau na vakacegui kemudou.”³

Oi kemuni ko ni se bera ni lewe ni Lotu o ni na ciqoma na veisureti oqo mai na domodra na daukaulotu ni ra kaya, “Ena rawa beka mo wilika na iVola i Momani? E rawa beka mo masu? Ena rawa beka mo laki lotu? Ena rawa beka mo muria na ivakaraiki i Jisu Karisito ka papitaisotaki mai vei ira e soli kina na lewa?”⁴ O na sauma vakacava na veisureti oqo nikua?⁵

Au sureti kemuni mo ni vakarorogo ka ciqoma na itukutuku ka mo kaya, “Io, Turaga, meu na muri Kemuni!”

O Carlos Badiola kei na nona matavuvale, mai Minas, e Uruguay, e ratou sa sota tiko kei rau na daukaulotu. Me vaka ni rau taro tiko

vakalevu na daukaulotu ena gauna ni leseni, e ratou a sureti kina e dua na neiba sega ni lewenilotu—o Norma yabaki 14—me veivuke ena saumi taro. O Norma e dua na gonevuli yalodina e na koliji ka sa vulica tiko na iVola Tabu e koronivuli ena yabaki o ya, ni gauna rau taro kina na daukaulotu, a sauma o Norma. O kaya e “daunivakadidike koula.” Na leseni a vakavulici ena siga o ya sa baleta na Vosa ni Vuku.

Ni lesu i vale ni oti na leseni kei rau na daukaulotu, e kila sara o Norma na ka mena cakava. A kaya vei tinana, “Na, tekivu nikua au sa na sega ni gunu kofi kei na sucu. Sucu ga.” Na vosa o ya sa ivakadinadina bula ni sa gadreva me ciqoma na veisureti me muria na Karisito, mai vei rau na daukaulotu.

Rau a papitaiso ruarua o Carlos Badiola kei Norma. E muri, era qai muria na ivakaraiki nei Norma ka papitaiso talega kina o tinana, tamana, kei ira na tacina. Keirau a tubu vata mai kei Norma ena tabana lailai ka kaukauwa

o ya. E muri, niu lesu mai ena kaulotu, keirau a vakamau. Au kila deivaki tu ni na rawarawa na muria na iVakabula ni tiko e yasaqu o kaya.

Ni dua sa lewe ni Lotu ka sa ciqoma na veisureti oqo ena vakavoutaka na nona dina ena veimacawa ni votai ena sakaramede.⁶ E tiki ni cakacaka e oka kina na maroroya na vunau, ni caka oqo o sa tukuna tiko, “Io, Turaga, meu na muri Kemuni!”⁷

Na Veisureti mo “Muri Au”

“Muri Au,” sa veisureti ni Turaga vei kaya na tamata vutuniyau. A muria tu mai na vunau na tamata oqo ena nona bula taucoko. Ni sa taroga se cava tale mena cakava, a saumi mai ena dua na veisureti e matata sara: “Lako mai, . . . ka muri au.”⁸ Ia, e dina ga ni veisureti o ya e rawarawa, e gadrevi kina na solibula. E gadrevi na sasaga—vata kei na vakatulewa kei na cakacaka.

E sureti tiko o Nifai na parofita meda raici keda vakaikeda ena nona taroga: “A sa kaya [o Jisu] vei ira na luve ni tamata: Dou muri au. Ia koi kemudou na wekaqu lomani, sa rawa li me da muri Jisu kevaka eda sa sega ni muria na ivunau nei Tamada?”⁹

Na veisureti mo “lako mai vei au,” meda rogoca na Domona, ka muria sa nodra itukutuku tiko na daukaulotu mai na ivakatekivu, ka sa vukei ira e vuqa mera veisautaka vakadua na nodra bula.

Limasagavulu na yabaki sa oti rau a curu yani na daukaulotu ki na sitoa ni caka kaloko nei tamaqu me rau laki biuta e dua na kaloko me caka. Me vaka na ivakarau ni daukaulotu vinaka, rau a taura na madigi o ya ka veivosaki kei tamaqu kei tinaqu baleta na kosipeli. A ciqomi rau na daukaulotu o tamaqu, ka ciqoma o tinaqu na itukutuku ni veisureti me muria na Karisito. Mai na siga o ya me yacova mai nikua, e dina tu ga o kaya ena Lotu. A kaya, “Io, Turaga, meu na muri Kemuni!”

Ni ko sasaga mo lako Vua, ko na kunea na kaukauwa mo sereka kina na oca ni bula oqo, vakayago se vakayalo, kei na kaukauwa mo veisau me vukea mo marau cake kina.

Na Veisureti ni “Lako Vata kei Au”

A kacivi o Inoke me vunautaka na kosipeli ki na dua na mataqali tamata era loma dredre ka yalo kaukauwa. E vakila ni sega ni vuku. E vakabekataka na nona rawa ni cakava. A vakamaravutaka na Turaga na nona vakatititika ka vaqacacotaka na nona vakabauta ena veisureti “Lako vata kei au”—na veisureti, me vaka e dua na ititoko ni mataboko se ligana e dua na itokani, me dusia nona ikalawa e dua e veilecayaki nona kalawa. Ena nona taura na liga ni iVakabula ka lako vata kei Koya, a raica o Inoke ni sa dei na nona ikalawa ka yaco me dua na daukaulotu qaqa ka parofita.¹⁰

Na vakatulewa mo “lako mai vei au” ka “muri au” e ka ni tamata yadua. Ni da ciqoma na veisureti oqo, ena tubu cake na ivakatagedegede ni noda dina, sa na qai rawa kina meda “lako vata kei Koya.” Na ivakatagedegede oqo e tauyavutaka e dua na veimaliwai vakavoleka kei na iVakabula—na vua ni noda ciqoma na imatai ni veisureti.

Keirau a dui ciqoma kei Norma na veisureti ni “lako mai vei au” ka “muri au.” Mai na neirau sa mai duavata, ka veitokoni vakai keirau, keirau sa vulica na lako vata kei Koya.

Na sasaga kei na igu meda vaka-saqarai Koya ka muri Koya ena saumi ena veivakalougatataki eda vakasaqara.

Sa vakaoqo vua na marama, ena nona saga vakaukauwa, a tara rawa na bele ni isulu ni iVakabula¹¹ sa

vakakina vei Patimeo na mataboko, na nona sasaga sa dolavi kina na cakamana me yaco ki na nona bula.¹² Ena rua na ka oqo sa yaco kina na vakabulai ni yago kei na yalo.

Mo dodoliga yani, mo tara na Nona isulu, ciqoma na Nona veisureti, ka kaya, “Io Turaga, meu na muri Kemuni!”—ka lako vata kei Koya.

Na “Lako mai vei Au,” “Muri au,” “Lako vata kei au” era sa veisureti e tiko kina na kaukauwa vakaikoya—vei ira sa ciqoma—ena vakatubura e dua na *veisau ki lomamu* ka na muataki iko mo kaya, “[Au] sa biuta tani na gagadre ca ka via kitaka tiko ga na ivalavala dodonu.”¹³

Me baleta na kena matanataki e tautuba na veisau oqo, ko na gadreva sara vakaukauwa mo “vukei ira sa malumalumu, vakaukauwataka na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu.”¹⁴

Na ikalawa cava meda na taura meda “lako vata kei Koya”?

1. *Vakania na gagadre* mo tisaipeli vinaka cake i Karisito.¹⁵
2. *Masulaka* na gagadre oqo me tubu kina na nomu vakabauti Koya.¹⁶
3. *Rawata mai na kila-ka* mai na ivolanikalou, me vakararamataka na sala ka vaqacacotaka nomu gagadre mo veisau.¹⁷
4. *Mo vakatulewa nikuaka* cakava sara ka kaya, “Io, Turaga, meu na muri Kemuni!” Na nomu kila na dina ena sega ni veisautaka na

nomu vuravura vakavo ga ke ko vukica na kila oqori *mo cakava*.¹⁸

5. *Vakayacora tikoga* na lewa o sa cakava ena nomu vakayacora na ivakavuvuli oqo ena veisiga.¹⁹

Me sa yaco na vosa nei noda parofita lomani, Peresitedi Thomas S. Monson, me vakauqeti keda meda cakava ni da sa gadreva meda ciqoma na veisureti ni iVakabula. E kaya o Peresitedi Monson: “O cei na Tui ni lagilagi, na Turaga ni lewevuqa? O Koya na noda Turaga. O Koya na noda iVakabula. O Koya na Luve ni Kalou. O Koya e Tekivutaka na noda Vakabulai. O Koya e kaci tiko mai, ‘Dou Muri Au.’ O Koya e vakatavuvu-litaka, ‘Dou lako, ka kitaka vakakina.’ O Koya e kaya, ‘Dou talairawarawa ki na noqu ivunau.’”²⁰

Meda sa vakayacora na lewa meda toroya cake kina na ivakatagedegede ni noda sokalou kei na dina vua na Kalou, me sa qai yaco me rogolevu ka matata na noda vakaio ki na Nona veisureti: “Io, Turaga, meu na muri Kemuni!”²¹ Ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Alama 29:8.
2. Joni 10:14, 27.
3. Maciu 11:28; raica talega na Aisea 55:3.
4. Raica na *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi ki na Veiqaravi ni Kaulotu* (2004), 33, 221–230.
5. Raica na Cakacaka 2:37–38.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:37, 77–79.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 42:29.
8. Marika 10:21.
9. 2 Nifai 31:10.
10. Raica na Mosese 6:33–35.
11. Raica na Luke 8:43–48.
12. Raica na Marika 10:46–52.
13. Mosaia 5:2.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5; raica talega na Aisea 35:3.
15. Alama 22:15–16; Dallin H. Oaks, “Gagadre,” *Liaona*, Me 2011, 42–45.
16. Raica na Alama 34:17–27; 37:37.
17. Raica na Same 119:105; Ilamani 3:29.
18. Raica na Mosaia 5:5.
19. E kaya o Ralph Waldo Emerson, “Na veika kece eda sasagataka tiko meda cakava ena rawarawa mai, sega ni kena sa veisau na ituvaki ia na kena sa toso cake na kaukauwa meda cakava” (ena Heber J. Grant, *Gospel Standards*, comp. G. Homer Durham [1941], 355).
20. Thomas S. Monson, “Kune Marau ena iLakolako Oqo,” *Liaona*, Nove. 2008, 88.
21. Raica na “Turaga, Meu na Muri Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 129.

Bariloche, Argentina

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Eda sa Sega Li ni Dravudravua Kecega?

Ke da vutuniyau se dravudravua, meda sa “cakava na ka eda rawata” vei ira sa vakaleqai.

Sa qai dua na gacagaca vou totoka sa mai vakatakilai ena noda itu-vatuva ni koniferedi raraba. Bien hecho, Eduardo.

Ena rawa ni tukuni ni a gauna cecere duadua ni Nona cakacaka vakalotu e liu, a tucake o Jisu ena nona valenilotu mai Nasareci ka wilika na vosa a parofisaitaka o Aisea ka tukuni tiko ena Kosipeli i Luke: “Sa tu vei au na Yalo i Jiova, ni sa lumuti au ko koya meu vunautaka nai tukutuku vinaka vei ira era sa dravudravua; sa talai au meu vakacegui ira sa yalorawara, meu vunautaka na sereki vei ira na bobula, . . . ka meu vagalalataki ira era sa mavoa.”¹

Sa vakaraitaka raraba kina na iVakabula ena imatai ni gauna na Nona cakacaka vaka-Mesaia. Ia na tikina oqo e vakamatatataka sara ni nona ilakolako ki na Nona solibula ni veisorovaki cecere kei na Tucaketale, na imatai ni cakacaka vaka-Mesaia ka bibi duadua i Jisu o ya me vakalougatataki ira na dravudravua, oka kina o ira era malumalumu vakayalo.

Mai na vakatekivu ni Nona cakacaka vakalotu, e lomani ira na vakalomataki kei na tabaki sobu o Jisu ena sala e cecere sara. A sucu mai ki na

dua na vale e rua ka tubu cake vata kei ira e vuqa. Eda sega ni kila na matailalai taucoko ni Nona bula e vuravura, ia a kaya o Koya, “Sa vaqara na fokise, ka . . . vakaioro na manumanu vuka; ia na Luve ni tamata sa sega vua na tikina me kitora kina na uluna.”² Sa yaco kina na Dauniveibuli kei lomalagi kei vuravura “kei na veika kecega sa tu kina”³ ena Nona bula mada ga vakaqase, a sega tu na nona vale.

Ena itukutuku ni veigauna, na dravudravua lolovira e vakatokai me bolebole rabailevu duadua ni kawatamata. Na kena veivakacacani e dau vakayago, ia na veivakacacani vakayalo kei na vakasama ena rawa me torosobu sara. Se cava e yaco, sa mai veikacivi kina vagumatua cake na Dauveivueti meda duavata kei Koya ena kena vagalalataki na icolacola bibi oqo mai vei ira na tamata. Ni o Jiova, e kaya kina o Koya ena lewai ira vakaukauwa na mataqali i Isireli baleta “na ka sa kovei mai vei ira na [vakaleqai] sa tu ga e na nomudou vale.”

“A cava,” a kaya o Koya, “dou sa butuki ira sobu kina na noqu tamata, ka butuqagia na matadra na dravudravua?”⁴

E vakamatatataka sara vakavinaka

na ka oqo o koya e vola na Vakaibalebale: “O koya sa vakasaurataka na dravudravua sa beci Koya ka Buli koya, kei “koya sa sogota na qara ni daligana ni sa tagi na dravudravua . . . ena tagi [talega] ko koya, ka na sega ni rogoci.”⁵

Ena noda siga, na Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito a se bera mada ni yacova na imatai ni kena yabaki sa vakarota na Turaga vei ira na lewenilotu “me ra sikovi ira na vakaloloma . . . ira era leqa tu, io mera vukea na nodra leqa ka vakaukauwataki ira.”⁶ Raica na vosa bula bibi ena itukutuku o ya—“ka *vakaukauwataki* ira.” Oqori na vosa e vakayagataka na Kalou ni sa lewa mai o Koya.

Ni sa yaco tiko na kena bolele vakabibi me wali na veivakaduiduitaki e vuravura, a cava me na cakava e dua na tagane se yalewa? Sa sauma kina Vakai koya na iVakavuvuli. Ni bera nona mai soli yani ka Lauvako e Ka-uevilatai, a lumuta o Meri na ului Jisu ena waiwai ni veibulu sau levu, ka via tarova na vakasabusabu oqo o Jutasa Isikarioti ka “kudruvaka na yalewa.”⁷

“A sa kaya ko Jisu:

“Dou sa saga ena vuku ni cava? Sa cakava vei au e dua na cakacaka vinaka. . . .

“*Sa kitaka ko koya na ka sa rawata.*”⁸

“Sa kitaka ko koya na ka sa rawata”? Sa qai dua na iwalewale matata! E dua na daunitukutuku a tarogi Mother Teresa mai Calcutta me baleta na nona cakacaka ni nodra vueti tiko na dravudravua lolovira ena siti o ya. E kaya o daunitukutuku, ni vakaiwiliwili, e sega sara ga ni rawata tiko o Mother Teresa e dua na ka. A sauma totolo mai na marama lailai oqo ka kaya ni nona cakacaka e ka ni loloma sega ni ka vakaiwiliwili. Se cava sara na iwiliwili vakaitamera ena *sega ni walia* rawa, e kaya o koya ni na maroroya na vunau me lomana na Kalou kei koya na wekana ena nona qaravi ira *ena loma* ni nona veiqaravi ena ivurevure cava ga e tiko vua. “Na veika eda cakava e vaka ga na tiri ni wai e wasawasa,” e kaya vakaoqo o koya. “Ia kevaka meda sega ni cakava, na wasawasa sa na sega kina na tiri

o ya [mai na kena oqo].”⁹ Ena luluvu, a tinia kina o daunitukutuku ni lotu va-Karisito e *sega* dina ni sasaga ni ka vakaiwiliwili. E vakadeitaka kina ke mani levu na marau mai lomalagi me baleta e dua sa ivalavala ca a veivutuni mai vei ira na ciwasagavulu ka ciwa era a *sega* ni veivutuni, sa dina sara sa *sega* ni kakavaki tiko na Kalou ki na iwiliwili vakapasede.¹⁰

Sa na qai vakacava “na ka e rawa ni da cakava”?

Dua na ka, e rawa ni da cakava, me vaka a vakavulica o Tui Penijamini, kakua ni tarova na noda iyau baleta ni da raici ira na dravudravua ni sa baleti ira ga na nodra leqa. Rairai eso *era a* vakavuna ga na nodra leqa o ya, ia eda *sega* beka ni cakava talega oqori? *Sega* beka ni oqori a taroga kina o ililiu dauloloma vakaoqo, “Eda sa *sega* li ni dravudravua kecega?”¹¹ Eda *sega* li ni tagi yani meda vukei ka nuitaka me saumi noda masu? Eda *sega* beka ni kerea me vosoti noda cala eda sa cakava kei na veivakaleqai eda sa vakavuna? Eda *sega* beka ni masuta me bokoci na noda malumalumu ena loloma soliwale, ka qaqa na loloma veivueti mai na lewa me baleti keda mada ga? E *sega* ni kurabuitaki, ni, a kaya o Tui Penijamini ni da *rawata* na vakabokoci ni noda ivalavala ca ena noda kerea vua na Kalou, o Koya sa sauma mai ena loloma, ia eda *maroroya* tiko na vakabokoci ni noda

ivalavala ca ni da lomani ira yani na dravudravua era kerekere vei keda.¹²

Me ikuri ni loloma veivueti baleti ira, e dodonu meda masulaki ira talega era vakaleqai tu. E dua na ilawalawa Soramu, era raici ira nodra lewe ni ivakakoso mera tamata “duka” ka “lolovira,”—e rau vosa mai na ivolanikalou—ka ra cemuri ira tani mai na nodra vale ni masumasu “ni sa beci na isulu era tokara yani.” O ira oqo, e kaya o Momani, “era sa dravudravua e na iyau vakavuravura, ka ra sa . . . yalomalumalumu talega”¹³—e rua na ituvaki vaka me rau dau lako vata tiko. Rau a walia na veitokani daukaulotu o Alama kei Amuleki na veivakacacani ni isulusulu vakatani ena nodrau kaya vei ira se cava na veika dodonu e ra cakitaki kina, sa rawa mera masu ga—ena nodra were kei na nodra vale, ena nodra matavuvale kei na yalodra.¹⁴

Ia oqo, vei ira na ilawalawa era a cemuri, e kaya kina o Amuleki, “Raica kevaka [dou] sa [masu] rawa, [dou] qai *sega* ni vukei ira sa dravudravua, vakasulumi ira sa luvawale, ka *sega* ni vukei ira sa tauvimate ka rarawa tu, ka wasea na veika sa [tu] [oqo], vei kemudou, vei ira sa dravudravua—au sa kaya vakaidina vei kemudou, . . . sa tawayaga na nomudou masu, ia dou sa vakataki ira ga na dauveivakaisini, ni ra sa cakitaka na vakabauta.”¹⁵ Sa qai dua na veivakayadrati kaukauwa ke da vutuniyau se dravudravua,

meda sa “cakava na ka eda rawata” vei ira sa vakaleqai.

Ia, de’u na nanumi beka ni’u vakatura tiko na nanuma cala, parokaramu raraba ni dauveinanumi vakavuravura se totaka na veivakamenemenei me dua na cakacaka ni torocake, kau sa vakadeitaka ni noqu doka na ivakavuvuli ni cakacaka, mamaroroi, bula-rawati koya, kei na gugumatua e tudei tikoga me vaka mai vua e dua na tagane se yalewa e bula tiko. Eda sa nuitaki tiko meda vukei keda mada ga ni bera ni da kere veivuke vua e dua. Kena ikuri, au *sega* mada ni kila na sala cava sara mada e dodonu mo ni cakava nomuni itavi vei ira era *sega* ni rawa mera vukei ira vakai ira. Ia au kila ni sa kila tiko na Kalou, ka na dusimaki iko ena cakacaka ni loloma vakatisaipeli ke o sa dau gagadre tu ga ka masu ka vakaraica na sala mo muria e dua na ivunau sa dau solia mai o Koya vakaveitarataravi.

Ko ni na raica niu tukuna tiko oqo na dredre ni gagadre ni tamata sa uabaleti ira tikoga na lewe ni Lotu. E ka ni marau ni sala ni veivukei ni Turaga baleti ira na noda e rawarawa sara: o ira kece era ituvaki vinaka era sa rawa ni muria na lawa ni lolo. E vola o Aisea:

“Sa *sega* li ni vaka oqo na lolo kau sa vinakata? . . .

“Sa vakane se segai me soli madrai vua sa viakana, ia ko ira sa rarawa ka

luveniyali mo kauta ga ki na nomu vale? ni ko sa kunea e dua sa luva-wale, mo vakasulumi koya . . . ? [ia mo] luvata na kaukau bibi, ka . . . sereki ira na bobula mera galala . . . ?”¹⁶

Au vakadinadinataka na veicakamana, vakayalo ka vakayago, ena yaco vei ira era bulataka na lawa ni lolo. Au vakadinadinataka na cakamana sa yaco vei au. Sa dina sara, me vaka e vola o Aisea, au tagi ena noqu lolo, ka sa rogo dina mai na Kalou, “Koi au oqo.”¹⁷ Mo karoni na gauna tabu oqo ena veivula, ka mo dausoli-ka ni ko sa rawata ena nomu isolisoli ni lolo kei na cau ki na qaravi ni kawatomata, vuli, kei na kaulotu. Au yalataka ni na lomasoli vei iko na Kalou, kei ira era vukei mai vei iko ka kaciva na yacamu me vakalougatataki tawamudu. E sivia e tolu na ikava ni lewe ni Lotu era a vukei ena yabaki sa oti mai na isolisoli ni lolo era veiqaravi kina na bisopi kei na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei. Sa dua na iwiliwili levu ni Yalododonu Edaidai era sa vakavinavinaka kina.

Taciqu kei na ganequ, na vunau vakaoqo e dodonu meu vakavina-vinakataka na veivakalougatataki sega ni saumi, sega ni veiraurau, ka tawamudu ena noqu bula, e vakayalo ka vakayago. Me vakataki kemuni, au dau leqataka talega na ka vakailavo ena so na gauna, ia au se bera mada ni dravudravua, se sega mada ga ni vakila na veika era vakila tu na dravudravua. Me ikuri, au sega ni kila na vuna taucoko e duidui kina vakalevu na ituvaki ni sucu mai, tiko bulabula, madigi ni vuli kei na veika vakailavo ena bula oqo, ia niu raica na nodra leqa e vuqa, au sega ni kila ni “sa tiko e kea na loloma soliwale ni Kalou kau sa gole kina.”¹⁸ Au kila talega e dina ga niu sega ni rawa meu ivakatawa i taciqu, au taci taciqu, kei “nai solisoli sa soli mai, meu vota.”¹⁹

Ena kena oqo, meu tukuni Peresitedi Thomas S. Monson mada. Au kalougata niu bau kila na turaga oqo ka sa 47 oqo na yabaki, kei na kena irairai au na dau karoni me yacova

noqu mate ena nona a vuka ki vale mai na lomolomora vakailavo ni Ceva kei Jamani ena ivava sabisabi baleta ni sa solia sega walega na ikarua ni nona kote, tarausese kei na sote eso ia a luvata sara ga na nona ivava. “Na kena lagilagi e na ulunivanua [ka veidrigidrigi ena loma ni rara ni waqavuka] na yava i koya sa kauta mai na irogorogo vinaka, sa vakarogoya mai na sautu.”²⁰ Vakalevu cake mai na tamata au kila o Peresitedi Monson sa dau “vakayacora na ka e rawa ni cakava,” vei ira na vada kei na luveniyali, na dravudravua kei na tabaki sobu.

Ena dua na ivakatakila ni 1831 vei Parofita Josefa Simici, e kaya na Turaga ni o ira na dravudravua ena dua na siga era na raica na lako mai ni matanitu ni Kalou me mai vuetai ira cake “ena kaukauwa kei na lagilagi cecere.”²¹ Meda sa qai vakavotukana-taka na parofisai o ya ena noda lako ena kaukauwa kei na lagilagi ni noda lewena na Lotu dina i Jisu Karisito ka vakayaco-ka rawa meda vuetai o cei ga eda rawata mai na bula dravudravua ka vesuki ira tu ka vakacacana na nodra tatadra, sa noqu masu oqo ena yaca loloma veivuetai i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Luke 4:18.
2. Maciu 8:20.
3. 2 Nifai 2:14; 3 Nifai 9:15.
4. Aisea 3:14–15.
5. Na Vosa Vakaibalebale 14:31; 21:13.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 38:35.
7. Raica na Marika 14:3–5; raica talega na Maciu 26:6–9; Joni 12:3–5.
8. Marika 14:6, 8; vakamatatataki.
9. Mother Teresa of Calcutta, *My Life for the Poor*, ed. José Luis González-Balado kei Janet N. Playfoot (1985), 20.
10. Raica na Malcolm Muggeridge, *Something Beautiful for God* (1986), 28–29, 118–19; raica talega na Luke 15:7.
11. Mosaia 4:19.
12. Raica na Mosaia 4:11–12, 20, 26.
13. Alama 32:2–3.
14. Raica na Alama 34:17–27.
15. Alama 34:28; vakamatatataki.
16. Aisea 58:6–7.
17. Aisea 58:9.
18. iDole vei John Bradford; raica na *The Writings of John Bradford*, ed. Aubrey Townsend (1853), xliii.
19. “Na iSolisoli sa Soli Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 128 © Harper San Francisco.
20. Aisea 52:7.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 56:18; raica talega na tikina e 19.

Mai vei Elder L. Tom Perry
Ena Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua

Kunea na Vakacegu e Tudei ka Tara Cake na Matavuvale Tawamudu

Sai koya na kosipeli i Jisu Karisito e vakarautaka na yavu oqo ka da rawa ni kunea kina na vakacegu tudei ka tara cake na matavuvale tawamudu.

Na noda ilakolako ena bula oqo e tiko ruarua kina na veigauna vinaka kei na gauna ca. E dui-
dui na kena veibolebole. Na ivakarau
eda sotava kina na veisau e yaco mai
e vakatau ena yavu eda tarai cake
kina. Na nona kosipeli na noda Turaga
ka iVakabula e vakarautaka e dua na
yavu tudei ka qaqa. E tarai cake na
veitikina yadua ni da vulica tiko na
nona ituvatua tawamudu na Turaga
me baleti ira na Luvena. Na iVakabula
sai Koya na iVakavuvuli Levu. Eda
muri Koya.

Na ivolanikalou e vakadinadinataki
Koya ka ivakaraitaki ni buladodonu
uasivi sara me da muria. Au sa wasea
raraba ki na Lotu ena dua na koni-
feredi sa oti ni tiko vei au e vica na
ivolalalai ka vola tu kina o tinaqu na
ivurevure eso e dau vakayagataka me
vakarautaka kina na nona leseni ni
iSoqosoqo ni Veivukei. Era taudonu
tu ena gauna oqo na veidusidusi eso
oqori me vaka ga ena gauna ko ya.
E dua vei ira e dua na vosacavuti a

volai ena 1908 mai vei Charles Edward
Jefferson ena ivakarau ni bula nei Jisu
Karisito. E vaqo:

“Me da vakabauta Vakarisito sai
koya me da taleitaki Jisu ena yalodina
kei na nanamaki ka gole kina vakata-
bakidua vua na noda bula ena noda
segata me da vakataki koya.

“. . . E rawa ni yaco me da kilai
koya mai na vosa e cavuta, mai na
veika e vakayacora, ka vakakina mai
na nona sega ni vosa. E rawa talega
ni da kilai koya mai na nona veivaka-
uqeti vei ira taumada na nona itokani
qai tarava vei ira na kena meca, ka
kena ikatolu vei ira raraba era a bula
vata kei koya. . . .

“E dua vei ira na idusidusi ni bula
ena ikaruasagavulu ni senijiuri e sega
ni veivakacegui [ka veivakaleqai]. . . .

“. . . E tagica tiko o vuravura e dua
na ka, e sega ni kila se cava. Sa yaco
mai na iyau, . . . [ka] sa vakasinaiti tu
ko vuravura ena . . . kena laurai na
maqosa ni tamata kei ira na kena dau,
ia . . . eda se sega [tikoga] ni kunea na

vakacegu, sega ni mamau [ka] veileca-
yaki. [Kevaka meda cega] na Veiyala-
yalati Vou [ena kidavaki keda mai na
malanivosa oqo], ‘Dou lako mai vei au
kau na vakacegui kemudou, Koi au na
madrai ni bula, Oi au na Rarama kei
vuravura, kevaka e dua sa viagunu me
lako mai vei au ka gunu, au sa solia
vei kemudou na Noqu vakacegu, dou
sa rawata na kaukauwa, ena qai reki
na lomamudou’” (*The Character of
Jesus* [1908], 7, 11, 15–16).

E dau tarai cake na tagane kei
na yalewa vakatikina mai vei ira era
digitaka me ra bula vata. O ira talega
era dau raica cake ka tovolea me ra
vakatotomuria era dau tarai ira cake.
O Jisu na iVakaraitaki cecere. Na
sala duadua ga me da kunea kina na
vakacegu tudei me da raici Koya ka
da bula tiko.

Na cava baleti Jisu e kilikili duadua
me da vulica?

Era sega ni kauwaitaka na dauvo-
lavola ena Veiyalayalati . . . na ituvaki
kei [Jisu] na isulu e daramaka, se na
vale e dau vakaitikotiko kina. . . . A
sucu o Koya ena valenimanumanu,
cakacaka ena nona volau e dua na
matai, veivakavulici ena tolu na ya-
baki, ka qai mate ena dua na kauveila-
tai. . . . Era a vola na Veiyalayalati Vou
na tamata era gadreva me . . . coba dei
tiko na matada [Vua]” (*Na iVakarau i
Karisito*, 21–22) ka vakadeitaka tiko
ni sai Koya dina na Luve ni Kalou, na
iVakabula ka Dauveivuetai ni vuravura.

E dua na nona italanoa vakatauta-
uvata na iVakabula, au vakabauta ni
baleta na noda gauna oqo.

E volai tiko ena Maciu wase 13,
ka da wilika kina:

“Ia ni ra sa moce ko ira na tamata,
sa lako mai na nona meca ka kabu-
raka vata na sila ca e loma ni witi, a
sa lako yani.

“Ia ni sa tubu mai na sila ka vua,
sa qai rairai talega na sila ca.

“Sa qai lako mai vua na kena ita-
ukei ko ira na nona tamata, ka kaya
vua, o a sega saka li ni kaburaka na
sila vinaka ena nomu were? Sa qai kau
mai vei na sila ca?

“Sa qai kaya vei ira ko koya, A ka
oqo sa kitaka e dua na meca. A ra
sa kaya vua ko ira na tamata, o sa

vinakata beka me keitou laki kumuna vata oqori?

“A sa kaya ko koya, Tei kakua mada, de dou caturaka talega na witi ni dou kumuna vata na sila ca.

“Laiva ga me rau tubu vata ruarua me tei cava mada na yabaki: ia ni sa cava na yabaki kau na kaya vei ira na dautamusuka, dou kumuna vata mada na sila ca, ka vauca ena veivau me visa: ia dou kumuna vata na witi ki na noqu lololo” (tikina e 25–30).

O koya na meca makawa oya ni kawatamata sa kunea e vuqa sara na sala e rawa ni vakasamataka me rabailevu na vanua e kaburaka kina na sila ca. Sa kunea na sala me ra curubasikata kina na savasava ni noda veivuvale. Sa yaco me rabailevu sara na veika ca vakavuravura ka vaka me sega ni dua na sala dina me vakawabokotaki kina. Era yaco mai ena wa kei na maliwalala ki na veiyaya sara ga eda taracake me vakavulici keda ka vakamarautaki keda. Era sa tubu veivolekati na witi kei na sila ca. Na dauveiqaravi ena were e dodonu, ena nona igu taucoko, me karoni na ka vinaka ka vakaukauwataka ka vakarairavinakataka me kakua kina ni taleitaka na mata se na daliga na sila ca. Eda sa vakalougatataki vakalevu o keda na lewe ni nona Lotu na Turaga ni tu vei keda na kosipeli talei ni noda Turaga ka iVakabula me noda yavu me tara cake kina na noda bula.

Mai na iVola i Momani ena 2 Nifai eda wilika kina: “Raica au sa kaya tale vei kemudou, kevaka dou sa curu ena matamata ka rawata na Yalo Tabu, ena vakaraitaka vei kemudou ko Koya na veika kece mo dou kitaka” (2 Nifai 32:5).

Me da kakua sara ni laiva me vakamalumalumutaka ka luvuca na domo lailai ka malumu oya na kosa-kosa ni vuravura.

Eda sa vakasalataki ena vuku ni veika eda na sotava tiko ena noda gauna. Na noda bolebole sai koya na noda vakarautaki keda ki na veika sa tukuna na Turaga ni na yaco vakaidina mai.

E vuqa ena noda itabagauna lomaleqa oqo eda kila ni kakaseresere ni matavuvale ena kauta ga mai na yaluma kei na vakanuina ki na dua na vuravura leqa. Ni da lewena na Lotu, sa noda itavi me da maroroya ka taqomaka na matavuvale ni sa isoqosoqo taumada ni kawatamata kei na tawamudu. Era sa veivakasalataki vakalevu na parofita ena kena rerevaki ka veivakarusai na kakaseresere ni yavu ni matavuvale.

Ni saravi keda tiko na vuravura, me da vakadeitaka ni na tutaka ka tokona tiko na ituvatuva sa bulia na Turaga me baleti ira na Luvena ena bula oqo na noda ivakaraitaki. Na veivakavulici cecere duadua ena vakayacori mai na ivakaraitaki dodonu. Me vanua tabu

na noda veivuvale me rawa kina ni vorata na ile nei vuravura. Nanuma na veivakalougatataki cecere duadua ni Turaga ena yaco ka soli ki na veimata-vuvale buladodonu.

Me da dau dikeva tikoga vakavinaka na noda veiqaravi vakaitubutubu. Na veivakavulici mana duadua ena ciqoma e dua na gone ena gole mai vei ira na tama kei na tina kauwai ka buladodonu. Me da raica mada na itavi ni tina. Rogoca na vosa oqo mai vei Peresitedi Gordon B. Hinckley:

“O ira na marama era dau vukica e dua na vale me itikotiko e cecere cake sara na nodra cau ki na kawatamata mai vei ira era liutaka na veimataivalu lelevu se ra tu ena ulu ni veikabani gugumatua. E sega ni rawa ni cakacakataki na isau ni nona veivakauqeti e dua na tina vei ira na luvena, e dua na buinigone vei ira na nona kawa, se o ira na nei kei na ganeda ena nodra matavuvale raraba?

“E sega ni rawa ni da vakarautaka se cakacakataki na nodra veivakauqeti na marama era tara cake na veimataivuvale tudei ka susuga cake ena vinaka tawayalani na itabata-mata ni veisiga ni mataka ena nodra dui sasaga vakataki ira. Na lewa era vakatauca na marama ena itabatamata oqo ena tawamudu na kena revurevu. Meu vakatura mada ni sega ni dua na madigi e cecere cake se bolebole e bibi cake vei ira na tina nikua mai na nodra cakava na veika kece era rawata me ra vaqacacotaka na matavuvale” (*Standing for Something: 10 Neglected Virtues That Will Heal Our Hearts and Homes* [2000], 152).

Ia me da raica mada na nodra itavi na tama ena noda bula:

O ira na tama era solia na veivakalougatataki ka vakaitavi ena veikakaka vakalotu tabu ena vukudra na luvedra. Ena yaco oqo me isausau vakayalo ena nodra bula.

Era vakaitavi na tama ena liutaki ni masumasu vakamatavuvale, wili ivolanikalou e veisiga, kei na lotu vakamatavuvale e veimacawa.

Era tara cake na tama na itovo tudei vakamatavuvale ena nodra vakaitavi ena kena tuvalaki na ilakolako ni vakacagicagi kei na gade eso ka ra na

vakaitavi kina na lewe ni matavuvale taucoko. Era na sega ni guilecava rawa na gone na vakanananu ni veigauna talei vakaoqo.

Era dau vakayacora na tama na veitalanoa yadua kei ira na luvedra ka vakavulica vei ira na ivakavuvuli ni kosipeli.

O ira na tama era dau vakavulici ira na luvedra tagane kei na yalewa ena yaga ni cakacaka ka veivuke ena kena tauyavutaki na veitakete yaga ena nodra bula.

Era dau vakatora na tama na ivakaitaki ni veiqaravi yalodina vakosipeli.

Yalovinaka ni nanuma, na veitacini, na nomuni ilesilesi tabu vakatama e Isireli—na nomuni ilesilesi bibi dua-dua ena gauna oqo ka tawamudu—na ilesilesi o ni na sega sara ni vagalalataki mai kina.

Ena dua na koniferei ni iteki ena vuqa na yabaki sa oti, keitou na vakaraitaka e dua na iyaloalo lekaleka me vakaraitaka na ulutaga ni itukutuku keitou tukuna tiko. Ena loma ni yabaki, ni keitou veilakoyaki voli ena loma ni Lotu ena neitou ilesilesi ni veisiko ki na koniferedi ni iteki, sa yaco me matata sara vei keitou na lewe ni iyaloalo oya. Sa rawa saraga me keitou cavuqaqataka. Se toka voli ga ena noqu vakasama na itukutuku ena veiyabaki kece oqo. E a daukacikacivaki ena iyaloalo oqo o Peresitedi Harold B. Lee ka talanoataka e dua na ka a yaco ena nona vale na luvena yalewa. E vaqo na itukutuku o ya:

Ena dua na bogi a tovolea tiko ena nona igu na tina me vakaotia na tawaitavayataki ni vuanikau. Era sa vakadavori kece na gone ka tu vinaka na ka kece; sa mani lewa ena gauna oqo me sa goleva na vuanikau. Ni tekivu me vocia ka kauta tani na sorena, erau basika mai valenikuro e rua na cauravou lalai ka tukuna ni rau sa waraka tiko na masu ni moce.

Ni sega ni vinakata me vakasosataki, e kaya yani vakatotolo vei rau na gonetagane o nana, “Vakacava mo drau masu ga vakataki kemudrau nikua ka me caka vuanikau tikoga o Nana?”

E sega ni via lako o koya e qase vei rau ka taroga, “Na cava e bibi duadua, na masu se na vuanikau?” (Raica na

Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu Harold B. Lee [2000], 161–62.)

Ena so na gauna eda dau raici keda ena veivanua ka donumaki keda kina na madigi me da vakavulica vua e dua na gone e dua na lesoni ka na vakaimawe tu ena nona bula gone. E dina e bibi cake sara na masu mai na vuanikau. Na itubutubu qaqa e sega ni dodonu me rui osooso vakalevu me sega kina ni rawa ni toboka e dua na gauna lailai ena nona bula e dua na gone ka rawa ni vakavulici kina e dua na lesoni bibi.

Au vakadeitaka ni se sega vakadua ni dua na gauna ena vuqa na yabaki me ra gadreva vakalevu cake kina na luvena na Tamada Vakalomalagi na ligadra dau veituberi na itubutubu yalodina ka gugumatua. Era tu na ivotavota cecere ka vakaturaga ni tubutubu era dau solia tani e voleka ni veika kecega e tu vei ira me ra kunea e dua na vanua e rawa ni ra susuga kina na nodra matavuvale ena vakabauta kei na yaloqaqa me rawa kina ni levu cake mai vei ira na nodra madigi cecere na itabatamata ka tarava. Me

da kunea vei keda na yalo gugumatua vata oya ka vakamalumalumutaka na bolebole ena yalo vata oya ni solibula. Me da conaka ena veitabatamata ni mataka e dua na ivakarau ni vakararavi kaukauwa cake ena nona ivakavuvuli na noda Turaga ka iVakabula.

“Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau nanuma mo drau tara na nomudrau yavu ena uluvatu ni noda iVakabula, sai koya na Karisito na Luve ni Kalou, ia ni sa vakaliwava mai na tevero na nona cagi kaukauwa kei na nona moto ena covulaca, ka sa yaviti kemudrau ena nona ucacevata kei na nona cagilaba, ena sega ni rawati kemudrau se dreti kemudrau sobu ki na ikeli ni rarawa kei na yaluma tawamudu, ni sa dei sara na uluvatu drau sa tara kina, ia kevaka sa tara cake na tamata ena yavu oqo ena sega ni bale rawa” (Ilamani 5:12).

Sai koya na kosipeli i Jisu Karisito e vakarautaka na yavu oqo ka da rawa ni kunea kina na vakacegu tudei ka tara cake na matavuvale tawamudu. Au vakadinadinataka na veika oqori ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Digidigi Vakayalomatua

“Biuta na ka ca, ka digitaka na ka vinaka” (Aisea 7:15).

Kemuni na taciqu lomani, na noqu gagadre ena bogi nikua meu wasea eso na ivakasala me baleta na vakatulewa kei na digidigi.

Niu dua voli na loya gone ena Yasayasa ena Toba e San Francisco, a cakava na neitou kabani eso na caka-caka vakalawa me baleta na kabani ka cakava na parokaramu ni TV digitaki ni gauna ni vakacagicagi na Charlie Brown.¹ Sa yaco meu dau taleitaki Charles Schulz kei na veika e bulia—*na Pinati*, vata kei Charlie Brown, Lucy, Snoopy, kei ira eso tale na dau vakaraitaki ena iyaloyalo.

E dua na noqu komiki talei e baleti Lucy. Me vaka na veika au nanuma rawa kina, eratou qito ena dua na qito bibi na timi ni beisbol nei Charlie Brown—A tataqomaki tiko ena imatau o Lucy, ka lautavi yani vua e dua na polo vakatubutubu. Sa tawa kece tu na icegucegu, ka sa iotioti ni ciwa na tavi. Kevaka e ciqoma na polo o Lucy, ena qaqa na nona timi. Kevaka e vakalutuka na polo, ena qaqa na timi kadua.

Me vaka e rawa ni yaco duadua ga ena komiki, era wavoliti Lucy vakadua tu na lewe ni timi ni sa vakalutulu mai na polo. E vakasama tu

o Lucy, “Kevaka au ciqoma na polo, au na rogo; kevaka e sega, au na veiwalitaki.”

E lutu mai na polo, ia ni ra sarava tu yani na lewe ni nona timi, a vakalutuma o Lucy na polo. E viritaka ki na qele nona qaniliga o Charlie Brown ena rarawa. A raici ira yani na nona lewe ni timi o Lucy, tabaiklelekele, ka kaya, “Dou namaka rawa vakacava meu ciqoma na polo niu leqataka tiko mada ga na veilawatu vulagi ni noda vanua?”

Oqo e dua vei ira na polo vukatubu a vakalutuka o Lucy ena veiabaki, ka dua na nona iulubale vou ena veigauna kece.² E dina ni ra dau lasa, ia na iulubale kece nei Lucy me donu kina na nona cala; era iulubale lokiloki ni nona sega ni ciqoma rawa na polo.

Ena gauna ni nona veiavaravi vakalotu o Peresitedi Thomas S. Monson, e dau vakavuvulitaka wasoma ni vakatulewa ena vakatau kina na icavacava.³ Ena yalo vata oqori na noqu ivakasala ena bogi nikua me da ulabaleta na vakaiulubale kecega ka dau tarova noda vakatulewa vakadodonu, vakauasivi ena noda qaravi Jisu Karisito. Ena Aisea eda vakavulici

“biuta na ka ca, ka digitaka na ka vinaka.”⁴

Au vakabauta ni sa ka bibi sara ena noda gauna, ni sa cakacaka tiko vakaukauwa o Setani e yalodra na tamata ena vuqa na sala vovou ka dredre ni tobo, me qarauni vakavinaka na noda digidigi kei na vakatulewa, me salavata kei na takete kei na inakinaki eda nakita me da bula kina. Eda gadreva na yalodina e taucoko ki na ivakaro ka muri vakadodonu na veiyalayalati tabu. Ni da vakatara me tarovi keda mai na edaumeni ni valetabu, kaulotu bula kilikili, kei na vakamau ena valetabu, na vakaiulubale, ena veivakaleqai. E vakamosiyalo ni da dau tukuna ni da vakabauta na veisasaga oqo, ia eda vakawalena na ivalavala ni bula e veisiga e gadrevi me rawati kina.⁵

Eso na itabagone era kaya ni nodra sasaga me ra vakamau ena valetabu, ia era sega ni veigadivi kei ira era bula kilikili tu vakavaletabu. Na ka dina, eso era sega sara ga ni veigadivi, rauta! Kemuni na tagane sega tiko ni vakawati, na balavu ga ni nomu sega tiko ni vakawati ni sa oti na kena yabaki, sa na yaco me logavinaka vei iko. Ia e *dodonu* mo *logaloga* ca kina! Yalovinaka ka “vakaitavi vakalevu”⁶ ena veiitaviqaravi vakayalo kei na veimaliwai ka salavata kei na nomu sasaga ni vakamau ena valetabu.

Eso era vakadaroya na vakamau me yacova ni sa oti na vuli ka rawa e dua na cakacaka. E dina ni sa takalevu tu e vuravura, oqori e sega ni vakaraitaka na vakabauta, sega ni salavata kei na nodra ivakasala na parofita ni gauna oqo, ka sega ni salavata kei na ivunau donu.

Au sotava ena dua na gauna leka-leka sa oti e dua na cauravou vinaka. Nona inaki me laki kaulotu, vuli, vakamau ena valetabu, ka me dua nona matavuvale yalodina ka mamarau. Au taleitaka vakalevu nona inaki. Ia ni toso na veitalanoa, qai matata mai ni nona itovo kei na digidigi e vakayacora e sega ni salavata kei na nona inaki. Au vakila ni vinakata dina me laki kaulotu ka sa levea tiko na ivalavala ca bibi e rawa ni vakatabui koya me laki kaulotu, ia na nona itovo e veisiga e sega ni vakarautaki

koya ki na bolebole vakayago, ni bula veimaliwai, bolebole ni vakasama, kei na bolebole vakayalo ena sotava.⁷ E sega ni vulica me cakacaka vakaukauwa. E sega ni vakabibitaka na vuli se na semineri. E dau lako i lotu, ia e se bera ni wilika na iVola i Momani. E dua na gauna levu e vakayagataka tiko ena qito vidio kei na tabana vakaitukutuku raraba. E nanuma ni sa rauta ga na lako i kaulotu. Kemuni na cauravou, yalovinaka ni yalataki kemuni ki na itovo kilikili ka vakarau vakavinaka mo ni Nona mata na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito.

Noqu kauwai e sega ni baleta walega na veivakatulewa bibi ia na ka lalai talega—na vakatulewa lalai ni veisiga yadua eda dau vakayagataka kina e levu noda gauna. Ena veivanua oqo eda gadreva kina na vakarauta, na vakatautauvata, ka vakauasivi na yalomatua. Sa bibi me da ulabaleta na vakaiulubale ka cakava na digidigi uasivi duadua.

E dua na ivakaraitaki vakasakiti ni kena gadrevi na vakarauta, vakatautauvata, kei na yalomatua na kena vakayagataka na Initaneti. E rawa ni vakayagataki me da tatara yani kina ena cakacaka ni kaulotu, me veivuke ena itavi vakamatabete, me ra kunei kina na tubuda lomani me baleta na veicakacaka tabu vakalotu ni valetabu, kei na vuqa tale. E vakaitamera na vinaka ena rawa kina. Eda kila ni rawa talega ni curuma mai e levu na ka ca, oka kina na iyaloyalo vakasisila, veika veivakalolomataki,⁸ kei na veikaseti tawakilai. E rawa talega ni vakataka mai na veika lialia. Me vaka e vakavuvulitaka vakaqaqa o Baraca Randall L. Ridd ena koniferedi raraba sa oti, ni vosa tiko me baleta na Initaneti, “E rawa ni o tobo ena icori tawayalani ni veika sega na betena dau vakalusi gauna ka vakalolovirataki iko.”⁹

Na ka dau veivagolei tani ka veisagasaqa e sega ni tu walega ena Initaneti; e tu ena veivanua kecega. E sega ni dau tarai ira walega na itabagone ia o keda kece. Eda bula ena dua na vuravura ni tiko yavavala.¹⁰ Eda wavoliti ena veika ni “lasa kei na qito” ka vakatokai me ka ni veivakamarautaki ia era ka ni bula dukadukali ka rerevaki.

E vaka me ra sa matau tu ena veita-bana vakaitukutuku.

O Elder David A. Bednar a vakasalataki keda na lewenilotu ena dua na gauna lekaleka sa oti me da qaqarauni ena kena vakayagataki na tabana vakaitukutuku raraba.¹¹ E dua na dau wase vakasama kilai levu, o Arthur C. Brooks, e vakamacalataka na tikina oqo. E dikeva ni gauna eda vakayagataka tiko kina na tabana vakaitukutuku raraba, e vaka me da kaburaka na veika matailalai taleitaki ni noda bula ia sega ni gauna dredre mai koronivuli kei na cakacaka. Eda vakatayaloyalotaka e dua na bula sega ni taucoko—so na gauna ena veisala ni vakalevulevui keda se vakamatavulo. Eda wasea na bula oqo, oti eda qai tiloma na “nodra bula . . . vakamatavulo taucoko na [noda] ‘itokani ena tabana vakaitukutuku raraba.’” E vakadeitaka o Brooks, “Me sega vakacava ni vakalomacataki iko nomu vakayagataka eso na nomu gauna mo vakalecalecataka tu kina ni o marau vakalevu cake, kei na dua tale na iwase ni nomu gauna mo raica tiko na nodra marau vakalevu cake mai vei iko eso?”¹²

Ena so na gauna e vaka ni da luvuci tu ena veika lialia sega na betena dau veivagolei tani kei na veiqati sega ni oti rawa. Ni da vakalailaitaka ka dikeva vakavinaka, e lailai sara na ka e rawa ni vukei keda ena noda sasaga tawamudu ki na inakinaki dodonu. E dua na tama e sauma vakayalomatua nodra kerekere na luvena me ra vakaitavitaki ira ena veika oqo. E taroga ga vakaoqo vei iratou, “O na tamata vinaka cake beka kina?”

Ni da vakaiulubaleta na veidigidigi cala, levu se lailai, ka sega ni salavata kei na kosipeli vakalesui mai, sa na yali vei keda na veivakalougataki kei na veitaqomaki eda gadreva ka yaco me da koko tu ena ivalavala ca se da lakosese kina.

Au kauwaitaka tiko vakalevu na yalowai¹³ kei na taleitaki ni “veika vovou kecega.” Ena Lotu eda vakayaloqaqataka ka marautaka na dina kei na kilaka kecega. Ia ni ra tawase tani mai na ituvatuva ni marau ni Kalou kei na itavi cecere i Jisu Karisito na itovo vakavanua, na kilaka, kei na itovo ni veimaliwai raraba, sa na baya na bula vakatamata.¹⁴ Ena noda gauna, e dina ni levu na qaqo ena veiyasanibula, vakauasivi ena vakadidike kei na veitaratara, sa kuitaki tani na itovo vinaka yaga raraba ka sa buwawa na bulamarau kei na tiko vinaka.

Ni sureti na iApositolo o Paula me vosa ena Delana o Masi mai Aceni, a raica eso na vakasama vakalecaleca kei na yalowai sa tu nikua.¹⁵ Eda wilika na itukutuku oqo ena Cakacaka: “Ni sa sega na ka tani era sa dau kitaka ko ira kecega na kai Aceni, kei ira na vulagi era sa tiko kina, me ra veitukutukunitaka ga se rogoca e dua na ka vou.”¹⁶ E vakabibitaka o Paula na Tucaketale nei Jisu Karisito. Ni ra qai vakila na lewevuqa na vakalotu ni nona itukutuku, eso era vakalia-liai koya; eso era vakasukai koya, ka kaya, “Keitou na rogoci iko tale ena ka oqo.”¹⁷ A biubiu mai Aceni o Paula *ka sega ni rawata e dua na ka*. A vola kina vakaoqo o Dean Frederic Farrar me baleta na veisiko oqo: “A sega ni

tayavutaka mai Aceni e dua na Lotu, a sega ni vola ki Aceni e dua na ivola, ka vakakina mai Aceni, ni dau lako sivita vakalevu na kena veiyasayasa, a sega tale ni butuka vakadua.”¹⁸

Au vakabauta na itukutuku vakauqeti nei Elder Dallin H. Oaks ka vakaduiduitaka na “vinaka, vinaka cake, vinaka sara” e vakarautaka e dua na sala mana me dikevi kina na digidigi kei na ka me vakaliuci.¹⁹ E levu na digidigi era sega ni ca, ia kevaka era kania taucoko na noda gauna ka vakalati keda mai na veidigidigi vinaka sara, sa na rerevaki.

Eso mada ga na sasaga yaga ena gadrevi me ra dau dikevi me kilai de ra sa veivagolei tani tiko mai na inakinaki vinaka sara. E dua na veitalanoa guileca dredre keirau a cakava kei tamaqu niu se yabaki tinivakacaca. E sega ni vakabauta o koya ni levu na itabagone era sa vakanamata tiko se vakavakarau ki na inakinaki bibi me baleta na gauna ni bula taucoko—me vaka na cakacaka ka vakarautaki na veika me baleta na matavuvale.

Na vuli vakaibalebale kei na vakavakarau ki na gauna ni cakacaka e dau liu tu ena ituvatuva ni veika me vakaliuci nei tamaqu. E dau marautaka ni veitaviqaravi ena taudaku ni vuli me vaka na veivosaki kei na veiliutaki vagonevuli e semati vakadodonu ena so na noqu inakinaki bibi. E sega soti ni duavata kei na levu ni gauna au vakaitavi tiko kina ena futbol, basketball, beisbol, kei na veitaucici. E vakadinadinataka ni veitaucici e rawa ni tara cake na igu kei na kaukauwa, kei na cakacaka vata ia e vakadeitaka ni na vinaka cake kevaka eda vakanamata ga ena dua na qito ena dua na gauna lekaleka. Ena nona vakasama, e vinaka na qito ia e sega ni ka vinaka *sara vei au*. E kauwaitaka o koya ni so na qito e baleta na tarai cake ni irogorogo kei na kilai ka na vakuwai kina e vuqa na inakinaki ni bula taucoko.

Mai na itukutuku makawa oqo, e dua na vuna au taleitaka kina na itukutuku ni nona qito beisbol o Lucy baleta, ena nona rai na tamaqu, ni a dodonu meu vulica tiko na veika ni veivanua ka kua ni leqataka seu na ciqoma rawa na polo. E dodonu meu

vakamatatataka ni dau taleitaka na tinaqu na qito. E dau qai calata ga e dua na noqu qito kevaka e curu tu i valenibula.

Au sa lewa meu muria na ivakasala nei tamaqu ka kua ni qito mai koronivuli. Qai tukuna vei au na neitou dauveivakatavulici ni qito futbol e koronivuli ni vinakata na dauveivakatavulici ni futbol mai Stanford me vakasigalevu vata kei Merlin Olsen kei au. O koya e dua na dauveivesu warumisa e Amerika raraba ena timi ni futbol ni Koronivuli Levu e Logan kau kena kotabek ka dauveitaqomaki ka dau ciqopolo. Ena gauna ni vuli a tauri o Merlin mai vei ira e vuqa na timi kaukauwa ni futbol ena vanua raraba. Ni vuli tiko a rawata na Outland Trophy ka dau soli vei ira na dauqito vinaka ena laini e loma. A yaco o Merlin me ikatolu ni tamata e digitaki ena Sota-sota ni Futbol ni Matanitu ena 14 na qito Pro Bowls veitaravi. A vakacurumi

ena kedra iVolatukutuku na dauqito Futbol Saumi rogo ena 1982.²⁰

Keitou lai vakasigalevu vata kei na dauveivakatavulici ni Stanford ena valenikana na Bluebird mai Logan e Utah. Ni keitou lululu oti, a sega tale ni raici au mai. A vosa tikoga vei Merlin ia sega tale ni bau raici au. Ni oti na vakasigalevu, ena imatai ni gauna, a vuki mai vei au, ia sa sega ni nanuma rawa na yacaqu. Qai tukuna vei Merlin, “Kevaka o digitaki Stanford ka vinakata mo kauta mai na nomu itokani, e vinaka nona ka ni vuli ka na rawa beka ni veivosakitaki.” Na veika oqori sa vakadeitaka vei au ni

dodonu meu muria na ivakasala yalomatua nei tamaqu.

E sega ni noqu inaki meu veivakayalolailaitaki ena vuku ni qito se na vakayagataki ni Initaneti se na veika yaga tale eso era dau taleitaka na itabagone. Oqori na mataqali itaviqaravi e gadrevi me dau vakarauta ga, vakatautauvatataki, ka yalomatuataki. Ni ra vakayagataki vakayalomatua era na vakavutuniyautaka noda bula.

Ia, au vakauqeti keda kece, gone kei na qase, me railesuvi na inakinaki kei na takete ka tovolea me da vakai-vakarau vakalevu cake. Na noda itovo kei na digidigi e veisiga me salavata kei na noda inakinaki. E gadrevi me da ulabaleta na vakaiulubale kei na veivagolei tani. Sa bibi cake sara me da digitaka na veika ena salavata kei na noda yalayala me da qaravi Jisu Karisito ena buladodonu.²¹ Me da kua ni raitani se vakalutuma na polo oqori ena inaki cava ga.

Na bula oqo e gauna ni vakavakarau me da sota kei na Kalou.²² O keda na tamata mamarau, ka dau yaloreki. Eda taleitaka na dau veiwali vinaka ka mareqeta na veigauna kecega kei ira na itokani kei na matavuvale. Ia e dodonu me da kila me da dau vakabibitaka na inaki e yavutaki kina na noda bula kei na noda digidigi kece sara. Era dau veivakacacani na ka dau veivagolei tani kei na vakaiulubale ka yalana na noda tubu, ia ni ra vakabuwawataka na vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Lotu, era na rerevaki.

Na noqu masu, me vaka ni da lewena na matabete, eda na raica me tautauvata na noda itovo kei na veinaki vakaturaga e gadrevi vei ira era veiqaravi ena vukuna na iVakavuvuli. Ena veika kece sa dodonu me da nanuma na “yalodina tikoga ena ivakavuvuli i Jisu” sai koya na veivakatovolei ka na vakaduiduitaki rau na matanitu vakasesitili kei na matanitu vakateresitili.²³ Eda vinakata me da kunei ena yasana vakasesitili ni iwasevase e rua oya. Me vaka niu dua na Nona iApositolu, au wasea na noqu ivakadinadina dei ena dina ni Veisorovaki kei na vakalou nei Jisu Karisito, na noda iVakabula. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDSIDUSI

1. Lee Mendelson-Bill Melendez Production TV Specials.
2. Ni vagolei koya tani na vula mai Satuni, ki na nona leqataka na waigaga ena nona qaniliga, e dau vakaiulubale ga o Lucy ena nona vakalutuma na polo.
3. Raica na “Decisions Determine Destiny,” wase 8 ena *Pathways to Perfection: Discourses of Thomas S. Monson* (1973), 57–65.
4. Aisea 7:15.
5. “Kevaka me a rawarawa na kena caka na ka vinaka me vaka na kena kilai, sa na valenilotu lelevu na valenisoqoni lalai, ka vale vakatui na nodra valelalai na dravudravua” (William Shakespeare, *The Merchant of Venice*, matana 1, iwasevase 2, laini 12–14).
6. Vunau kei na Veiyalayalati 58:27.
7. Raica na *Adjusting to Missionary Life* (ivolalailai, 2013), 23–49.
8. Raica na Stephanie Rosenbloom, “Dealing with Digital Cruelty *New York Times*, 24 ni Okosi., 2014, 1.
9. Randall L. Ridd, “Na iTabatamata Digitaki,” *Liaona*, Me 2014, 56.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 45:26.
11. Raica na David A. Bednar, “To Sweep the Earth as with a Flood” (vosa a tau ena BYU Campus Education Week, 19 ni Okosi., 2014); lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/to-sweep-the-earth-as-with-a-flood.
12. Arthur C. Brooks, “Love People, Not Pleasure,” *New York Times*, Julai 20, 2014, SR1.
13. E ka ni rarawa, e dua na veivagolei tani sa levu cake tikoga ena noda gauna na yalowai. Ni tuva na iVakabula eso na ka e rawa ni vakadukadukalitaka na tamata, e okata kina na lialia (raica na Marika 7:22).
14. E yaco oqo mai Kirisi kei Roma makawa, ka vakakina ena gauna ni iVola i Momani.
15. Raica na F. W. Farrar, *The Life and Work of St. Paul* (1898), 387. Era a tu na veimataqali vuku, oka kina o ira na epikuria kei na sitoika, na ilawalawa dauveisaqa ka ra vakatoka eso me ra Farisi kei na Satusisi ni vuruvura makawa. Raica talega na Quentin L. Cook, *Liaona*, Maji 2003, 21–24.
16. Cakacaka 17:21.
17. Cakacaka 17:32.
18. Farrar, *The Life and Work of St. Paul*, 312.
19. Raica na Dallin H. Oaks, “Vinaka, Vinaka Cake, Vinaka Sara,” *Liaona*, Nove. 2007, 104–8.
20. O Merlin Olsen e dua na dauqito futbol ena kedra ivola na dauqito rogo, dauvakaraitaki ena iyaloyalo, ka daukacikavaki ni NFL ena NBC. A rawata o koya na Bilo na Outland ni qito futbol voli ena Utah State University. A qito futbol saumi ena Los Angeles Rams. Ena TV a vakaraitaki me o Jonathan Garvey vata kei Michael Landon ena *Little House on the Prairie* ka dua na nona parokaramu ni TV, *Father Murphy*. Sa mate o Merlin (ena 11 ni Maji, 2010), ka keimami dau nanumi koya vakalevu.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:5.
22. Raica na Alama 34:32.
23. Vunau kei na Veiyalayalati 76:79.

Mai vei Elder Craig C. Christensen
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Au Kila Vakataki Au na Veika Oqo

Noda vulica vakataki keda ni dina na kosipeli vakalesui mai nei Jisu Karisito e rawa ni dua na ka cecere ka rekitaki duadua ena bula oqo.

Kemuni na taciq loman, eda sa dau vakauqeti tikoga ena nona ivakaraitaki yadua kei na veiqaravi ni matabete o Peresitedi Thomas S. Monson. Ena dua na gauna walega oqo, era a tarogi e vica na dikoni, “Na cava o dau taleitaka duadua vakalevu me baleti Peresitedi Monson?” E nanuma lesu e dua na dikoni na nona dau solia o Peresitedi Monson, ni se gone, na nona ka ni vakatatalo vei ira na nona itokani era gadreva tu. E dua tale e tukuna na nona dau qaravi ira na yada ena nona tabanalevu o Peresitedi Monson. E dua e dusia na nona kacivi me iApositolu ni se gone sara ka vakalougatataki ira na tamata e vuravura raraba. Qai kaya e dua na cauravou, “na ka au dau qoroya vakalevu duadua vei Peresitedi Monson na nona ivakadinadina tudei.”

E dina sara, eda sa vakila taucoko na nona ivakadinadina bula digitaki na noda parofita me baleta na iVakabula o Jisu Karisito kei na nona yalodina me dau muria tikoga na veivakauqeti ni Yalotabu. Ena veika yadua e dau wasea, e sureti keda o Peresitedi Monson me da bulataka vakavinaka cake na kosipeli ka segata

ka vaqacacotaka na noda dui ivakadinadina yadua. Nanuma na ka a tukuna mai na itutu ni vunau oqo ena vica ga na koniferedi sa oti: “Me rawa ni da kaukauwa ka vorata na kaukauwa kecega era dreti keda tiko ki na yasana cala . . . , me tu na noda dui ivakadinadina. Se o yabaki 12 se 112—se dua ga na yabaki ena kedrau maliwa—e rawa ni o kila vakataki iko ni dina na kosipeli i Jisu Karisito.”¹

E dina ni vagolei na noqu itukutuku nikua vei ira era voleka cake ki na 12 mai na 112, na ivakavuvuli au wasea e baleti keda kece. Ni saumi

lesu na itukutuku nei Peresitedi Monson, au na taroga mada, eda sa dui kila beka vakataki keda ni dina na kosipeli? E rawa beka ni da vakadeitaka ni noda ga na noda dui ivakadinadina? Meu cavuti Peresitedi Monson tale: “Au na kaya tikoga ni ivakadinadina tudei me baleta na noda iVakabula kei na Nona kosipeli ena taqomaki keda mai na ivalavala ca kei na ca e vakavolivoliti iko. . . . Kevaka e se bera ni sa dua tiko na nomu ivakadinadina ni veika oqo, cakava na veika e ganita mo rawata kina e dua. E yaga vei iko me tiko e dua na nomu ivakadinadina, baleta na nodra ivakadinadina na tani ena tauri iko ga ena dua na gauna.”²

Au Kila Vakataki Au na Veika Oqo

Noda vulica vakataki keda ni dina na kosipeli vakalesui mai nei Jisu Karisito e rawa ni dua na ka cecere ka rekitaki duadua ena bula oqo. Me da na tekivu beka ena noda vakararavi ena nodra ivakadinadina eso tale—ka kaya, me vakataki ira na cauravou yaloqaga, “Keimami sega ni vakatitiqataka na nodra ivakavuvuli na tinai keimami.”³ Oqo na vanua vinaka me da tekivu kina, ia me da qai taracake mai kea. Me da tudei ena bulataki ni kosipeli, e sega ni dua na ka e bibi mai na noda ciqoma ka vaqacacotaka na noda dui ivakadinadina. Sa dodonu me rawa ni da tukuna, me vakataki Alama, “Au sa kila ni sa dina na veika au sa tukuna.”⁴

“Ia dou sa kila li na vuna au kaya kina ni sa dina?” e tomama o Alama. “Raica au sa kaya vei kemudou, sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni Kalou. Au a lolo ka masu ena vica na siga me vakatakilai kina vei au na veika oqo. Ia au sa kila ni sa ka dina, ni sa vakatakila vei au na Turaga na Kalou ena kaukauwa ni Nona Yalo Tabu.”⁵

Au Gadreva meu Raica na Veika a Raica ko Tamaqu

Me vakataki Alama, a yaco me kila talega vakataki koya na dina o Nifai. Ni oti na nona vakarorogo tiko vei tamana ni tukuna tiko na veika vakayalo a sotava, a vinakata o Nifai me kila na veika e kila o tamana. E sega

ni lomatarotaro walega oqo—oqo e dua na ka a viakania ka viagunuva. E dina ga ni se “gone sara,” e tu vua “na gagadre [me] kila na veika vuni ni Kalou.”⁶ E mateca me “vakatakilai vei au na veika oqo ena kaukauwa ni Yalo Tabu.”⁷

Ni “sa vakananuma tiko e loma[na] ko Nifai,” sa kauti koya “na Yalo Tabu . . . ki na dua na ulunivanua cecere sara,” ka laki tarogi kina vua, “A cava ko vinakata?” E rawarawa na nona suma: “Au sa via raica na veika sa raica ko tamaqu.”⁸ Ena vuku ni vakabauta ni yalona kei na nona sasaga vagumatua, a vakalougatataki o Nifai e na dua na ka vakasakiti. A ciqoma e dua na ivakadinadina ena vuku ni sucu, bula kei na nona Rube ena Kauveilatai na iVakabula o Jisu Karisito sa voleka tiko mai; sa raica na kena lako mai na iVola i Momani kei na Vakalesui Mai ni kosipeli ena veisiga e muri—na veika kece oqori me isau ni nona gagadre yalodina me kila vakataki koya.⁹

Na veika yadua oqo a sotava kei na Turaga, a vakarautaki Nifai me baleta na meca kei na bolebole ena sotava ena dua na gauna totolo. A rawa kina me tudei ni ra sotava dredre tiko eso na nona matavuvuale. A rawata oqo baleta ni sa *vulica* vakataki koya ka *kila* vakataki koya. Sa vakalougatataki ena nona ivakadinadina.

Me Kerea Vua na Kalou

Me vakataki Nifai, se “tamata gone” talega na Parofita o Josefa Simici ena

gauna sa “dau vakasamataka sara kina vakatitobu” na veika dina vakayalo. Vei Josefa, oqo e dua na gauna ni “veilecayaki levu,” niu vakavolivoliti ena veitukutuku veisaqasaqa ka veilecayaki me baleta na lotu. E vinakata me kila se lotu cava e dina.¹⁰ Ni vakauqeti mai na malanivosa oqo ena iVolatabu: “Kevaka e dua vei kemudou sa lailai vua na vuku, me kerea vua na Kalou,”¹¹ a cakacaka vakataki koya me kunea e dua na isaunitaro. Ena dua na mataka totoka ni vulaitubutubu ena 1820, a curuma e dua na veikau ka tekiduru ena masu. Ena vuku ni nona vakabauta vakakina ni tiko vua na Kalou e dua na cakacaka bibi me cakava, a ciqoma o Josefa e dua na raivotu lagilagi ni Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito, ka vulica vakataki koya na veika me cakava.

O raica beka ena veika e sotava o Josefa e dua na ivakarau e rawa ni o vakayagataka mo rawata kina se vaqacotaka na nomu ivakadinadina? E vakatara o Josefa me curuma na yalona na ivolanikalou. E vakasamataka vakatitobu ka vakayagataka ena veika e sotava. E qai cakacakataka na veika sa vulica. Na vuana na iMatai ni Raivotu lagilagi—kei na veika kece e tarava mai. Na Lotu oqo a tauyavutaki ena ivakavuvuli, ni dua ga vei keda—oka kina e dua na gonetagane ena vanua ni teitei yabaki 14—e rawa ni “kerea vua na Kalou” ka ciqoma e dua na isau ni nona masu.

Na Cava Beka na iVakadinadina?

Dau wasoma noda rogoci ira na lewe ni Lotu ni ra kaya ni nodra iyau vakamareqeti duadua na nodra ivakadinadina ni kosipeli. Sai koya na isolisoli tabu mai vua na Kalou ka yaco mai vei keda ena kaukauwa ni Yalo Tabu. Sai koya na veivakadeitaki malua, sega ni veivukiyaki eda ciqoma ni da vuli, masu, ka bulataka na kosipeli. Sa i koya na vakilai ni Yalo Tabu ni vakadinadinataka ki yaloda ni veika eda vulica tiko ka cakava e donu.

Eso na tamata era tukuna na ivakadinadina me vaka e dua na itabataba ni cina—e dua ga vei rau e waqa se boko; e dua tiko na nomu ivakadinadina, se sega ni dua. Na ka dina, na ivakadinadina e vaka e dua na vunika ka dau curuma na itagede eso ni tubu kei na vakatorocaketaki. Eso na vunika babalavu duadua e vuravura e kunei ena Redwood National Park ena ra kei Amerika. Ni o tu ena vu ni vunika vakaitamera oqo, e veivakurabuitaki ni da vakasamataka ni o ira yadua era tubu mai ena dua na sorenikau somidi. Sa vakakina na noda ivakadinadina. E dina beka ni ra na tekivu mai ena dua ga na ka e sotavi vakayalo, era na tubu ka toroicake ni toso na gauna ni dau vakabulabulataki kei na veika vakayalo eda sotava.

E sega kina ni vakidacala, ni gauna e vakamacalataka kina na parofita o Alama na ivakarau eda

Cape Town, South Africa

vakatorocaketaka kina e dua na ivakadinadina, e tukuna na kena tubu e dua na sorenikau me dua na vunikau. “Kevaka,” e kaya o koya, “ko sa tea e lomamu e dua na sorenikau vinaka, sa na tubu vakaidina ni ko sa vakabauta, . . . ia ni ko sa vakila ni sa tubu cake mai ko na kaya—sa sorenikau vinaka dina oqo, se sa ivunau vinaka ka dina, raica sa vakamarautaka na yaloqu kau sa taleitaka sara.”¹²

E vakavuqa ni sa i koya oqo na itekitekivu ni dua na ivakadinadina: ni da vakila na veivakararamataki tabu kei na veivakadeitaki vei keda ni dina na vosa ni Kalou. Ia, me vaka na vakasakiti ni veika e vakilai oqo, era kena itekivu ga. Se bera ni oti na nomu cakacaka ni kena vakatuburi na nomu ivakadinadina—me vaka ni se bera ni oti na cakacaka ni kena vakatuburi e dua na vu ni kaudamu ni sa kadre cake mai delanikele e dua na tubana lailai. Kevaka eda sega ni kauwaitaka se weletaka na veivakuqeti taumada vakayalo oqo, kevaka eda sega ni vakamareqeti ira ena noda vulica tikoga na ivolanikalou ka masu tiko kei na noda vakasaqara e so tale na veika vakayalo, ena seyavu na veika eda vakila ka malai sobu noda ivakadinadina.

Me vaka e tukuna o Alama: “Ia kevaka dou sa vakaweleweletaka ka sega ni qarava, ena sega ni ti na

wakana; ia ni sa cilava na siga sa malai, ia ni sa sega na wakana, sa raqosa sara, dou na qai cavuta ka biuta laivi.”¹³

Ena vuqa na gauna, na noda ivakadinadina ena tubu me vaka ga na tubu ni dua na vunikau: toso tikoga, voleka ni da sega ni raica, ni da sa qarauna ka gumatuataka. “Ia mo dou muria na vunau,” e yalataka o Alama, “qarava vinaka na vunikau ni sa tubu mai, ia me dei tikoga na nomudou vakabauta kei na nomudou vosota, ni dou sa namaka tiko na vuana, raica kevaka sa vakakina sa na bula; ia dou na rawata kina na bula tawamudu.”¹⁴

Oqo na Kena Gauna; Nikua na Kena Siga

Na noqu ivakadinadina e tekivu niu vulica ka vakasamataka vakatitobu na iVola i Momani. Niu tekiduru meu kerekere vua na Kalou ena masu malumalumu, e vakadinadinataka ki yaloqu na Yalo Tabu ni ka au wilika tiko e dina. Na ivakadinadina bula taumada oqori sa yaco me yavu ni noqu ivakadinadina ni vuqa tale na dina vakosipeli, me vaka e vakavuvulitaka o Peresitedi Monson: “Ni da sa kila ni dina na iVola i Momani, ena tarava mai ni parofita dina ni Kalou o Josefa Simici ka ni a raici rau na Kalou na Tamada Tawamudu kei na Luvena o Jisu Karisito. E muria talega mai ni a vakalesui mai

na kosipeli ena iotioti ni veigauna oqo mai vei Josefa Simici—okati kina na vakalesui mai ni Matabete i Eroni kei na Matabete i Melikiseteki.”¹⁵ Me tekivu mai na siga oya, sa levu na veika bibi au sotava kei na Yalo Tabu ka vakadeitaka vei au ni dina na kosipeli vakalesui mai nei Jisu Karisito. Au rawa ni kaya vata kei Alama, ena yalodei, niu kila vakataki au na veika oqo.

Kemuni na noqu itokani gone, oqo na kena gauna nikua na kena siga me da vulica se vakadeitaka vei keda ni dina na kosipeli. E tiko e dua na cakacaka bibi me da cakava o keda yadua. Me rawati na cakacaka oqo, ka da taqomaki mai na veivakauqeti vakavuravura ka vaka me dau toso tikoga mai, me tu vei keda na vakabauta nei Alama, Nifai, kei na gone o Josefa Simici me da rawata ka vakatorocaketaka na noda dui ivakadinadina.

Me vaka na dikoni gone au a tukuna taumada, au qoroi Peresitedi Monson ena nona ivakadinadina. E vaka e dua na kaudamu balavu, ia na ivakadinadina mada ga nei Peresitedi Monson a taura na gauna na kena tubu kei na kena toroicake. E rawa ni da yaco me da kila vakataki keda, me vakataki Peresitedi Monson ga, ni o Jisu Karisito na noda iVakabula ka Dauveivueti ni vuravura, ni o Josefa Simici na parofita ni Veivakalesui mai, okati kina na vakalesui mai ni matabete ni Kalou. Eda taura tu na matabete tabu oqori. Me da vulica na veika oqo ka kila vakataki keda ga sa noqu masu malumalumu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “Bolea Mo Tu Taudua,” *Liaona*, Nove. 2011, 62.
2. Thomas S. Monson, “Kaukauwa ni Matabete,” *Liaona*, Me 2011, 66.
3. Alama 56:48.
4. Alama 5:46.
5. Alama 5:45–46.
6. 1 Nifai 2:16.
7. 1 Nifai 10:17.
8. 1 Nifai 11:1–3.
9. Raica na 1 Nifai 11–14.
10. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:8–10.
11. Jemesa 1:5.
12. Alama 32:28.
13. Alama 32:38.
14. Alama 32:41.
15. Thomas S. Monson, *Liaona*, Nove. 2011, 67.

Mai vei Bisopi Dean M. Davies

iKarua ni Daunivakasala ena Matabisopi Vakatuilewa

Na Lawa ni Lolo: E Dua na iTavi ni Nodra Qaravi na Dravudravua kei na Vakaloloma

Ni da vakamuria tu na iVakabula sa noda itavi yadua meda qaravi ira na dravudravua kei na vakaloloma.

Kemuni na taciq, au lomana na matabete, kau taleitaka na noqu mai tiko rawa kei kemuni. Au vakavinavinakataka vakalevu ni rawa ni da mai veivuketaka na cakacaka bibi oqo.

Eda bula donuya e dua na gauna vakasakiti. Na cakamana sa yaco ena tabana vakavuniwai, tabana ni vakadidike, kei na tekinolaji sa vakatorocaketaka na ivakatagedegede ni nodra bula e lewe levu sara. Ia, e laurai tale tikoga na ivakadinadina ni nodra bula rarawa ka sotava tu na dredre e so. Me ikuri ni ivalu kei na irogorogo ni ivalu, sa tosocake ga na vakacaca ni veika e dau ravuti keda—wili kina na waluvu, kama, uneune, kei na mate veidewavi—sa tara tiko na nodra bula e milioni na tamata ena veiyasai vuravura.

Era sa kila ka yadrava sara tikoga oqo na iliului ni Lotu na ka e baleta na nodra maroroi vakavinaka na luve

Ena gauna kei na vanua e rawa ni caka kina, sa dau vakarautaki na ivurevure eso ni leqa tubukoso me ra vukei kina o ira era vakaleqai.

ni Kalou ena veiyasana kecega. Ena gauna kei na vanua ena rawa kina, sa dau vakarautaki na ivurevure ni Lotu ena gauna ni leqa tubukoso me ra sotavi kina na vakaleqai. Me kena ivakaraitaki, ena vula o Noveba sa oti, e a labata kina na yatu Filipani na Taifuni o Haiyan.

E toka na kaukauwa nei Haiyan ena Ketaqori 5, ka biuta koto mai na rusa kei na rarawa. Era vakarusai eso na siti taucoko; ka yali e levu na bula; e milioni na itikotiko era vakacacani vakaca se rusa saraga; ka sega ni cakacaka na veika ni veiqaravi raraba me vaka na wai, sala ni waica, kei na livaliva.

E a soli na ivurevure ni veivuke ni Lotu ena gauna sara ga e se qai oti kina na vakacaca. Era a soqoni vata ka gole yani na lewenilotu mai na Filipaini mera vukei na vakaleqai ena kena vakau yani vei ira na kakana, wainigunu, isulu, kei na katolalai ni tiko bulabula vei ira na lewenilotu kei ira era sega ni lewenilotu.

E qai vakayagataki na veivalenilotu me vanua ni vakaruru vei ira e udolu na tamata ka sa vakacacani na nodra vale. Ena veidusimaki ni Mataveiliutaki ni iWasewase kei ira na iliului ni matabete, ka vuqa vei ira sa yali kece na ka era taukena, qai caka na vakadidike me baleta na itutu ni nodra bula kei na nodra taqomaki vinaka na lewenilotu kece. Sa qai tekivu me navuci nodra vakacokotaki na lewenilotu me rawa ni vakalesui tale na ituvaki ni nodra bula me veiraurau ka bula rawati ira kina.

Sa soli sara ga na ka ni veivuke vei ira na lewenilotu mera tara cake tale na nodra vale. Oqo e sega ni soli wale. E a soli vei ira na lewenilotu na vuli mera kila na ka mera vukei ira ka vakakina o ira na so tale.

E dua na veivakalougatataki e yaco sa ikoya na nodra sa vakatorocaketaka na lewenilotu na kila vakamatai, matai ni wai, kei na so tale na cakacaka ni taravale, era sa rawata sara e so na cakacaka me ra saumi kina ni ra sa tekivu tara cake tale nodra siti kei na veikoro volekata.

Nodra kauwaitaki na vakaloloma kei na dravudravua e dua na ivunau

bibi ni kosipeli ka tikina bibi talega ena yavu ni veivakabulai tawamudu.

Ni bera ni tekivu nona kauta na itukutuku vinaka, e a kaya o Jiova mai vua na Nona parofita: “Ni na sega ni mudu na tamata dravudravua mai na vanua: o koya kau sa vakaroti kemuni kina, ka kaya, Mo ni dedeka sara na ligamuni vua na wekamuni, ki na nomuni tamata wale, kei na nomuni tamata dravudravua, e na nomuni vanua.”¹

Ena noda gauna, sa dua vei ira na va na itavi vakalou ni Lotu me qaravi ira na dravudravua kei na vakaloloma me ra rawata na tamata yadudua kei na veivuvale na bula vakalou.²

Na nodra vukei na dravudravua kei na vakaloloma e baleta na nodra vakabulai vakayago ka vakayalo. Ena wili kina na nodra veiqaravi yadua na lewe ni Lotu ena nodra qaravi ira tiko na dravudravua kei na vakaloloma, vakakina na veivuke raraba mai na welefe ni Lotu, ka na liutaki mai na veivakadonui ni matabete.

E toka ena lomadonu ni ituvatuva ni Turaga me baleta nodra vukei na dravudravua kei na vakaloloma na *lawe ni lolo*. “Sa vakarautaka na Turaga na lawe ni lolo kei na isolisoli ni lolo me ra vakalougatataki kina na Nona tamata ka vakarautaki kina e dua na sala mera qaravi ira era gadreva tu na veivuke.”³

Ni da vakamuria tu na iVakabula sa noda itavi yadua meda na qaravi ira na dravudravua kei na vakaloloma. Na lewe ni Lotu yalodina ena veivanua

kecega era dau veivuke ena nodra dau lolo ena veivula—ni sega na kana kei na gunu wai me 24 na aua—ka qai laki solia ki na Lotu na ilavo, kevaka e lailai, me rauta na isau ni kakana o a sega ni kania.

E dodonu mena dau vakasamataki ena masumasu na vosa nei Aisea ka vakavulici ena veivuvale:

“Sa sega li ni vakaoqo na lolo au sa vinakata? Mo dou sereka nai vesu sa sega ni dodonu ka luvata na ikaukau bibi, ka sereki ira na bobula mera lalaga, ka mo dou musuka kece talega na ivua?

“Sa vakane se segai, me soli madrai vua sa via kana, ia, ko ira sa rarawa ka luveniyali mo kauta ga kina nomu vale? ni ko sa kunea e dua na luvaiwale, mo vakasulumi koya, ia, mo kakua ni vunitaki iko mai vua na wekamu dina?”⁴

Sa qai vola o Aisea na veivakalougatataki totoka sa yalataka tu na Turaga vei ira era na talairawarawa ki na lawa ni lolo. Ka kaya:

“Ena qai kida mai na nomu rarama me vaka na mataka, ka na tubu vakasauri mai na nomu bula vinaka: ena qai liutaki iko na nomu cakacaka dodonu; ia na iukuuku i Jiova ena qai kemu imurimuri.

“Ko na qai masu ka na rogoci iko ko Jiova, ko na qai tagi ka na kaya mai ko Jiova, Koi au oqo. . .

“Ia kevaka ko sa daulomasoli vua sa via kana, ka sa vakamamautaka na yalo ikoya sa rarawa, ena qai cadra na nomu rarama ena butobuto kei na nomu bogi loaloa me vaka na sigalevu:

“Ia, ko Jiova ena tuberi iko tikoga, ka na vakamamautaka na yalomu ena dausiga.”⁵

Ena vuku ni ivolanikalou oqo, e kaya kina vakaoqo o Pereistedi Harold B. Lee: “Na veivakalougatataki levu ena [lako mai ena lolo] sa matata sara tu ga ena veitabatamata, ia e ke sa kaya kina vakaoqo na Turaga mai vua na nona parofita na vuna me caka kina na lolo, kei na veivakalougatataki ni lolo. . . . Kevaka mo na vakadikeva . . . na Wase 58 ni ivola i Aisea ko na kunea na vuna meda sauma kina na isolisoli ni lolo, na vuna meda na lolo

kina. Na vuna ni da sa na rawata eda na qai dau masu ka na rogoci keda mai na Turaga. Eda na tagi ka na kaya mai na Turaga, ‘Koi au oqo.’”

Tomana o Peresitedi Lee: “Eda na vinakata li me dua na gauna eda na kaci yani Vua ka na qai sega ni sauma mai o Koya? Eda na tagi ena noda lomabibi, ka na sega ni tiko kei keda ko koya? Au nanuma ni sa kena gauna meda na vakasamataka na veika oqo baleta ni sa kena gauna oqo ka sa tu sara ga e matada, ka da na gadreva sara vakalevu na veivakalougatataki ni Turaga, na gauna e na sovaraka mai kina ko Koya na nona cudru waqawaqa e vuravura.”⁶

Na noda Parofita lomani o Peresitedi Thomas S. Monson, sa wasea na nona ivakadinadina baleta na ivakavuvuli oqo—na ivakadinadina e wasei mai na veika e sotava. E kaya o koya: “Ena sega ni dua na lewe ni Lotu ka sa vukei ira era vakaleqai tu ena vakanananu kina vakarua se veivutunitaka na veika e cakava. Na gugumatua, dau yalo mamaroi, bula rawati koya, kei na veiwasei kei ira na tani e sega ni ka vou vei keda.”⁷

Kemuni na taciq, o ira na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai era dau caka-veiyalayalati ka ra dau talairawarawa ki na ivunau. Au sega ni rawa ni nanuma e dua na lawa, se dua na ivunau, me, kevaka e muri ena yalodina, ena rawarawa na vakamuria ka vakarautaka na veivakalougatataki cecere cake me vaka na lawa ni lolo. Ni da sa lolo ka solia vakadodonu na kena isolisoli, eda sa solia tiko kina lololo ni Turaga na ka a dodonu me isau ni kakana. E sega ni gadrevi kina na sorovaki ilavo me levu cake mai na veika e dau vakayagataki e veigauna. Ena gauna vata ga oqori sa yalataka tu vei keda na veivakalougatataki lelevu, me vaka e sa tukuni oti toka.

Na lawa ni lolo e baleti keda kece na lewe ni Lotu. O ira talega na gone lalai e rawa ni ra vakavulici me ra dau lolo, me tekivu ena dua ga na gauna ni kana, oti sa qai toso yani ki na rua, ni sa rawa ni ra kila ka rawata na kaukauwa vakayago me ra muria kina na lawa ni lolo. Na veiwatini, kei

na lewenilotu yadua, itabagone, kei ira na lalai e dodonu me ra tekivuna na lolo ena masu, vakavinavinakataki na veivakalougatataki sa yaco tiko ena nodra bula ni, vakasaqarai na veivakalougatataki kei na veivaqacotaki ni Turaga ena gauna ni lolo. Na vakataucokotaki ni lawa ni lolo ena yaco ni sa laki soli na isolisoli ni lolo vua na isosomi ni Turaga, na bisopi.

Bisopi, o iko o liutaka na welefea ena tabanalevu. Sa nomu itavi bibi mo vaqarai ira na vakaloloma ka qaravi ira. Ena nodra veivuke na mataveiliutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na iliuliu ni kuoramu ni Matabete i Melikiseteki, sa nomu sasaga mo na vukei ira na lewenilotu mera na vukei ira vakataki ira ka bula rawati ira. Ko na vukei ira ena nodra gagadre vakayago kei na gagadre vakayalo na lewenilotu ena kena vakayagataki vakavuku na isolisoli ni lolo me veivuke vakagauna ka me ikuri ni veika e rawa mai vei ira na isema ni matavuvale kei ira na lewe ni itikitiko. Ni ko sa vakayagataka na idola ni matabete ena yalo masumasu, kei na vakatulewa matau ena nodra vukei na dravudravua kei na vakaleqai, ko na qai kila na icakacaka dina ni kena vakayagataki na isolisoli ni lolo e kena inaki me tokona na bula, ka sega na itovo ni bula.

Kemuni na peresitedi ni kuoramu ni Matabete i Eroni, o ni taura tu na idola ka tu vei kemuni na kaukauwa mo ni qarava na veicakacaka vakalotu e taudaku. Ko na cakacaka vata kei bisopi, ka vakavulici ira na lewe ni

kuoramu baleta na nodra itavi ena matabete kei na nodra vaqarai na lewe ni Lotu mera mai cau ena lolo. Ni ko ni vakalevulevuya na nomuni itavi ni matabete na Matabete i Eroni ka vagoleya yani na madigi vei ira kece na lewe ni Lotu, o ni sa vakarautaka tiko kina na veivakalougatataki yalataki ni lolo vei ira era gadreva vakalevu duadua beka. Ko na qai vakadinadinataka ni yalo ni nodra vukei na dravudravua kei na vakaloloma e tiko kina na kaukauwa me vakamalumalumutaka na yalo era kaukauwa tu beka ka na vukei ira talega era sega soti ni dau mai lotu vakawasoma.

E kaya o Peresitedi Monson, “O ira na bisopi era vakaituvatuvataka na nodra kuoramu ni Matabete i Eroni me ra vakaitavi ena kena laki kumuni mai na ilavo ni lolo era na kunea na rawaka vakalevu ena itavi bibi oqo.”⁸

Ni nanuma tiko na Bisopi, ni levu sara na duidui ena kune mai na dua na iwasewase kina dua tale kei na dua na vanua mai na dua tale vanua. Ena sega beka ni ganita me caka na tukituki ena veimatanivale yadudua mai vei ira na Matabete i Eroni me vakasoqoni isolisoli ni lolo ena nomuni vanua. Ia, keitou sa vakauqeti kemuni yani mo ni navuca ena yalomasumasu na ivakasala mai vua na parofita ka vakasaqara na gaunisala me rawa kina vei ira na Matabete i Eroni ena nomu tabanalevu mera vakalevulevuya na nodra matabete ena nodra vakaitavi ena vakasoqoni isolisoli ni lolo.

Ena wase 27 ni 3 ni Nifai, e a taroga kina na Turaga sa tucaketale mai na mate, “Ia, na cava na ivalavala sa kilikili kei kemudou?” qai sauma ka kaya, “Mo dou vakataki au.”⁹ Ni da sa taura na yaca i Karisito ka sasagataka me da muri Koya, eda na qai veiucui kei Koya ka yaco me vakataki Koya vakalevu cake. Na noda kauwaitaki ira na dravudravua kei na vakaloloma e salavata kei na nona veiqaravi na iVakabula. E tiko sara ga ena veika kece e a cakava. E dodo yani na ligana me vueti keda kece. E rawarawa na Nona ivua ka mamada na Nona icolacola. Au sureti keda kece me da sasaga meda veiucui kei na iVakabula ena noda kauwaitaki ira na dravudravua kei na vakaloloma, ena noda talairawarawa kina lawa ni lolo, ka solia vakadodonu na kena isolisoli. Au vakadinadinataka ni da sa dinata na kauwaitaki ira na dravudravua kei na vakaloloma sa ivakaraitaki ni matua vakayalo ka na vakalougatataki o koya e solia kei koya e ciqoma. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDSIDUSI

1. Na iVakarua 15:11.
2. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 2.2.
3. *iVoladusidusi 2*, 6.1.2.
4. Aisea 58:6–7.
5. Aisea 58:8–11.
6. Harold B. Lee, “Listen and Obey” (Welfare Agricultural Meeting, 3 ni Epe. 1971), ilavelave ni kena tabaki, 14, Church History Library, Salt Lake City.
7. Thomas S. Monson, “Are We Prepared?” *Liahona*, Sepi. 2014, 4.
8. Thomas S. Monson, meeting with the Presiding Bishopric, 28 ni Fepe, 2014.
9. 3 Nifai 27:27.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ni Mataveiliutaki Taumada

“Noqu Turaga, Koi Au Beka?”

E dodonu meda biuta vakatikitiki na noda dokadoka, raibaleta na noda qaciqacia, ka taroga ena yalomalumumu, “Noqu Turaga, koi au beka?”

Sa iotioti ni bogi ki vua na noda iVakabula daulomani ena vura-vura oqo, na bogi ni se bera me laki soli Koya yani me kedra ivoli na kawatamata kecega. Ni dovi madrai kei ira na Nona tisaipeli, a kaya o Koya e dua na ka a vakasinaita na lomadra ena yalorere kei na rarawa titobu. “Ni na soli au yani e dua vei kemuni,” a kaya vei iratou.

E ratou a sega ni taroga na dina ni ka a kaya. Se ratou a veiraiyaki, ka dusia e dua tale, ka taroga, “O koya beka?”

Ia, e ratou “sa qai rarawa vakalevu, a ra sa vakatekivu yadua me kaya vua, *Noqu Turaga, koi au beka?*”¹

Au vakataroga kina na cava eda na cakava kevaka e tarogi keda vakaoqo na iVakabula. Eda na raici ira era tiko voliti keda ka kaya e lomada, “E rairai tukuni Baraca Johnson tiko beka. Au dau vakananumi koya tiko,” se “Au marau ni tiko oqo o Baraca Brown. E dodonu sara me rogoca na itukutuku oqo”? Se meda na vakataki iratou na tisaipeli ena gauna makawa, era raica na lomadra ka taroga na taro lutu bi o ya: “Koi au beka?”

Ena malanivosa rawarawa oqo, “*Noqu Turaga, koi au beka?*” e toka

kina na itekitekivu ni vuku kei na salatu ki na saumaki mai vakatamata yadua kei na veisau tawacava.

Na Vosa Vakatautauvata ni Senikaudromo

E dua na tagane a dau taleitaka na taubale wavokita na nona itikotiko ena veiyakavi. E dau nanamaki me lako sivita mada ga na vale nei nona neiba. O nona neiba oqo e dau kotiva vinaka sara na nona matanivale, era se na kena senikau, ka ra tubu vinaka na kena kau ka ruguruguwa vinaka tu. E

laurai ni dau saga matua o nona neiba me totoka tu na nona matanivale.

Ia ena dua na siga ni se qai lako sivita tiko na vale nei nona neiba, a raica sara ena loma ni matanivale totoka o ya, e dua na senikaudromo, ka levu.

E vaka me biu toka ga ka kurabui kina o koya. A cava e sega ni cavuta laivi kina? E sega beka ni raica? E sega beka ni kila ni o senikaudromo e na rawa me vuka na sena ka me laki vakawakana ena vuqa na ikuri ni co ca?

Na senikaudromo tu taudua oqo a vakayavalati koya tiko ka sega ni vakamacalataki rawa, ka gadreva me sa na cakava e dua na ka. Me sa gole beka ga ka cavuta laivi? Se sipereitaka ena wainimate ni co ca? Kevaka me na gole vuni beka ena bogi ena rawa ni cavuta lo ga.

Sa mai balolo tu ni nona vakanananu na ka oqo ni sa lesu tale i nona vale. A curu i nona vale ka sega mada ga ni raikivita na nona matanivale—ka ra sa tubu sivia tu kina na senikaudromo.

Kau kei na Malamala

Eda vakananumi beka ena italanoa oqo ena vosa ni iVakabula?

“Ia ka vakaevei ni dou sa raica na malamala e na mata ni wekamu, ka ko sa sega ni nanuma na kau e matamu? . . .

“ . . . Mo cavuta mada e liu na kau mai na matamu; ia ko na qai raica vinaka mo leuta na malamala mai na mata ni wekamu.”²

Na cakacaka oqo ni leu kau kei na malamala sa sema vakavoleka tiko ki na noda sega ni raici keda tiko vakavinaka. Au sega ni kila na vuna eda rawa ni vakadikeva ka solia na iwali ni nodra leqa e so tale, ka dredre mada ga meda raica na noda vakai keda.

Ena vica na yabaki sa oti a kaburaki kina na italanoa ni dua na tagane e vakabauta kevaka me boroya e matana na wai ni moli, ena yaco me sega ni laurai ke tabaki ena itaba. Sa qai lumuta na matana taucoko ena wai ni moli, gole yani, ka butako ena rua na baqe. Oti ga vakalailai a vesu o koya ni sa vakaraitaki na kena itaba ena itukutuku ena yakavi. Ni ra sa

vakaraitaka na ovisa na kena itaba mai na itabavuni veitaqomaki, e sega ni vakabauta o koya na ka sa raica. “Ia au a boroya e mataqu na wai ni moli!” a kudruvaka.³

Ena gauna a rogoca kina e dua na dauvakadidike ena Cornell University na italoanoa ogo, sa kurabui sara ni rawa vua e dua me sega tu ni kila na nona malumalumu vakaikoya. Me laurai ke dua beka na leqa levu raraba ogo, a sureti ira na gonevuli ena koliji e rua na dauvakadidike mera mai vakaitavi ena vica na vakatovotovo me kilai na kila-ka ni bula ogo ka kerei ira mera dui solia na kedra maka ni cakacaka. O ira na gonevuli e sega ni vinaka nodra cakacaka a torosobu na nodra vakadikeva na nodra cakacaka vakai ira—eso vei ira a tuvanaka nodra maka me vakalima cake na kena levu mai na kena ka dina.⁴

Sa mai vakayacori ena vuqa na sala na vakadidike ogo, ka vakadeitaka tikoga ena veigauna na kena macala: e vuqa vei keda e dredre sara meda raica mada na keda ituvaki dina, ni o ira mada ga na tamata rawa-ka era dau vakalevulevuya na nodra rawa-ka ka beca na nodra veivuke vei ira na tamata eso.⁵

Ena sega beka ni laurai na noda vakalevulevuya na iwalewale ni noda draiva motoka se balavu ni vanua eda ravuta kina na polo ni golf. Ia ena gauna eda tekivu vakabauta ni noda itavi e vale, e vanua ni cakacaka, kei na lotu era sa ka cecere sara mai na kena ka dina, eda sa vakamatabokotaki ki na veivakalougatataki kei na madigi meda vakatorocaketaki keda ena kena sala e bibi ka dodonu.

Vanua Tabogo Vakayalo

E dua au kila a vakaitikotiko ena dua na tabanalevu ka cecere sara na veika kei na iwiliwili e vakayacori ena Lotu—wiliwili ni tiko ena soqoni lotu e toka e cake, totoka sara na veituberi ena vuvale, era dau vakarorogo matua na Lalai, na kana vata ni tabanalevu e oka kina na kakana totoka ka sega mada ga na kena e tasova ena buturara ni vale ni soqo, kau vakabauta ni sega na veiba ena danisi ni Lotu.

O noqu itokani ogo kei watina rau a kacivi sara ki na kaulotu. Ni rau sa lesu mai ni oti e tolu na yabaki, rau kurabui na veiwatini ogo ni gauna rau laki veiqaravi tu kina. E 11 na vakamau era sa mai tini ena sere.

E dina ga ni irairai e tuba ni tabanalevu e kune kina na dina kei na qaqa, e ka ni rarawa ni dua na ka e yaco tiko e lomadra kei na nodra bula na lewenilotu. Na leqa e tiko o ya ni ka ogo e sega ni o koya walega. E dau yaco na veika ca ka tawayaga vakaoqo ni ra goletani na lewe ni Lotu mai na ivakavuvuli ni kosipeli. Ena kedra irairai e tautuba era sa tisaipeli i Jisu Karisito, ia e lomadra e loma era sa tawase tiko mai na nodra iVakabula kei na Nona ivakavuvuli. Era sa toso tani tiko vakamalua mai na veika ni Yalo ka toro yani ki na veika ni vuravura.

Ena gauna-era tekivu kaya kina na lewe ni matabete kivei ira ga, ni Lotu sa ka vinaka vei ira na yalewa kei na gonelalai ka segai vei ira. Se so era vakabauta ni nodra osooso se ituvaki duatani mera na vakuwai kina mai na

gauna ni lotu kei na veiqaravi mera na volekata tiko na Yalotabu. Ena gauna ogo ni vakadonui koya ga kei na nanumi koya ga, sa rawarawa sara me vakaiulubaletaki na toso vua na Kalou ena masu, vakadaroi na vulici ni ivolanikalou, sega ni tiko ena soqo ni Lotu kei na lotu vakamatavuvale, se sega ni saumi ikatini kei na isolisoli vakadodonu.

Kemuni na taciqu, yalovinaka raica mada na lomamu e loma ka taroga na taro rawarawa ogo: “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

O sa gole tani beka—vakalailai mada ga—mai “na . . . itukutuku vinaka vakaidina nei koya na Kalou daumaka, [ko] sa lesi kina?”⁶ O sa vakatara beka “na kalou ni vuravura ogo” me vakabutobutotaka na nomu vakasama mai “na rarama ni itukutuku vinaka ni serau i Karisito?”⁷

Kemuni na itokani daulomani, kemuni na taciqu lomani, tarogi kemuni, “Evei na noqu iyau?”

Sa toka beka na yalomu ena veika tuvai ni vuravura ogo, se raica vakatabakidua na gugumatua i Jisu Karisito?

“Ni na tiko na yalomudou e na yasana sa tiko kina na nomudou iyau.”⁸

Sa bula voli tiko beka e lomamu na Yalo ni Kalou? O sa “vakawakana ka tauyavutaki” tiko beka ena lomana na Kalou kei ira na wekamu? Sa veira-uti beka na gauna kei na vakasama o solia mo vakamarautaka kina na nomu vakamau kei na matavuvale? O dau solia beka nomu kaukauwa mo lalawataka na cecere mo kila ka bula-taka “na kena raraba, na kena balavu, kei na kena titobu kei na cecere”⁹ ni kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito?

Kemuni na veitacini, kevaka ko sa gadreva sara mo teivaka na itovo Vakarisito ni “vakabauta, na ivalavala vinaka, na vuku, na ivalavala malua, na vosota, veilomani vakaveitacini, vakalou, dauloloma, [kei na veiqaravi],”¹⁰ Ena buli iko na Tamada Vakalomalagi mo iyaya ni cakacaka ni Ligana ki na nodra vakabulai e vuqa na tamata.¹¹

Na Bula Vakadikevi

Kemuni na veitacini, e sega ni dua vei keda e dau taleitaka me vakadinadinataki ni sa ciritani tiko mai na salatu dodonu. Vakavuqa eda dau tovolea me da levea na noda raica vakatitobu na yaloda ka sotava na noda malumalumu, guce, kei na rere. Sa dau yaco, na gauna eda vakadikeva kina noda bula, eda rai ena vakatagitula ni veitotaki, ulubale, kei na

italanoa eda tukuna ga vei keda meda rawa ni vakadonuya kina na vakasama kei na itovo e tawakilikili.

Ia ni da raici keda vakavinaka sara sa ka bibi ki na noda tubu vakayalo kei na bula raraba. Kevaka me laki vunitaki buto toka na noda malumalumu kei na itovo tawakilikili, sa na sega ni rawa ki na kaukauwa veivuetai ni iVakabula me vakabulai ira ka vaqacotaki ira.¹² Kena veibasai, noda mataboko meda raica noda malumalumu vakatamata ena vakamatabokotaki keda talega ki na veika vakalou sa gadreva tu na Tamada me susugi cake e lomada yadudua.

Meda sa qai caudreva vakacava na rarama savasava ni dina ni Kalou ki yaloda ka raici keda me vaka sa raici keda o Koya?

Au kaya kina ni ivolanikalou tabu kei na veivosa e cauraki ena koniferedi raraba sa dua na iloilo mana meda ilovi keda cake kina.

Ni ko rogoca se wilika na nodra vosa na parofita ni gauna makawa kei na gauna oqo, kakua ni vakasamataka ni vosa o ya sa baleta e dua tale ka mo taroga ga: “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

Meda sa toro yani vua na Tamada Tawamudu ena yalo e raramusumusu kei na vakasama e vakavulici rawarawa. E dodonu me lomada na vuli kei na veisau. E dina, sa na levu noda

rawa-ka ena noda vakadeitaka meda bulataka na bula sa gadreva vei keda na Tamada Vakalomalagi.

O ira era *sega* ni gadreva mera vuli ka veisau *ena sega* ni rawa vei ira ka tekivu mera vakataroga na cava ena solia vei ira na Lotu.

Ia kivei ira era gadreva mera tubu ka torocake, o ira era sa vulica na iVakabula ka gadreva mera vakataki Koya, o ira era sa vakamalumalumutaki ira me vaka na gone ka saga me tu donu na nodra vakasama kei na itovo vata kei na Tamada Vakalomalagi—era na sotava na cakamana ni Veisorovaki ni iVakabula. Era na vakila vakaidina sara na totoka ni Yalo ni Kalou. Era na kania na reki sega ni vakamacalataki rawa na vua ni yalo e bibivoro ka malumalumu. Era na vakalougatataki ena gagadre kei na bula vakaivakarau mera sa tisaipeli dina i Jisu Karisito.

Na Kaukauwa ni Kalou

Ena gauna ni noqu bula, au sotava na madigi meu veimaliwai kei ira e vuqa na tagane kei na yalewa vuku ka rawa-ka ni vuravura oqo. Niu a se gone, au dau qoroi ira era rawata nodra vuli, rawa-ka, ka gugumatua, ka kilai ira ko vuravura. Ia ni toso na yabaki, au sa mai kila rawa niu qoroi ira vakalevu cake na tamata totoka ka vakalougatataki era vinaka ka tu dodonu.

E sega beka ni o koya qori na ka e baleta ka cakava vei keda na kosipeli? Sa itukutuku vinaka, ka vukei keda meda tamata vinaka.

Na vosa nei iApositolu o Jemesa sa baleti keda nikua:

“O ira sa viavialevu sa vorati ira na Kalou, ia sa solia na loloma vei ira era sa yalomalumalumu. . . .

“Dou vakamalumalumutaki kemudou ena mata ni Turaga, ka na laveti kemudou cake ko koya.”¹³

Kemuni na taciqa, e dodonu meda biuta vakatikitiki na noda dokadoka, raibaleta na noda qaciqacia, ka taroga ena yalomalumalumu, “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

Kevaka me isau ni taro mai “Io, na luvequ, e tiko na veika mo vakavina-kataka cake, na veika au na vukei iko

kina mo vorata rawa,” Sa noqu masu ni da na ciqoma na kena isau, ka raica ena yalomalumalumu na noda ivala- vala ca kei na tawa kilikili, ka veisau- taka na noda bula ena noda yaco me da tagane vakawati, tama, ka cauravou vinaka cake. Meda sa qai tekivu vaka- saqaqara ena noda kaukauwa taucoko meda lako tudei tu ena salatu kalou- gata ni iVakabula—ni noda raici keda vakavinaka sa itekitekivu ni vuku.

Ni da cakava oqo, na noda Kalou dauloloma ena liutaki keda e ligana; eda “na vakaukauwataki ka vakalou- gatataki mai cake.”¹⁴

Kemuni noqu itokani lomani, na imatai ni ikalawa ki na salatu totoka ka vakayaco-ka oqo ni salatu ni bula vakatisaipeli e tekivu ena noda taroga vakarawarawa:

“Noqu Turaga, koi au beka?”

Au vakadinadinataka na veika oqo kau sa vakalougatataki kemuni ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Maciu 26:21–22; vakamatatataki.
2. Maciu 7:3, 5.
3. Raica na Errol Morris, “The Anosognosic’s Dilemma: Something’s Wrong but You’ll Never Know What It Is,” *New York Times*, June 20, 2010, <http://opinionator.blogs.nytimes.com/2010/06/20/the-anosognosics-dilemma-1>.
4. Raica na Justin Kruger and David Dunning, “Unskilled and Unaware of It: How Difficulties in Recognizing One’s Own Incompetence Lead to Inflated Self-Assessments,” *Journal of Personality and Social Psychology*, Tise. 1999, 1121–34. “Ena 4 na vuli, e raica o koya a vola ni o ira era vakaitavi era rawa maka ena ilawalawa e va e ra baleta na veitarogi ni vosa veiva- kamarautaki, qarama, kei na dina e sivia sara na nodra nanuma baleta na nodra cakacaka kei na rawa-ka. E dina ga ni nodra maka ni veitarogi e biuti ira ena ika 12 ni ilawalawa, ia era vakatagedegedetaki ira ki na ika 62” (mai na ivakaleka ena <http://psycnet.apa.org/?&fa=main.doiLanding&doi=10.1037/0022-3514.77.6.1121>).
5. Raica na Marshall Goldsmith, *What Got You Here Won’t Get You There* (2007), wase 3. O koya a vakadidike a taroga e tolu na ilawalawa mera dui vakatagedegedetaka na nodra dui cau vakacacacaka ki na rawa-ka ni kabani. Na nodra dui vakadidike baleta nodra cau e laki yacova na 150 na pasede.
6. 1 Timoci 1:11.
7. 2 Korinica 4:4.
8. Luke 12:34.
9. Efeso 3:18.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 4:6.
11. Raica na Alama 17:11.
12. Raica na Ica 12:27.
13. Jemesa 4:6, 10.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 1:28.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Matabete ni Vakavakarau

Ena vakavakarau ni matabete, na “vakaraitaka vei au” e vakaibalebale vakalevu cake mai na “tukuna vei au.”

Au vakavinavinaka niu soqoni vata kei ira na matabete ni Kalou, ka tarai vuravura raraba. Au vakavinavinakataka na nomuni vakabauta, nomuni vei qaravi, kei na nomuni masu.

Na noqu itukutuku ena bogi nikua e baleta na Matabete i Eroni. E baleti keda kece talega eda veivuke ena kena vakavotukanataka na yalayala ni Turaga vei ira era taura tu na ka e vakatokai ena ivolanikalou me “matabete lailai.”¹ E vakatokai talega me matabete ni vakavakarau. Sa i koya na vakavakarau lagilagi oqori au na vosa kina ena bogi nikua.

Na nona ituvatuva na Turaga me baleta na Nona cakacaka e vaka- sinaiti ena vakavakarau. E vakarau- taka vei keda na vuravura me da mai sotava kina na vakatovolei kei na veimadigi eso ni bula oqo. Ni da mai tu eke, eda mai tu ena ka e vakatoka na ivolanikalou me “bula ni vakatovolei.”²

E vakamacalataka na parofita o Alama na kena bibi sara na vakava- karau oya ki na bula tawamudu, na vanua e rawa me da bula tawamudu kina vakamatavuvale kei na Kalou na Tamada kei Jisu Karisito.

E vakamacalataka na gadrevi ni va- kavakarau vakaoqo: “Ia eda sa kila ni da na mate na tamata kecega, oqori na mate sa tukuna tiko ko Amuleki, sa i koya na mate vakayago; ia sa soli tiko na gauna vua na tamata me veivutuni kina ena bula vakatovolei oqo; oqo na gauna me vakarautaki koya kina me lesu tale vua na Kalou; oqo na gauna me vakarautaki koya kina ki na bula

sa bera mai me vaka keirau sa tukuna tiko, io na bula ni da sa tucake tale mai na mate.”³

Me vaka ni gauna ni noda vakarautaki keda me da lesu tale vua na Kalou, na gauna e soli vei keda me da mai bula kina ena bula oqo, na gauna e soli vei keda me da veiqaravi kina ena Matabete i Eroni e dua na madigi me vakarautaki keda me da vulica me da solia na veivuke bibi vei ira na tani. Me vaka ga na nona solia na Turaga na veivuke eda gadreva me da rawata kina na veivakatovolei ni bula vakayago oqo, sa solia talega mai ko Koya na veivuke ni noda vakavakarau ki na matabete.

Na noqu itukutuku e vagolei vei ira e talai ira mai na Turaga me ra veivuke ena nodra vakarautaki na Matabete i Eroni ka vakatalega kina ena kena levu vata ga vei ira na Matabete i Eroni. Au vosa vei ira na tama. Au vosa vei ira na bisopi. Kau vosa vei ira na Matabete i Melikiseteki ka ra nuitaki me ra itokani ka qasenivuli vei ira na cauravou era vakarautaki tiko ki na matabete.

Au vosa ena vakacaucau kei na vakavinavinaka vua e vuqa vei kemuni e vuravura raraba kei na veigauna kecega.

Au na cala kevaka au sega ni tukuna me baleta e dua na peresitedi ni tabana kei na dua na bisopi ena noqu gauna ni itabagone. Au a dikoni ena noqu yabaki 12 ena dua na tabana lai-lai ena tokalau kei Amerika. E somidi sara na neitou tabana ka ni o keirau ga kei tuakaqu keirau kena Matabete

i Eroni me yacova na gauna e sureta kina o tamaqu, o koya na peresitedi ni tabana, e dua na tagane uabula me mai lewena na Lotu.

E ciqoma o koya e curuvou mai oqo na Matabete i Eroni ka salavata mai kei na veikacivi me ivakatawa tiko ni Matabete i Eroni. Au se nanuma vinaka toka me vaka ga ena noa. Au rawa ni nanuma na draunikau totoka ni vulaimago ni tomani keirau yani kei tuakaqu o koya na curuvou me keitou lai cakacaka vua e dua na yada. Au sa sega ni nanuma na cakacaka keitou lai cakava, ia au nanuma niu a vakila na cokovata ni kaukauwa ni matabete ena kena vakayacori na ka au qai vulica e muri ni a kaya na Turaga ni dodonu me da cakava o keda kece me vosoti kina na noda ivalavala ca ka vakarautaki me da raici Koya.

Niu railesu ena gauna oqo, au vakavinavinaka vua e dua na peresitedi ni tabana ka a kaciva e dua na curuvou saumaki mai me vukea na Turaga ena nodrau vakarautaki e rua na gonetagane ka rau na yaco ena dua na gauna mai muri me rau bisopi, ka nuitaki ena nodra vukeyi na dravudravua kei na vakaleqai ka vakakina me vakatulewataka na matabete ni vakavakarau.

Au se dikoni voli ga ni sa toki na neitou matavuvale ki na dua na tabanalevu vakaitamera e Utah. Oqo na imatai ni gauna au a vakila kina na mana ni dua na kuoramu taucoko ni Matabete i Eroni. Oqo na imatai ni gauna meu raica kina e dua. E muri a qai imatai ni gauna au vakila kina

na mana kei na veivakalougatataki ni vakatulewa tiko ena dua na kuoramu ni bete e dua na bisopi.

A kacivi au na bisopi meu imatai ni nona ivukevuke ena kuoramu ni bete. Au nanuma tiko ni a vakavulica saraga o koya na kuoramu—ena levu ni nona osooso, kei ira na turaga vinaka e rawa ni kaciva me ra vakavulici keimami. A lewa me tuva wavoki na idabedabe ena dua na rumu. A lewa meu dabe ena idabedabe taravi koya, ena yasana imatau.

A rawa niu raici koya mai vakababa ni veivakavulici tiko. E dau raica sobu vagauna na idusidusi taipataki vakamatau ena ivolaleca lailai ena dua na duruna kei na ivolanikalou dau cereki vakavuqa ka vakatakilakilataki ena duruna kadua. Au se rawa ni nanuma na kena talei ena nona taleva lesu na italanoa ni yaloqaqa mai na ivola nei Taniela kei na nona ivakadinadina me baleta na iVakabula, na Turaga o Jisu Karisito.

Au na dau nanuma tikoga na nona dau kaciva na Turaga na itokani digitaki vakamatau ena vukudra na matabete era vakarautaki tiko.

Erau turaga qaqa na daunivakasala ni noqu bisopi, ia ena inaki au sega ni kila ena gauna ko ya na vuna, e dau qiri au mai vale ena talevoni ka kaya, “Hal, au gadreva mo mai noqu itokani me daru laki veisiko.” Vakadua, me kauti au ki na nona itikotiko e dua na yada e tiko duadua ka sega ni dua na kakana e tu ena nona vale. Ena ilesulesu ki vale a vakelea na motoka, dolava nona ivolanikalou, ka tukuna vei au na vuna e raica kina na yada oya me vaka ga ni tu vua na kaukauwa me sega walega ni qaravi koya ga, ia me na dua na gauna e muri, me na rawa ni vukeyi ira tale eso.

E dua tale na veisiko vua e dua na turaga sa yali tu vakadede mai na Lotu. A sureti koya lesu mai na noqu bisopi me mai duavata kei ira na Yalododonu. Au vakila na nona loloma noqu bisopi vua e dua e vaka vei au ni dua na meca sega ni daulomani ka dauveisaqasaqa.

Ena dua tale na gauna keirau sikova e dua na vale ka rau talai mai e rua na goneyalewa lalai me rau

mai sotavi keirau mai vei rau nodrau itubutubu daumateni. Erau tukuna ga mai na goneyalewa mai loma ni katuba lawalawa ni rau moce tu o ta kei na. A vosa toka ga vei rau na bisopi, matadredre ka vakacautaki rau toka ena nodrau vinaka kei na nodrau yaloqaqa, rauta beka ni 10 na miniti se sivia. Niu lako tikivi koya yani, a kaya mai vakamalu, “E dua na veisiko vinaka oya. Erau na sega vakadua ni guilecava na goneyalewa lalai oya ni daru a lako mai.”

E rua na veivakalougatataki e rawa ni solia e dua na itokani qase ni matabete na veivakabauti kei na ivakaraitaki ni veikauwaitaki. Au a raica oya ena gauna a soli kina vei luvequ tagane e dua na itokani ni veituberi vakamatavuvale ka levu cake sara mai vua na nona kila. Sa peresitedi oti vakarua ni kaulotu na nona itokani qase ka sa veiqaravi oti talega ena veitutu ni veiliutaki.

Ni bera ni rau laki sikova e dua na nodrau matavuvale lesi, a kerea na ililiu qase ni matabete oqo me sikovi luvequ rawa ena neitou vale. Erau vakatara meu vakarorogo. A dolava ena dua na masu na itokani qase, ka kerea me vukei. Qai kaya e dua na ka vakaoqo vei luvequ: “Au vakabauta ni dodonu me daru vakavulica vei iratou e dua na lesoni ena vaka na irogorogo ni kaci ni veivutuni vei iratou na matavuvale oqo. Au vakabauta ni ratou na sega ni taura vakavinaka na itukutuku mai vei au. Au vakabauta ni ratou na taura vakavinaka cake na itukutuku mai vei iko. Na cava na nomu nanuma kina?”

Au se nanuma tikoga na rere e matai luvequ. Au se rawa ni vakila tikoga na marau ena gauna oya ni ciqoma na luvequ na veivakabauti oya.

E sega ni ka vakacala ka na nona biuti rau vata na bisopi. Ena vakavakarau vakavinaka a kila rawa kina na itokani qase na nodratou nanuma na matavuvale erau na vakarau laki vakavulica. Ena veivakauqeti e vakila kina o koya me tu vakasuka, me vakabauta e dua na itabagone sega ni levu nona kila me kacivi ira na luvu ni Kalou qase cake ki na veivutuni kei na veitaqomaki.

Au sega ni kila na macala ni nodrau veisiko, ia au kila ga ni ratou a vakarautaka e dua na gonetagane e dua na bisopi, dua na Matabete i Melikseteki, kei na Turaga me tagane ni matabete ka yaco ena dua na siga me na bisopi.

Ia, na italanoa ni qaqa vakaoqo ni veivakarautaki ki na matabete era matata tu vei kemuni mai na veika o ni sa raica kei na veika o ni sa sotava ena nomuni dui bula. O ni kilai ira ka o ni a bisopi vakaoqori, itokani, ka itubutubu. O ni sa dau raica na liga ni Turaga ena nomuni vakavakarau ki na itavi ni matabete ka kila o Koya ni tu mai liu.

O keda kece ena matabete e tiko noda itavi me da vukea na Turaga ena nodra vakarautaki eso. Era tu eso na ka eda rawa ni cakava ena vakaibalebale vakalevu. Ena mana vakalevu cake mai na vosa ena noda vakavuvulitaka na ivunau na noda ivakaraitaki ni kena bulataki na ivunau.

E ka levu cake ena noda veiqaravi ni matabete na nodra sureti na tamata me ra lako mai vei Karisito ena vakabauta, veivutuni, papitaiso, kei na ciqomi ni Yalo Tabu. O Peresitedi Thomas S. Monson, sa dau vunau me yavalata na yalo ena ivunau kece oqori. Ia na veika au kila ena veika a cakava o koya ena vukudra na tamata kei na daukaulotu kei ira na itokani ni Lotu ena nona vakatulewataka tiko na tabana ni kaulotu mai Toronto e vakauqeti au meu cakacaka.

Ena vakavakarau ni matabete, na “vakaraitaka vei au” e vakaibalebale vakalevu cake mai na “tukuna vei au.”

Oqori na vuna sa rui bibi kina na ivolanikalou me vakarautaki keda ki na matabete. Era vakasinaiti tu ena ivakaraitaki. Au vakila ni rawa niu raici Alama ni muria na nodra ivakaro na agilosu ka vakatotolo lesu me vunau ira na kai Amonaia ka ra a cati koya.⁴ Au rawa ni vakila na batabata ena rumu ni valeniveivesu ena nona tukuna na Kalou vei Parofita Josefa me yaloqaqa ni dua sa vakatawai koya tiko.⁵ Ni tiko ena noda vakasama na veiyaloalo ni ivolanikalou oya, sa rawa ni da vakavakarau me da vosota ena noda veiqaravi ni sa dredre mai.

Na tama se na bisopi se na itokani qase ni veituberi vakamatavuvale e vakaraitaka na nona vakabauta e dua na matabete gone e rawa ni veisautaka na nona bula. A taroga na tamaqu ena dua na gauna e dua na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me vola e dua na itukutuku lekaleka me baleta na vakadidike kei na lotu. O tamaqu e dua na dauvakadidike kilai ka matabete yalodina. Ia au se nanuma tikoga na gauna e solia kina vei au na pepa a vola ka kaya, “Oqo, ni se bera niu vakauta oqo vei iratou na Le Tinikarua, au vinakata mo wilika. O na kila kevaka e dodonu.” E qase cake vei au ko koya ena 32 na yabaki ka yalomatua ka vuku cake sara vakalevu.

Au se vaqacotaki tu ga ena veivakabauti oya ni dua na tama cecere ka tagane ni matabete. Au kila ni nona veivakabauti e sega vei au ia ena nona kila ni rawa vua na Kalou me tukuna vei au na ka dina. O kemuni na itokani qase e rawa ni o ni vakalougatataka e dua na matabete gone era vakarautaki tiko ena veigauna kecega e rawa ni o vakaraitaka kina vua na mataqali veivakabauti vakaoya. Ena vukei koya me vakabauta na vakanananu malumu ni veivakauqeti vua ena gauna e yaco mai kina ena nona vakatikora na ligana ena dua na siga me vauca na veivakalougatataka me vakabulai kina e dua na gone era sa tukuna na vuniwai ni sa na mate. Na veivakabauti oqori sa vukei au vakalevu.

Na noda qaga ena veivakarautaki ki na matabete ena yaco mai me veiraurau kei na levu ni noda lomani ira. Ena dau dina oqori ena gauna e dodonu me da vakadodonutaki ira kina. Vakasamataka mada na gauna e cala kina e dua na Matabete i Eroni, ena teveli beka ni sakaramede, ni qaravi e dua na cakacaka vakalotu. Oqori na ka bibi. Ena so na gauna ena gadrevi me vakadodonutaki na cala e matanalevu ka rawa ni yaco kina na yaloca, na vakasama ni vakamadualaki se na sega ni ciqomi.

Mo na nanuma na ivakasala ni Turaga: “Me veivunauci vakaukauwa sara ena veivakauqeti ni Yalo Tabu; ia me

kusarawa ka vakaraitaka na loloma e levu cake me lomani koya tale a vuna- uca, kevaka e sega sa na okata o koya me kena meca.”⁶

Na vosa *levu cake* e vakaibalebale ena nodra vakarautaki na matabete ena gauna era gadreva kina me ra vakadodonutaki. E vakaturi ena vosa me vakalevutaki cake na loloma a sa tiko rawa. Me “vakaraitaki” e baleta na kena e levu cake. Vei kemuni o ni vakarautaki ira tiko na matabete eda na raici ira dina ni ra na cala. Ni se bera ni ra ciqoma na nomu veivakadodonutaki, sa dodonu me ra vakila taumada e veigauna na nomu loloma. Sa dodonu me ra sa vakila oti mada na nomu veivakacautaki ena yalodina ni se bera ni ra ciqoma na nomu veivakadodonutaki.

Na Turaga saraga Vakataki Koya e raici ira ena matabete lailai ena veidokai ena vuku ni kedra yaga ki Vua. Rogoca mada na vosa oqo, a tukuna o Joni na Dauveipapitaiso ni vakalesui mai na Matabete i Eroni: “Oi kemudrau na noqu itokani, au sa lesi kemudrau ena yaca ni Mesaia ki na itutu ni bete vaka- Eroni, ka solia vei kemudrau na kaukauwa kei na lewa ni ilesilesi oqori, io na nodra cakacaka na agilosu dauveiqaravi, na vunautaki ni ivakavuvuli ni veivutuni kei na papitaiso ena tabadromuci e wai me bokoci kina na ivalavala ca; raica ena tudei tu e vuravura na ilesilesi oqo; io me ra vakacabora mada

vua na Turaga na isoro sa dodonu ko ira na luvei Livai.”⁷

Na Matabete i Eroni sa vakarorogo ki na Matabete i Melikiseteki.⁸ Me vaka ni peresitedi ni matabete kece sara, sa vakatulewa talega kina ena vuku ni matabete ni vakavakarau na Peresitedi ni Lotu. Na nona itukutuku ena veiyabaki me ia na veivueti e veisotari vakavinaka kei na ivakaro me kau na kosipeli ni veivutuni kei na papitaiso ki na nodra bula na tani.

Era dau veivosaki e veigauna na veikuoramu ni dikoni, ivakavuvuli, kei na bete me ra vagolei ira mai na lewe ni kuoramu kecega vua na Turaga. Era dau lesi ira na lewena na kena mataveiliutaki me ra dolele yani ena vakabauta kei na loloma. Era dau vota na sakaramede na dikoni ena vakarokoroko kei na vakabauta ni ra na vakila na lewenilotu na revurevu ni Veisorovaki ka yalataka me ra muria na ivakaro ena nodra vakaivotavota ena veivakatakarakara tabu oya.

Era dau masu vata kei ira na nodra itokani na ivakavuvuli kei na bete me ra vakataucokotaka na ivakaro ni kena vakatawai na Lotu, na kena tamata yadua. Ka ra dau masu vata na veitokani oqori ena nodra vulica na gagadre kei na nodra vakanuinui na iliuliu ni veimatavuvale. Ni ra vakayacora vakakina, era sa vakarautaki ki na siga cecere era sa na vakatulewa kina vakatama, ena vakabauta, ena nodra dui matavuvale.

Au vakadinadinataka ni o ira era veiqaravi vata ena matabete era sa vakarautaka tiko na matatamata ena Nona lako mai na Turaga ki na Nona Lotu. E bula tiko na Kalou na Tamada. Au kila—au kila—ni o Jisu na Karisito ka lomani keda. O Peresitedi Thomas S. Monson na nona parofita bula na Turaga. Au vakadinadinataka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 84:26, 30; 107:14.
2. Alama 42:10, 13.
3. Alama 12:24.
4. Raica na Alama 8:14–18.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 122:9.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 121:43.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 13:1.
8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:14.

Vakaaitutu Raraba kei ira na Vakaitalesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

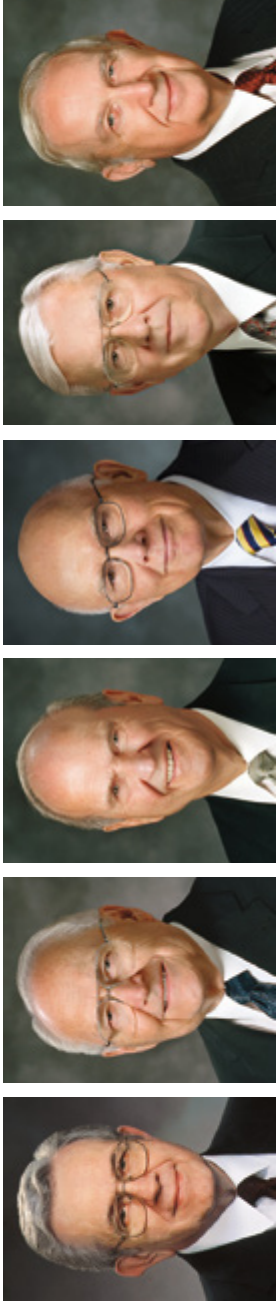

Henry B. Eyring
Matrai ni Daunivakasala

Thomas S. Monson
Peresitredi

Dieter F. Uchtdorf
Karua ni Daunivakasala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

Boyd K. Packer

L. Tom Perry

Russell M. Nelson

Dallin H. Oaks

M. Russell Ballard

Richard G. Scott

Robert D. Hales

Jeffrey R. Holland

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

NA MATAVEILIUTAKI NI VITUSAGAVULU

Ronald A. Rosband

L. Whitney Clayton

Donald L. Hadsorn

Richard J. Maynes

Craig C. Christensen

Ulisses Soares

Lynn G. Robbins

NA IMATAI NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(kena ituvatuva vakamatanivola)

Marcos A. Adickahs

Jose L. Alonso

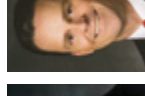
Ian S. Ardern

Mervyn B. Arnold

David S. Baister

Shayne M. Bowen

Craig A. Cardon

Yoon Hwan Choi

Don R. Clarke

Carl B. Cook

Lawrence E. Corbridge

Claudio R. M. Costa

J. Deini Cornish

Koichi Aoyagi

Willard W. Andersen

Randall K. Bennett

Bruce A. Carlson

Benjamin De Hoyos

Edward Dube

Kevin R. Duncan

Larry J. Echo Hawk

Stanley G. Ellis

David F. Evans

Enrique R. Fabbella

Eduardo Gavarret

Carlos A. Godoy

Robert C. Gay

Christoffel Godlan

Brent H. Nielson

S. Gifford Nielsen

Michael John U. Teh

Steven E. Snow

Joseph W. Storti

Claudio D. Zivic

Anthony D. Perkins

Francisco J. Vinas

Aruñfo Valenzuela

Scott D. Whiting

Chi Hong (Sam) Wong

Jorge F. Zaballo

Michael T. Ringwood

Dale C. Rabinud

Patrick Keenan

Jorg Klebingart

Marcu B. Nash

Erich W. Jopscitke

David F. Evans

David F. Evans

David F. Evans

David F. Evans

David F. Evans

Allan F. Packer

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Per G. Malm

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

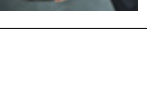
Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

Juan A. Uceda

NA MATABISOPI VAKATULEWA

Gerard Caussé
Matani ni Daunivakasala

Gary E. Stevenson
Bisop Vakatilewa
Matani ni Daunivakasala

Dean A. Davies
Matani ni Daunivakasala

Francisco J. Vinas

W. Christopher Waddell

Scott D. Whiting

Chi Hong (Sam) Wong

Jorge F. Zaballo

Michael T. Ringwood

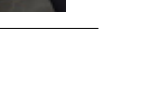
Dale C. Rabinud

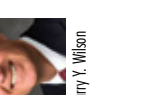
Patrick Keenan

Jorg Klebingart

Marcu B. Nash

Erich W. Jopscitke

David F. Evans

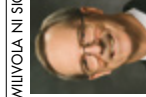
David F. Evans

David F. Evans

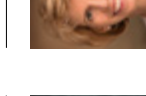
John S. Tanner
Matani ni Daunivakasala

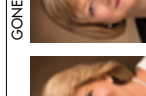
Tod R. Callister
Peresitedi

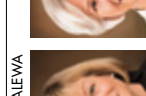
Bonnie L. Ocasson
Peresitedi

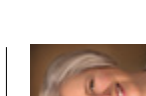
Carol F. McConkie
Matani ni Daunivakasala

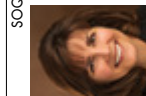
Neill E. Maniatt
Matani ni Daunivakasala

Linda K. Burton
Peresitedi

Linda S. Reeves
Matani ni Daunivakasala

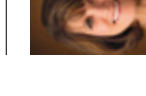
Jean A. Stevens
Matani ni Daunivakasala

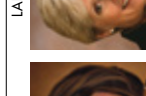
Rosemary M. Wixom
Peresitedi

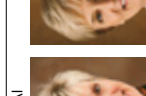
Cheryl A. Esplin
Matani ni Daunivakasala

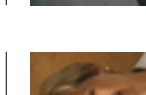
Larry M. Gibson
Matani ni Daunivakasala

David L. Beck
Peresitedi

Randall L. Ridd
Matani ni Daunivakasala

Larry Y. Wilson

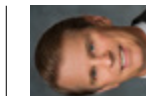
Gregory A. Schwitzer

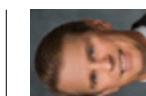
Kent F. Richards

James B. Martin

Joao Mazzagardi

Terence M. Vison

VAKAILESILESI RARABA

MATAVILIVOIA NI SIGATABU

SONGOSOGU NI VEIVUKI

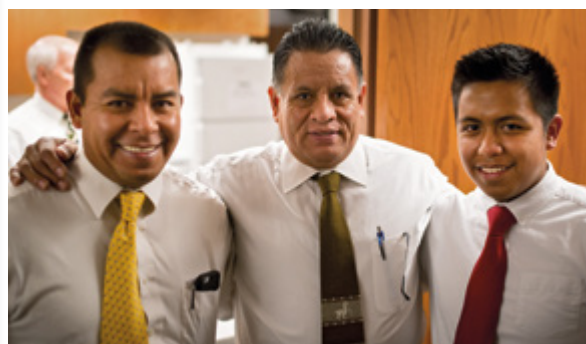
GONEYALEWA

LALAI

CAURAVOU

Tabaki ena ituvatuva vaka na toso ni kaloko mai na imawi e cake o ira na lewenilotu kei na daukaulotu e Alexandria, Virginia, Amerika; Johannesburg, Ceva kei Aferika; Cuauhtémoc, Mexico; Saipan, Yatuyanuyu Vualiku kei Mariana; Peachtree Corners, Georgia, Amerika; Canoas, Brazil; San Lorenzo, Paraguay; Verona, Wisconsin, Amerika; kei Waterford, Ailadi.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Tuberi Vinaka ki Vale

Eda rai ki lomalagi ki na veidusimaki sega ni cala oya, me rawa ni da vakadavora ka muria e dua na kosi yalomatua ka dodonu.

Kemuni na taciq, eda soqoni me vaka e dua na isoqosoqo qaqa ni matabete, eke ena Vale ni Koniferedi kei na veivanua tale eso e vuravura taucoko. Sa ka dokai ia e vakayalomalumalumutaki au na itavi e noqu meu cavuta eso na malanivosa vei kemuni. Au masuta na Yalo ni Turaga me vukei au kina.

Ena vitusagavulukalima na yabaki sa oti, ena ika 14 ni Feperueri, 1939, mai Hamburg, Jamani, a marautaki kina e dua na siga ni vakacagiciagi. Sala vata kei na vosa eso ni vakanui-nui vinaka, na kaila ni tamata, kei na lagati ni sere ni vanua, sa biu yani ki wasawasa ka muria na Uciwai na Elbe na waqanivalu vou na *Bismarck*. Oqo, na waqa kaukauwa duadua me vude tiko, na ivakaraitaki vakariseyate ni iyaragi kei na misini. Na kena caka e gadrevi kina e 57,000 na droini me baleta na dakai vakamisini rua na kena tawa 380-na milimita, ka cakacakataki koya na rada. E tu ena waqa oqo e 28,000 na maile (45,000 km) na isema ni livaliva. E sivia na 35,000 na tani na kena bibi, ka taqomaki vakavinaka sara ena isasabai peleti. Vakaturaga na kena irairai, vaka na tuwawa na kena levu, vakaiyanaqa na kaukauwa ni kena iyaragi, e nanumi ni na sega ni luvu rawa na waqa vakaitamera oqo.

Na siga nei *Bismarck* a yaco mai rauta ni rua na yabaki mai na gauna oya, ena nodratou veivorati ena ika 24 ni Me, 1941, kei rau na waqa ni valu kaukauwa duadua ena matamania ni Mataivalu e Wai ni Peritania, na *Prince of Wales* kei na *Hood*, na *Bismarck* vata kei na manua ni Jamani na *Prinz Eugen*. Ena loma ga ni lima na miniti sa vakadromuca kina na *Bismarck* ki na boto ni Atalanitika na *Hood* kei ira kece vakavo ga e tolu na 1,400 na kena kaimua. Na manua ni Peritania tale

kadua, na *Prince of Wales*, sa vuetaki sara vakaca ka gole yani.

Ena loma ni tolu na siga e muri sa vala tale kina na *Bismarck* kei na waqanivalu ni Peritania kei na waqavuka. Taucoko, a vakanamatataka o Peritania na nodratou igu e lima na waqanivalu, rua na dauusa waqavuka, 11 na kurusa, kei na 21 na manua ena dua na sasaga me kune ka vakaluvuci na *Bismarck* qaqa.

Ena ivalu oqo, e lailai ga na vakacaca ni vica vata na gasaukuro e lauta na *Bismarck*. E sega dina beka ni rawa ni vakaluvuci? Qai laudonu e dua na topito, ka muduka na cakacaka ni rada ni *Bismarck*. Sega ni yaga na sasaga me vakavinakataki. Sa vakarau me cabolo na dakai ka ra tuvakarau na kaimua, sa rawa ga ki na *Bismarck* me vakacacawiriwiri vakamalua voli. E toka voleka ga na mataivalu waqavuka qaqa ni Jamani. Sa sega ni rawa ni yacova na vanua e dau kele kina na *Bismarck*. Sega ni dua vei rau e rawa ni solia na ivakaruru gadrevi, baleta sa sega ni rawa me sokota vakadodonu na nona kosi na *Bismarck*. Sa sega na rada, sega na veivuke, sega na ikelekele ni waqa. Sa voleka na ivakataotioti. E kacabote na dakai ni Peritania ni ra sa sega ni yaga na kaimua ni Jamani ka vakaluvuci na waqa a nanumi ni na sega ni rawa ni vakarusai. E caroba taumada e yasana na ua cudrucudru ni Atalanitika oti qai tiloma na

isakisaki ni mataivalu e wai ni Jamani. Sa oti na *Bismarck*.¹

Me vaka na *Bismarck*, o keda yadua eda cakamana vakaidinia. Na noda buli, ia, e sega ni caka ena vuku vakatamata. E rawa vua na tamata me bulia na mataqali misini vereverea sara ia e sega ni rawa ni solia kina na icegunibula se vakatora kina na kaukauwa ni vakasama kei na vakatulewa. Oqori na isolisoli vakalou, ka na vakatora duadua ga na Kalou.

Me vaka na rada bibi ni dua na waqa, kemuni na taciqa, sa vakarautaki vei keda e dua na sala me da lewa na mua me da gole kina. E yalovi keda mai na valenicina ni Turaga ni da sokota tiko na wasawasa ni bula oqo. Na noda inaki me da sokota na kosi sega ni veivukiyaki ki na takete eda gadreva—io na matanitu vakasesititeli ni Kalou. Na tamata sega ni vakainaki sa vaka na waqa sega na kena rada, ena sega ni rawa ni yaco ki na nona ikelekele ni waqa. E yaco

mai vei keda na sikinala: vakadavora nomu kosi, vakarewa nomu laca, vakadavora donu nomu rada, ka toso.

Me vaka ena *Bismarck*, qaqa, sa vakakina vua na tamata. Na igu ni idini kei na kaukauwa ni ivocevoce e sega na betena ni sega na vakasama ni vanua me da gole kina, na vagoletu ni igu, na dusimaki ni kaukauwa mai na rada, sega ni laurai, ka lailai sara ia e yaga vakalevu sara na kena itavi.

Na Tamada e solia mai na matanigisa, na vula, kei na kalokalo—kei na veivuravura vakalomalagi me dusimaki ira na dausoko era dau sokota na veiwasawasa. Vei keda, ni da lakova na salatu ni bula oqo, sa vakarautaka o Koya e dua na mape matata ka dusia na sala ki na noda icavacava gadrevi. E vakasalataki keda o Koya: qarauna na vagoletu tani, na barinisavu, na icori. Eda na sega ni rawa ni cavilaki mai vei ira era via vagoletu keda tani, o ira na dauvakatagi vuku ni ivalavala ca era yalovi keda vaka ka vaka. Ia, eda na tu vakadua ka masu, eda vakarorogo ki na domo malua ka lailai ka dau tukuna ki na vu ni yaloda na veisureti malumu ni iVakavuvuli, “Ia mo lako mai, mo muri au.”²

Ia era tu eso era sega ni rogoca, era sega ni via muria, o ira na sega ni talairawarawa kina, o ira era vinakata me ra muria na sala era bulia ga. Sa rui vakavuqa nodra soli ira ki na veitemaki ka waveliti keda tu ka dau veirawai sara na kena irairai.

Ni da taura tu na matabete, eda sa biu mai ki vuravura ena veigauna dredre. Eda bula ena dua na vuravura ni duidui ka tu na ile ni veisaqasaqa e veivanua kecega. Na inaki vakapolitiki e yavalata na veimatani, era segata na kaukauwa na iliuli dauveivaka-saurarataki, ka so na iwase ni kawatamata era sa buturaki sobu, vakuwai ena veimadigi eso ka ra biu tu ena yalodruka. Voqa tu e daligada na ivakavuvuli lasu vakatamata, ka waveliti keda na ivalavala ca.

E noda na itavi me da kilikili kaya na veivakalougatataki lagilagi kecega sa vakarautaka tu vei keda na Tamada mai Lomalagi. Na veivanua kecega eda lako kina, ena lako vata kei keda na noda matabete. Eda sa tu li ena

veivanua tabu? Yalovinaka, ni se bera ni o biuti iko kei na nomu matabete ena dua na ituvaki rerevaki ena nomu lakova na veivanua se vakaitavi ena veika ka sega ni kilikili kei iko se kei na matabete oqori, tu mada vakadua mo vakasamataka na kena revurevu.

O keda eda sa tabaki ki na matabete ni Kalou e rawa ni da vakayacora na veisau. Ni da dei toka ena noda savasava yadua ka rokova noda matabete, sa yaco me da ivakaraitaki vinaka me ra muria mai eso tale. E veivakasalataki na iApositolu o Paula, “Io mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa, ena ivalavala, ena loloma, ena lomadina, ena yalosavasava.”³ E vola talega o koya o ira na daumuri Karisito e dodonu me ra “vaka na cina e vuravura.”⁴ Ni da ivakaraitaki ni buladodonu e rawa ni da vakararamataka na vuravura sa butobuto cake tikoga.

E vuqa vei kemuni o ni na nanumi Peresitedi N. Eldon Tanner, ka a veiqaravi vakadaunivakasala vei iratou e va na Peresitedi ni Lotu. A vakarautaka o koya e dua na ivakaraitaki sega ni veivukiyaki ni buladodonu ena nona gauna taucoko ni cakacaka, ena veiqaravi vakamatani mai Kenada, ka vakakina vakai-Apositolu i Jisu Karisito. E solia vei keda o koya na ivakasala vakauqeti oqo: “E sega ni dua tale na ka ena kauta mai na reki e cecere cake kei na qaqa me vaka noda bulataka na ivakavuvuli ni kosipeli. Mo ivakaraitaki; dau veivakauqeti ki na vinaka.”

E tomana o koya: “O keda yadua eda sa tabaki oti mai me baleta eso na cakacaka ni da italai digitaki ni [Kalou] ka raica o Koya ni ganita me solia vei keda na matabete kei na kaukauwa me da veiqaravi ena yacana. Dau nanuma tiko ni ra raici iko tiko mai na tamata me baleta na veiliutaki ka o vakauqeta tiko na nodra bula ena dua vei rau na vinaka se na ca, na veivakauqeti oqori ena vakilai tu ena veitabatamata sa bera mai.”⁵

Eda sa vaqacacotaki ena ka dina ni kaukauwa cecere duadua ena vuravura nikua oya na kaukauwa ni Kalou ni cakacaka mai vei ira na tamata. Me da sokota ka taqomaki tiko ena wasawasa ni bula oqo, eda gadreva Nona

veituberi na Dausoko Tawamudu oya—io na Jiova cecere. Eda kerekere yani, eda kerekere cake me da rawata na veivuke vakalomalagi.

E dua na ivakaraitaki kilai levu ni sega ni kerekere cake o Keni, na luvei Atama kei Ivi. Qaqa ena vanua a rawa ni yacova ia malumalumu nona vakatulewa, e vakatara o Keni na koko, vuvu, talaidredre, kei na laba me sogota nona rada ka a rawa ni tuberi koya ki na veitaqomaki kei na bula vakacerecerei. E vakaisosomitaki na rai cake ena wadra sobu; sa lutu o Keni.

Ena dua tale na gauna mai vua e dua na tui ca, a vakatovolei e dua na italai ni Kalou. Ni vukei ena veivakuqeti vakalomalagi, a vakadewataka o Taniela vua na tui na volavola ena lalaga. Me baleta na ka ni loloma e soli tu vua—na icurucuru vakatui, na itaube koula, kei na kaukauwa vakapolitiki—kaya ga o Taniela, “A nomuni solisoli me sa nomuni ga, kei na nomuni iyau mo ni solia ga vua e duatani.”⁶ Na iyau cecere kei na kaukauwa a soli vei Taniela, na iloloma ka matataka na veika ni vuravura sega ni ka ni Kalou. Vakasuka o Taniela ka yalodina tikoga.

E muri, ni sokalou vua na Kalou o Taniela ni sa virikotori oti na lewa e vakatabui kina, a viritaki ki na dua na

qara ni laione. E tukuni ena italanoa mai na ivolatabu, ena mataka ka tarava, “A sa qai kau cake mai na qara ko Taniela, a sa sega ni kune vua e dua na tikina e ca, ka ni sa vakabauta na . . . Kalou.”⁷ Ena dua na gauna ni gagadre bibi, nona yalodina o Taniela me tudei toka ga ena nona kosi sa rawata kina na veitaqomaki vakalou ka vakarautaki na ivakaruru ni veitaqomaki. Na veimaroroi kei na veitaqomaki vakaoqori e rawa ni noda ni da muria talega na kosi tudei ka gole ki na noda itikotiko tawamudu.

Na itukutuku makawa e vaka na liga ni kaloko, e tukuna na toso ni gauna. Sa duatani tale na kawatamata era sa bula nikua e vuravura. Sa tu e matada nikua na leqa ka sa rairai dre dre mai. Ena itukutuku taucoko ni vuravura, sa cakacaka tiko vakaukauwa o Setani me baleta nodra vakarusai na daumuria na iVakabula. Kevaka eda soli keda ki na nona veitemaki, eda na—me vaka na *Bismarck* kaukauwa—vakayalia na rada ka na rawa ni tuberi keda yani ki na veitaqomaki. Ia, ni sa vakavolivoliti keda tu na kilaka vakatamata, eda rai ki lomalagi ki na veidusimaki sega ni cala oya, me rawa ni da vakadavora ka muria e dua na kosi yalamatua ka dodonu. Ena sega ni guilecava na Tamada Vakalomala na noda vakatakekere ena yalodina. Ni

da segata na veivuke vakalomalagi, na noda rada, sega ni vaka na *Bismarck*, ena sega ni druka.

Ni da toso tiko ena noda dui ilakolako, me da sokota ka taqomaki tiko ena wasawasa ni bula oqo. Me da yaloqaqa me vaka e dua na Taniela, me da tudei ka yalodina e dina ni tu na ivalavala ca kei na veitemaki e wavoliti keda tu. Me titobu ka qaqa me vaka na nei Jekope na taci Nifai na noda ivakadinadina, o koya ni sa tu e matana e dua ka segata vakaukauwa sara ena veisala kecega me vakarusi nona vakabauta, a kaya, “Kau sa tudei kina.”⁸

Ni tubera na noda ilakolako na rada ni vakabauta, kemuni na taciq, o keda talega eda na raica na noda sala lesu ki vale ka taqomaki vinaka—ki vale vua na Kalou, me da tiko tawamudu vata kei Koya. Me rawa ni vakakina vei keda yadua, sa noqu masu ena yaca tabu i Jisu Karisito, noda iVakabula ka Dauveivueti, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Ludovic Kennedy, *Pursuit: The Chase and Sinking of the Bismarck* (1974).
2. Luke 18:22.
3. 1 Timoci 4:12.
4. Filipai 2:15.
5. N. Eldon Tanner, “For They Loved the Praise of Men More Than the Praise of God,” *Ensign*, Nove. 1975, 74.
6. Taniela 5:17.
7. Taniela 6:23.
8. Jekope 7:5.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Tomani Tiko na iVakatakila

Na vakatulewa vakatamata kei na vakasama dodonu e sega ni rauta me saumi kina na taro bibi eso ni bula. Eda gadreva na ivakatakila mai vua na Kalou.

Na noqu vakanuinui vei keda nikua me da vakila kece na loloma kei na rarama mai vua na Kalou. E vuqa era vakarorogo tiko nikua era gadreva tu vakalevu na veivakalougatataki oya ni ivakatakila yadua mai vua na Tamada Vakalomalagi.

Vei ira na peresitedi ni kaulotu, na vakamamasu beka me kila na ivakarau me vakayaloqataka kina e dua na daukaulotu e sotava tiko na dredre. Vei rau e dua na tama kei na tina ena dua na vanua ni veivaluvaluti e vuravura, na gagadre vakusakusa me kila se me tokia nona matavuvale ki na veitaqomaki se me ra tiko ga ena vanua era tiko kina. E drau vakadrau na peresitedi ni iteki kei na bisopi era masuta tiko nikua me ra kila na ivakarau me ra vukea kina na Turaga ena kena vueti e dua na sipi lakosese. Vua na parofita, sai koya me kila na ka e vinakata na Turaga me tukuna ki na Lotu kei na dua na vuravura sega ni tudei.

Eda kila kece ni vakatulewa vakatamata kei na vakasama dodonu e sega ni rauta me saumi kina na taro bibi eso ni bula. Eda gadreva na ivakatakila

mai vua na Kalou. Eda sega ni gadreva e dua ga na ivakatakila ena gauna ni lomaocaoca, ia eda gadreva e dua na kena idavedave me vakavoui tiko ga mai e veigauna. Eda sega ni gadreva walega e dua na caudre mai ni rarama kei na vakacegu, ia eda gadreva na veivakalougatataki tomani tikoga ni veitaratara kei na Kalou.

Na kena mai tu na Lotu a tekivu mai vua e dua na gonetaganene ka kila ni dina. E kila na cauravou o Josefa Simici ni sega ni rawa vua vakataki koya me kila na lotu cava me lewena. O koya a kerea kina vua na Kalou, me vaka e tukuna vua na ivola i Jemesa ni rawa. Erau rairai mai ena dua na veikau na Kalou na Tamana kei na Luvena Daulomani. Erau sauma na taro ka sega ni tu vei Josefa na kaukauwa me sauma.

A sega walega ni qai kacivi koya na Kalou ena gauna oya me tauyavutaka na Lotu dina i Jisu Karisito, ia a vakalesui vata mai kei na kaukauwa me kacivi na Yalo Tabu me rawa ni tomani tiko na ivakatakila mai vua na Kalou.

E vakamacalataka kina o Peresitedi Boyd K. Packer na maka ivakatakila-kila ni Lotu dina oya ni: “E tomani tiko ena Lotu na ivakatakila: na parofita e ciqoma ena vuku ni Lotu; na peresitedi me baleta nona iteki, nona kaulotu, se nona kuoramu; na bisopi me baleta nona tabanalevu; na tama me baleta nona matavuvale; na tamata yadua me baleti koya.”¹

Na iwalewale vakasakiti oya ni ivakatakila e tekivu, tini, ka tomani ni da ciqoma na ivakatakila yadua. Da taura mada na tamata cecere o Nifai me noda ivakaraitaki. A tadra na tamana. O ira na vo ni matavuvale nei Nifai era raica na tadra nei Liai me ivakadinadina ni veilecayaki ni vakasama. E okati ena tadra na ivakaro mai vua na Kalou me ra cakava na luvei Liai tagane na ka rerevaki ena nodra lesu tale ki Jerusalemi me baleta na peleti ka tu kina na vosa ni Kalou me rawa ni ra mai kauta tiko ena nodra ilakolako ki na vanua yalataki.

Eda dau cavuta vakalevu na malanivosa qaqa nei Nifai ni kerei

iratou na tamana me ratou lesu tale ki Jerusalemi. O ni kila na malanivosa oya: “Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga.”²

Ni rogoca o Liai ni cavuta na vosa oqori o Nifai, e tukuna na ivolanikalou ni “sa vuabale na nona marau.”³ E marau baleta ni kila ni sa vakalougata-taki o Nifai ena ivakatakila ni veivakadeitaki ni veitaratara dina mai vua na Kalou na tadra nei tamana. E sega ni tukuna o Nifai, “Au na lako ka kitaka na ka e tukuna na tamaqu.” Ia e kaya, “Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga.”

Mai na veika o ni sotava ena nomuni matavuvuale, o ni na kila talega na vuna e “vuabale kina na marau” nei Liai. Nona reki e baleta ni kila ni sa ciqoma o Nifai na ivakatakila ni veivakadeitaki.

E levu na itubutubu era sa virikotora na lawa vakamatavuvuale baleta na gauna me lesu mai kina i vale ena bogi na luvedra yabaki tinivakacaca. Ia vakasamataka mada na reki ni ra kila na itubutubu, me vaka e vakayacora e

dua ena vica ga na macawa sa oti, ni o koya na gone se qai biubiu walega mai vale e sega walega ni biuta e dua na iyalayala ni gauna me dau tiko kina e vale ena bogi ia sa vaka kina nona dau rokova talega na Siga ni Vaka-cecegu me vaka ga e vakavulici kina mai vale. Na nona ivakatakila e dua na itubutubu ena tudei na kena revurevu ena ivakatakila yadua ka na tomani tiko vua na gone.

A kila beka o tinaqu na ivakavuvuli oya ni ivakatakila. Niu se cauravou, au dau sogota vakamalua na katuba e muri niu suka bera mai vale ena bogi. Meu dau lakosivita na rumu nei tinaqu niu lako yani ki na noqu. Se vakacava sara na vakamalua ni noqu titeqe, niu yacova ga yani nona katuba dola veimama, au na rogoca na yacaqu, ena domo malua sara, “Hal. Curu mada mai.”

Au na curu ka laki dabe ena bati ni nona idavodavo. Ena buto toka na rumu. Kevaka beka mo a rogoca o na nanuma ni dua ga na veitalanoa vakaveitokani ni bula. Ia me yacova

mai nikua, sa dau lesu mai ki na noqu vakasama na veika e dau tukuna, ena kaukauwa vata ga au a vakila ena noqu wilika na ilavelave volai ni noqu veivakalougatataki vakapeteriaki.

Au sega ni kila se cava a kerea voli ena nona masu ni waraki au toka ena veibogi ko ya. Au nanuma ni dua beka na tikina e baleta na noqu taqomaki. Ia au kila ni dau masu me vaka e dua na peteriaki ni vakarau solia e dua na veivakalougatataki. Ena masuta me lako na nona vosa vei koya e ciqoma na veivakalougatataki me vaka na vosa ni Kalou, ka sega ni nona. Na nona masu na tinaqu me baleta na veivakalougatataki oya, sa saumi e buradelaqu. Sa tiko o koya ena vuravura ni yalo, sa sivi oqo e 40 na yabaki. Au kila ni a vuabale nona marau ena noqu vakalougatataki, me vaka ni a kerea, me rogoca ena nona ivakasala na ivakaro ni Kalou. Kau a tovolea meu lako ka kitaka me vaka na nona vakanuinui.

Au sa raica na cakamana ena tomani ni ivakatakila vei ira na

peresitedi ni iteki kei na bisopi ena Lotu. Ia, me vaka na kena dina ena ivakatakila vei ira na iliuliu ni mata-vuvale, na yaga ni ivakatakila e vakatau ena nodra ciqoma o ira era liutaki tiko na ivakatakila ni veivakadeitaki.

Au raica na cakamana oya ni ivakatakila ni oti na kacabote ni Teton Dam mai Idaho ena 1976. E vuqa vei keda e kila na italanoa ni veika a yaco. Ia na ivakaraitaki ni tomani ni ivakatakila ka a soli mai vua e dua na peresitedi ni iteki e rawa ni vakalougatataki keda kece ena veisiga mai liu.

Era a tokitaki e udolu na tamata ni sa vakarusai nodra vale. E liutaka na cakacaka ni veivuetai e dua na peresitedi ni iteki e kea, ka dauteitei. Au tiko ena dua na valenivuli e Ricks College ni oti e vica na siga mai na gauna ni leqa. Sa yaco mai e dua na iliuliu mai na tabana ni veivuke ena gauna ni leqa ni matanitu. Era lako mai o koya kei iratou na nona ivukevuke ki na rumu levu sa soqoni ira tiko kina na bisopi kei ira talega na italatala ni veisoqosoqo lotu e kea e dua na peresitedi ni iteki. Au tiko e kea baleta ni ra qaravi ka vakavale-taki tiko kina e vuqa na vuetai mai e koronivuli kau kena peresitedi.

Ni tekivu na soqoni, a tucake na mata mai na tabana ni veivuetai ni matanitu ka tekivu tukuna ena domo ni lewa na veika me na caka. Ni sa tuva oti yadua na lima se ono na cakacaka e tukuna ni bibi, a sauma vakamalua na peresitedi ni iteki, “Keitou sa cakava oti oqori.”

Ni oti e vica na miniti, sa kaya mai na turaga mai na tabana ni veivuetai ni matanitu, “Au vakabauta meu sa na dabe mada ga ka sarasara.” Eratou sa qai vakarorogo o koya kei iratou na nona ivukevuke ni ra ripotetaka na bisopi kei na peresitedi ni kuoramu ni italatala qase na veika era sa cakava. Era vakamacalataka na idusidusi era sa ciqoma ka cakava mai vei ira na nodra iliuliu. Era tukuna talega me baleta na veika era sa vakauqeti me ra cakava ena nodra muria na ivakaro me ra raici ira na veimatavuvale ka vukei ira. Sa bogi sara toka. Era sa oca vakalevu ka sa sega soti ni levu na luluvu e rawa ni

ra vakaraitaka ia na nodra loloma ga ena vukudra na tamata.

E solia e vica tale na iotioti ni idusidusi vei ira na bisopi o peresitedi ni iteki, ka qai kacivaka e dua na gauna ni soqoni ni soli ripote, ena mataka lailai ka tarava.

Ena mataka ka tarava a yaco mai na iliuliu ni timi ni veivuetai ni matanitu ni vo e 20 na miniti me tekivu na soqoni ni ripote kei na veileisi. Au a duri voleka tu. Au rogoca nona tukuna vakamalua vei peresitedi ni iteki, “Peresitedi, na cava o vinakata me keitou cakava o au kei na noqu timi?”

Na ka e raica na tamata oya au sa raica ena veigauna ni leqa kei na vakatovolei e vuravura taucoko. E dina o Peresitedi Packer. Na tomani ni ivakatakila e dau yaco mai vei ira na peresitedi ni iteki me laveti ira sivia na nodra dui vuku kei na veika era rawata. Ka, sivia oqori, e dau solia na Turaga vei ira e liutaka tiko na peresitedi e dua na ivakadinadina veivakadeitaki ni nona ivakaro e lako mai vua na Kalou ena Yalo Tabu ki vua e dua na tamata sega ni taucoko tu.

Au sa vakalougatataki meu kacivi meu muri ira na iliuliu vakauqeti ena vuqa na gauna ni noqu bula. Niu se cauravou gone sara au a kacivi meu daunivakasala vua e dua na peresitedi ni kuoramu ni italatala qase. Au sa daunivakasala talega vei rau e rua na peresitedi ni tikina, kei na dua na Bisopi Vakatulawa ni Lotu, lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, ka daunivakasala vei rau e rua na Peresitedi ni Lotu. Au sa raica na ivakatakila e soli vei rau oti qai vakadeitaki vei ira era daumuri ira.

Na ivakatakila yadua oya ni veiciqomi, eda dau gadreva kece, e sega ni dau yaco mai vakarawarawa, ka sega talega ni rawarawa na kena rawati me vaka na noda kerea. E solia na Turaga na ivakatagedegede oqo me vukei keda me da ciqoma na ivakadinadina vakaoqo mai vua na Kalou. Sa idusidusi vei ira kece era vakasaqara na ivakatakila yadua, me vaka e dodonu vei keda kece.

“Ia me uasivi sara na nomu loloma vei ira na tamata kecega, kei ira era veitokani ena vakabauta, mo qarauna me savasava tikoga na nomu vakanananu; ia ena taucoko sara kina na nomu vakabauta ena mata ni Kalou; raica ena yaco vei iko na veivakalougatataki ni ilesilesi vakabete me vaka na tegu sa lutu mai lagi.

“Ena sala vata voli ga kei iko na Yalo Tabu.”⁴

Mai na tikina oqori au taura mai kina na ivakasala vei keda kece. Kaku ni vakawalena na veika o vakila ena loloma vua na parofita ni Kalou. Se vanua cava ga au dau lako kina ena Lotu, se o cei ga e parofita tiko ena gauna oya, era na kerea na lewe-nilotu, “Ni o sa lesu tale ki na itikotiko liu ni Lotu, yalovinaka qai tukuna vua na parofita na levu ni neimami lomani koya?”

Oqori e levu cake mai na nona qoroi vakasivia e dua se na nanuma e dau yaco vei keda ena so na gauna ena noda vakacaucautaki ira na tamata rogo. E isolisoli ni Kalou. Ni tu vei iko o na ciqoma kina vakarawarawa na isolisoli ni ivakatakila veivakadeitaki ni vosa ena nona itutu vakaparofita ni Turaga. Na loloma o vakila sai koya na loloma e tu vua na Turaga vei cei ga e Nona gusunivosa.

Oqori e sega ni rawarawa me da vakila tikoga baleta ni vakavuqa nona dau kerea na Turaga vua na Nona parofita me solia na ivakasala e dau dredre me ra ciqoma na tamata. Na meca ni yaloda ena tovolea me uqeti keda me da cudru ka vakatitigataki ni kacivi mai vua na Kalou na parofita.

Au sa raica na nona rawa ni tara na Yalo Tabu e dua na yalo vakamaluma-lumutaki me taqomaki kina e dua na

tisaipeli yalomalumalumu i Jisu Karisito ena ivakatakila ni veivakadeitaki.

A talai au na parofita meu laki solia na kaukauwa tabu ni veivauci vua e dua na tamata ena dua na siti lailai yawa sara. Na parofita duadua ga e tu vua na idola me lewa o cei me soli vua na kaukauwa tabu ka solia na Turaga vei Pita, na iApositolo dede duadua. Sa soli oti talega vei au na kaukauwa vata ni veivauci oya, ia ena veidusimaki duadua ga ni Peresitedi ni Lotu e rawa niu solia kina vua e dua tale.

Ena loma ni dua na rumu ena dua na valenilotu yawa sara mai Salt Lake, au vakatora na ligaqu ena uluna e dua na turaga ka digitaki koya na parofita me ciqoma na kaukauwa ni veivauci. E laurai e ligana na ivakatakilakila ni dau cukiwere ena nona bula taucoko me rawata eso na ka lalai me bula kina. E dabe e yasana na marama lailai ka watina. E vakaraitaka talega na bula dredre e veiyabaki ni cakacaka vakaukauwa e yasai watina.

Au cavuta na vosa a solia mai na parofita: “Ena lewa lesi kei na itavi mai vei,” qai cavuti na yacana na parofita, “ka tu vua na idola kece sara ni matabete e vuravura ena gauna ogo, au sa solia kina na kaukauwa ni veivauci vei,” kau cavuta na yaca ni tamata

qai muria na yaca ni valetabu me na veiqaravi kina vakadauveivauci.

E drodro sobu mai baluna na wainimatana. Au raica ni tagi tale toka ga na watina. Au waraka me oti na nodrau luluvu. A tucake mai o yalewa ka kalawa mai vei au. A raici au cake ka tukuna mai vakamalua ni marau ka rarawa talega. E kaya ni dau taleitaka na lako ki valetabu vata kei watina ia ogo e vakila me sa kua ni lako vata kei koya baleta sa digitaki koya na Kalou ena veivakabauti lagilagi ka tabu. Oti qai kaya ni yaco mai na nona nanuma ni sega ni kilikili me nona itokani vakavaletabu baleta ni sega ni rawa ni wilivola se volavola.

Au vakadeitaka vua ni na ka dokai vei watina na nona veitokani ena valetabu ena vuku ni nona kaukauwa cecere vakayalo. Ena kena vinaka duadua au rawata mai na kila lailai e toka vei au me baleta nona vosa, au tukuna vua ni sa vakatakila vua na Kalou na veika ka sivia sara na vuli kecega vakavuravura.

E kila mai na isolisoli ni Yalotabu sa solia na Kalou, mai vua Nona parofita, vei watina e dau lomana sa veivakabauti vakalou. A kila vakataki koya ni idola me soli kina na kaukauwa ni veivauci e taura tu e dua na tamata se bera vakadua ni raica ia e kila vakataki koya

ni parofita bula ni Kalou. E kila, ka sega ni yaga me tukuni vua mai vua e dua na ivakadinadina bula, ni a masulaka na yacai watina na parofita. E kila vakataki koya ni sa veikacivi na Kalou.

E kila talega ni cakacaka vakalotu ena qarava na watina ena vauca vata na tamata me tawamudu ena matanitu selesitili. Sa vakadeitaka ena nona vakasama kei na yalona ni se tomani ti-koga ena Lotu na yalayala a vakayacora na Turaga vei Pita: “Ia na ka kecega ko na vauca e vuravura ena vauci mai lomalagi.”⁵ E kila vakataki koya oqori, mai na ivakatakila, mai vua na Kalou.

Me da lesu tale mada ki na vakasama eda tekivu mai kina. “Sa tomani tiko ena Lotu na ivakatakila: e ciqoma na parofita ena vuku ni Lotu; na peresitedi me baleta nona iteki, nona tabana ni kaulotu, se nona kuoramu; na bisopi me baleta nona tabanalevu; na tama me baleta nona matavuvale; na tamata yadua me baleti koya.”⁶

Au wasea vei kemuni noqu ivakadinadina ni dina. E dau rogoca nomuni masu na Tamada Vakalomalagi. E lomani kemuni o Koya. E kila na yacamuni. O Jisu na Karisito, na Luve ni Kalou, ka noda Dauveivueti. E lomani iko ka na sega ni rawa ni o vakasamataka rawa.

Dau sovaraka mai na Kalou na ivakatakila, mai na Yalo Tabu, vei ira na Luvena. E dau vosa vua na Nona parofita e vuravura, ena gauna ogo sai Thomas S. Monson. Au vakadinadina-taka ni taura tu ka dau vakayagataka na idola kece ni matabete e vuravura.

Ni da vakarorogo ena koniferedi ogo ki na nodra vosa sa kacivi ira na Kalou me ra vosa ena Vukuna, au masuta mo ni na ciqoma na ivakatakila veivakadeitaki o ni gadreva mo ni kunea kina na nomuni sala ena ilakolako ki vale, me da laki duavata kei koya ena matavuvale sa vauci tawamudu. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Boyd K. Packer, “We Believe All That God Has Revealed,” *Ensign*, May 1974, 95.
2. 1 Nifai 3:7.
3. 1 Nifai 3:8.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 121:45–46.
5. Maciu 16:19.
6. Boyd K. Packer, *Ensign*, Me 1974, 95.

Mai vei Elder Russell M. Nelson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Nodra Tokoni na Parofita

Na noda tokoni ira na parofita sa dina yadua ni tamata meda gumatuataka nodra vakaliuci vakaparofita.

Peresitedi Eyring, vinaka vakalevu na nomuni itukutuku veivaka-uqeti ka veivakavulici. Kemuni na taciqa kei na ganequ, keimami vakavinavinakataka na nomuni vakabauta kei na yalodina. E nana, eda a sureti yadua me da tokoni Thomas S. Monson ni sa parofita ni Turaga ka Peresitedi ni Lotu ni Turaga. Eda dau lagata wasoma, “Turaga keitou vua-bale.”¹ E daru kila dina tiko beka na kena ibalebale? Vakasamataka mada na madigi sa solia vei keda na Turaga meda tokona na Nona parofita, na nona ivakasala ena sega ni tauvi duka, vuka, sega ni rawai ena dua na veivakauqeti ni tamata, ia sa ka dina sara!

Eda na tokona dina vakacava e dua na parofita? Ni se bera sara ni mai Peresitedi ni Lotu, a vakamacalataka o Peresitedi Joseph F. Smith, “E dua na icolacola levu e na tiko vei ira na Yalododonu e ra . . . tokoni ira na iliuliu ni Lotu, e sega walega ni kena laveligatiki, me laurai na kena *vakayacori* e salavata kei na dina.”²

Isa au se nanuma beka na noqu “cakacaka” uasivi duadua meu tokona kina e dua na parofita. Me vaka niu vuniwai ka dauniveisele uto, a noqu madigi meu seleti Peresitedi

Spencer W. Kimball ena 1972 ena vuku ni utona, ena gauna a se Peresitedi Vakatawa tiko ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. E gadrevi vua e dua na veisele verevere sara. Ia a sega vei au na kila meu vakayacora e dua na cakacaka vakaoqo vua e dua e tauvimate ni uto tiko ka sa yabaki 77. Au a sega ni vakatura me caka na veisele kau sa mani kaya kina vei Peresitedi Kimball kei na Mataveiliutaki Taumada. Ia, ena vakabauta, sa lewa kina o Peresitedi Kimball me sa na sele ga, ena vuku walega ni nodratou ivakasala na Mataveiliutaki Taumada. Sa ivakaraitaki tiko ni nona tokoni iratou nona iliuliu! Au sautani-nini sara ena nona lewa oqo!

E vakavinavinakataki na Turaga, a mai rawa vakavinaka na veisele. Ni sa tekivu cakacaka tale na uto nei Peresitedi Kimball, a kaukauwa sara ga! Ena gauna vata oqori, sa vakadinadinataka vei au na Yalotabu ni dua na siga ena yaco na turaga oqo me Peresitedi ni Lotu!³

Ko ni kila na cava a qai yaco. Ni oti ga e 20 na vula, a yaco o Peresitedi Kimball me Peresitedi ni Lotu. A kaukauwa ka qaqa sara na nona veiliutaki ena vuqa na yabaki.

Mai na gauna o ya eda sa tokoni ira kina o Peresitedi Ezra Taft Benson, Howard W. Hunter, Gordon B. Hinckley, kei na gauna oqo o Thomas S. Monson me Peresitedi ni Lotu—era sa parofita ena ituvaki kece sara!

Kemuni na taciqa kei na ganequ, kevaka a vakayacora na Vakalesui-mai e dua na ka, o ya na kena sa mai tagutuvi laivi na vakabauta makawa ni sa mai sega tu ni vosa na Kalou vei ira na Luvena. Segale tale ni dua na ka e dina mai na kena oqo. Sa mai tu e dua na parofita ena ulu ni Lotu ni Kalou ena veitabagauna taucoko, tekivu mai vei Atama ki na siga nikua.⁴ Era sa parofisaitaki Jisu Karisito o ira na parofita—ni sa Kalou o Koya vakakina na Nona ilesilesi kei na cakacaka vakalotu e vuravura.⁵ Eda rokovi Parofita Josefa Simici ni sa parofita ni iotioti ni itabagauna oqo. Ka da sa rokovi ira yadudua na turaga era sa mai sosomitaki koya me Peresitedi ni Lotu.

Ni da tokoni ira na parofita kei na iliuliu eso,⁶ eda sa vakatikora tiko na lawa ni vakasama dodonu, ni a kaya na Turaga, “Sa sega ni kilikili vua e dua me laki vunautaka na noqu ivakavuvuli se tauyavutaka na noqu isoqosoqo lewe ni lotu, io vei koya walega sa lesi me kitaka vakakina, io me lesi koya e dua sa kilai raraba e na lotu ni ratou sa solia vua na kaukauwa ni veilesi ko iratou na iliuliu ni lotu.”⁷

Sa soli kina vei keda, na lewe ni Lotu ni Turaga, na nuidei kei na vakabauta ni da saga meda maroroya na ivakaro vakayalo meda muria na domo ni Turaga⁸ ni sa lako mai na gusudra na Nona italai, na parofita.⁹ Ira kece na iliuliu ni Lotu ni Turaga era sa kacivi ena lewa dodonu. Sega ni dua na parofita se iliuliu ena Lotu oqo, ena vuku ni ka oqo, me kacivi koya ga vakai koya. Sega ni dua na parofita me sa bau digitaki. E kaya matata kina na Turaga ni a kaya, “Dou sa sega ni digitaki au, ia kau sa digitaki kemudou, ka lesi kemudou.”¹⁰ O iko kei au e daru sega ni “digitaki” ira na iliuliu ni Lotu ena ivakatagedegede cava ga. E dina, ni sa noda madigi meda tokoni ira.

Na sala ni Turaga sa duatani mai na nodra sala na tamata. Na nodra sala na tamata era vagalalataki ira na tamata mai na nodra ilesilesi se bisinisi ni ra sa qase se vakaleqai na yagodra. Ia na sala ni tamata ena sega sara vakadua me sala ni Turaga. Na noda tokoni ira na parofita sa dina yadua ni tamata meda gumatuataka nodra vakaliuci vakaparofita. Na noda veitokoni sa dua na ivakadinadina ni bubului ni da sa rokova na nodra veikacivi ni ra sa parofita me taudonu ka vauci vei keda.

Ni vo toka e ruasagavulu ka ono na yabaki me Peresitedi ni Lotu, a kaya kina o Elder George Albert Smith: “Na ilesilesi eda vakayacora ni da laveliga . . . sa ka tabu sara. E *sega* ni

kena ibalebale ni da na gole galugalu yani ka gadreva ni na dusimaka na cakacaka oqo na parofita ni Turaga, ia e kena ibalebale . . . ni da na totaki koya; eda na masulaki koya; eda na taqomaka na yacana vinaka, ka da na saga meda cakava na nona ivakasala ni sa lewa mai ni Turaga.”¹¹

Na Turaga sa bula tiko e liutaka tiko na Nona Lotu sa bula tiko!¹² E vakatakila mai na Turaga na Nona lewa baleta na Lotu vei Nona parofita. E nana, ni oti na noda sureti meda tokoni Thomas S. Monson ni sa Peresitedi ni Lotu, sa noda madigi talega meda tokoni koya, rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, kei ira na lewe ni Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua ni ra sa parofita, daurairai, ka daunivakatakila. Vakasamataka mada o ya! Eda a tokona e 15 na turaga mera parofita ni Kalou! Era taura tu na idola kece sara ni matabete e se qai bau vakatikori vakadua vua na tamata ena itabagauna oqo.

Na nodra kacivi e 15 na turaga ki na ilesilesi vakaiapositolo tabu e solia e dua na veitaqomaki cecere vei keda na lewe ni Lotu. Baleta? Baleta ni nodra vakatulewa na iliuliu oqo mena duavata ga.¹³ E rawa ni o vakasamataka na kena gadrevi na Yalotabu me sobuti ira e 15 na turaga mera duavata ga ena lewa? O ira na 15 na turaga oqo e duidui na nodra rawa-vuli kei na ituvaki vakacakacaka, kei na duidui ni nanuma ena vuqa na ka. Vakabauti

au! O ira na 15 na turaga oqo—era sa parofita, daurairai, ka daunivakatakila—e kilai na cava na lewa ni Turaga ni sa yaco na duavata! Era sa yalodina mera raica ni na yaco ga na lewa ni Turaga. Na masu ni Turaga e vakarautaka e dua na ivakarau vei ira yadua na 15 na turaga oqo ni ra masu: “Me caka na lomamuni e vuravura me vaka sa caka mai lomalagi.”¹⁴

Ena dabe vakatulewa na iApositolu e balavu duadua na nona veiqaravi ena ilesilesi ni iApositolu.¹⁵ Na ituvatuva ni iliuliu vakabalavu oqo ena kauti ira mai na turaga qase cake ki na ilesilesi ni Peresitedi ni Lotu.¹⁶ Ena vakarautaka na kena tomani tiko, matua ena veiliutaki, kila, kei na vakavakarau e rabailevu, ena veidusimaki ni Turaga.

Nikua sa vakarautaka tu na Lotu mai vua na Turaga vakai Koya. Sa vakadavora kina o Koya e dua na iwalewale cecere ni veiqaravi e vakarautaka na veivakarautaki kei na veisosomitaki. Na iwalewale oqo e vakarautaka na veiliutaki vakaparofita ena gauna mada e yaco mai na tauvimate sega ni tarovi rawa kei na malumalumu ni sa balavu na yabaki ni bula.¹⁷ Na veisosomitaki kei na veitaqomaki sa dei tu me kakua ni dua e liutaka vakatani na Lotu. Era sa dau vakavulici na iliuliu cecere me vakarautaki ira me ra laki dabe ena veimatabose cecere. Era vulica na ivakarau mera rogoca kina na domo ni Turaga ena vosamalua ni Yalotabu.

Ena nona veiqaravi tiko vaka-iMatai ni Daunivakasala vei Peresitedi Ezra Taft Benson, ka sa voleka tiko me takali yani ena bula oqo, a vakamascalataka kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley:

“Na ivakarau kei na lawa sa biuta tu na Turaga me qaravi kina na Nona lotu e vakarautaka na veika e baleta na ituvaki . . . cava ga. Sa ka bibi kina . . . me kakua kina na lomatarotaro se lomaleqa me baleta na qaravi ni Lotu kei na vakayacori ni isolisoli vakaparo-fita, oka kina na dodonu me vakauqeti vakayalo kei na ivakatakila me liutaki kina na cakacaka kei na parokaramu ni Lotu, na gauna ena tauvimate kina o Peresitedi se sega ni veiqaravi rawa vakataucoko.

“Na Mataveiliutaki Taumada kei na Matabose ni iApositolu Le Tinikarua, e ra sa kacivi ka tabaki mera taura na idola ni matabete, soli vei ira na lewa kei na ilesilesi mera qarava na Lotu, mera qarava na cakacaka tabu vakalotu, mera kaburaka na

kena vunau, ka tauyavutaka ka tutaka tiko na kena itovo.”

E tomana o Peresitedi Hinckley:

“Ni tauvimate o Peresitedi se sega ni rawa ni veiqaravi vakataucoko ena nona itavi kece ni ilesilesi, oi rau na nona Daunivakasala rau sa na Kuoramu ni Mataveiliutaki Taumada. Rau na vakayacora na cakacaka ni Mataveiliutaki ena veisiga yadua. . . .

“. . . Ia ke dua na taro bibi baleta na lawatu, ivakarau, parokaramu, se vunau era na masulaka na Mataveiliutaki Taumada vata kei na Le Tinikarua.”¹⁸

Ena yabaki sa oti, ni sa mai yacova o Peresitedi Monson e dua na ikalawa ni yabaki 5 ni nona veiqaravi vaka-Peresitedi ni Lotu, a raica na yabaki 50 ni nona veiqaravi vakaiapositolu ka kaya kina vakaoqo: “Ena yaco kece vei keda na bibi ni balavu ni yabaki. Ia, eda duavata kei Tui Penijamini, ni a kaya, . . . ‘Raica sa tu na noqu malumalumu vakayago kei na malumalumu vakayalo, me vakataki kemuni ga, ia ko ni sa digitaki au . . . ka sa

buli au ko tamaqu, . . . au sa maro-roi ka taqomaki tu mai e na nona kaukauwa levu, meu qaravi kemuni e na noqu igu taucoko, kei na kaukauwa kecega sa solia vei au na Turaga’ (Mosaia 2:11).”

A tomana o Peresitedi Monson: “Se cava sara na mate veitauvi ena rawa ni yaco mai, se cava sara na malumalumu ni yagoda se vakasama, eda na veiqaravi ena kena vinaka duadua. Au vakadeitaka vei kemuni ni sa taqomaki vinaka tu na Lotu. Na ivakarau sa tuvanaki ki na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni [iApositolu] Le Tinikarua e vakadeitaka vei [keda] ni na taqomaki vinaka tu, ka se cava ga ena yaco mai, sa sega ni gadrevi me dua e lomaocaoca se rere. Na noda iVakabula, o Jisu Karisito, eda sa muria, eda sa sokalou kina, ka qarava, sa taura tu na iuli.”¹⁹

Peresitedi Monson, vinaka vakalevu na dina o ya! Ka keimami sa vakavinavinakataka na nomuni veiyabaki ni ivakaraitaki vinaka kei na veiqaravi ena yalodina. Meu sa gusudra kina na lewe ni Lotu e vuravura taucoko ena neimami sa duavata ka vakaraitaka ena yalodina na neimami vakavina-vinaka vei kemuni. Keimami dokai kemuni! Keimami lomani kemuni! Keimami tokoni kemuni, sega walega ena laveliga ia ena yalo keimami taucoko kei na sasaga e veivakatabui. Ena yalomalumalumu kei na yalololoma, keimami “dau masulaki kemuni, na neimami parofita lomani!”²⁰ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Turaga Keimami Vubale,” *Sere ni Lotu*, naba 10.
2. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith* (1998), 232; vakamatatataki. A tau na vosa oqo ena 1898 ena gauna a iKarua ni Daunivakasala tiko kina o Peresitedi Smith ena Mataveiliutaki Taumada.
3. iKuri ni ivakamacala, raica na Spencer J. Condie, *Russell M. Nelson: Father, Surgeon, Apostle* (2003), 153–56.
4. Raica na Bible Dictionary, “Dispensations.”
5. E vica na parofita a parofisaitaka na nona lako mai na Turaga, oka kina o Liai (raica na 1 Nifai 1:19), Nifai (raica na 1 Nifai 11:31–33; 19:7–8), Jekope (raica na Jekope 4:4–6), Penijamini (raica na Mosaia 3:5–11, 15), Apinatai (raica na Mosaia 15:1–9), Alama (raica na Alama 40:2), kei Samuela na Leimani (raica na Ilamani 14:12). Ni bera ni sucu na iVakabula mai Peceliema,

- era a raica mada e liu na Nona solibula veisorovaki kei na Nona Tucaketale.
6. Na ivakarau ni nodra tokoni na iliuliu sa ka bibi ki na Lotu raraba ni Turaga. Ena tokoni taumada e dua ni bera ni tabaki ki na dua na veikacivi se vakatikori ki na dua na itutu ena matabete.
 7. Vunau kei na Veiyalayalati 42:11. Na ivakarau ni nodra tokoni na noda iliuliu a tauyavutaki ena Maji 1836, ena gauna era a tokoni kina na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ni ra sa parofita, daurairai, ka daunivakatakila (raica na *History of the Church*, 1:74–77; 2:417).
 8. Na iVola i Momani e vakasalataka ni ka rerevaki ke da vakawalena na nodra veivakavulici vakaparofita. Eda wilika mai kina na “vale vakaitamera ka rabailevu ko ya sa ikoya na nodra viavialevu na kai vuravura; a sa bale, ka sa ka levu na kena bale. Sa vosa tale vei au na agilosu ni Turaga . . . ka kaya: E na vakaoqo na nodra vakarusai na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata era sa valuti iratou na iapositolo ni Lami e le tinikarua” (1 Nifai 11:36).
 9. Raica na Tanieli 9:10; Emosi 3:7; Vunau kei na Veiyalayalati 21:1, 4–5; 124:45–46.
 10. Joni 15:16. E vakamatatataka na ikalima na yavu ni vakabauta: “Keimami vakabauta ni sa kilikili me lesia na tamata na Kalou e na parofisai, kei na veitabaki ni liga, me soli kina vua na kaukauwa me vunautaka na itukutuku vinaka ka vakayacora na veicakacaka tabu.”
 11. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu*: George Albert Smith (2011), 64; vakamatatataka. E lavetaki mai na vosa oqo mai na dua na vosa ni koniferedi ni 1919. A yaco o koya me Peresitedi ni Lotu ena 1945.
 12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:30, 38.
 13. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:27.
 14. 3 Nifai 13:10; raica talega na Maciu 6:10; Luke 11:2.
 15. Ni mate e dua na Peresitedi ni Lotu, ena bokoci na Mataveiliutaki Taumada ka rau lesu na daunivakasala ena nodrau itutu ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. E ratou sa qai dabe vakatulewa na Kuoramu ni Le Tinikarua ena Lotu me yacova ni sa tauyavutaki tale na Mataveiliutaki Taumada. Na gauna oqori e vakatokai me vakatawa vakaiapositolo. Vakaitukutuku, na gauna vakawawa oqo e dau taura e va na siga ki na tolu veimama na yabaki.
 16. E dina, na ivakarau ni veisosomitaki a sega ni yaco ki na veikacivi nei Josefa Simici, o koya a lesi taumada me parofita ni Vakalesuimai ka isevu ni Peresitedi ni Lotu (raica na 2 Nifai 3:6–22; raica talega na Eparama 3:22–23).
 17. Eda kila ni sa rawa vua na Turaga Vakai Koya me kaciva lesu e dua ki vale i lomalagi dua ga na gauna sa digia o Koya.
 18. Gordon B. Hinckley, “God Is at the Helm,” *Ensign*, Me 1994, 54; raica talega na Gordon B. Hinckley, “He Slumbers Not, nor Sleeps,” *Ensign*, Me 1983, 6.
 19. “i Tukutuku mai vei Peresitedi Thomas S. Monson,” *Church News*, Feb. 3, 2013, 9.
 20. “Masuti Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 13.

Mai vei Carol F. McConkie

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

Bula Me Vaka Na Nodra Vosa na Parofita

Ni gadrevi meda duabau ena inakinaki vakalou mai lomalagi, eda sa na tokona na parofita ka digitaka meda bula me vaka na nona vosa.

Na Tamada Vakalomalagi e lomani ira kece na Luvena ka gadreva mera kila ka ciqoma na Nona ituvatuva ni bula marau. Koya gona, sa kacivi ira na parofita, o ira era sa mai tabaki ena lewa kei na kaukauwa mera cakacaka ena yaca ni Kalou me baleta nodra vakabulai na Luvena. Era sa italai ivalavala dodonu, ka ivakadinadina i Jisu Karisito kei na kaukauwa tawamudu ni Nona Veisorovaki. Era taura tu na idola ni matanitu ni Kalou e vuravura ka vakadonuya na kena vakayacori na cakacaka tabu vakalotu ni veivakabulai.

Ena Lotu dina ni Turaga, sa “soli vua na kaukauwa oqo e vuravura e na dua na gauna io sa soli vua na kaukauwa oqo kei na lewa ni cakacaka vakabete.”¹ Eda sa tokoni Peresitedi Thomas S. Monson me noda parofita, daurairai, ka daunivakatakila. E vakatakila mai na vosa ni Turaga me dusimaka ka vakasalataka na noda Lotu *taucoko*. Me vaka a vakamacalataka o Peresitedi J. Reuben Clark, “O

koya duadua ga e tiko vua na dodonu me ciqoma na ivakatakila me baleta na Lotu . . . se veisautaka ena dua na sala na vunau sa tiko rawa ena Lotu.”²

Me baleti koya na parofita bula, sa vakaroti ira kina na lewe ni Nona Lotu na Turaga:

“Raica sa kilikili sara mo dou muria na lewe ni lotu na vosa kei na ivakaro *kecegasa* vakatakilai vua me tukuna vei kemudou, ia mo dou caka dodonu kina e mataqu;

“Ia mo dou vakabauta ka muria na ka sa tukuna, me vaka ga au sa tukuna vei kemudou.

“Ia kevaka dou sa kitaka vakakina ena sega ni rawai kemudou na mata-mata ki etesi.”³

Ni gadrevi meda duabau ena inakinaki vakalou mai lomalagi, eda sa na tokona na parofita ka digitaka meda bula me vaka na nona vosa.

Eda sa tokoni rau talega na daunivakasala nei Peresitedi Monson kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ni ra sa parofita, daurairai,

ka daunivakatakila. “Sa tu vei ira na dodonu, na kaukauwa, kei na lewa mera vakaraitaka na lewa kei na inaki [ni Turaga] . . . , ena veiliutaki . . . nei Peresitedi ni Lotu.”⁴ Era vosa ena yaca i Jisu. Era parofisai ena yaca i Karisito. Era cakava na ka kecega ena yaca i Jisu Karisito. Ena nodra vosa eda vakila na loloma ni iVakabula. “Ia na ka kecega era sa tukuna e na veivakauqeti ni Yalo Tabu sa ivunau . . . sa kaukauwa ni Kalou me ia kina na veivakabulai.”⁵ Na Turaga vakai Koya e kaya: “Ena vakayacori vakaidina na vosa kau sa tukuna, se ra tukuna na noqu tamata.”⁶

Eda sa vakavinavinaka ki na dua na lotu e “tara cake ena nodra yavu na iapositolo kei ira na parofita, ia sai koya ko Jisu Karisito sa kena ivakadei e na tutu ni vale.”⁷ Na vale ni Turaga sa vale ni caka dodonu, ka sega ni dodonu meda lawakitaki ki na vanua eso me saumi mai kina na noda vakatataro se lecava na domo meda muria. E sega ni dodonu meda “veitosoyaki ka veikauyaki ena cagi kecega ni ivakavuvuli.”⁸ Ena vakatakila mai na Kalou na Nona vosa mai vei ira na Nona italai, “me ra vakavinakataki kina ko ira sa lotu, me ia na cakacaka ni talatala, me vakatataki cake na ivavakoso nei

Karisito: me da yaco sara koi keda kecega me da lomavata e na vakabauta, ka kila sara na Luve ni Kalou.”⁹ Ni da digitaka meda bula me vaka na nodra vosa na parofita, eda sa tiko ena salatu ni veiyalayalati e veimuataki yani ki na uasivi e tawamudu.

Mai vei tinani gone dawai e vosota tiko na draki ni lauqa ni kakana, eda vulica kina na ibalebale ni kena tokoni e dua na parofita. A vakasalataki Ilaija na parofita na Turaga me gole ki Sarifaci, me laki sota kei na dua na yada sa vakaroti koya na Kalou me tokoni koya. Ni sa volekata yani na siti o Ilaija, a raica na yada ni ca-buka tiko. A kaci yani vua, “Mo kauta mada mai vei au e dua na wai lailai ena bilo, meu gunu.”¹⁰

“Ia ni sa lako yani ko koya me kauta mai, sa kaci tale vua ko koya ka kaya, Mo kauta talega mai vei au e ligamu e dua na tiki ni madrai.

“A sa kaya ko koya, Me vaka sa bula ko Jiova na nomu Kalou, sa sega vei au e dua na keki, sa dua ga na madrai droka ena saqa sa yakuta rawa na ligaqu, ka dua na waiwai lailai ena tavaya: ka raica au sa cava e rua na buka meu laki vakarautaka na keirau kei luvequ, me keirau kania ka qai mate.”

A sauma ko Ilaija, “Mo kakua ni rere; mo laki cakava me vaka na nomu vosa: ia mo cakava mada e *liu* vei au e dua na keki lailai, ka kauta mai vei au, mo qai vakarautaka e muri na kemudrau kei luvemu.”¹¹

Mo vakasamataka mada na dredre ni ka a kerea tiko na parofita vua e dua na tina walokai me cakava. E dina sara, ni Kalou Vakai Koya a rawa sara ga me vakarautaka na kakana vei Nona italai yalodina. Ia, ni cakacaka tiko ena vuku ni Turaga, sa muria ga na ivakasala o Ilaija, o ya me kerea vua e dua na luvena yalewa lomani ni Kalou me solibula—me rawa ni tokona kina na parofita.

Ia a yalataka talega o Ilaija e dua na veivakalougatataki ni talairawarawa: “Ni sa kaya vakaoqo ko Jiova na nodra Kalou na Isireli, Ena sega ni oti na saqa madrai droka, ena sega talega ni maca sobu na tavaya waiwai.”¹² Sa solia na Turaga vei koya na yada na madigi me digitaka me vakabauta ka talairawarawa ki na vosa ni parofita.

Ena vuravura oqo sa veivakacacani tiko ena lauqa ni ivalavala dodonu kei na walokai vakayalo, eda sa vakaroti meda tokona na parofita. Ni da vakarorogo, ka maroroya, ka tudei ena vosa ni parofita, eda vakadinadinataka ni sa tu vei keda na vakabauta meda talairawarawa ki na lewa, na vuku, *kei* na nona gauna na Turaga.

Eda muria na vosa ni parofita ena gauna e vaka me veicalati toka, sega ni veidonui, ka masamasa. Ena itovo vakavuravura, na muria na parofita ena rairai sega ni ka cecere, cala vakapolitiki, se sega ni tokoni raraba. Ia na muria na parofita sa dina tu ga. “Me vaka na kena cecere cake na lomalagi ki vuravura, sa cecere cake vakakina na noqu valavala ki na nomudou ivalavala, kei na noqu vakanananu ki na nomudou vakanananu.”¹³ “Mo vakararavi vei Jiova e na vu ni yalomu; ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.”¹⁴

Na Turaga ena doka ka lomani ira era dau muria na ivakasala ni parofita. Vei koya na yada mai Sarifaci, a vakabulai koya nona talairawarawa vei Ilaija vakakina na bula nei luvena tagane. Me vaka a yalataka na parofita,

“a kana ena vuqa na siga o yada, o koya, kei na nona matavuvale . . . me vaka na vosa i Jiova ka vosataka ko koya ena gusu i Ilaija.”¹⁵

Na Turaga “ena vakani ira era vakanuini Vua.”¹⁶ Na nodra vosa na parofita sa vaka na mana ki na yaloda. Ni da vakayagataka, eda na vakalougata-taki, taqomaki, ka maroroi vakayago ka vakayalo. Ni da tugana na nodra vosa, eda sa na vulica na sala meda lako vei Karisito ka bula.

E vola o Elder Bruce R. McConkie “sa vakatakila na Turaga na dina ni veivakabulai . . . na veivakabulai sa tiko vei Karisito; ka sa tuvanaka . . . na salatu ki na bula tawamudu. . . . Ena yabaki ni bula taucoko: sa solia na Turaga ki na Nona tamata na idusidusi era na gadreva ena gauna ni lomolomora kei na rere. E dina ni veisiga ni mataka ena yaco ga na gauna ni vuku ni Kalou, e teguvi mai lomalagi ka tiri mai na gusu vakaparofita, mera na vakabulai na nona tamata.”¹⁷

Vei au, na nodra vosa na parofita a vakavulica o noqu qasenivuli ni Maqusa e solia vei au e dua na raivotu me baleta na rairai ni dua na veimaliwai ni vakamau ena veiyalayalati. Na nodra vosa na parofita e solia vei au na vakabauta kei na inuini meu vakavakarau kina ka rawata e dua na vuvale marau. Noqu vulica vagumatua na nodra ivakavuvuli na parofita makawa kei na gauna oqo, a tokoni au ena veiyabaki dredre kei na lomaocaoca ni vakasucuma, vakavulica, ka susuga cake e vitu na gone. Na nodra vosa na parofita ena ivolanikalou ka vakavulici talega mai na itutu-ni-vunau oqo era sa vosa veivakacegui, loloma, kaukauwa, kei na veivakayaloqataki e solega na tamata kecega.

Ni da muria na nodra vosa na parofita, eda na tara noda itikitiko kei na noda bula ena dua na yavu dei tawamudu, “na uluvatu ni noda iVakabula, sa i Koya na Karisito na Luve ni Kalou, . . . ia ni sa vakaliwava mai na tevoru na nona cagi kaukauwa kei na nona moto ena covulaca, ka sa yaviti kemudrau ena e na nona uca cevata kei na nona cagilaba, e na sega ni rawai kemudrau se dreti kemudrau

sobu ki na . . . rarawa kei na yaluma tawamudu.”¹⁸

E noda digidigi. Ena rawa meda digitaka meda tawakauwai, vakawalena, buturaka sobu, se vorata na vosa i Karisito era cavuta mai o ira na Nona italai tabaki. Ia e vakavulica na iVakabula ni o ira era talaidredre kina era na muduki tani mai vei ira na Nona tamata ni veiyalayalati.¹⁹

Ni da wilika ka vulica ena masumasu na veivosa tabu vakaparofita ka vakabauti Karisito, ena yaloda dina, ena tukuna mai na ka dina na Yalo Tabu ki na noda vakasama kei na yaloda. Meda sa qai dolava na daligada meda rogoca, na yaloda meda kila vakavinaka, kei na noda vakasama me rawa ni cereki ki matada na veika vuni ni Kalou.²⁰

Sa noqu ivakadinadina ni o Josefa Simici e parofita ni Kalou me vakalesuamai na na kosipeli i Jisu Karisito kei na Nona matabete ki vuravura. Kau vakadinadinataka ni sai Peresitedi Monson sa parofita dina ni Kalou sa liutaki keda tiko nikua. Meda sa qai digitaka meda tu vata kei ira na parofita ka bula me vaka na nodra vosa me yaco meda duavata ena vakabauta, savasava vei Karisito, ka vakasinaiti ena kila na Luve ni Kalou. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 132:7; raica talega na *iDusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 2.1.1: E tiko taucoko vei Jisu Karisito na idola ni matabete me baleta na Nona Lotu. O Koya sa vakatikora vei ira kece na nona iApositolo na idola me baleta na Matanitu ni Kalou e vuravura ena gauna sara ga oqo. Na iApositolo qase duadua ena gauna oqo, sa ikoya na Peresitedi ni Lotu, e soli vua na veivakadonui me vakayagataka na idola ena dua ga na sala e kila.”
2. J. Reuben Clark Jr., “When Are the Writings and Sermons of Church Leaders Entitled to the Claim of Scripture?” (vosa vei ira na vakailesilesi ni semineri kei na inisitute, e Brigham Young University, Julai 7, 1954).
3. Vunau kei na Veiyalayalati 21:4–6; vakamatatataki.
4. J. Reuben Clark Jr., “When Are the Writings and Sermons of Church Leaders Entitled to the Claim of Scripture?”
5. Doctrine and Covenants 68:4.
6. Doctrine and Covenants 1:38.
7. Efeso 2:20.
8. Efeso 4:14.
9. Efeso 4:12–13.
10. 1 Tui 17:10.
11. 1 Tui 17:11–13; kuri na kena vakabibitaki.
12. 1 Tui 17:14.
13. Aisea 55:9.
14. Na Vosa Vakaibalebale 3:5.
15. 1 Tui 17:15–16.
16. Roger Hoffman, “Consider the Lilies.”
17. Bruce R. McConkie, *A New Witness for the Articles of Faith* (Deseret Book Company, 1985), 478; punctuation modified; used by permission.
18. Helaman 5:12.
19. Raica na 3 Nifai 20:23.
20. Raica na Mosaia 2:9.

Mai vei Elder Robert D. Hales
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Bula Tawamudu— Meda Kila na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito

*Na Kalou kei Karisito rau sa Tamana ka Luvena dina—
duidui, duatani, tamata yadua rau sa duavata sara ga
ena Nodrau inaki.*

Ena vuqa na yabaki sa oti a noqu madigi meu vulica na iotioti ni nodra ivakadinadina na parofita ena itabagauna yadua. Era dui vakadinadinataka vakaukauwa na Kalou na Tamana kei na Luvena, o Jisu Karisito.

Niu mai wilika na ivakadinadina oqo—kei na vuqa tale vakataki ira ena veiyabaki e tarava—sa dau tara dina na yaloqu meu vakila na titobu ni Nona lomana na Luvena ulumatua na Tamada Vakalomalagi kei na Nona vakaraitaka o Jisu na Nona loloma ena nona talairawarawa ki na lewa nei Tamana. Au vakadinadinataka ni da cakava na veika dodonu meda kilai Rau kina kei na Nodrau veilomani tiko, eda na rawata na “bula tawamudu”—na isolisoli uasivi duadua ni Kalou.¹ Ni “sai koya oqo na bula tawamudu, me ra kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito, ko koya ko ni a tala mai.”²

Me na noda vakacava na isolisoli oqo? Ena yaco mai ena kena ciqomi na ivakatakila yadua, ka sa tukuni oti ena mataka nikua.

Ko nanuma tiko beka na imatai ni gauna o a kila ni tiko e dua na Kalou ka vakila na Nona loloma? Niu se cauravou, au dau sarava na lomalagi kalokalo ka vakilai Koya. Au malaude meu vakadikeva na totoka cecere ni ibulibuli ni Kalou—mai na manumanu lalai ki na veivunikau balabalavu. Niu mai kila na totoka ni vuravura oqo, au kila ni o Tamada Vakalomalagi e lomani au. Au kila kina niu sa luvena vakayalo vakaidina, ni o keda kece eda sa luvena tagane ka luvena ya-lewa na Kalou.

Au a kila beka vakacava? o na taroga beka. Na ivolanikalou e vakavulica, “Raica sa soli vei ira eso e na cakacaka ni Yalo Tabu, me ra kila ni sai Jisu Karisito na Luve ni Kalou,

ka . . . so tale mera vakabauta na nodra vunau, raica era na rawata na bula tawamudu kevaka era sa yalodina tikoga.”³ Mai na noqu rai, e sega ni kena ibalebale oqo ni so na tamata era na vakararavi tu ena nodra ivakadinadina e so tale.

A tarai cake na noqu ivakadinadina niu a vulica na veika baleti Tamaqu Vakalomalagi kei na ivakabula mai na nodrau veivakavulici kei na ivakadinadina na noqu itubutubu, qasenivuli, na ivolanikalou—kau dau wilika vagumatua—ka vakabibi na Yalo Tabu. Niu mai bulataka na noqu vakabauta ka muria na ivakaro, a vakadinadinataka mai na Yalo Tabu ni veika au vulica tiko e dina. Oqori na sala au a kila kina vakai au.

Ena iwalewale oqo, na vakasaqara na noda ivakatakila sa idola. E sureti keda yadua kina o Nifai meda “tugana ki lomada na vosa i Karisito; raica na vosa i Karisito sa tukuna vei keda na veika kece meda kitaka.”⁴

Ni bera niu yabaki walu, au a vakasaqara meu kila vakalevu cake na papitaiso. Au a wilika na ivolanikalou ka masu. Au a vulica niu na ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu niu sa na vakadeitaki kina. Au sa tekivu kila talega na Kalou kei Karisito rau sa Tamana ka Luvena dina—duidui, duatani, tamata yadua rau sa duavata sara ga ena Nodrau inaki. “Eda sa lomani [Rau], ena vuku ni sa taumada na [Nodrau]

loloma vei keda.”⁵ Kau vakadikeva ka vakadikeva tale na sala Rau sa veilomani tiko ka cakacaka vata meda vinaka kina. Meda rogoca e vica na ivolanikalou e vuqa e vakavulica tiko na dina oqo:

Ni vakavulica tiko na noda bula taumada, e cavuti Jisu Karisito tiko na Tamada Vakalomalagi me “noqu Gone ni Toko, o koya au sa Daulomana kau sa Digitaka mai na ivakatekivu.”⁶ Ena gauna a bulia kina na Tamada na vuravura, a vakayacora o Koya mai vei Luvena “na [Nona] Le Duabau Ga.”⁷

Na tinai Jisu, o Meri, a tukuni vua ni na sucu mai vua na “Luvei Koya sa Cecere Sara.”⁸ Ni a se cauravou o Jisu, a kaya vei Tinana ni dodonu “meu tiko ena vale nei Tamaqu.”⁹ Oti e vica na yabaki, ni sa papitaiso na iVakabula, a vosa mai lomalagi na Tamada Vakalomalagi, ka kaya, “O koya oqo na noqu Gone ni Toko, au sa dau vinakata vakalevu.”¹⁰

Ni vakavulici iratou Nona tisaipeli ena masu, a cavuta oqo o Jisu:

“Tamai keimami mai lomalagi, Me vakarokorokotaki na yacamuni.

“Me yaco na nomuni lewa. Me caka na lomamuni e vuravura, me vaka sa caka mai lomalagi.”¹¹

A vakavulici Nikotimo, “Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga.”¹² A qai vakamacalataka na Nona cakamana ena Nona kaya, “E sega ni rawata vakai koya ga e dua na ka na Luvena, na ka ga sa raica ni kitaka ko Tamana: ia na veika sa kitaka ko [Tamana] sa kitaka vaka talega kina na Luvena.”¹³

Ni sa roro mai na auwa ni Vei-sorovaki, a masu o Jisu, ka kaya: “I Tamaqu, sa yaco mai na gauna. . . . au sa vakarokorokotaki kemuni e vuravura: niu sa vakaotia na cakacaka ko ni a solia mai vei au meu kitaka.”¹⁴ Oti, ni sa bikai Koya na bibi ni noda ivalavala ca, a qai vakamamasu, “Tamaqu, kevaka e rawarawa, me lako tani mada vei au na bilo oqo: ia me kakua ga ni vaka na noqu lewa, me vaka ga na nomu lewa.”¹⁵ Ena iotioti ni Nona gauna ena kauveilatai, a masu o Jisu, “I Tamaqu, kakua ni cudruvi ira; ni ra sa sega ni kila na ka

era sa kitaka” a sa qai tagi vakadomoi-levu, “I Tamaqu, au sa solia na yaloqu ki na ligamuni.”¹⁶

A sa qai laki sikovi ira na yalo era a mate, me solia vei ira “na kauka-uwa me ra tucake talega ni sa tucake mai na mate ko koya, io mera curu ki na matanitu nei Tamana.”¹⁷ Ni oti na tucaketale ni iVakabula, a rairai o Koya vei Meri Makitala, ka kaya, “Au sa lako cake vei koya sa Tamaqu, [ka] Tamamudou.”¹⁸

Ena Nona a lako kivei ira na tamata ena vanua o Amerika, a vakatakilai Koya o Tamana ka kaya, “Raica oqo na noqu Gone ni Toko, kau sa dau vinakata vakalevu, sai Koya sa vakacaucautaki kina na yacaqu.”¹⁹ Ni sa lako sobu o Jisu ena kedra maliwa na tamata, a vakatakilai Koya ka kaya: “Raica, koi au ko Jisu Karisito. . . . au sa . . . colata na nodra ivalavala ca na

kai vuravura me vakacaucautaki kina ko Tamaqu.”²⁰ Ni vakavulica Nona vunau, a vakamacalataka:

“Raica na noqu ivakavuvuli sa ivakavuvuli i Tamaqu; au sa tukuni Tamaqu, ka sa tukuni au ko Tamaqu.”²¹

“Au sa kaya vakaidina . . . sa dua-vata koi au kei Tamaqu.”²²

Eda raica beka e dua na iwalewale ena ivolanikalou e vakadinadinataki kina na Tamada kei na Luvena ni rau duidui, ka tamata yadua? E caka vakacava, me rau, “*duabau*”? Sega ni baleta ni Rau dua ga na tamata ia baleta ni Rau duabau ena inaki, e rau lomavata me ra “tucake [tale] mai na mate na tamata kecega, ka rawata na bula tawamudu.”²³

O Jisu e dua na Kalou, ia e dau vakatakilai Koya ni duidui, ka dua na tamata, ena Nona masu vei Tamana ka kaya ni sa vakayacora tiko na lewa

nei Tamana. Ena gauna ni Nona qaravi ira na Nifai, a kerea, “I Tamaqu, au sa sega ni masulaki vuravura, ia au sa masulaki ira ga ko ni sa solia vei au, . . . ia meu sa tu vata kei ira me vaka ko ni sa tu vata kei au Tamaqu, me keimami sa duavata, ka meu vakarokorokotaki ena vukudra.”²⁴

Ni da nanuma tiko oqo, eda sega ni kurabui ni Vakalesuimai ni kosipeli a tekivu ena rairai mai sega ni dua ia e rua na tamata lagilagi. Mai na nona iMatai ni Raivotu, a kaya kina o Josefa Simici, “A sa kacivi au e dua vei rau, dusi koya na kena ikarua ka kaya—*Oqo na Noqu Gone ni Toko. Mo rogoci Koya!*”²⁵

Na Parofita gone, a gole ki na veikau o ya me vakasaqara se lotu cava me lewena, ena vakabauta tawayavalati rawa a lesu mai ni sa kila ka vakadinadinataka na Kalou dina duadua ga kei Jisu Karisito, a tala mai na Kalou. O Josefa, me vakataki ira ga na parofita e liu vua, a yaco me dua na iyaya ni cakacaka ni vakalesuimai ki vuravura na kila e veimuataki ki na bula tawamudu.

Sa rawa talega mo vakasaqara na Tamada Vakalomalagi kei “Jisu o koya era sa [vakadinadinataka] na parofita

kei ira na iapositolo”²⁶ ena ivolanikalou kei na koniferedi raraba oqo. Ni ko vakasaqara e dua na nomu ivakadinadina—nomu ivakatakila yadua—ko na raica ni sa vakarautaka na Tamada Vakalomalagi e dua na sala taleitaki vei iko mo kila vakai iko na dina: mai vua na ikatolu ni Lewe Tolu Vakalou, e dua na tamata e yalo eda kila ni Yalo Tabu.

“Ia ni dou sa wilika na itukutuku oqo”—oka kina na veika au sa wasea nikua—“mo dou kerea vua na Kalou na Tamada Tawamudu e na yaca i Karisito, me vakatakila vei kemudou se dina se sega; ia kevaka dou sa kerea e na yalodina, ena lomamudou taucoko, ka vakabauta na Karisito, e na vakatakila vei kemudou ko Koya, e na kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina.

Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu e na vakatakila vei kemudou na dina ni veika kece ga.”²⁷

Taciqei kei na ganequ, au vakadinadinataka ni Tamada Vakalomalagi e gadreva meda vaqara na dina oqo ena gauna oqo. Na vosa nei parofita Ilamani e voqa mai na kuvu ni soso: “Mo drau nanuma, mo drau tara na nomudrau yavu e na uluvatu ni noda

iVakabula, sai Koya na Karisito na Luve ni Kalou . . . , ia kevaka sa tara cake na tamata e na yavu oqo e na sega ni bale rawa.”²⁸ E dina, eda na sega ni cala.

Na yavu dei oqo sai Jisu Karisito. Sai Koya sa “Bulia na Lomalagi.”²⁹ Ni da tara na noda vale ki Vua, era na tau mai na uca ena otioti ni gauna, ena coka mai na dobui, ka liwa mai na cava, ia eda na sega ni bale, ni sa vakayavutaki tu na noda vale kei na matavuvale vei Karisito.³⁰

Au vakadinadinataka ni vuvale vakaoqori sa “vale ni vakarokoroko.”³¹ E kea eda soqoni vata mai meda masu vua na Tamada Vakalomalagi ena yaca ni Luvena Daulomani. E kea eda vakacaucau ka vakavinavinaka vei Rau. E kea eda na ciqoma kina na Yalo Tabu ni a “[solia o Koya] vei [keda] [meda] rawata kina na bula tawamudu, kei na lagilagi ena matanitu vakasilesitili.”³²

Sa noqu ivakadinadina cecere oqo ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, e bula tiko. E lomani keda na Tamada Vakalomalagi ka wanonovi keda tiko. E vakadinadinataka na Yalo Tabu ni dina na ka oqo. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau & Veiyalayalati 14:7.
2. Joni 17:3.
3. Vunau & Veiyalayalati 46:13–14.
4. 2 Nifai 32:3.
5. 1 Joni 4:19.
6. Mosese 4:2.
7. Mosese 2:1.
8. Luke 1:32.
9. Luke 2:49.
10. Maciu 3:17.
11. Maciu 6:9–10.
12. Joni 3:16.
13. Joni 5:19; raica talega na tikina e 17.
14. Joni 17:1, 4.
15. Maciu 26:39.
16. Luke 23:34, 46.
17. Vunau & Veiyalayalati 138:51.
18. Joni 20:17.
19. 3 Nifai 11:7.
20. 3 Nifai 11:10–11.
21. 3 Nifai 11:32.
22. 3 Nifai 11:27.
23. Mosese 1:39.
24. 3 Nifai 19:29.
25. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17.
26. Ica 12:41.
27. Moronai 10:4–5.
28. Ilamani 5:12.
29. Mosese 7:53.
30. Raica na 3 Nifai 14:24–25.
31. Vunau & Veiyalayalati 88:119; 109:8, 16.
32. Vunau & Veiyalayalati 88:4.

Mai vei Elder James J. Hamula
Ena Vitusagavulu

Na Sakaramede kei na Veisorovaki

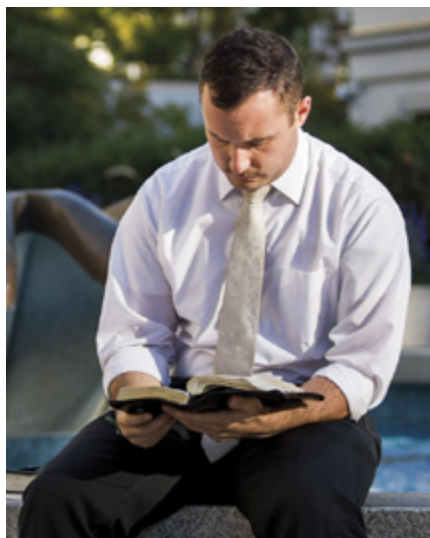
Na cakacaka vakalotu ni sakaramede sa gadrevi me ka tabu sara ka vakalou kivei keda yadua.

Ena yakavi ni bera o Kecisemani kei Kalivari, a vakasoqoni ira vata mai na Nona iApositolo o Jisu, ena iotioti ni gauna ni sokalou. A yaco oqo ena nona taba vale e cake e dua na tisaipeli mai Jerusalemi, ka sa gauna tiko ni Lakosivia.¹

Sa tu e matadra na magiti vakavanua ni Lakosivia, oka kina na lami cabori, waini, kei na madrai sega ni vakaleveni, ivakatakilakila ni vakabulai e liu o Isireli mai na bobula kei na mate² kei na veivakabulai ni mataka me na qai kilai.³ Ni sa vakarau cava na kana magiti a taura na madrai o Jisu, lotutaka ka dovia,⁴ ka solia vei iratou Nona iApositolo, ka kaya, “Taura, kania.”⁵ “Oqo na yagoqo sa soli ena vukumudou: dou cakava oqo mo dou vakananumi au kina.”⁶ Sa vaka talega kina, a taura o Koya na bilo waini, a lotutaka, ka solia wavoki vei ira e voliti Koya, ka kaya: “A bilo oqo na veiylalayalati vou ena noqu dra,”⁷ “sa liviraki . . . me bokoci na ivalavala ca.”⁸ “Dou cakava oqo mo dou vakananumi au kina.”⁹

Ena ivakarau rawarawa ka bibi vakaoqo, a tauyavutaka kina o Jisu e dua na cakacaka tabu vou me baleti ira na tamata veiylalayalati ni Kalou.

Sa sega tale ni gadrevi me vakadavei na dra ni manumanu se vakamai na lewe ni manumanu ena vuku ni kena sa tadu mai e dua na solibula veivueti nei Karisito sa vakarau gole tiko mai.¹⁰ Ia, na ivakatakilakila ni yago sa dovi kei na dra sa liviraki i Karisito sa yaco oti mai ena tauri ka laukana me ivakananumi ni Nona solibula veivueti.¹¹ Na vakaitavi ena cakacaka tabu vou oqo ena vakaraitaka tiko ki na tamata kecega ni sa ciqomi vakalou ko Jisu ni sa Karisito yalataki kei

na gagadre ni yalo taucoko me muri Koya ka maroroya na Nona ivakaro. Kivei ira era na cakava era na vakaraitaka ka bulataka na nodra bula, ka na “lakosiviti ira” na mate vakayalo, ka vakadeitaki na bula tawamudu.

Ena vica na auwa kei na siga e tarava, a curu o Jisu ki Kecisemani, kau yani ki Kalivari, ka tucake qaqa mai na ibulubulu ni kai Arimacea. Ni oti nona biuti ira, era a gole vata mai na tisaipeli yalodina i Jisu mai Jerusalemi ena imatai ni siga ni macawa mera “dovi madrai,”¹² ka ra “qarava matua.”¹³ E dina, era a cakava sega walega mera vakananuma kina na nodra Turaga sa mai biuti ira ia mera vakavinavinakataka talega ka vakabauta Nona Veivuetai totoka baleti ira.

A laurai ni gauna a sikovi ira nona tisaipeli o Jisu mai Merika, a qarava talega na o Koya na sakaramede vei ira.¹⁴ Ni sa cakava, a kaya: “Ia mo dou vakayacora e na kena icakacaka au sa kitaka,”¹⁵ ka “me ivakadinadina vei Tamaqu ni dou na daunanumi au tikoga.”¹⁶ Vakakina, ni sa tekivu na Veivakalesui mai, a tauyavutaka na Turaga na cakacaka tabu ni sakaramede, ka solia vei keda na ivakaro a solia talega vei ira Nona tisaiplei taumada.¹⁷

Na cakacaka tabu ni sakaramede sa vakatokai tiko me “sa ka tabu ka rokovi sara, mai na veisoqoni kece vaka-Lotu.”¹⁸ Sa gadrevi me sa ka tabu sara kivei keda ka vakalou kivei keda yadua. A vakayacora Vakai Koya o Jisu Karisito na cakacaka tabu me vakavotui vei keda na ka a cakava o Koya meda vueti kina ka vulica na sala meda soli keda kina Nona Veivueti ka yaco sara meda laki bula vata tale kei na Kalou.

Ena madrai sa dovi ka tikici, eda sa vakaraitaka ni da sa nanuma na yagoi Jisu Karisito—na yago a warulaki ena mosi, rarawa, kei na veimataqali veivakatovolei,¹⁹ na yago a colata na vutugu me bunotaka mai na dra,²⁰ a druti na yago oqo ka kavoro na yalo ni lauvako e kauveilatai.²¹ Eda sa vakaraitaka ni noda vakabauta ni dina ga na yago vata oqo sa mai mate no, sa vakaturi cake tale ki na bula mai na

ibulubulu, ka sega tale vakadua me kila na mate veitauvi, vuca, se mate.²² Ni da sa kania na madrai, eda sa kila kina, me vakataka na yagoi Karisito e vuravura, ena vagalalataki na yagoda mai na ivesu ni mate, tucake lagilagi mai na ibulubulu, ka vakalesui mai ki na yaloda tawamudu.²³

Ena dua na bilo wai lailai, eda sa vakaraitaka ni da nanuma na dra i Jisu a liviraki kei na rarawa vakayalo a vosota me baleti ira na kawata-mata kecega. Eda nanuma na vutugu a vakavuna me bunotaki vakalevu na dra ka lutu mai Kecisemani.²⁴ Eda nanuma kina na mavoa kei na kanakuita a vosota o Koya mai vei ira na vesuki Koya.²⁵ Eda nanuma kina na dra e dave mai ligana, yavana, kei na sarisarina mai Kalivari.²⁶ Ka da nanuma na Nona raica vakaikoya na Nona vakararawataki: “Ia ko na sega ni vosota rawa na kena bibi, na kena mosi kei na kena kaukauwa.”²⁷ Ni gunuva na wai, eda sa vakatakila tiko ni Nona dra kei na vakararawataki a sorovaka na noda ivalavala ca ka na bokoca na noda ivalavala ca o Koya ni da taura ka ciqoma na ivakavuvuli kei na cakacaka vakalotu ni Nona kosipeli.

Ia, ena madrai kei na wai, sa vakavotui kina vei keda na Veivuetai i Karisito mai na noda mate kei na ivalavala ca. Na kena veitaravi na madrai kei na wai e sega ni cala. Ni da kania na madrai, sa vakavotui vei keda na noda dui tucaketale sega ni tarovi rawa, ka sega walega ni vakalesui kina na yago kei na yalo. Ena kaukauwa ni Tucaketale, eda na vakalesui kece tale ki na itikotiko ni Kalou.²⁸ Na dina oqo e vakatakila vei keda na taro bibi ni noda bula. Na taro bibi eda sa kovuti kece kina e sega ni baleta ni da na bula ia eda na bula vata kei cei ni oti noda mate. Me vaka ga ni da lesu vakayadua vua na Kalou, e sega ni o keda kece eda na laki tiko vata kei Koya.

Ena bula oqo, ena yaco vei keda yadua meda tauvi duka ni ivalavala ca kei na caka cala.²⁹ Eda na vakanananu, vosa, ka cakacaka ena lailai sobu mai na kena e savasava.³⁰ Me vakalekalekataki ga, eda na sega ni

savasava. Kei na isau ni tawasavasava ena mata ni Kalou, sa vakamatata-taka vakavinaka kina o Jisu: “Raica sa sega na ka tawasavasava sa curu . . . e matana.”³¹ Na dina oqo a kau yani ki vale vei Alama Lailai, ena gauna a rairai mai kina e dua na agilosu vakalou, a vakararawataki tu, loma-oaca, ka vutugu ena vuku ni nona tawasavasava ka sa gadreva me sa “yali vakadua yani, na yagoqu kei na yaloqu, io [meu] kakua ni kau ki na mata ni . . . Kalou.”³²

Ni da gunuva na wai ni sakaramede, eda sa vakavulici ena sala meda rawa ni vakasavasavataki mai na ivalavala ca kei na caka cala ka yaco meda na tiko vata kei na Kalou. Ni mai dave tawacala na Nona dra, sa vakadonui kina o Jisu Karisito ena lewa baleta na ivalavala ca kei na caka cala yadua. Sa mai lomasoli kina me vakasavasavataki keda ni da vakabauti Koya me rawa ni da veivutuni; ciqoma na cakacaka tabu kei na veiyalayalati kece ni veivakabulai, vakatekivu ena papitaiso; ka ciqoma na Yalo Tabu. Ni da sa ciqoma na Yalo Tabu eda sa qai savasava ka dodonu. E vunau kina vakamatata o Jisu:

“Ia sa sega na ka tawasavasava sa curu rawa ki na matanitu [ni Kalou]; . . . sa sega e dua sa curu rawa ki na nona ivakavakacegu, ko ira ga sa sava na nodra isulu ena noqu dra. . . .

“Ia oqo na noqu ivakaro: Dou veivutuni, koi kemudou kecega na kai vuravura, dou lako mai vei au ka

papitaisotaki ena yacaqu, ia mo dou vakasavasavataki e na isolisoli ni Yalo Tabu, mo dou savasava kina e mataqu e na siga mai muri.”³³

Oqo na ivunau i Karisito.³⁴ Ni da sa ciqoma na vunau oqo ka bulataka me vakakina, eda sa savasava kina ena dra i Karisito ka vakasavasavataki.³⁵

Ena masu ni sakaramede, eda kaya ni da sa ciqoma na ivunau i Karisito kei na noda dina meda bulataka sara. Ena noda masu vua na Kalou na Tamada Tawamudu, eda vakaraitaka ni da na “daunanumi” Luvena taleitaki. iMatai, eda ivakadinadina ni sa “lomada” meda nanuma. Eda sa qai ivakadinadina meda “dau” nanuma tiko. Ni da cakava oqo, eda sa cakava tiko meda dina vakalou ka vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veivuetai mai na noda mate kei na ivalavala ca.

Eda vakaraitaka talega ni da na “muria na vunau.” Oqori na dina vakalou ni veivutuni. Kevaka beka a mamada tu ga na noda vakanananu, vosa, se ivalavala mai na kena e dodonu ena veisiga sa oti, eda na vakacokotaki keda me tautauvata noda bula vata kei Koya ena veisiga mai oqo.

Tarava, eda kaya kina ni “[da] sa taura [na] yaca ni Luvena.”³⁶ Oqori e dua na dina vakalou meda soli keda ki na Nona lewa ka cakava na Nona cakacaka, oka kina noda ciqoma na cakacaka tabu ni veivakabulai kei na veiyalayalati.³⁷

Ni da dina ki na ivakavuvuli ogo, sa yalataki tu ena masu ni sakaramede “me tiko ga kei [keda] na nona Yalo Tabu.”³⁸ Na ciqomi vou tiko ni Yalotabu sa veivakalougatataki cecere, baleta ni Yalotabu sai koya na dau-veiqaravi ena vakasavasavataka ka vakadodonutaki keda mai na ivalavala ca kei na caka cala.³⁹

Taciqu kei na ganequ, na cakacaka bibi duadua ni veigauna ka tawamudu sai koya na Veisorovaki i Jisu Karisito. O Koya sa mai cakava na Veisorovaki sa solia mai na cakacaka tabu ni sakaramede me vukei keda sega walega ni nanuma tiko ia meda rawata na veivakalougatataki ni cakacaka cecere ogo ni loloma soliwale. Ni da vakaitavi tudei ka yaloda dina ena cakacaka tabu savasava ogo ena vukea meda maroroya ka bulataka tiko na vunau i Karisito ni oti na papitaiso ka kakavaki ni vakacavara na cakacaka ni veivakatabui. E dina sara, na cakacaka tabu ni sakaramede e vukea meda vosota ki na ivakataotioti ena yalodina ka ciqoma na taucoko ni Tamada ena sala vata ga a cakava o Jisu, loloma ena loloma.⁴⁰

Au sa vakadinadinataka na kaukauwa i Jisu Karisito sa vueti keda taucoko mai na mate kei na ivalavala ca kei na kaukauwa ni cakacaka tabu ni Nona matabete, oka kina na sakaramede, me vakarautaki keda meda “raica rawa na mata ni Kalou, ko Tamada, me qai bula tiko.”⁴¹ Meda sa

ciqoma na sakaramede ena macawa mai ogo, kei na macawa e tarava, ena gagadre titobu cake kei na kena inaki vakaidina, sa noqu masu ogo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Maciu 26:17–20; Marika 14:12–17; Luke 22:7–18.
2. Raica na Lako Yani 12; Tiko Mai na Lekutu 28:16–25; Bible Dictionary, “Feasts.”
3. Raica na Lako Yani 13:12–13; Mosaia 2:3–4; Mosese 5:5–8.
4. Raica na Maciu 26:26; Marika 14:22; Luke 22:19; 1 Korinica 11:24. E duatani, na nona qarava o Jisu na sakaramede vei ira na Nifai ni oti Nona Tucaketale, e dovua na madrai o Koya, ka qai masulaka (raica na 3 Nifai 18:3).
5. Maciu 26:26; Marika 14:22; 1 Korinica 11:24.
6. Luke 22:19; raica talega na 1 Korinica 11:24.
7. Luke 22:20; raica talega na Maciu 26:28; Marika 14:24; 1 Korinica 11:25.
8. Maciu 26:28.
9. Luke 22:19; raica talega na 3 Nifai 18:11.
10. Raica na 2 Nifai 11:4; 25:24–25; Jekope 4:5; Alama 34:14; 3 Nifai 9:17, 19–20; Mosese 5:5–8.
11. Raica na Joni 6:51–57; 1 Korinica 11:24–26; Vunau kei na Veiyalayalati 20:40.
12. Cakacaka 20:7.
13. Cakacaka 2:42.
14. Raica na 3 Nifai 9:19–20; 18:1–11; 20:3–9; 26:13.
15. 3 Nifai 18:6.
16. 3 Nifai 18:7.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:75; 27:2; 59:9–12.
18. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph Fielding Smith* (2013), 96. “Ena noqu rai na soqoni ni sakaramede sa ka tabu ka rokovi sara, mai na veisoqoni kece vaka-Lotu” (*Teachings: Joseph Fielding Smith*, 95).
19. Raica na Alama 7:11.
20. Raica na Luke 22:44; Mosaia 3:7; Vunau

kei na Veiyalayalati 19:18.

21. Raica na Same 22:16; Joni 19:33–34; 20:25–27; 3 Nifai 11:14; Vunau kei na Veiyalayalati 6:37; James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd. ed. (1916), 669.
22. Raica na Maciu 28:6; Luke 24:6, 39; Joni 20:20; Vunau kei na Veiyalayalati 76:22–24.
23. Raica na Joni 6:51–59; Alama 11:42–44; 40:23; 3 Nifai 27:13–15.
24. Raica na Luke 22:44; Mosaia 3:7; Vunau kei na Veiyalayalati 19:18.
25. Raica na Aisea 53:5; Maciu 26:67; 27:26, 29–30; Marika 14:65; 15:15, 19; Luke 22:63–65; Joni 19:1; Mosaia 15:5.
26. Raica na Maciu 27:35; Marika 15:15; Luke 23:33; Joni 19:16, 33–34.
27. Vunau kei na Veiyalayalati 19:15.
28. Raica na Alama 11:42–45; 3 Nifai 27:13–15.
29. Raica na Mosese 6:55.
30. Raica na Maciu 5:27–28; 12:36; Jemesa 3:1–13; Mosaia 4:29–30; Alama 12:14.
31. Mosese 6:57; raica talega na 1 Korinica 6:9; Efeso 5:5; 1 Nifai 10:21; 15:33–34; Alama 7:21; 11:37; 40:26; 3 Nifai 27:19; Vunau kei na Veiyalayalati 1:31–32.
32. Alama 36:15; raica talega na tikina e 14; Ai Vakatakila 6:15–17; Alama 12:14.
33. 3 Nifai 27:19–20.
34. Raica na 2 Nifai 31:2–21; 3 Nifai 11:31–41; 27:13–22; Vunau kei na Veiyalayalati 76:40–42, 50–54, 69–70.
35. Raica na 3 Nifai 27:19; raica talega na Ai Vakatakila 1:5–6; 7:14–15; Alama 5:21; 13:11–12; Ica 13:10–11; Mosese 6:59–60.
36. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77; Moronai 4:3.
37. Raica na Dallin H. Oaks, *His Holy Name* (1998); Dallin H. Oaks, “Taking upon Us the Name of Jesus Christ,” *Ensign*, May 1985, 80–83.
38. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77, 79; Moronai 4:3; 5:2.
39. Raica na Roma 15:16; 1 Korinica 6:11; 2 Nifai 31:17; Alama 5:54; 13:12; 3 Nifai 27:20; Moronai 6:4.
40. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:6–20.
41. Vunau kei na Veiyalayalati 84:22.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Mo Lewa Deivaki na iLakolako ni Yavamu

Ni da sa rai vei Jisu me noda iVakaraitaki ka vakamuria na mawe ni yavana sa na rawa ni da na lesu tale vua na Tamada Vakalomalagi.

Kemuni na taci qu kei na ganequ, au yalo vakacegu niu tucake e matamuni ena mataka nikua. Au kerea na nomuni vakabauta, kei na masu me baleti au ena noqu wasea tiko vei kemuni na noqu itukutuku.

Oi keda kece eda a tekivutaka e dua na ilakolako yaga sara ena noda a biuta mai na vuravura ni yalo ka curuma mai na buturara ni veibolei ka vakatokai na bula vakayago. Na inaki ni noda mai bula e vuravura sa ikoya meda mai taukena e dua na yago e vakalewe ka vakasui me da mai sotava na veika ena rawa walega, ni da sa mai bula vakatikiti tani mai vua na noda itubutubu, ka na laurai talega se na rawa ni da na talairawarawa kina ivunau. Ena ivola i Eparaama, wase 3, eda na wilika kina: “Io, meda vakatovolei ira mada kina, era na muria na veika sa vakarota vei ira na Turaga na nodra Kalou se sega.”¹

Ni da sa lako mai ki vuravura, eda sa kauta vata mai kei keda na veivakalougatataki levu mai vua na Kalou—me vakatalega na noda galala ni digidigi. E udolu vakaudolu na veika eda rawa ni digitaka ga vakai keda. Eke eda sa na vuli mai vua

na qasenivuli dredre se na veika sa sotavi oti. Eda raica matata na vinaka mai na ca. Eda vakaduiduitaka na kamikamica mai na wiwi. Eda vulica mai kina ni vakatulewa ena vakadeitaka na icavacava.

Au vakadeitaka ni o keda kece eda a biubiu mai vei Tamada ka gadreva sara vakalevu meda na lesu tale Vua ka rawata na bula vakalou e a vakatututaka mai o Koya ka da sa gagadre sara kina vakalevu o keda. Dina ga ni da sa na tu ka vaqara na sala ka na ka uti keda lesu Vua na Tamada Vakalomalagi e a sega ni vakatalai keda mai ki ke ka sega ni tukuna vei keda na kena sala ni lesu tale Vua. Ia, sa solia ga o Koya vei keda na iyaya ni caka caka ka da na gadreva me na vukei keda o Koya kevaka meda sasagataka meda na rawa ni gadreva meda vosota me yacova na ivakataotioti ka rawata na bula tawamudu.

Na veika me vukei keda sa tu ena vosa ni Kalou kei na Luvena ka da rawa ni raica ena ivolanikalou. E tiko vei keda na nodra vosa kei na veivakasalataki na parofita ni Kalou. Na ka e bibi duadua ni sa soli mai vei keda na ivakaraitaki vinaka duadua meda

vakamuria—na ivakaraitaki ni Turaga ka iVakabula sa i Jisu Karisito—ka da sa vakasalataki meda muria na ivakasala o ya. Tukuna vakaoqo na iVakabula: “Dou Lako Mai ka Muri Au.”² “Na cakacaka o dou sa raica niu sa cakava, mo dou na cakava vakakina.”³ Sa qai taroga na taro, “A cava na ivalavala sa kilikili kaya kei kemudou?” Sa qai sauma lesu kaya, “Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou vakataki au.”⁴ “O Koya e liutaka na ilakolako.”⁵

Ni da sa rai vei Jisu me noda iVakaraitaki ka vakamuria na mawe ni yavana sa na rawa ni da na lesu tale vua na Tamada Vakalomalagi ka laki bula vata kei Koya me tawamudu. Kaya na parofita o Nifai, “Kevaka ena sega ni vosota na tamata me muria na nona ivunau na Luve ni Kalou Bula ena sega ni vakabulai.”⁶

Dua na yalewa, ena veigauna me vakananuma lesu kina na veika e a sotava ena nona gadi tu kina Vanua Tabu e dau qoroya ni kaya, “Au a taubale ena vanua e a taubale kina o Jisu!”

E a tu voli mai na vanua e a bula kina o Jisu ka veivakavulici kina. De a butuka tu na vatu ka a butuka talega o Koya se a raica na ulunivanua a dau dagava cake talega o Koya. Na veika sara ga e a sotava o koya e a vakamalekata sara ga, ia ni a taubale ena *vanua* e taubale kina o Jisu e sega soti ni bibi me *tautauvata* kei na vakamuria na Nona ilakolako. Ni vakamuri na Nona ivakarau kei na talairawarawa kina nona ivakaro e bibi cake sara mai na kena lai vakaraici na vanua e a vakamuria voli ena nona gauna ni bula vakayago.

Ena nona a sureta e dua na cauravou vutuniyau o Jisu, “Lako mai mo muri au,”⁷ e sega ni kena ibalebale me lako mai ka mai muri koya voli ena nona cabeta ka sirova na veidelana kei na qakilo ni vanua.

E sega ni gadrevi meda laki taubale ena baravi mai Kalili se na veidelana mai Jutia me da laki muri Jisu kina. O keda kece ena rawa ni da lakova na vanua e lakova, ni watatagi tu e dali-gada na vosa o ya, ka vakasinaita na yaloda na Yalona, ka liutaki keda yani na Nona veivakavulici, eda sa digitaka

me da muri Koya ena bula oqo. Sa vakararamataka na noda sala na Nona ivakaraitaki. E a kaya, “Oi au na sala, na dina, kei na bula.”⁸

Ni da vakadikeva na sala e muria o Jisu ni taubale, eda na raica ni a lako curuma e levu sara na bolebole eda sa sotava sara tikoga ena bula oqo.

Kena ivakaraitaki, o Jisu e a lakova na sala ni lomaleqa. E dina ga ni a sotava e levu na lomaleqa, e dua vei ira na Nona a lomaleqataki Jerusalemi ni sa mai cava na Nona vei qaravi. Era sa cata na luvei Isireli na liga ni veitaqomaki ka a dodoka yani. Ena Nona a rai yani ka raica na koro levu ka sa vakarau vakarusai, e a luvuci na yalona ena rarawa levu. Sa qai tagiyaso ka vaka, “Isa Jerusalemi, isa Jerusalemi, ko iko ko a vakamatei ira na parofita, ka vakaviriki ira ena vatu, era sa talai yani vei iko e vuqa na siga kau via vakasoqoni ira vata na luvemu me vaka sa vakasoqona na luvena na toa yalewa e ruku ni tabana ia dou sa sega ni vinakata!”⁹

E a lakova na sala ni veitemaki o Jisu. O Lusefa, na dauniveitemaki ena nona kaukauwa taucoko, na kena ka tiko duadua e cake, ni mai temaki Koya ena nona a lolo siga 40 ka bogi 40. E a sega ni rawai kina o Jisu ia e a

valuta na veitemaki. Ka qai kaya vakaoqo: “Lako tani ki dakuqu Setani.”¹⁰

E a lakova o Jisu na sala ni mosi. Vakasamataki Kecisemani, na vanua e sotava kina o Koya “na yaluma . . . ia na Nona bunu sa vaka na titiri ni dra ni sa lutu kina qele.”¹¹ ka sega ni dua ena guilecava na rarawa e sotava ena kauveilatai.

O keda kece eda na lakova na sala ni lomaleqa, baleta beka e dua na madigi e a sa mai yali, dua na kaukauwa e a vakayagataki cala, nona digidigi e dua na noda daulomani, se dua beka noda digidigi o keda. Na sala ni veitemaki ena noda sala kece o keda. Eda wilika ena Vunau kei na Veiyalayalati wase 29: “Sa kilikili sara me temaki ira na luve ni tamata na tevero mera lewa kina na ka mera kitaka.”¹²

Vakatalega na kena lakovi na sala ni mosi. O keda ni da italai, e dodonu meda namaka na veika e a sotava na iVakavuvuli, ka a biuta na bula oqo ni sa lako curuma oti na mosi kei na rarawa.

Me vaka ni da sotava na rarawa ena noda sala, ia eda na sotava talega na marau.

Eda, na rawa ni lakova na sala ni talairawarawa kei Jisu. Ena sega beka

ni na rawarawa, ia ena vakarawarawataka na vosa e kune ena ivola i Samuela: “Raica sa vinaka na talairawarawa ka ca na isoro sa vinaka na vakarorogo ka ca na uro ni sipi tagane.”¹³ Meda nanuma tiko ni itinitini ni talaidredre na tiko vakavesu kei na mate, ka isau ni talairawarawa na bula galala kei na bula tawamudu.

O keda, me vakataki Jisu, e rawa ni da lakova na sala ni vei qaravi. Ni dua na ivakaraitaki totoka sara ni bula nei Jisu, e a veivakabulai vei ira na tamata kecega. E kauta mai na kaukauwa kina isema ni yago ni tamata lokiloki, me rai na tamata mataboko, ka tadola na daligadra na didivara.

E a lakova o Jisu na sala ni masu masu. E a vakavulici keda ena masu ena nona a cabora na masu totoka ka da sa kila tu nikua me masu ni Turaga. Vaka kina na kena na sega ni guilecavi na masu mai Kecisemani: “Me kakua ni yaco na lomaqu, ia, me yaco ga na nomuni lewa?”¹⁴

E so tale na idusidusi e solia vei keda na iVakabula sa tiko sara ga e ligada ka rawa ni laurai ena ivolanikalou. Ena Nona iVunau mai na Ulunivanua, e a kaya vei keda meda dau loloma, meda yalomalua, meda

na veiwatini dau qarava vakadodonu na Kalou oqo me rawa mada ga ni ra veiwasei me rauta e dua na aua.

Sega ni dua na ka me rau kilai tani kina, sega ni matata na nodrau vosa vakavalagi ka rawarawa tu ga na nodrau loma ni vale. Sega ni rau vakamotoka, se vaka retioyaloyalo, se me rau cakava e dua na ka mena kilai tani kina nodrau bula. Ia era sinai ga yani ena nodrau vale na tamata vakabauta mera laki tovolea mera sotava na yalo e tiko ena nodrau loma ni vale. E vakataki lomalagi tu e vuravura na nodrau itikotiko ka rau sa ivakaraitaki sara ga ni yalo vakacegu kei na yalovinaka.

O keda talega e rawa ni da wasea na yalo vaka oya ka rawa sara ga ni da wasea yani ki vuravura, ni da sa tau-baletaka na sala ni iVakabula ka muria na Nona ivakaraitaki vinaka.

Eda wilika mai na Vosa Vakaibalebale na ivakasala, “Mo lewa deivaki na ilakolako ni yavamu.”¹⁹ Ni da sa cakava, ena tiko vei keda na vakabauta, na gagadre, meda na lakova na sala e a muria o Jisu. Ena sega tale na lomaloma rua ni da sa na kila nida sa lakova tiko na sala ena gadreva na Tamada meda na lakova. Na ivakaraitaki ni iVakabula e vakarautaka na veika sara ga eda sa cakava tiko nikua ka na uqeti keda tiko na Nona vosa. Na Nona sala ena kauti keda lesu tale ki Vua. Me na noda na veivakalougatataki oqo, sa noqu masu ena yaca iJisu Karisito kau sa lomana, ka qaravi koya, kau vakadinadinataka, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Eparaama 3:25.
2. Luke 18:22.
3. 3 Nifai 27:21.
4. 3 Nifai 27:27.
5. Eliza R. Snow, “Loloma Rui Titobu Ga,” *Serenilotu*, no. 101.
6. 2 Nifai 31:16.
7. Luke 18:22.
8. Joni 14:6.
9. Luke 13:34.
10. Maciu 4:10.
11. Luke 22:44.
12. Vunau & Veiyalayalati 29:39.
13. 1 Samuela 15:22.
14. Luke 22:42.
15. Raica na Maciu 5; 6.
16. Raica na Luke 10:30–37.
17. Raica na Maciu 25:14–30.
18. Raica na Luke 15:4–7.
19. Na Vosa Vakaibalebale 4:26.

yalododonu, meda yalosavasava, meda dautataro. E vakavulici keda meda na taqomaka na noda vakabauta kevaka sara ga eda vakalewai ka vakacacani. E kerei keda meda vakacilava na noda rarama me rawa ni ra raica na tamata ka vakalagilagia kina na Tamada mai Lomalagi. E vakavulici keda meda bula savasava ena noda vakasama kei na veimaliwai. E kaya ni bibi cake meda vakaiyau mai lomalagi ka sega e vuravura.¹⁵

E veivakavulici na nona vosa vakatautauvata ena kaukuawa kei na dodonu. Ena italanoa ni kai Samaria dauloloma e a vakavulica kina meda lomani ira na wekada ka qaravi ira.¹⁶ Ena Nona vosa vakatautauvata ni taledi, e vakavulici keda meda vakatorockake taki keda ka sasaga me da vinaka sara.¹⁷ Na vosa vakatautauvata ni sipi sa yali e vakavulici keda meda lako yani ka veivuetai vei ira era sa mai biuta na sala ka ra sa mai yali ena ilakolako.¹⁸

Ni da sasaga me da biuti Karisito me iusutu ni noda bula ena noda vulica na nona vosa ka muria na Nona ivakavuvuli, ka lakova na nona sala,

sa yalataka oti tu o Koya ni na noda na bula tawamudu ka a mate kina me rawa ni rawati. E sega tale ni dua na vanua e cecere cake me vaka oqo, meda na digitaka meda sa na vakamuria na lomana ka meda sa Nona tisaipeli ka cakava na Nona cakacaka ena noda bula taucoko. Ena sega tale ni dua, sega ni dua na ka meda na digitaka me na vakavuna vei keda meda na veiucui vata kei Koya.

Niu dauvakananumi ira era sasagatoka mera vakamuria na ivakaraitaki ni iVakabula, ka ra muria na Nona sala e basika ena noqu vakasama o Gustav kei Margarete Wacker—e rua erau sa saga sara ga me rau bula va-Karisito. Erau kai Jamani ka rau sa mai lewenivanua tu e Kenada, kau a sotavi rau ena noqu a peresitedi tu ni kaulotu mai ke ya. Baraca Wacker e cakacaka vaka dauveikoti. Dina ga ni lailai sara na veika erau taukena, ia, erau dau yalo solisoli sara vakalevu. Sega tu na luvedrau, ia erau dau vakamareqeti ira kece ga era curuma yani na nodrau vale. O ira kece na tagane kei na yalewa vuli vinaka sara era dau saga mera veitaratara kei rau

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Tikoga ena Lomani Boto ka Tautauri Toka!

*Kevaka eda vakanamata tikoga vua na Turaga,
sa yalataki vei keda na veivakalougatataki e sega
ni vakatauvatani rawa.*

Ena dua na gauna wale toka ga oqo, a kauta na luvena tagane e dua na noqu itokani ena dua na ilakolako ni vakaciriciri sobu ena Uciwai na Colorado curuma na Uciwai ena Qakilo, ena tokalauceva kei Utah. E kilai levu na savu oqo ena kena 14 na maile (23 na km) ni wai kui kaukauwa ka rawa ni voravora.

Ena vakavakarau ki na ilakolako, erau a railesuva sara vakavinaka na mataveilawa ni National Park Service, ka koto kina na itukutuku bibi eso me baleta na vakavakarau yadua kei na veika rerevaki kilailevu ka vuni tu.

Ena itekivu ni ilakolako, a raile-suva e dua vei ira na dauveituberi butavinaka e uciwai eso na idusidusi bibi ni veitaqomaki, ka vakabibitaka e tolu na lawa taumada ka na vaka-deitaka na nodra taqomaki vinaka ena nodra vakaciriciri sobu ena savu. “Lawa naba dua: tikoga ena lomani boto! Lawa naba rua: daramaka tiko e dua na iqaloqalo! Lawa naba tolu: tautauri tikoga ena ligamu ruarua!” Oti qai kaya tale, ena domo bibi

cake, “Kena isoqoni, nanuma na lawa naba dua: tikoga ena lomani boto!”

Na ilakolako oqo e vakananuma vei au na ilakolako ena bula oqo. E vuqa vei keda era dau sotava ena so na gauna na maravu ka ra marautaka kina na nodra bula. Ena so tale na gauna, eda dau sotava na voravora ka rawa ni vakatauvatani na kena vakasama ki na Uciwai ena Qakilo 14 na maile oya—na bolebole eso ka okati kina na leqa ni bula vakayago kei na vakasama, nona mate e dua na daulomani, cawadru ni tatadra kei na inuinui, vakakina—vei ira eso—na veilecayaki ni vakabauta ni da sotava na leqa ni bula, lomatarotaro, kei na lomalomarua.

Ena nona yalovinaka na Turaga sa vakarautaka na veivuke, oka kina na boto, na iyaya tale eso me vaka na iqaloqalo, kei ira na dauveituberi kila-ka ka dau solia na idusidusi kei na ivakaro ni itataqomaki me vukea noda lakova sobu na uciwai ni bula ki na vanua eda lako tiko kina.

Me da vakasamataka mada na lawa naba dua: tikoga ena lomani boto!

E dau vakayagataka vakalevu o Peresitedi Brigham Young “na Waqa Makawa o Saioni” me ivakatautauvata ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

E kaya ena dua na gauna: “Eda tu ena lomadonu ni wasawasa. E lako mai e dua na cava, ka, me vaka era dau tukuna na dausoko, sa cakacaka vakaukauwa ko koya. ‘Au na sega ni tiko eke,’ e kaya e dua; ‘Au sega ni vakabauta ni o koya oqo na “Waqa o Saioni.” ‘Ia eda tu oqo ena lomadonu ni wasawasa.’ ‘Au sega ni via kila, au na sega ga ni tiko eke.’ Luva na kote, ka rika yani i wai o koya. Ena sega beka ni luvu? Io. Vei kemuni na sa biuta na Lotu oqo. Sai koya oqo na ‘Waqa Makawa ko Saioni,’ me da tiko ga e loma.”¹

Ena dua tale na gauna, a kaya o Peresitedi Young ni dau leqataki ira talega o ira era lakosese ni ra sa vakalougatataki—ni vinaka tu na bula: “Ena gauna ni draki vinaka, ka soko voli na waqa makawa o Saioni ena dua na cagi malumu, ni vagagalu na [ka] kece ena dreke, eso na veitacini tagane era via lako yani ena ivelovelo me ra . . . qalo, ka so era luvu, eso era ciri yani, ka so era vodo tale mai waqa. Me da tudei toka ga ena waqa makawa ka na kauti keda yani [vakavinaka] ki na toba; e sega ni dodonu mo lomaleqa kina.”²

Kena iotioti, e vakananuma o Peresitedi Young vei ira na Yalododonu: “Eda vodo tiko ena waqa makawa o Saioni. . . . [na Kalou] e taura tiko na

iuli ka na tiko ga kina. . . . sa donu tiko na ka kece vakaaleluya, ni tiko eke na Turaga. E lewa, tubera ka dusimaka. Kevaka ena taucoko nodra yalodei na tamata vua na nodra Kalou, sega ni biuta nodra veiyalayalati, ena tuberi keda vakadodonu o Koya.”³

Ena bolebole eda sotava kece tiko nikua, eda na tikoga vakacava ena Waqa Makawa ko Saioni?

Me na vakaoqo. Eda gadreva me yaco tikoga na saumaki mai ena noda vakalevutaka cake na noda vakabauti Jisu Karisito kei na noda yalodina ki na Nona kosipeli ena noda bula taucoko—sega ni vakadua ga ia me veigauna. A taroga o Alama, “Ia oqo au sa kaya vei kemudou na [wekaqu], kevaka dou sa kaya ni dou sa veivutuni, ka dou sa rekitaka na loloma dou sa vakabulai kina, a cava dou sa nanuma ena gauna oqo?”⁴

O ira na dauveituberi e uciwai, ena gauna oqo e rawa ni ra vakatauvatani vei ira na iapositolo kei na parofita kei ira na veiliutaki ni matabete kei na mataisoqosoqo ena noda veivanua. Era na vukeyi keda me da yacova bula na vanua eda lako tiko kina.

Ena dua na gauna wale toka ga oqo, au a vosa ena nodra semina na peresitedi ni daukaulotu vou kau vakasalataki ira kina na iliuliu oqo:

“Vakacobara toka na mata ni tabana ni kaulotu vei ira na iliuliu ni Lotu. . . . Keimami na sega ka . . . sega ni rawa ni kauti [kemuni] vakatani.

“Ni ko ni vakavulici ira na nomuni daukaulotu me ra vakanamata vei

keimami, vakavulici ira me ra kakua sara ni muri ira era nanuma ni ra kila vakavinaka cake na liutaka na cakacaka ni Lotu . . . mai na kena erau dau cakava na Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito” mai vei ira na iliuliu ka tu vei ira na idola ni vakatulewa.

“Au sa raica rawa ena noqu veiqaravi vakalotu ni ko ira era sa lakosese [ka] veilecayaki sai ira era dau guilecava vakavuqa . . . ni ra domovata na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, sai koya oqori na domo ni Turaga ena gauna oqori. E vakananuma vei keda na Turaga, ‘Se mai na domoqu se na domodra na noqu italai, sa tautauvata ga’ [V&V 1:38].”⁵

Ena dua tale na kena vosa, era biuta na Waqa Makawa ko Saioni—era vuki tani yani. E ka ni rarawa, ni ra dau sotava ena vuqa na gauna na kena isau sega ni nakiti totolo kei koya e vakabalavu, sega vei ira walega ia e vakakina vei ira nodra matavuvale.

O ira na iliuliu ni Lotu ena noda veivanua, e vakataki ira na dauveituberi makawa, era sa vakavulici mai na veika era sa sotava ena nodra bula, era sa tuberi ka vakasalataki mai vei ira na iapositolo kei na parofita kei ira tale eso na vakaitutu ni Lotu; ka, vakabibi duadua, era sa vakasalataki mai Vua saraga na Turaga.

Ena dua tale na soqoni ena yabaki oqo, au a vosa kina vei ira na cauravou kei na goneyalewa itabaqase ena Lotu ena lotu kaburaki vei ira ena VVL ni vula o Me. Au kaya kina:

“Au rogoca ni eso na tamata era nanuma ni o ira na iliuliu ni Lotu era ‘bula vakatikikitiki mai vuravura.’ Era sa guilecava ni o keimami na turaga kei na marama sa levu na ka keimami sotava, ka keimami sa dau bula ena vuqa na veivanua ka cakacaka vata kei ira e vuqa na tamata duidui na ka era kila. Na neimami ilesilesi ena gauna oqo e kauti keimami wavoki ki na veiyasai vuravura, keimami sotavi ira na iliuliu vakapolitiki, vakalotu, vakabisinisi, kei na veika ni bula raraba e vuravura. E dina ni keimami sa sikovi ira na iliuliu ena White House e

Washington, D.C., kei ira na iliuliu ni veimatanitu [kei na veimatalotu] e vuravura raraba, keimami sa sikovi ira talega [na veimatauvuale kei na tamata] vakaloloma duadua e vuravura. . . .

“Ni ko ni vakasamataka vakavinaka na neimami bula kei na neimami veiqaravi, o ni na duavata beka ni keimami raica ka sotava na vuravura ena dua na ivakarau e lailai sara era sa cakava. O ni na kila ni lailai sara na neimami ‘bula vakatikitikitaki’ mai vei ira e vuqa sara na tamata. . . .

“ . . . E tiko e dua na ka me baleta na nodra yalomatua yadua kei na yalomatua cokovata na [iliuliu ni Lotu] e dodonu me kauta mai na vakacegu. Keimami sa sotava taucoko mai, okati kina na revurevu ni veilawa raraba duidui kei na lawatu, na yalorarawa, na leqa sega ni namaki, kei na mate ena noda veivuvuale. Keimami sega ni sega ni kila na veika ni nomuni bula.”⁶

E salavata kei na lawa naba dua me vaka au sa vakayagataka, me nanumi na lawa rua kei na tolu: dau daramaka tiko e dua na iqaloqalo, ka tautauri ena ligamu ruarua. Na vosa ni Turaga e kune ena ivolanikalou kei na nodra ivakavuvuli na iapositolo kei na parofita. Era vakarautaka vei keda na ivakasala kei na idusidusi, kevaka e muri, era na vaka na iqaloqalo vakayalo ka na vukeyi keda me da kila na ivakarau ni tautauri ena ligamu ruarua.

Eda gadreva me da vakataki ira na luvei Mosaia ka ra “sa kaukauwa sara na nodratou vakabauta na ivakavuvuli dina.” E rawa ni da yaco me turaga ka

marama “yalomatua.” Oqo ena rawa duadua ga ena noda “dauwilika vagumatua na ivolatabu me ra kila kina na vosa ni Kalou.”⁷

Ni da vakasaqara na ivolanikalou kei na nodra vosa na iapositolo kei na parofita e liu kei ira ena gauna oqo, e dodonu me da vakanamata ena kena vulici, bulataki, ka lomani na ivunau i Karisito.

Me ikuri ni kena tarai cake na itovo ni wili ivolanikalou yadua, eda na gadreva me da vakataki iratou na luvei Mosaia ka soli keda vakalevu “ki na masumasu, kei na lolo.”⁸

E vaka ni veika oqo ka sega ni dau rawarawa na kena vakarautaki era sa ka bibi sara. Dau vakanamata tiko ena veika rawarawa oqo, ka kakua ni vagolei tani mai kina.

Ena noqu kilai ira na tamata era sega ni dau tikoga ena loma ni boto ka sega ni dau tautauri ena ligadra ruarua ena gauna ni vakatovolei kei na leqa se o ira era sega ni tikoga ena loma ni boto ena gauna ni maravu, au sa dikeva ni levu vei ira sa yali na nodra vakanamata tiko ena dina itakele ni kosipeli—na vuna era a curu kina ena Lotu ena imatai ni gauna; na vuna era a tudei ka bulabula tiko kina ena bulataki ni ivakatagedegede ni kosipeli ka vakalougatataki ira na tani ena veiqaravi vakatabui ni yalodina; kei na ivakarau e vakayaco-ka kina na Lotu ena nodra bula “na vanua ni veisusu kei na tubu vakayalo.”⁹

E vakavuvulitaka o Josefa Simici na dina itakele oqo: “Na ivakavuvuli

taumada ni noda lotu [na] nodra ivakadinadina na iapositolo kei ira na parofita me baleti Jisu Karisito, . . . ‘ni a mate, bulu, ka tucake tale ena ikatolu ni siga, ka cabe cake ki lomalagi,’ kei na veika kece tale era ikuri walega ni veika oqo, me baleta na noda lotu.”¹⁰

Kevaka eda vakanamata tikoga vua na Turaga, sa yalataki vei keda na veivakalougatataki e sega ni vakatauvatani rawa: “Ia mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito, ena nomudou vakanuinui taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kecega. Ia kevaka dou sa toso ki liu ka tugana ki lomamudou na vosa i Karisito ka vosota me yacova na ivakataotioti, raica sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata na bula tawamudu.”¹¹

Ena so na gauna eso na Yalododonu Edaidai yalodina kei ira na dauvakadidike dina sa tekivu me ra dau vakanamata ena “kena ikuri” ka segai ena ivakavuvuli taumada. Oqori, na nona temaki keda o Setani me da vagolei tani mai na itukutuku rawarawa ka matata ni kosipeli vakalesui mai. O ira era sa vagolei tani vaqori e vakavuqa ni ra sa dau sega ni vakai-votavota ena sakaramede baleta ni sa yaco me ra vakanamata, se vakaweilei, ena veivalavala se ivakavuvuli sega soti ni bibi.

Eso era vakanamata ena lomatarotaro kei na vakatitiqa era dau sotava. E dina sara, na lomatarotaro kei na yaco mai ni vakatitiqa e dau salavata kei na bula vakatisaipeli yalodina. Ena dua na gauna walega oqo, eratou a tukuna na Matabose ni Mataveiliutaki Tau-mada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua: “Keimami kila ena veigauna eso ena tu na nomuni lomatarotaro na lewe ni Lotu me baleta na ivunau, itukutuku makawa, se ivalavala ni Lotu. E dau soli tu na galala vei kemuni na lewenilotu mo ni taroga na taro vakaoqori ka segata vagumatua na kila-ka e levu cake.”¹²

Nanuma tiko, o Josefa Simici a vakatataro ka tekivu kina na Veivakalesui Mai. O koya e dua na dauvakasaqara, me vakataki Eparaama, a kune na isau ni veitaro bibi me baleta na bula.

Na taro bibi e vakanamata ena veika bibi duadua—nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi kei na nona Veisorovaki na iVakabula. Na noda vakasaqara e dodonu me kauti keda me da yaco me da tisaipeli ya-lovinaka, ivalavala malua, dauloloma, dauveivosoti, dauvosota vakadede, ka yalodina. Sa dodonu me da tu-vakarau, me vaka e vakavuvulitaka o Paula, “dou veivuke ni colata na nomudou icolacola, ka mo dou vakayacora kina na vunau i Karisito.”¹³

Me colati na nona icolacola e dua e okati kina na veivuke, veitokoni, ka ciqoma na tamata kecega, oka kina na tauvimate, na malumalumu, dravudravua ena yalo kei na yago, o koya e vakasaqara kei koya e vakaleqai, ka vakakina o ira na vo ni tisaipeli lewenilotu—okati kina na iliuliu ni Lotu ka kacivi mai vua na Turaga me veiqaravi ena loma ni dua na gauna.

Kemuni na taciqa kei na ganequ, tikoga ena loma ni boto, vakayagataka nomu iqaloqalo, ka tautauri ena ligamu ruarua. Levea na veivagolei tani! Kevaka e dua vei kemuni sa lutu tani mai na boto, keimami na vaqarai iko, kunei iko, qaravi iko, ka dreti iko lesu mai ki na Waqa Makawa o Saioni, erau tu ena kena iuli na Kalou na Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito erau na tuberi keda vakadodonu, oqori au vakadinadinataka ena yalomalumalumu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Brigham Young* (1997), 82–83.
2. Brigham Young, “Discourse,” *Deseret News*, Janu. 27, 1858, 373.
3. Brigham Young, “Remarks,” *Deseret News*, Nove. 18, 1857, 291.
4. Alama 5:26.
5. M. Russell Ballard, Veiliutaki ni Kaulotu (nodra semina na peresitedi vou ni daukaulotu; 25 ni June, 2014), 8.
6. M. Russell Ballard, “Mission Leadership” (lotu kaburaki ni iVakarau ni Vuli ena Lotu, 4 ni Me, 2014); lds.org/broadcast.
7. Alama 17:2.
8. Alama 17:3.
9. iVola ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, 28 ni June, 2014.
10. Joseph Smith, *Elders’ Journal*, Julai 1838, 44.
11. 2 Nifai 31:20.
12. iVola ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, 28 ni June, 2014.
13. Kalatia 6:2.

Mai vei Elder Richard G. Scott

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakaliuca mo Bulataka Nomu Vakabauta

Se cava sara na veisaqasaqa eda bolei kina ena bula oqo, sa dodonu ga meda taura na gauna me da bulataka tudei tiko na noda vakabauta.

Ena gauna rau a se tiko kina mai na Were o Iteni o Atama kei Ivi, na veika e gadrevi ena nodrau bula ena veisiga sa soli tu vakalevu vei rau. E sega vei rau na dredre, bolebole, se mosi. Ena vuku ga ni rau se bera mada ni sotava na bula dredre, rau sega ni kila ni rau rawa ni tiko marau. Rau sega mada ni kila na lomolomora, rau sa sega kina ni vakila na vakacegu.

Sa mani yaco kina vei Atama kei Ivi me rau voroka na ivakaro me rau kakua ni kania na vuata ni vunikau ni kila na vinaka kei na ka ca. Ni rau sa vakayacora vakakina rau sa qai sega kina ni tiko savasava. Rau sa tekivu sotava na ivakarau ni veisaqasaqa. Rau sa tekivu sotava na mateveitauvi ka vakamalalumalumatika na nodrau tiko bulabula. Rau sa tekivu vakila na rarawa vakakina na reki.

Ni rau sa mai kania o Atama kei Ivi na vuanikau vakatabui, sa yaco kina ni vuravura na kena kilai na vinaka kei na ka ca. Na nodrau digidigi o ya sa rawa kina vei keda yadua meda tadu mai ki na vuravura oqo meda mai bolei ka vakatovolei.¹ Eda sa vakalou-gatataki ena noda galala ni digidigi

ni sa rawa meda vakatulewa ka yaco me noda ga na lewa oqori. Mai na Lutu oqo sa rawa kina ena noda bula meda vakila ruarua na marau kei na rarawa. Eda sa rawa ni kila vakavinaka na vakacegu baleta ni da vakila na lomolomora.²

Sa kila tu na Tamada Vakalomalagi ni na yaco oqo vei keda. Sa tiki taucoko tiko ni Nona ituvatuva uasivi ni bula marau. A vakarautaka o Koya mai na bula nei Luvena uasivi talai-rararawa, o Jisu Karisito, na noda iVakabula, me yaco Nona Veisorovaki me uabaleta na veika dredre kecega eda na rawa ni sotava ena bula vakayago oqo.

Eda sa bula donuya tiko na gauna veicavilaki. E sega ni gadrevi meu tukuna na ivurevure taucoko ni veika butobuto e vuravura. E sega ni gadrevi me vakamacalataki na bolebole kei na luluqa ni yalo sa tiki tiko ni bula vakayago oqo. Eda sa vakila yadua tiko na noda dui veigauna ni temaki, mosi kei na rarawa.

Eda a vakavulici ena vuravura taumada me baleta na inaki ni noda tadu mai ke o ya me da vakatovolei, bolei, ka kaloci.³ Eda sa kila tu mai ni

da na sotava na veika butobuto nei vuni-meca. Eso na gauna eda na vakila cake na veibasai ni bula vakayago oqo mai na veika dodonu. E vakavulica o parofita Liai, “Raica sa kilikili me tu na veibasai ni veika kecega.”⁴ Se cava sara na veisaqasaqa eda bolei kina ena bula oqo, sa dodonu ga meda taura na gauna me da bulataka tudei tiko na noda vakabauta. Ni da bulataka vakaoqo ena sureta mai na kaukauwa dodonu, vakasinaiti ena vakabauta ni Veisorovaki i Jisu Karisito ki na noda bula.

Sa solia vei keda na Tamada Vakalomalagi na iyaragi me vukea noda gole mai vei Karisito ka bulataka noda vakabauta na Nona Veisorovaki. Ni sa yaco na iyaragi oqo me noda ivakarau bibi ni bula, sa na vakarautaka na sala rawarawa duadua ni kena kunei na vakacegu ni da bolei ena bula vakayago oqo. Au sa mai digitaka kina nikua e va vei ira na iyaragi oqo. Niu vosa tiko, sa rawa mo dikeva sara nomu vakayagataka vakai iko na iyaragi yadua oqo; mo qai vakasaqara na veidusimaki ni Turaga mo vakadeitaka kina na sala mo vakayagataka vakavinaka cake kina na iyaragi yadua oqo.

Masu

Na imatai ni iyaragi o ya na masu. Digitaka mo drau veivosaki vakawasoma kei Tamamu mai Lomalagi. Vakarautaka e dua na gauna ena veisiga mo wasea nomu nanuma kei na lomamu Vua. Tukuna Vua na veika kece me baleti iko. E kauwai o Koya ena veika bibi ka vakakina ena veika wale ena nomu bula. Wasea Vua na lomamu taucoko kei na veika o sotava tiko.

Baleta ni doka o Koya na nomu galala ni digidigi, ena sega vakadua ni vakasaurarataki iko na Tamamu mai Lomalagi mo masu Vua. Ia ni ko vakayagataka nomu galala ni digidigi ka okati Koya ena veituvaki kece ni nomu bula ena veisiga, ena tekivu me vakasinaiti na yalomu ena vakacegu, na vakacegu veilaveti. Na vakacegu o ya ena raica matua e dua na rarama tawamudu ena nomu sasaga. Ena vukei iko mo taqeya rawa na bolebole eso oqo ena dua na rai tawamudu.

Kemuni na itubutubu, taqomaki ira na luvemuni ena nomu vakayaragitaki

ira ena mataka kei na bogi ena kaukauwa ni masu vakamatavuvale. Era sa boloraki na luveda ena veisiga ena ca ni gagano, kocokoco, dokadoka ni veika butobuto kei na vuqa tale na itovo valavala ca. Taqomaki ira na luvemuni mai na veisaqasaqa ni veisiwati e veisiga ni vuravura ena nomuni vaqacacotaki ira ena veivalougatataki kaukauwa e yaco mai na masu vakamatavuvale. Na masu vakamatavuvale e sega ni dodonu me vakawaleni na kena vakaliuci tiko ena bula ena veisiga.

Vulici ni ivolanikalou

Na ikarua ni iyaragi o ya na vulici ni vosa ni Kalou ena ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita bula. Eda veivosaki kei na Kalou ena masu. E dau vosa lesu mai vakavuqa o Koya mai na Nona ivola sa volai tu. Me kilai na domo Vakalou e voqa ka vakilai vakacava, wilika na Nona vosa, vulica na ivolanikalou, ka tugana.⁵

Vakayacora me sa tiki ni nomu bula ena veisiga. Kevaka o gadreva mera vakadeitaka, kila vakavinaka, ka vakauqeti ena Yalotabu o ira na luvemu, e dodonu mo vulica vata kei ira na ivolanikalou.

Kakua ni soli iko ki na veilasutaki nei Setani ni sega nomu gauna ni wilika na ivolanikalou. Digitaka mo solia na gauna ena kena vulici. Na kana mai na ivola ni Kalou ena veisiga sa ka bibi cake mai na moce, vuli, cakacaka, yaloyalo ena televiseni, qito vidio, se itukutuku vakavuravura. Ena gadrevi mo veisautaka na veika o vakaliuca me vakarautaki na gauna ni kena vulici na vosa ni Kalou. Ke sa vakakina, cakava!

E vuqa tu na yalayala vakaparofita ni kune kalougata ke vulici ena veisiga na ivolanikalou.⁶

Au mai voqataka talega ena iyalayala oqo: ni ko vakacabo gauna ena veisiga, vakai iko vata kei na nomu matavuvale, ki na kena vulici na vosa ni Kalou, ena yaco mai na vakacegu

ki na nomuni bula. Na vakacegu oqori ena sega ni solia o vuravura. Ena yaco mai ena loma ni nomudou vale, ena loma ni matavuvale, mai na yalomu e loma. Sai koya na isolisoli ni Yalo. Ena ramase mai vei iko mo vakauqeti ira na tamata e vuravura e vakavolivoliti iko. Ko na vakayacora kina e dua na ka e bibi sara me semati ki na vakacegu soli raraba e vuravura.

Au sega ni kaya ni nomu bula ena sega kina na bolebole. Nanuma na gauna rau a tiko kina o Atama kei Ivi ena were, e sega kina na bolebole, ia rau a sega ni vakila na marau, reki, kei na vakacegu.⁷ Na bolebole sa tiki bibi ni bula vakayago. Mai na kena vulici tudei ena veisiga na ivolanikalou, ko na kunea na vakacegu ena bula lomolomora e vakavolivoliti iko tu kei na kaukauwa mo vorata rawa na veitemaki. Ko na tauyavutaka mo vakabauta vakaukauwa na loloma soliwale ni Kalou ka kila ni Veisorovaki i Jisu Karisito ena vakatudonutaka na tamata kecega ena gauna ga ni Kalou.

Lotu Vakamatavuvale

Ni ko sa cakacakataka tiko mo vaqacacotaka na nomu matavuvale ka teivaka na vakacegu, mo nanuma sara na ikatolu ni iyaragi oqo: na lotu vakamatavuvale ena veimacawa. Qarauna me kakua ni vakayacori na nomudou lotu vakamatavuvale me ivakamuri tu ga ni oti e dua na

sigasigasooso. Me lewai ni ena bogi ni Moniti mo dou na soqoni vata mai vakamatavuvale e vale. Me kakua ni bibi cake na gauna ni cakacaka, qito, itaviqaravi eso, ka ni vuli, se dua tale na ka me bibi cake mai na nomudou na soqoni vata mai e vale vata kei na nomudou matavuvale.

Na ituvatuva ni yakavi oqo e sega ni bibi cake mai na gauna dou sa mai duavata kina. E dodonu me vakavulici na kosipeli ena vunau kei na veivosaki. Me na vakaiibalebale cake vei iratou yadua na lewe ni matavuvale. Na lotu vakamatavuvale sa gauna cecere duadua me soli kina na ivakadinadina ena vanua e taqomaki; me vulici na veivakavulici; na kila ni ituvai ni veivakasogoni; me vaqacacotaki kina na isema vakamatavuvale; me tauyavutaki kina na itovo vakamatavuvale; veivosaki vakai kemudou; ka bibi cake, me dua na nomudou gauna vata vakasakiti!

Ena koniferedi ni Epereli sa oti, a kaya kina o Sisita Linda S. Reeves: “Au vakadinadinataka eke na veivakalougatataki ni wiliki na ivolanikalou ena veisiga kei na masu, kei na lotu vakamatavuvale ena veimacawa. Sai koya oqo na ivakarau sara ga ena kauta laivi na lomaocaoca, dusimaki na noda bula, ka taqomaki vakakina na noda matavuvale.”⁸ E marama vuku sara o Sisita Reeves. Au sa vakamasuti kemuni mo ni rawata vakai kemuni na nomuni ivakadinadina mai na tolu na itovo bibi oqo.

Gole ki Valetabu

Na ikava ni yaragi o ya mo gole ki valetabu. Eda sa kila taucoko ni sega tale e dua na vanua veivakacegui ena vuravura oqo me vakataka na loma ni veivaletabu ni Kalou. Ke sega ni tiko na nomu ivolatara ni valetabu, mo kilikili me dua na nomu. Ni sa tiko na nomu ivolatara ni vale tabu, mo vakayagataka sara vakawasoma.⁹ Mo tuvanaka na veigauna tudei ni tiko e valetabu. Kakua ni vakatara e dua na tamata se dua na ka me tarova nomu laki tiko kina.

Ni ko sa tiko e loma ni valetabu, vakarorogo ki na veivosa ni cakacaka vakalotu, tugana ki lomamu, mo masulaka, ka saga mo kila na kedra ibalebale. Na valetabu sa dua vei ira na vanua vinaka duadua mo na kila kina vakavinaka na kaukauwa ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Vakasaqarai *Koya* kina. Mo nanuma tiko ni vuqa tale na veivakalougatataki e lako mai ni ko solia na yacadratou nomu matavuvale e valetabu.

Na va na yaragi oqo sa itovo bibi me taqomaki kina na nomu bula ena kaukauwa ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Mo nanuma tiko ni noda iVakabula sai Koya na Tui ni Sautu. Na vakacegu ena vuravura oqo e lako mai na Nona isoro ni veivakaduavatataki. Nida dau masu ena mataka kei na yakavi, vulica ena veisiga na ivolanikalou, cakava noda lotu vakamatavuvale, ka gole ki valetabu vakawasoma, eda sa vakaio tiko ki na Nona veisureti “dou lako mai Vua.” Na levu ga ni noda vakatorocaketaka na itovo oqo, sa na gu cake vakalevu o Setani me vakarusai keda ia ena malumalumu tiko ga mai na nona sasaga me cakava. Mai na kena vakayagataki na iyaragi oqo, eda sa galala kina meda digitaka na isolisoli taucoko ni Nona isoro ni veivakaduavatataki.

Au sega ni kaya eke ni na takali vakadua na dredre ni bula oqo ni ko vakayacora na veika e va oqo. Eda tadu mai ki na bula oqo baleta sara ga meda tubu mai na noda dredre kei na vakatovolei. Ena vukei keda na bolebole meda na vakataka sara na Tamada mai Lomalagi, ka yaco na Veisorovaki i Jisu Karisito meda curuma rawa na bolebole oqori.¹⁰ Au vakadinadinataka ni gauna eda bulataka tiko

Cuauhtémoc, Mexico

noda gole mai Vua, eda rawa ni curuma na veitemaki kecega, na mosi ni yalo kecega, na bolebole eda tadrava, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Mosese 5:11.
2. Raica na Mosese 4–5.
3. Raica na Eparaama 3:25.
4. 2 Nifai 2:11.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 18:36; raica talega natikina 34–35.
6. E oka kina na ivakaraitaki oqo:

E kaya o Peresitidi Thomas S. Monson: “Ni da wilika ka tugana na ivolanikalou, eda na vakila na vosamalua kamica ni Yalo tabu ki lomada. Sa rawa me saumi na noda taro. Eda sa vulica kina na veivakalougataki e yaco mai na noda maroroya tiko na ivakaro ni Kalou. Eda sa rawata kina e dua na ivakadinadina vakadeitaki ni Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula, o Jisu Karisito, kei na Nodrau loloma vei keda. Ni sema vata na vulici ni ivolanikalou kei na masu, eda sa vakadeitaka ni da kila ni dina na kosipeli i Jisu Karisito. . . . Ni da nanuma tiko na masu ka taura na gauna meda gole ki na ivolanikalou, ena vakalougataki tawamudu na noda bula ka vakamamadataka na noda icolacola” (“Eda Sega ni Lako Duadua Voli,” *Liaona*, Nove. 2013, 122).

E kaya o Peresitidi Gordon B. Hinckley: “Au sega ni vakabekataka noqu yalataka eke ni gauna ko ni vakamuria kina na parokaramu rawarawa oqo, se cava ga na levu ni gauna o ni wilika kina na iVola i Momani, ena yaco ki na nomu bula kei na nomu itikotiko na ikuri ni isolisoli ni Yalo ni Turaga, e dua na veivakadeitaki kaukauwa mo talairawarawa yani ki na Nona ivakaro, ka kaukauwa cake na ivakadinadina ni sa bula dina tiko na Luve ni Kalou” (“A Testimony Vibrant and True,” *Liahona*, Okosi. 2005, 6).

E kaya kina o Peresitidi Howard W. Hunter: “Era na vakalougataki na matavuvale ni gauna era vakasoqoni ira mai kina na luvedra na tama kei na tina yalomatua, ka wiliwili mai na veivolanalou sa tu, ka veivosakitaka ena galala na italoa totoka kei na vakasama era dui kila taucoko. E laurai ni o ira na itabagone kei na lalai e

vakasakiti sara na nodra kila na ivakavuvuli taumada ni lotu” (“Reading the Scriptures,” *Ensign*, Nove. 1979, 64).

E kaya o Peresitidi Ezra Taft Benson: “Sa matau tu meda maqusa ena kena sagai me vakalevutaki na itaviqaravi ena noda iteki. Eda cakacaka vagumatua me vakalevutaki na pasede ni iwilili ni tiko ena soqoni ni sakaramede. Eda cakacaka vakaukauwa meda vakalevutaka na pasede ni wiliwili ni cauravou era laki kaulotu. Eda sasagataka me ra lewelevu mera laki vakamau ki vale tabu. Na ka kece oqo sa sasaga me vakavinakataki ka bibi sara ki na kena tubu na matanitu. Ia ena gauna era tabadromuci ira kina vakawasoma na lewenilotu yadua kei na matavuvale ena ivolanikalou, era na yaco ga mai vakai ira na itaviqaravi oqo. Ena tubu na ivakadinadina. Ena qaqaco cake na solibula. Ena kaukauwa sara na matavuvale. Ena drodro mai na ivakatakila ki na tamata yadua” (“The Power of the Word,” *Ensign*, Me 1986, 81).

E kaya o Peresitidi Spencer W. Kimball: “Au raica ni gauna au vakawalea kina na noqu veimaliwai kei na Kalou ka vaka me sega ni vakarorogo mai na Kalou ka sega talega ni vosa mai, au sa qai yawa, yawa sara. Kevaka au tabadromuci au ena ivolanikalou sa qai yaco na veivolekati ka lesu mai na veika vakayalo. Au raica niu sa lomani ira vakalevu cake e dodonu meu lomana ena yaloqu, vakasama kei na kaukauwa taucoko, ka lomani ira vakalevu, sa qai rawarawa meu muria na nodra ivakasala” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Spencer W. Kimball* [2006], 67).

E kaya o Peresitidi Marion G. Romney: “Au sa vakadeitaka ni kevaka, e yaco tiko e vale, na nodra wilika na itubutubu na iVola i Momani vakawasoma ena kena gauna, o irau vakakina kei ira na luvedrau, na yalo ni ivola cecere o ya ena yaco me curuma na noda itikotiko kei ira kece era tiko kina. Ena tubu na yalo e vakarokoroko; na veidokadokai kei na veinanumi vakai ira. Ena takali yani na yalo ni veiba. Era na vakasalataki luvedra na itubutubu ena loloma levu kei na vuku. Era na vakarorogo vakalevu na gone ka muria na nodra ivakasala na itubutubu. Ena tubu na ivalavala dodonu. Na vakabauta, inuinui, kei na loloma—o ya na loloma uasivi i Karisito—ena solega na noda itikotiko kei na noda bula, ka

vakayadrati ena vakacegu, reki, kei na marau” (“The Book of Mormon,” *Ensign*, Me 1980, 67).

E kaya o Peresitidi Boyd K. Packer: “Na ivunau dina, ni kilai, ena veisautaka na ivakarau ni bula kei na itovo. Na vulici ni ivakavuvuli ni kosipeli ena vakavinakataka cake vakatotolo na itovo mai na kena vulici na itovo me vakavinakataka na itovo” (“Kakua ni Rere,” *Liaona*, Me 2004, 79).

E kaya o Elder David A. Bednar: “Na masu vakamatavuvale yadudua, na gauna yadudua ni wili ivolanikalou vakamatavuvale, na lotu vakamatavuvale yadudua era sa iboro yadudua ni droini ni yaloda. E sega ni dua vei ira me veivakauqeti sara se daunanumi tu ga. Ia na kena cokoti vata na iboro yadua dromodromo, koulaka kei na masikuvui sa yaco me dua kina na droini vakasakiti, ka sa vakakina na noda vakavakautaka na veicakacaka lalai ni muataki keda ki na vuanikau vakayalo” (“Vakavulici Ira Vakavinaka na Nomu Vuvale Me Ra Gugumatua,” *Liaona*, Nove. 2009, 19–20).

7. Raica na 2 Nifai 2:13.
8. Linda S. Reeves, “Taqomaki mai na iYaloyalo Vakasisila—Matavuvale Vakaliuci Karisito,” *Liaona*, Me 2014, 16–17.
9. E kaya o Peresitidi Howard W. Hunter: “Ena yalo vata oqo au sa sureti ira kina na Yalododonu Edaidai mera rai yani ki na valetabu ni Turaga me sa ivakatakilakila cecere ni nomu lewenilotu. Sa gadadre bibi ni yaloqu o ya mera curuma na valetabu ena kilikili o ira yadudua na lewe ni Lotu. Ena marautaka sara na Turaga ke mera bula kilikili o ira yadua na lewenilotu matua—ka me tiko—na nodra ivolatara ni valetabu. Na veika meda na cakava kei na veika meda kakua ni cakava me kilikili kina me dua noda ivolatara ni valetabu sai koya sara ga na veika e vakadeitaka me da bula marau kina vakatamata yadua ka vakamatavuvale. Meda sa qai tamata dau lakova vakawasoma na valetabu. Meda gole ki valetabu ena veigauna kece e rawa ni da se gone mera. Me tiko e dua na iyaloalo ni valetabu ena nomu vale ka mera raica tiko na luvemuni. Vakavulici ira baleta na inaki ni vale ni Turaga. Mera tuva vakai ira ni ra se gone mera gole kina ka bula, kilikili tikoga ki na kena veivakalougataki” (“Exceeding Great and Precious Promises,” *Ensign*, Nove. 1994, 8).
10. Raica na 2 Nifai 2:2.

Mai vei Elder Carlos A. Godoy
Ena Vitusagavulu

Sa Tiko na iTuvatuva ni Turaga Baleti Keda!

Kevaka eda na tomana tiko noda bula vakaoqo, ena yaco beka na veivakalougatataki e yalataki tu?

Sa dua na ka dokai meda mai tiki ni itukutuku ni veigauna mera vosa ena koniferedi raraba o ira eso ena nodra vosa ni vanua. Na iotioti ni gauna au a vosa ena itutu-ni-vunau oqo, au a lomaleqataka na irogorogo ni noqu vosa Vakavalagi. Oqo, au sa leqataka na totolo ni noqu vosa Vakapotukali. Au sega ni via vosa totolo cake mai na kena ivakadewa.

Eda sa sotava taucoko se da na sotava na veigauna ni vakatulewa cecere ena noda bula. Meu cakacaka vagumatua eke se na kena o ya? Meu laki kaulotu beka? Sai koya beka oqo e donu meu na vakamautaka?

Oqo na veika duidui ena noda ituvaki ni bula ka rawa ni yaco e dua na veisau lailai ni ilakolako me vakayaco-ka ni mataka. Mai na vosa nei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf: “Ena loma ni veiyabaki ni veiqaravi ena vukuna na Turaga . . . , au sa vulica kina na duidui ni marau kei na rarawa ena bula ni tamata yadua, ena vakawati, kei na matavuvale e dau yaco ena dua na cala lailai sara ka vica walega na diqiri” (“E Dua na Ka ka Vica Walega na Diqiri,” *Liaona*, Me 2008, 58).

Meda na levea vakacava mai na ca lalai sa dikevi rawa?

Au na vakayagataka na ka au sotava meu vakamacalataka noqu itukutuku.

Ena mua ni yabaki 1980, a lewe ni noqu matavuvale lailai o watiqu, o Mônica, rua vei iratou na va na luvei keirau kei au. Keitou vakaitikotiko mai São Paulo, e Brazil, au cakacaka ena dua na kabani vinaka, kau a vakacavara na noqu vuli e univesiti, kau se qai vagalalataki mai na bisopi ni tabanalevu ni neitou itikotiko. A totoka na bula, ka taladrodro na veika ena kena

dodonu—me yacova na siga a veisiko yani e dua na itokani vei keitou.

Ni sa oti nona veisiko, a kaya mai e dua na ka a vakayavalata na noqu vakasama. A kaya, “Carlos, sa vaka e vinaka na veika kece baleti iko, nomu matavuvale, nomu cakacaka, kei na nomu veiqaravi ena Lotu, ia—” a qai taroga mai, “kevaka mo na tomana tiko na nomu bula vakaoqo, ena yaco beka na veivakalougatataki a yalataki tu ena nomu veivakalougatataki vakapeteriaki?”

Au se bera mada ni vakasamataka vakaoqo na noqu veivakalougatataki vakapeteriaki. Au dau wilika ka wilika tale ia e sega ni inaki meu raica na veivakalougatataki e yalataki tu ki na veisiga ni mataka ka dikeva na noqu ilakolako ena gauna oqo.

Ni oti na nona veisiko, au raica na noqu veivakalougatataki vakapeteriaki, ka vakataroga, “Kevaka eda na tomana tiko na noda bula me vakaoqo, ena yaco beka na veivakalougatataki sa yalataki tu?” Ni oti noqu vakasamataka, au vakila ni sa dodonu me yaco eso na veisau, vakabibi ki na noqu vuli kei na cakacaka.

E sega ni vatulewa baleta na ka e dodonu se cala ia e baleta na ka e vinaka kei na ka e vinaka cake, me vaka e vakavulica o Elder Dallin H. Oaks ni a kaya: “Ena noda raica vata kece tiko, sa dodonu meda nanuma ni sega sara ni rauta me vinaka ga e dua na ka. Ka ni tu talega na kena e vinaka cake, ka vakakina eso era vinaka sara” (“Vinaka, Vinaka Cake, Vinaka Sara,” *Liaona*, Nove. 2007, 104–5).

Meda sa qai vakadeitaka vakacava ni da sa vakatulewa vinaka cake?

Oqo eso na ivakavuvuli au sa vulica mai.

iVakavuvuli Naba Dua: E Dodonu Meda Raica na Noda Digidigi kei na Kena iCavacava

Na vakatulewa e rawa ni yavalata noda bula kei ira eda lomana ka sega kina na rai baleta na kena revurevu ena rawa me kauta mai na leqa. Ia, kevaka meda tuvanaka na isau ni vakatulewa oqori ki na veisiga ni mataka, ena matata sara na noda raica na salatu vinaka sara meda muria tiko nikua.

Na noda kilai keda vakavinaka tiko, na vuna eda tiko kina oqo, kei na veika sa namaka tu vei keda na Turaga ena bula oqo ena vukea meda rawata na rai rabailevu eda gadreva.

Eda rawa ni raica na ivakaraitaki ena ivolanikalou baleta na rai rabai-levu ni salatu meda na muria.

A veivosaki o Mosese kei na Kalou e matanavotu, vulica na veika ni itu-vatuva ni veivakabulai, ka kila vinaka mai kina na nona ilesilesi vakaparofita ni nodra vakasokomuni na Isireli.

“A sa vosa na Kalou vei Mosese, ka kaya: Raica sai au na Turaga na Kalou Kaukauwa . . .

“ . . . Raica au na vakaraitaka vei iko na cakacaka ni ligaqu. . . .

“Ia i Mosese na luvequ; au sa solia vei iko e dua na ilesilesi” (Mosese 1:3–4, 6).

Ena kila oqo, a vorata rawa kina o Mosese na vuqa na yabaki ni veivakatovolei ena vanua dravuisiga

ka kauti ira lesu na Isireli ki nodra vanua.

O Liai, na parofita qaqa mai na iVola i Momani, a tadra e dua na tadra, ka raica kina o koya na nona ilesilesi me liutaki iratou nona matavuvale ki na vanua yalataki.

“A sa vakaroti tamaqu e na tadra na Turaga me kauta na nona matavuvale ka lako yani ki na lekutu.

“ . . . A sa biuta tu mai na nona vale, na vanua e taukena, na nona koula, na nona siliva kei na nona iyau talei” (1 Nifai 2:2, 4).

A dina tikoga o Liai ki na nona tadra se vakacava sara na dredre ni ilakolako o ya ka sa biuta tu mai na bula vinaka mai Jerusalem.

E dua tale na ivakaraitaki cecere na Parofita o Josefa Simici. Mai na vuqa na ivakatakila, vakatekivu ena iMatai ni Raivotu, a rawa vua me vakacavara na nona ilesilesi ni kena vakalesuimai na veika kece (raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:1–26).

Vakacava o keda? Na cava beka sa namaka tiko na Turaga vei keda yadua?

E sega ni gadrevi meda raica e dua na agilosu meda qai kila vakavinaka kina. Sa tu vei keda na ivolanikalou, valetabu, parofita bula, veivakalougatataki vakapeteriaki, iliuliu veivakauqeti, ka vakabibi ga, na dodonu meda ciqoma na ivakata-kila vei keda yadua me dusimaka na noda vakatulewa.

iVakavuvuli Naba Rua: E Gadrevi Meda Vakavakarau ki na Bolebole Era na Yaco Mai

Na salatu vinaka duadua ni bula oqo e sega sara ni dau rawarawa. Sa dau yaco, me kena veibasai sara ga. Sa rawa meda raica nodra ivakaraitaki na parofita au se qai cavuta oti ga.

O Mosese, Liai, kei Josefa Simici a sega ni rawarawa na nodratou ilakolako veitalia ga ni a dodonu vinaka na nodratou vakatulewa.

Eda sa lomasoli beka meda volia na isau ni noda vakatulewa? Eda sa vakarau beka meda biuta na noda tiko vinaka meda yacova e dua na vanua vinaka cake?

Meu lesu ki na veika baleta na noqu veivakalougatataki vakapete-riaki, au sa lewa ena gauna o ya meu sa na tosoya na noqu vuli ka kere sikolasivi mai na dua na Univesiti e Amerika. Kevaka au sa digitaki, au sa na biuta na noqu cakacaka, volitaka na neitou veika kece, ka mai vakaiti-kotiko e Amerika meu gonevuli vaka-sikolasivi me rua na yabaki.

Na veitarogi me vakataka na TOEFL kei na GMAT e rau sa imatai ni bolebole me rawati. A taura e tolu vinaka na yabaki ni vakavakarau, vuqa na “sega,” kei na so na “rairai beka” ni bera meu tauri ena univesiti. Au se nanuma tikoga na qiri au a taura ena mua ni ikatolu ni yabaki mai vei koya e lewa tiko na sikolasivi.

A kaya, “Carlos, e tiko oqo na itukutuku vinaka kei na itukutuku ca. Na itukutuku e rogo vinaka ni ko dua vei iratou na iotioti ni tolu ena yabaki oqo.” E dua walega me curu ena gauna o ya. “Na irogo ca ni dua rau na digitaki o ya e dua e luvena

e dua na tamata rogolevu, ka dua e luvena e dua tale na tamata rogo, sa qai o iko yani.”

Au a sauma vakatotolo “Ia oi au . . . au luve ni Kalou.”

E ka ni marau, na itubutubu vakavuravura a sega ni digitaki, kau a digitaki ena yabaki o ya, ena 1992.

Eda sa luvena na Kalou sa Cecere. O Koya na Tamada, e lomani keda, ka sa tiko Nona ituvatuva baleti keda. Eda sega ni mai bula tiko oqo meda mai vakaoti gauna, yacova na qase, ka mate. E gadreva na Kalou meda tubu ka rawata noda inaki.

Mai na vosa nei Peresitedi Thomas S. Monson: “Oi kemuni yadua, dawai se vakamau, yabaki ni bula cava ga, sa tiko na madigi mo vuli ka tubu. Vakarabailevutaka na nomu kila, ena ka vakavuli kei na ka vakayalo ki na taucoko ni ivakatagedegede ni nomu rawa-ka vakalou” (“The Mighty Strength of the Relief Society,” *Ensign*, Nove. 1997, 95).

iVakavuvuli Naba Tolu: E Dodonu Meda Wasea na Rai Oqo Vei Ira Eda Lomana

A saga vakavica o Liai me vukei rau o Leimani kei Lemueli me rau kila na bibi ni veisau e ratou sa cakava tiko.

Ena vuku ni nodrau sega ni duavata ki na raivotu nei tamadrau a vakavuna me rau kudrurava tiko na ilakolako o ya. Ena yasana ka dua, a kerea o Nifai vua na Turaga me raica na veika a raica o tamana.

“Ia niu sa rogoca na raivotu i tamaqu kei na veika sa tukuna, . . . au . . . sa gadreva talega me vakatakilai vei au na veika oqo ena kaukauwa ni Yalo Tabu” (1 Nifai 10:17).

Ena raivotu oqo, a rawata o Nifai sega walega me vorata na bolebole ia me liutaka talega na nona matavuvale ni sa gadrevi vakakina.

Sa na yaco ga ni da sa lewa meda muria e dua na sala, era na tarai na tamata eda lomana, ka so era na wasei ena isau ni noda digidigi. Vakakina, e dodonu me rawa ni ra raica na veika eda sa raica ka wasei ena noda dina oqo. E sega ni dau rawa oqo ena vei-gauna, ia ni yaco mai, ena rawarawa cake na ilakolako.

Ena noqu bula au sa mai vakaya-gataka e dua na ivakaraitaki, niu a gadreva dina na veitokoni nei watiq. E ratou se gone sara na luvei keirau ka sega na ka me ratou tukuna, ia a ka bibi na veitokoni nei watiq. Au nanuma kina, ena ivakatekivu, keirau a gadreva kei Mônica me veivosakitaki vakavinaka na veisau ni ituvatuva me yacova ni sa lomavinaka kina o koya ka dina kina. Na rai lomavata oqo a vakavuna me sega walega ni tokona na veisau oqo o koya ia a yaco talega me tiki bibi ni kena rawati.

Au kila ni sa tiko na ituvatuva ni Turaga baleti keda ena bula oqo. E kilai keda. E kila o Koya na ka vinaka duadua me noda. Ena vuku ga ni sa toso vinaka na bula e sega ni kena ibalebale meda kakua sara ni nanuma ena veigauna eso ni sega na veika e vinaka cake. Kevaka eda na tomana tiko noda bula vakaoqo, ena yaco beka na veivakalougatataki e yalataki tu?

E bula tiko na Kalou. O Koya na Tamada. E bula tiko na iVakabula o Jisu Karisito, kau kila ni Nona solibula veisorovaki eda na vakaukauwa-taki kina meda vorata rawa na noda bolebole ni veisiga. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Allan F. Packer
Ena Vitusagavulu

Na iVola

Na tuvakawa kei na cakacaka ni valetabu sa dodonu me tiki tudei ni noda sokalou yadua.

Niu se yabaki 12 ka tiko ena sikauti, a soli vei au e dua na iloloma ka ikuri taleitaki sara ni noqu iyaya ni sikauti. E dua na imatau lailai kei na waqana leca bibi! Ena neimami kaba ulunivanua bogidua ka tarava, keimami lesu mai ki na keba ni sa karobo, ena suasua kei na batabata mai na vavaku ni ucacevata e sala. Na ka ga au rawa ni vakasamataka meu vakawaqaca e dua na matadravu bukawaqa levu. Au sa maqusa sara ka laki kolata e dua na vunikau levu sa bale tu ena noqu imatau vou. Niu kolabuka tiko, au rarawa baleta ni sega ni kana vinaka tiko. Ena rarawa, au mani cakacaka vakaukauwa cake kina. Ena cudru au lesu tale yani ki

na keba ka vica ga na tikinibuka. Ena rarama ni nona buka e dua tale, au qai raica rawa na vunileqa. Au se bera ni luvata na waqa ni matau. Ia, au rawa ni tukuna, ni sa tatalaki vakamatailalai na waqana leca. Na lesoni: niu sa rui vakanamata ena kolabuka, kau vago-lei tani kina ena veika eso.

Ni da sasaga yani ki na bula vakacerecerei, sa dodonu me da cakacaka-taka na veika kece sara e gadrevi ka sega ni vagolei tani ena noda vakana-mata toka ga ena dua se rua na veika gadrevi se na veika tale eso ka sega ni salavata. Na vakasaqarai ni matanitu ni Kalou e kauta mai na reki kei na marau.¹ Kevaka e gadrevi, sa dodonu me da tuvakarau tu me da *veisau*. Na

veivakadodonutaki lalai e veigauna e sega soti ni mosimosi ka veivakacacani me vaka na veivakadodonutaki lelevu ni noda bula.

Ena dua na gauna lekaleka sa oti, keirau a lako kei Sisita Packer ki na vicavata na matanitu tani. Keirau vakarautaka na neirau pasipote kei na itukutuku tale eso. Keirau cula, raici vakavuniwai, taura na visa, kei na sitaba kece sara. Ni keirau yaco yani, a dikevi na neirau ivolatukutuku, ni sa sotavi na veika kece sara e gadrevi, sa vakatarai me keirau curu.

Na noda rawata na bula vakacerecerei e vaka na vakavakarau me da curu yani ki na dua tale na matanitu. Sa dodonu me da dui rawata na noda pasipote vakayalo. Eda sega ni *virikotora* na veika e gadrevi, ia, sa dodonu vei keda yadua me da rawata kece sara. Na ituvatuva ni veivakabulai e lewena na ivunau, lawa, ivakaro, kei na cakacaka vakalotu kece sara e gadrevi me rawa kina vei *keda kece* me da vakadonui ki na bula vakacerecerei.² Ia, “ena nona Veisorovaki o [Jisu] Karisito, na tamata kece ena vakabulai.”³ E veivuke na Lotu ia ena sega ni rawa ni cakava vei keda. Sa yaco kina me sasaga ni bula taucoko na vakadonui ki na bula vakacerecerei.

A tauyavutaka na Nona Lotu me vukei keda. Sa kaciva o Koya e 15 na turaga eda tokoni ira me parofita, daurairai, ka daunivakatakila me ra liutaka ka vakavulica na tamata. O ira na Mataveiliutaki Taumada⁴ kei na Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua⁵ e tautauvata na nodra kaukauwa kei na dodonu,⁶ ka lesi o koya na iApositolu dede duadua me Peresitedi ni Lotu. Era kacivi na Vitusagavulu me ra veivuke.⁷ Era a sega ni virikotora na iliuliu na veika e gadrevi me baleta na vakadonui ki na bula vakacerecerei. Ia na Kalou! Era kacivi na iliuliu eso oqo me ra veivakavulici, vakamacalataka, veivakauqeti, ka *veivakaroti* sara mada ga me da mua donu tiko.⁸

Me vaka e vakamacalataka ena ivoladusidusi: “Me vakataucokotaka na kena inaki me vukea na matavuvale kei na tamata yadua me vakadonui ki na bula vakacerecerei, sa vakanamata kina na Lotu ki na itavi lesi vakalou.

Oqo e okati kina na nodra vukei na lewenilotu me ra bulataka na kosi-peli i Jisu Karisito, vakasoqoni vata o Isireli ena cakacaka ni kaulotu, nodra kauwaitaki na dravudravua kei na vakaleqai, ka rawati na nodra vakabulai na mate ena kena tara na valetabu ka caka na veicakacaka vakalotu vaka-veisosomitaki.”⁹ O iratou na va na ka bibi oqo kei na veilawa kece tale, na ivakaro, kei na cakacaka vakalotu era gadrevi ka sega ni ka me digitaki. Mai na Veisorovaki nei Jisu Karisito kei na noda cakava na veika oqo, eda sa vakuria tiko na sitaba e gadrevi ki na noda pasipote vakayalo.

Ena koniferedi oqo eda sa vakavulici kina na veisau ka na vukei keda me da vakarau vakavinaka cake.

Na matavuvale e itakele ni ituva-tuva ni veivakabulai ka rairai sai koya talega na vuna e vakatokai kina me “ituvatuva cecere ni marau.”¹⁰ E kaya o Peresitedi Boyd K. Packer, “Na ica-vacava cecere ni itaviqaravi taucoko ni Lotu o ya vei tagane kei watina kei na luvedrau mera bula marau tiko e vale.”¹¹

E kaya o Peresitedi Spencer W. Kimball, “Na noda qaqa, vakatamata yadua vakakina ena Lotu, ena vakatau vakalevu mai na noda yalodinataka na kena bulataki na kosipeli e vale.”¹² Na cakacaka ni Valetabu kei na tuvakawa e tiki ni bulataki ni kosipeli e

vale. E dodonu me itaviqaravi ni matavuvale vakalevu cake mai na kena itaviqaravi ni Lotu.

Sa vakavoui na kena vakabibitaki na tuvakawa kei na cakacaka ni valetabu mai vei iratou na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApostolo Le Tinikarua.¹³ Na nomu cakacakataka na kena vakabibitaki oqo ena vakalevutaka na nomuni reki kei na marau yadua kei na matavuvale.

Eda wilika mai na Vunau kei na Veiyalayalati: “Raica sa voleka ni yaco mai na siga sa levu ni Turaga. . . . Ia me da ia koi keda kecega na tamata eda sa isoqosoqo lewe ni lotu, me da vakacabora vua na Turaga na imadrili sa dodonu; ia me da vakacabora ki na nona vale tabu, . . . na kedra ivolatu-kutuku na wekada era sa mate, io me dodonu vinaka me vakadonui kina.”¹⁴

Ena vakarautaki na “ivola” oqo ena kena vakayagataki na kato ni itukutuku ena Church’s FamilyTree.

Au sa dikeva ka vakuria tiko na itukutuku ena kato ni itukutuku oqo baleta niu vinakata me tiko ena ivola na yacadra kece o ira au lomana. Vakavei o iko?

E kaya na Vunau kei na Veiyalayalati wase 128, “Raica e sega ni rawa me da vakavinakataki sara ke sega ko ira [na tubuda]; io ena sega ni rawa me ra vakavinakataki sara ko ira ke sega koi keda.”¹⁵

Na tuvakawa e ka levu sara mai na volakawa, lawa, yaca, tikinisiga, kei na vanua. E levu cake sara mai na vakanamata ga ki na veigauna sa oti. Na tuvakawa e okati kina na gauna oqo ni da bulia na keda itukutuku makawa. E okati talega kina na veisiga ni mataka ni da taracake na itukutuku makawa ni veisiga ni mataka mai vei ira na noda kawa. E dua na tina gone, me kena ivakaraitaki, ni wasea na italanoa ni nona matavuvale kei na iyaloyalo vei ira na luvena sa cakava tiko na cakacaka ni tuvakawa.

Me vaka ga na vakaivotavota ena sakaramede, lakova na veisoqoni, wilika na ivolanikalou, kei na masu yadua, na qaravi ni tuvakawa kei na cakacaka ni valetabu sa dodonu me tiki tudei ni noda sokalou yadua. Sa veivakauqeti na nodra rogoca na noda itabagone kei ira tale eso na veisureti vakaparofita e veivakauqeti ka vakadinadinataka ni *rawa ka dodonu* me caka na cakacaka oqo mai vei *ira kece* na lewenilotu ena veitabayabaki *kecega*.

Me vaka sa vakamacalataka o Elder Quentin L. Cook, “Sa tu vei keda ena gauna oqo na ivunau, na valetabu, kei na kila vakamisini.”¹⁶ Na caka ni cakacaka oqo sa rawarawa vakalevu sara ka yalani walega vei ira na iwiliwili ni lewenilotu era vakaliuca. E se gadrevi tikoga ena cakacaka na gauna kei na

solibula, ia e rawa ni da cakava *kece*, ka rawarawa ni da veidutaitaka kina vica ga na yabaki sa oti.

Me vukei ira na lewenilotu, sa vakasokumuna na Lotu na ivolatukutuku ka vakarautaka na iyaya me rawa ni caka ena noda veivale se ena valenilotu ni tabanalevu kei na valetabu. E vuqa na itatao sa kau laivi. Se *cava ga* eda dau kila tu e liu, sa duatani ena gauna oqo!

Ia, e dua na itatao e sega ni rawa ni kauta laivi na Lotu. Sai koya na nona lokuyarataka e dua me cakava na cakacaka. Na ka ga e gadrevi kina na vakatulewa kei na dua na igu lailai. E sega ni gadrevi e dua na gauna levu. E dua ga na gauna lailai e veigauna ena vakabasikata na reki ni cakacaka. Vakataulewataka mo cavuta na ikalawa, mo vuli ka kerei ira tale eso me ra vukei iko. Ena vakakina. Na yaca o kunea ka kauta ki na valetabu era na yaco me ivolatukutuku “ena ivola.”¹⁷

Na kena tubucake vakalevu na nodra vakaitavi na lewenilotu, sa kunei ni lewevica wale na lewe ni Lotu era dau vakaitavi e veigauna ena kena kunei ka caka na cakacaka vakalotu ni valetabu me baleta na nodra matavuvale.¹⁸ *Sa gadrevi kina na veisau ena veika eda vakaliuca.* Kakua ni vorata na veisau, ciqoma! Na veisau e tiki ni ituvatuva cecere ni marau.

E gadrevi me caka na cakacaka oqo, sega ni baleta me yaga ena Lotu ia me baleti ira na noda era sa mate kei keda. O keda kei ira na tubuda eda gadreva na sitaba ena noda pasipote vakayalo.

Na “isema tudei”¹⁹ ni noda matavuvale ena veitabatamata ena rawa ni yaco ga ena veivaletabu mai na cakacaka vakalotu ni veivauci. E rawarawa na kena icakacaka: *raica ga e dua na yaca ka kauta ki na valetabu.* Ni toso na gauna sa na rawa mo vukei ira tale eso me ra vakayacora talega.

Vakavo ga e vica na ka lalai, o keda kece—o *keda kece*—eda rawa ni cakava oqo!

Era tu eso na veivakalougatataki e matanavotu ka salamura na cakacaka oqo. E vuqa na itubutubu kei na iliuliu era leqataka tu na ituvaki ni vuravura

ena gauna oqo kei na kena revurevu ki na matavuvale kei ira na itabagone.

Sa yalataka o David A. Bednar: “Au sureti ira na itabagone ena Lotu me ra vulica ka vakila na Yaloi Ilaija. . . . Au yalataka [ni] ko ni na taqomaki mai na veivakauqeti kaukauwa cake tikoga ni meca. Ni ko ni vakaitavi ka taleitaka na cakacaka tabu oqo, o ni na taqomaki ena nomuni gauna ni itabagone kei na nomuni bula taucoko.”²⁰

Kemuni na taciqa kei na ganequ, sa kena gauna me da cereka tani na waqa ni noda imatau ka laki cakacaka. Me da kakua ni solia tani na noda bula vakacerecerei se na nodra na noda matavuvale me baleta na veika sega na betena.

Oqo na cakacaka ni Kalou, me ra cakava na lewenilotu kei ira na sega ni lewenilotu vakatautauvata, gone kei na qase, tagane kei na yalewa.

Au tinia ena noqu cavuta na sere ni lotu 196, ka veisautaka e dua na vosa:

*“Me da sa yadra mai,
[Yalododonu] ni Kalou!
Soli na yalo taucoko.
Qarava na Kalou.”*²¹

O Jisu Karisito na Tui! Au vakadinadinataki Koya ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Nifai 2:22–25; 9:18; Mosaia 2:41.
2. Raica na Guide to the Scriptures, “iTuvatuva ni Veivakabulai”; scriptures.lds.org.
3. Yavu ni Vakabauta 1:3.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:22.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:23.

6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:24.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:25–26.
8. Raica na Guide to the Scriptures, “First Presidency,” “Apostle,” “Seventy”; scriptures.lds.org.
9. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 2.2.
10. Alama 42:8.
11. Boyd K. Packer, “Na iVakadinadina,” *Liaona*, Me 2014, 95.
12. Spencer W. Kimball, “Living the Gospel in the Home,” *Ensign*, Me 1978, 101.
13. Raica na Thomas S. Monson, “Maqusataki na Nona iTuvatuva,” *Liaona*, June 2014, 4–5; Henry B. Eyring, “The Promise of Hearts Turning,” *Liaona*, Julai 2014, 4–5; Russell M. Nelson, “It All Starts with Love” (vidio), lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/it-all-starts-with-love; Russell M. Nelson, “Adding ‘Family’ to Family History Work” (vidio), lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/adding-family-to-family-history-work; Russell M. Nelson, “iTabatamata Era Semati ena Loloma,” *Liaona*, Me 2010, 91–94; Richard G. Scott, “Na Reki ni Nodra Vuetai na Mate,” *Liaona*, Nov. 2012, 93–95; Quentin L. Cook, “Tabana kei na Wakana,” *Liaona*, Me 2014, 44–48; David A. Bednar, “Ena Vagolei na Lomadra na Gone,” *Liaona*, Nove. 2011, 24–27; Neil L. Andersen, “A Classroom of Faith, Hope, and Charity” (address to Church Educational System religious educators), lds.org/broadcasts; Neil L. Andersen, “Find Our Cousins!” (address at RootsTech Family History Conference, Fepe. 8, 2014), lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/find-our-cousins.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 128:24.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 128:18.
16. Quentin L. Cook, *Liaona*, Me 2014, 47.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 128:24.
18. Raica na Quentin L. Cook, *Liaona*, Me 2014, 47.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 128:18.
20. David A. Bednar, “Ena Vagolei na Lomadra na Gone,” *Liaona*, Nove. 2011, 26, 27.
21. “Meda sa Yadra Mai,” *Sere ni Lotu*, Naba 196.

Mai vei Elder Hugo E. Martinez
Ena Vitusagavulu

Noda Veiqaravi Yadua

Sa dodonu me noda idusidusi na loloma i Jisu Karisito kevaka eda via kila na nodra leqa o ira e rawa ni da veivuke kina.

Ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, e soli vei keda na madigi kei na veivakalougatataki yadua me da veiqaravi. Ena gauna taucoko au lewenilotu tu kina, au dau veiqaravi ena vuqa na sala. Me vaka e dau tukuna o Baraca Udine Falabella, na tamai Elder Enrique R. Falabella, “O koya e veiqaravi ena dua na ka; ena vinaka ena dua na ka; o koya e sega ni dua na ka e veiqaravi kina ena sega ni vinaka ena dua na ka.” Oqo na veimalanivosa eda gadreva me maroroi tu ena noda vakasama kei na yaloda.

Ni vakasaqarai na veituberi ena noqu veiqaravi, au kunea na vakacegu ena noqu nanuma ni dau vakanamata na iVakabula ki na tamata yadua kei na matavuvale. Na Nona loloma kei na veikauwaitaki ki na tamata yadua sa vakavulica vei au ni vakadinadinataka tu o Koya na kedra yaga cecere na luvena yadua na Tamada Vakalomalagi ni yaga vei keda me da raica ni ra qaravi ka vaqacotaki ena kosipeli i Jisu Karisito.

Eda wilika ena ivolanikalou:

“Raica sa ka talei ena mata ni Kalou na tamata kecega. . . .

“Ia kevaka drau sa vunau tiko ena nomudrau bula *taucoko* ka sa saumaki mai kina e *dua na tamata*, sa na

vuabale sara na nomudrau marau ena matanitu i Tamaqu!”¹

Na yalo yadua sa ka talei sara ena mata ni Kalou, ni da sa Luvena ka rawa ni da yaco me vakataki Koya.²

Sa dodonu me noda idusidusi na loloma i Jisu Karisito kevaka eda via kila na nodra leqa o ira e rawa ni da veivuke kina. E vakaraitaka vei keda na sala na ivakavuvuli ni

Turaga, o Jisu Karisito. Sai koya oqori na ivakarau e tekivu kina na noda dui veiqaravi yadua: kilai na leqa, ka qaravi sara. Me vaka e tukuna o Sisita Linda K. Burton, na peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, “Taumada na vakararai, qai veiqaravi.”³

E dua na ivakaraitaki cecere ni ivakavuvuli oqo o Peresitedi Thomas S. Monson. Ena Janueri ni 2005, a vakatulewa tiko ena dua na koniferedi ni veiliutaki ena matabete mai Puerto Rico ena nona vakaraitaka na ivakarau era dau veiqaravi kina na iVakabula kei na Nona italai ena veiqaravi yadua. Ni tini na soqoni vakasakiti oya, sa tekivu me sotavi ira na veiliutaki ni matabete era tiko rawa o Peresitedi Monson. Vakasauri, nona raica ni dua vei ira e sarasara taudua tu ga mai vakayawa.

E lako tani yani mai vei ira na ilawalawa oya o Peresitedi Monson, vua na turaga oya, ka laki vosa vua. Ena yaloluluvu e tukuna vua o José R. Zayas ni cakacaka mana na nona lako yani vua ka isau ni masu erau a cabora kei na watina, o Yolanda, ni se bera na soqoni oya. E tukuna vei Peresitedi Monson ni tauvimate bibi sara tu o luvena yalewa ka tiko vua e dua na ivola nei watina e vinakata me soli vei Peresitedi Monson. A kaya vei watina

o Baraca Zayas ni na sega ni rawa me vaka ni na rui osooso sara o Peresitedi Monson. A rogoca o Peresitedi Monson na italanoa ka kerea na ivola, ka wilika galugalu. Qai biuta ena taga ni nona sutu ka tukuna vei Baraca Zayas ni na vakayacora na kerekere.

Ena sala oqo, a tara kina na mata-vuvale oya na Turaga, o Jisu Karisito, mai vua na Nona italai. Au vakabauta ni baleti keda na nona vosa na iVakabula ena italanoa vakaibalebale ni Kai Samaria dauloloma: “Mo lako ko iko ka kitaka vakakina.”⁴

Ena 21 ni Sepiteba, 1998, a labati Puerto Rico na Cagilaba o Georges, ka vakacaca sara vakalevu. Keitou a bula mai na cava levu oya kei na kena cagilaba o Sisita Martínez, lima na luvei keirau, kei au ena neitou tikoga ena loma ni neitou vale. Ia, a rua na macawa na kena sega tu na wai kei na livaliva.

Ni sa maca na meitou wai, sa dredre na kena kau tale mai eso. Au na sega ni guilecavi ira rawa na turaga era qaravi keitou ena nodra vakarautaka na wai talei oya, au na sega talega ni guilecava na ivakarau ni loloma era qaravi keitou talega kina na marama.

A kauta mai vale o Germán Colón e dua na koniteina palasitika levu ni wai ena dua na lori. E tukuna vei keitou ni cakava baleta, ena nona vosa, “Au kila ni ra tu na gonelalai vei kemudou era gadreva na wai.” Ena vica na siga i muri, erau vakavodoka o Baraca Noel Muñoz kei Herminio Gómez e tolu na taqe lelevu ni wai

ena dua na lori dolaimuri. Eratou basika mai vakasauri i vale ka vakasinaita na tavaya kecega ni wai e tu ena wai ni gunu, ka ra sureti talega na tiko voleka me ra tawana na nodra.

A saumi na neitou masu ena nodrau vei qaravi yadua. E serau mai matadratou na tolu na turaga oya na loloma nei Jisu Karisito vei keda, kei na nodratou vei qaravi—ena dua tale na kena vosa, na nodratou vei qaravi yadua—e kauta mai ki na neitou bula e levu cake na ka, ka sega ni wai walega. Vei kemuni yadua na luvena tagane kei na yalewa na Kalou, e yaga me da kila ni ra dau kauwaitaka ka qarauna tiko na tamata na nodra tiko vinaka.

Au vakadinadinataka vei kemuni ni rau kilai keda yadua na Tamada Vakalomalagi kei na noda Turaga o Jisu Karisito. Ena vuku ni ka oqori. Erau vakarautaka kina na veika eda gadreva me rawa kina vei keda na madigi me da yacova na noda iyacoyaco vakalou. Ena tolu ni gaunisala, e Rau sa biuta tu kina na tamata era na vukei keda. Ia, ni da sa yaco me iyaya ni cakacaka e Ligadrau, sa rawa vei keda me da vei qaravi ka vukei ira e Rau vakaraitaka vei keda ena ivakatakila.

Ena sala oqori, ena yacovi ira kece kina na luvena na Tamada Vakalomalagi o Jisu Karisito. Ena vakasoqoni ira kece na nona sipi na iVakatawa Vinaka. Ena vakayacora vakakina yadua ena dua na gauna ni ra vakayagataka vakavinaka na nodra galala ni digidigi—ni ra sa rogoca oti na domodra na Nona italai ka ciqoma

na nodra vei qaravi. Era na qai kila na Domona, ka ra na muri Koya. Na vei qaravi yadua vakaoqori sa tiki bibi ni noda rokova na noda vei yalayalati ni papitaiso.

E vakakina, ni da ivakaraitaki vinaka ni tisaipeli i Jisu Karisito sa noda ivola vakamacala taumada vinaka dua-dua vei ira e rawa ni da wasea kina na Nona kosipeli. Ni da dolava na gusuda ka wasea na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito, sa yaco me da “Nona ivukevuke ni ivakatawa ni sipi, ka nodra itavi na nodra maroroi na sipi ni Nona lomanibai kei na lami ni Nona qelenisipi”⁵; eda sa yaco me “ko ira sa malumalumu kei ira na tamata wale”⁶ “na gonedau ni tamata.”⁷

Na noda vei qaravi yadua e sega ni baleti ira walega na bula tiko ena vuravura oqo. E rawa talega ni da cakava na cakacaka me baleti ira na mate—me baleti ira era bula tu ena vuravura ni yalo kei ira, ena nodra gauna ni bula oqo, era a sega ni donumaka na madigi me ra ciqoma na veicakacaka vakalotu ni veivakabulai ni kosipeli i Jisu Karisito. E rawa talega ni da maroroya e dua na ivolaniveisiga ka vola na ituvatuva ni kawa me vagoleya na yalodra na bula vei ira na bula—ka vakakina na yalodra na bula vei ira na tubudra. E ka ga ni kena semati na noda matavuvale, na itabatamata ki na itabatamata, ena ivau tawamudu. Ni da vakayacora vakakina, eda sa yaco me “ivakabula . . . ena ulunivania ko Saioni.”⁸

E noda na madigi digitaki me da iyaya ni cakacaka ena Ligana. E rawa

ni da vakakina ena noda bula vakawati, ena noda matavuvale, kei ira na noda itokani, kei ira na kainoda. Oqori na noda veiqaravi yadua vakatisaipeli dina i Jisu Karisito.

“Ena qai soqoni vata e matana na lewe ni veivanua kecega: ena qai tawasei ira rua ko koya, me vaka na ivakatawa ni sipi sa tawasei ira na sipi mai vei ira na me:

“Ia ena vakatikori ira na sipi ena ligana imatau, kei ira na me ena ligana imawi.

“Ena qai kaya na Tui vei ira ena ligana imatau, Ni lako mai koi kemuni sa vakalougatataki vei Tamaqu, mo ni rawata na matanitu sa vakarautaki me nomuni mai na ivakatekivu kei vuravura:

“Ni kau a viakana, ka ni a solia mai vei au na kakana: au a viagunu, ka ni a vagunuvi au: au a vulagi ka ni a kauti au ki vale:

“Luvaiwale, ka ni a vakasulumi au: au a tauvimate, ka ni a mai raici au: au a tiko ena valeniveivesu ka ni a lako mai vei au.

“Ena qai vosa vua ko ira na yalododonu ka kaya, Na Turaga, keimami a raici kemuni mada ninaica ni kemuni a viakana ka vakani kemuni? Se viagunu, ka vagunuvi kemuni?

“Se keimami a raici kemuni ninaica ni kemuni a vulagi, ka kauti kemuni ki vale? Se luvawale, ka vakasulumi kemuni?

“Se keimami a raici kemuni ninaica ni kemuni a tauvimate, se tiko e valeniveivesu, ka lako vei kemuni?

“Ena qai vosa na Tui ka kaya vei ira, au sa kaya vakaidina vei kemuni, Ni kemuni a cakava vua e dua sa lailai vei ira oqo, ni a cakava vei au.”⁹

Me da cakava vakakina sa noqu masu ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 18:10, 15; vakamatatataki.
2. Raica na Guide to the Scriptures, “Soul”; scriptures.lds.org.
3. Linda K. Burton, “Taumada na Vakararai, Qai Veiqaravi,” *Liaona*, Nove. 2012, 78.
4. Luke 10:37.
5. Alexander B. Morrison, “Nourish the Flock of Christ,” *Ensign*, Me 1992, 13.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 1:23.
7. Maciu 4:19.
8. Opetai 1:21.
9. Maciu 25:32–40.

Mai vei Elder Larry S. Kacher

Ena Vitusagavulu

Kua ni Vakamamadataka na Veika Tabu

Ilovi ira mada na nomu digidigi ena nomu tarogi iko ena taro, “Era sa teivaki dei tu beka ena qele bulabula ni kosipeli i Jisu Karisito na noqu vakatulewa?”

Kemuni na taciq kei na ganequ, na vakatulewa eda vakayacora ena bula oqo ena tara vakabibi na sala eda muria ena bula tawamudu. E tu na kaukauwa e laurai kei koya e sega era dau vakayararataka na noda digidigi. A vakamatatataki na tikina oqo ena rauta ni lima na yabaki sa oti ena dua na sala ka tarai au sara vakabibi.

Keimami a salavata tiko vakaveiwekani vakakina vakaveitokani ena ceva kei Oman. Keimami a nanuma me keimami vakacegu mada ena baravi ni matasawa tadrava na Wasa Idia. Ni oti vakalailai neimami yaco yani, na luvei keirau goneyalewa yabaki -16, o Nellie, a kerea sara ke rawa me lai qaqalo toka yani ena dua na vanua ka nanuma me veinukunuku. Niu raica yani na cacavukavuka ni kui ni wai, au kaya vua meu sa na liu, ena noqu nanuma de tu kina eso na kui veivakaleqai.

Ni oti vakalailai noqu veiqaloyaki toka, au a kacivi watiqu yani, ka

taroga seu se volekata tiko ga na veinukunuku. A nona isau ni taro mai, “O sa sivita sara tu yani.” Lailai sara noqu kila niu a sa tao tu ena dua na ua sodrosodro¹ kau a sa drelaki vakayawa sara yani kina i loma ni waitui.

Au a sega ni kila na ka meu cakava. Na ka duadua ga au rawa ni vakasamataka rawa sa ikoya meu vuki ka qalo lesu yani ki matasawa. Ka sai koya na ka cala duadua meu vakayacora. Au a sega ni qai cakava rawa tale e dua na ka. Sa dreti au tikoga yani vakayawa ki waitui na veimataqali idre kaukauwa. Na ka ga e ca vakalevu kina, ni o watiqu, ena nona vakabauta noqu vakatulewa, a muri au tu yani.

Kemuni na taciq kei na ganequ, au kila ni sa matata vakasigalevu sara tu ga me kilai eke niu na sega ni rawa ni drobula, vakakina ni, mai na noqu vakatulewa, au sa na vakavuna talega na mate nei watiqu. Ni oti na sasaga vakadomobula kei na ka au vakatoka me dua na veitaratara vakalou, a tara

yani na yavai keirau na nuku e ra ka keirau a rawa ni taubale bula lesu yani vei ira na neirau itokani vakakina vei neirau goneyalewa.

E vuqa tu na kui ni ua ena bula vakavuravura oqo—so era vinaka ka so tale e sega. A vakavulica o Peresitedi Spencer W. Kimball ni ra tu na veidre kaukauwa ena noda bula yadudua me vaka na vei kui vuni ni waitui.² Era dina sara na idre oqo. E sega ni dodonu meda lecavi ira.

Meu tukuna mada vei kemuni e dua tale na kui, a kui vakalou, ka sa yaco me veivakalougatataki vakalevu ki na noqu bula. Au a saumaki mai ki na Lotu. Ni bera na noqu saumaki, a dau noqu lalawa tu ni bula sa ikoya meu si-ki (dauvakasisisi e dela ni wai), koya gona, au a toki yani kina ki Iurope ni oti noqu vuli torocake meu vakayacora na noqu gagadre. Ni oti e vica na vula ni kena vaka me dua na bula e sa taucoko, au vakila ni dodonu meu sa biubiu. Ena gauna oya au a sega ni kila se vu mai vei na ka au vakila oya, ia au a vakamuria ga. Au a tini yani e Provo, Utah, kei na so na itokani vinaka, ka vakataki au era a lewe ni dua tani tale na vakabauta.

E Provo au sotavi ira ka duidui mai vei au na nodra ivakarau ni bula. Au a dreti voleka sara vei ira, dina niu sega niu kila na vuna. Taumada, au a vorata, ia au a vakila e dua na vakacegu kei na logaloga vinaka kau sega vakadua ni se bau vakila. Sa tekivu meu taleitaka e duatani tale na kui—na kena ka kauti au yani ki na kilai ni dua na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito.

Au a papitaiso kei ira na noqu itokani ena 1972. Na kui vou kau mai digia meu muria yani oqo, na kosipeli i Jisu Karisito, a dusimaka na sala ka vakaibalebalebaka na noqu bula. Ia, a sega ni yali na kena veibolebole. A vou kece vei au na ka. So na gauna a vaka meu yali ka veilecayaki. Era a vakavu lomatarotaro kei na bolebole o ira na itokani kei na matavuvale.

Sa dodonu meu na digidigi. Eso vei ira na nodra taro a vakavu lomalomarua kei na veilecayaki. A bibi sara na digidigi. Meu vuki evei baleta na kedra isau? E vuqa era a

via kuitaki au ena veika cala ni noqu bula—“na ua sodrosodro” ka nodra ile kaukauwa mera dreti au tani mai na kui ni vakacegu ka sa yaco me ivurevure totoka ni marau. Au a vulica matata kina na ivakavuvuli ni tiko na “veibasai ni ka kecega” vakakina na bibi ni noqu vakayacora saraga vakai au ka sega ni vakatautaka na noqu galala vei ira tale eso.³

Au a tarogi au, “Na cava meu vukitani kina mai na ka a sa kauta dina mai vakalevu vei au na vakacegu?” Me vaka a vakananuma vei Oliver Cowdery, na Turaga “A sega li ni vakaceguya kina na yalomu?”⁴ A vakatalega kina na ka a yaco vei au. O koya gona ya, au a vuki kina, ka yalataki au vakalevu sara, vua e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma, ki na ivolanikalou, vakakina o ira na itokani vakabauti.

Ia, e se levu tu ga na taro au sega ni sauma rawa. Ena rawa vakacava vei au meu walia na veilecayaki era vakatubura? Mai na noqu vakatara mera vakarusa na vakacegu kei na marau ka sa yaco mai ki na noqu bula, au digia meu biuti ira vakatikiti toka mada, ka vakararavi kina gauna ni Turaga, ena vakavotuya kece na ka o Koya. Au kune vakacegu ena Nona vosa vua na Parofita o Josefa: “Raica dou sa gone lalai ga ka sega ni kila na ka kece, sa kilikili mo tubu cake ena loloma ka kila na ka dina.”⁵ Au digia meu kakua ni biuta na ka au kila me dina ena noqu muria e dua na kui tawamacala se vakatarotaro-taki—ka rawa me dua na “ua sodrosodro.” Me vaka a vakavuvulitaka o Peresitedi N. Eldon Tanner, au vulica

kina, “me vuku se vinaka vakacava soti na tamata me rawa ni ciqoma kila na veika rawarawa ni kosipeli . . . ka me ciqoma ena vakabauta na ka sa . . . dredre vua me kila.”⁶

E kena ibalebale oqo ni sega beka ni rawa na taro vakadodonu? Taroga na gonetagane ka vakasaqara na vakarurugi ena dua na veikau tabu ena nona via kila se o cei vei ira na lotu me na curuma. Taura e ligamu na Vunau kei na Veiyalayalati, ka mo kila ni levu sara na ka sa mai vakaraitaki ena itukutuku veivakauqeti oqo sa isau ni dua na vakasaqarai ni dina ena yalo lokumi. Ka me vaka a qai mai raica yani o Josefa, “Ia kevaka se lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, [o Koya] sa solia vakalevu, . . . ka na solia ga vua.”⁷ Mai na tarogi ni taro yalodina kei na vakasaqarai ni kedra isau vakalou, eda vulica kina na “vunau ena vunau, kei na vosa ena vosa,”⁸ ena noda tubu ena kila ka kei na vuku.”

Na taro e sega ni o koya “E rawa beka na taro dina, ka vakadodonu?” ia, “Evei meu vuki kina ni yaco mai na vakatataro?” “Au na vuki beka meu tautauri matua kina veika au kila me dina, dina ga ni vica tale na taro ena tu vei au?” Au vakadinadinataka ni tiko e dua na ivurevure vakalou—O Koya ka kila tu na ka kece, na itinitini mai na ivakatekivu. Sa lewa na ka kece ka kila na ka kece.⁹ Na ivolanikalou e vakadinadinataka ni “sega ni tatakelokelo na nona sala se veigole-yaki, . . . ena sega ni veisautaka tale na nona vosa.”¹⁰

Ena noda bula vakatamata meda kua sara ni dau nanuma ni na tarai

keda duadua ga na noda digidigi. A qai gadi wale tikoga mai oqo, e vale e dua na cauravou. A vinaka sara tu na nona nanuma me baleti koya vakai-koya, ia au a vakila ni a sega ni tau-coko sara tiko na nona bulabula ena Lotu. A tukuna vei au ni a susu cake mai ena dua na matavuvale yavutaki-vakosipeli me yacova na nona sega ni dina vei tinana o tamana, ka vakavuna sara yani na nodrau veibiu ka vakavuna me ratou lomatarotarotaka kece na lotu na luvedrau ka ra mai lutu tani kece yani. A bibi sara vakalevu na yaloqu ena noqu a veivosaki kei koya na tama gone oqo, ratou sa mai vakaleqai tu oqo ena digidigi nei tamadrato, ka sa mai susugi ratou tiko yani na yalo vakamareqeti oqo ena taudaku ni veivakalougatataki ni kosipeli nei Jisu Karisito.

E dua tale na tagane au kila, e dua ka lewe ni Lotu yalodina ena dua na gauna, ka vakatatarotaka tu e so na ivunau. Mai na nona tarogi Tamada Vakalomalagi ena kena isau, a digia me vakararavi vakatabakidua ki na veidusimaki yavutaki vakavuravura. A vuki ki na sala cala na yalona ena nona vaqara na ka e vaka me ka dokai ni tamata. A rairai vakacaucautaki beka na nona qaciqacia, ia vakagauna ga, ia a yaco me muduki laivi mai na kakauwa vakalomalagi.¹¹ A sega mada ni kunea na dina, vakayalia na nona ivakadinadina ka kauta vata kei koya e levu sara na lewe ni matavuvale.

E rau a yaviti ena ua sodrosodro tawakune ka kauti ira e lewe vuqa sara vata kei rau.

Meu kaya mada, au nanumi LaRue kei Louise Miller, o rau na itubutubu nei watiq, dina ga ni sega soti ni levu na iyau vakavuravura erau taukena tu, rau a digia me rau vunautaka na ivunau savasava ni kosipeli vakalesui mai vei ira na luvedrau ka bulataka talega ena veisiga kece sara ni nodrau bula. Ena nodrau vakayacora oqo rau sa vakalougatataki ira kina na nodrau kawa, ena vua ni kosipeli kei na inui-nui ni bula tawamudu.

Erau tauyavutaka ena nodrau vale na ivakarau ka rokovi kina na matabete, ka kunei vakalevu kina na duavata kei na sautu, na vanua talega ka dusimaki ira kina na ivakavuvuli ni kosipeli. O Louise kei LaRue, ni rau tu vata tu, rau vakaraitaka na kena ibalebale me bulataki na bula vakarautaki me vaka na nei Jisu Karisito. Era raica rawa vakamatata na gone se evei vei ira na kui ni bula ena kauta mai na vakacegu kei na marau. Ka ra digidigi me vaka oya. Me vaka a vakavulica o Peresitedi Kimball, “Kevaka e rawa meda bulia . . . e dua na kui dei me goleva yani na noda veilalawa ni bula dodonu, eda na rawa ni kau vata yani kei ira na luveda veitalia ga na cagi veisaqasaqa ni dredre, yaluma [kei na] veivakatovolei.”¹²

E bibi beka na noda digidigi? Era dau tarai keda duadua beka ga? Eda sa tuva dei tu beka na sala meda muria ena kui ni kosipeli vakalesui mai?

Vagauna e dau vakarerei au kina na noqu vakasamataka. Vakacava beka ke ena siga oya ni vula o Sepiteba, ena neitou a vakacegu toka ena

baravi mai na Wasa Idia, meu a kaya kina vei noqu goneyalewa Nellie, “Io, gole ga yani. Qalo yani ki veinukunuku.” Se o koya talega me a muria na noqu ivakaraitaki ka qai sega ni rawa ni qalo lesu mai? Vakacava kevaka meu bulataka tu na noqu bula ena kila ni a vakavuna na noqu ivakaraitaki vua, na nona laudre ena dua na ua sodrosodro ka sega tale ni lesu mai?

E bibi beka na kui eda digia meda muria? E bibi beka na noda ivakaraitaki?

Sa vakalougatataki keda tu o Tamada Vakalomalagi ena veisolisoli talei ni Yalo Tabu me dusimaka na noda digidigi. Sa yalataka tu vei keda na veivakauqeti kei na ivakatakila kevaka eda bula kilikili kaya. Au sureti iko mo vakayagataka vinaka na isolisoli vakalou oqo ka ilovi ira nomu digidigi ena nomu tarogi iko ena taro, “Era sa teivaki dei tu beka ena qele bulabula ni kosipeli i Jisu Karisito na noqu vakatulewa?” Au sureti iko mo vakayacora na veisau kece e gadrevi, lailai se levu, me vakadeitaki kina na veivakalougatataki tawamudu ni ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi baleti iko kei ira kece o lomana.

Au vakadinadinataka ni sa noda iVakabula ka Dauveivuetai o Jisu Karisito—Au vakadinadinataka ni veiyalayalati eda vakayacora vata kei Koya e vakalou ka tabu. Meda kakua ni dau vakawaletaka na veika tabu.¹³ Meda sa qai dina tikoga, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDSIDUSI

1. Ua sodrosodro: “na ua ka veicoqacoqa kei na duatale se so tale, ka vakavu leqa e wai” (Dictionary.com).
2. Raica na Spencer W. Kimball, “Ocean Currents and Family Influences,” *Ensign*, Nove. 1974, 110–13.
3. Raica na 2 Nifai 2:11, 16.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 6:23.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 50:40.
6. N. Eldon Tanner, ena Conference Report, Oct. 1968, 49.
7. Jemesa 1:5.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 98:12.
9. Raica na Mosese 1:6.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 3:2.
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:35–37.
12. Spencer W. Kimball, *Ensign*, Nove. 1974, 110.
13. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:12.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Lako Mai ka Raica

Na Lotu i Jisu Karisito e sa dau dua tu mai, ka na dau dua tu ga na Lotu ni kaulotu.

Na noqu itukutuku e sa vago-lei vakatabakidua kivei ira vakayadua era sega ni lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Au na vakadreta e dua na taro momona ka na rairai tiko ki na vuqa vei kemuni: “Cava na vuna era dau makututaka kina na Yalododonu Edaidai mera tukuna vei au na ka era vakabauta ka sureti au me’u vulica na veika me baleta na nodra lotu?”

Au masuta na Yalo ni Turaga me na vukei au me’u vosa laulau, ka mo ni kila deivaki sara vakamatata, na noqu sauma na taro bibi oqo.

Dua na ilesilesi Vakalou

O ira na tisaipeli gugumatua i Jisu Karisito era a dau, ka ra na dau kaulotu yaloqaqa tu ga. Na daukaulotu e sa dua na imuri i Karisito ka dau vakadinadinataki Koya me Dauveivuetai ka vunautaka na dina ni Nona kosipeli.

Na Lotu i Jisu Karisito e sa dau dua tu mai, ka na dau dua tu ga na Lotu ni kaulotu. Era sa ciqoma na lewenilotu yadua ni Lotu ni iVakabula na itavi dokai ni kena tokoni na vakataucokotaki ni ilesilesi vakalou a solia na Turaga kivei ira na Nona iApositolo, me vaka e volai ena Veiyalayalati Vou:

“O koya mo dou qai lako ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega, ka papitaisotaki ira ena yaca

ni Tamamudou, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu:

“Vakavulici ira mera vakabauta na ka kece ka’u a vosa kina vei kemudou: ka mo dou kila, au sa tiko vata kei kemudou ena veisiga kecega, ka yacova na ivakataotioti kei vuravura. Emeni” (Maciu 28:19–20).

Era vakabibitaka na Yalododonu Edaidai na itavi oqo mera vakatavulica na tamata kece ena veimatanitu taucoko me baleta na Turaga o Jisu Karisito kei na Nona kosipeli vakalesui mai. Keimami vakabauta na Lotu vata ga a tauyavutaka taumada na iVakabula e sa tauyavutaki tale mai Vua ena

gauna oqo. Na ivunau, ivakavuvuli, dodonu ni lewa vakamatabete, caka-caka tabu vakalotu, kei na veiyalayalati ni Nona kosipeli era sa kune edai ena Nona Lotu.

Ni keimami sureti kemuni mo ni lotu vata kei keimami se mo vuli vata kei ira na daukaulotu tudei, e sega ni keimami via volitaka vei kemuni e dua na ivoli. Me vaka na lewe ni Lotu, keimami sega ni ciqoma na icocovi se poidi ni bonisi ena dua na veisivisivi vakalomalagi. Keimami sega ni qara vakarawarawa me tosoicake na iwiliwili ni ivakarau ni Lotu. Ka bibi sara, keimami sega ni saga tiko me keimami vakasosotaki kemuni mo ni vakabauta vakataki keimami. Keimami sa sureti kemuni tiko mo ni rogoca na veidina vakalesui mai ni kosipeli i Jisu Karisito me rawa ni ko vulica, vakasamataka vagumatua, masulaka, ka mai kila vakataki iko kevaka e sa dina na veika keimami wasea tiko kivei kemuni.

Eso vei kemuni ena rairai saumalesu, “Ia au sa vakabauti Jisu oti tu ka muria na Nona ivakavuvuli,” se “E sega ni matata vei au ke bula dina tiko na Kalou.” Na neimami veisureti kivei kemuni e sega ni dua na sasaga me vakamalumalumutaka na nomuni ivakarau ni lotu se veika ni bula o ni sotakaya. Kauta mai na ka kece o ni kila ni dina, vinaka, ka veivakacerecerei—ka vakatovolea na neimami itukutuku. Me vaka ga a cikeva o Jisu kivei rau na Nona tisaipeli me rau “lako mai ka raica” (Joni 1:39), keimami sa vakamasuti kemuni mo ni lako mai ka raica kevaka ena vakarabailevutaka ka vakaiyautaka na ka ko ni sa vakabauta taumada me ka dina na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito.

Vakaidina, keimami vakila e dua na itavi dokai na kena vakau na itukutuku oqo ki na veimatanitu, mata-tamata, duivosavosa, kei na tamata kecega. Ka sa ikoya saraga oya na ka keimami sa cakava tiko ena dua na vakasokomuni edaidai ni sivia e 88,000 na daukaulotu tudei ka ra veiqaravi voli ena 150 na matanitu wavoliti vuravura. O ira na tagane kei na yalewa vakasakiti oqo era vukei ira na lewe ni neimami Lotu ena vakataucokotaki ni ilesilesi vakalou kei na itavi vakayadua

e tiko vei keda ena vunautaki ni kosi-peli tawamudu i Jisu Karisito (raica na V&V 68:1).

Levu Cake Mai na Dua na iTavi Vakayalo

Ia na neimami cikecike ni vakatasila na itukutuku oqo e sa sega walega ni vatuka ni dua na rai ni tavi vakayalo. Ia, na neimami gagadre ni wasea na kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito vata kei kemuni e sa ivakaraitaki ni kena bibi na veidina oqo kivei keimami. Au vakabauta au rawa ni vakamacalataka vakavinaka sara na vuna keimami sa dau doudou kina ni qara me vakamatatataki na neimami vakabauta kivei kemuni mai na dua na ka keirau a sotakaya vakaveiwatini ena vuqa na yabaki sa oti vata kei na rua na luvei keirau tagane.

Dua na bogi au a duri volekata tu kei Susan na katuba leka ena neitou itikitiko ka sarava na nodrau qito voli e tautuba na luvei keirau tagane lalai. Donuya na nodrau veisagai voli, a mavo voa vakalailai o koya ka gone vei rau ena dua na vakacalaka. Keirau a vakila totolo ni a sega ni mavoa bibi sara okoya, ka mani navuca me kua na veivuke kusarawa. Keirau a vinakata me raica kevaka e sa tauri matua na neitou veivosaki vakamatavuvale me baleta na veilomani vakaveitacini. Na

ka a yaco tarava e a veivakauqeti ka veivakavulici talega.

A vakalomavinakataki tacina o koya ka qase cake ka vukei koya lesu vakamalua ki loma ni vale. Au sa mai duri donuya volekata tu kei Susan na valenikuro me rawa ni keirau raica na cava ena yaco tarava, ka keirau sa vakarau tu ni curu takoso kusarawa kevaka me a rairai tosocake na mosi se sa dua dina na mavoa bibi.

A dreta o tuakana e dua na idabedabe ki na siqi ni valenikuro. A kaba cake okoya ena idabedabe, vukei tacina ki na idabedabe, dolava na wai, ka tekivu me liviraka e dua na ivakarau levu ni sovu ni savaiyaya ki na liga drakusi o tacina lailai. E cakava okoya na nona vinaka taucoko me savata tani vakamalua na duka. Na ivalavala i tacina lailai ki na ka e caka oqo e sa rawa ga ni vakamacalataki vakadodonu ena vakayagataki ni vosa mai na ivolanikalou: “Era na tagiyaso, ka tagi, ka qoqolou, ka vakasequruqurubati” (Mosaia 16:2). E a tagiyaso dina na tagane lailai oya!

Ni sa oti na veimasi, sa vakamamacataki sara vakamatau na liga ena dua na itawelu. Sa mani mai tini ena qoqolou. E tarava, a kaba cake o tuakana ki na vatavata ni valenikuro, dolava e dua na droa, ka kunea e dua na ilumu ni mavoa kavou. Me vaka ni

a sega ni ka levu se raba na drakusi eso vei tacina, a voleka ni vakayagataka taucoko o tuakana na ilumu ki na liga taucoko e mavoa. A sega ni kuri na qoqolou, ni a taleitaka vakalevu cake o tacina lailai na revurevu malumu ni ilumu mai na nona vakacaucautaka na revurevu ni veivakasa-vasavataki ni sovu ni savaiyaya.

A lesu tale o tuakana ki na droa a kunea mai kina na ilumu ka raica e dua na kato vou ni vadreti mamaca. A qai sereka okoya ka vadretitaka taucoko na ligai tacina mai cake ki ra—mai na ilabeniika ki na iduruduruniliga. Ni sa vakameautaki na leqa tubukoso, kei na ilumu vata kei na iolo eso era kaburaki taucoko tu e valenikuro, rau a kevu sobu mai na tagane lailai e rua mai na idabedabe ena mata dredredre kei na mamarau.

Na ka a yaco tarava e sa bibi sara. A vakasoqona o tacina ka mavoa na ivovo ni vadreti, na ilumu sa voleka ni maca, ka lesu tale ki tautuba. E a vakadikevi ira totolo na nona itokani ka tekivu lumuta ka vadretitaka na ligadra. Au a tarai vakatautauvata kei Susan ena nona sausaumi yalomalua, gugumatua, ka vakusakusa.

Cava na vuna e cakava kina na tagane lailai oya na ka e cakava? Yalovinaka ka dikeva ni a vinakata

kusarawa ena gauna oya okoya me solia kivei ira na nona itokani na ka vata saraga a vukei koya ni a mavoa. A sega ni vakamasuti na tagane lailai oya, vakauqeti, se vakayaloqataki me cakacaka. Na nona gagadre me wasea e sa vatuka matau ni dua na veivuke cecekia kei na rawaka sotavi vakatamata.

Vuqa vei keda na qase e vaka-yacora talega ena sala vataga ni da kunea e dua na veiqaravi se iwali e vakaceguya na mosi ka sa bikai keda tu vakabalavu, se da tauri vakasala e vakavuna meda yalomalua ni da sotava na bolebole eso ena yaloqaqa kei na veilecayaki. E sega ni matalia na veiwasei vata kei ira na tamata tale eso ena veika e vakaibalebale cake vei keda se a vukei keda.

Na ivakarau vata ga oqo e sa vakadinadinataki vakatabakidua ena veitikina bibi levu vakayalo ka vakavotukana. Me ivakaraitaki, e dua na itukutuku ena umaivola ni volanikalou ka vakatokai na iVola i Momani e vakatakilakilataka e dua na tadra mai vua e dua na parofita ena gauna eliu na yacana o Liai. Na usutu ni tadra nei Liai oya na vunika ni bula—ka sa matataka “na loloma ni Kalou” ka sa “uasivi duadua” ka “rekitaki sara ki na tamata” (1 Nifai 11:22–23; raica talega na 1 Nifai 8:12, 15).

A vakamacalataka o Liai:

“Au sa lako yani ka kania na vuana; a sa kamikamica sara mai na veika kecega au sa tovolea oti. A sa vulavula na vuana ka sa uasivia na veika vulavula kecega au sa raica oti.

“Ia ni’u sa kania na vuanikau sa vuabale na noqu marau; ka’u sa gadreva me ratou kania talega na noqu matavuvale” (1 Nifai 8:11–12; vakamatatataki).

Na ivakaraitaki levu duadua ni loloma ni Kalou me baleti ira na Luvena oya na ilesilesi vakayago, veisorovaki savai, kei na Tucaketale ni Turaga o Jisu Karisito. Sa rawa ni navuci na vuanikau ena vunika me dua na ivakatakarakara me baleta na veivakalougatataki ni Veisorovaki ni iVakabula.

Na saumitaro totolo nei Liai ena vakayagataki ni vuanikau kei na sotavi ni reki levu e sa dua na gagadre

vakaikuritaki ni wasei vata ka qarava na nona matavuvale. Ia, ni sa vuki vei Karisito, e sa vuki talega mai okoya ena loloma kei na veiqaravi.

Dua tale na itukutuku bibi ena iVola i Momani e vakamacalataka na ka a yaco ki na dua na tamata na yacana o Inosi ni oti na nona rogoca ka sauma lesu na Kalou na nona vakamasu gugumatua.

A kaya okoya:

“A sa uqeti vakalevu na yaloqu; ka’u tekiduru kina ena matai Koya ka Buli au, me’u masu ka kerekere vagumatua vua; au sa masu vua ena siga taucoko; ia, ni sa bogi mai au sa tabalaka cake tiko ga na domoqu me rogo ki lomalagi.

“A sa rogo mai e dua na domo, ka kaya: Inosi, sa bokoci na nomu ivalavala ca, ia ko na vakalougatataki.

“Ia, ko i au ko Inosi, au kila ni sa sega ni rawa ni lasu na Kalou; ka sa bokoci dina na noqu ivalavala ca.

“Au sa kaya vua: Ena rawa vakaevei Turaga?

“A sa kaya vei au: Ena vuku ni nomu vakabauti Karisito, o koya ko sa

sega mada ni rogoca se raica . . .

O koya mo ia ka lako, sa vakabulai iko na nomu vakabauta.

“Ni’u sa rogoca na vosa oqo *au sa gadreva sara mera bula na wekaqu, ko ira na mataqali i Nifai; au sa masulaki ira kina vua na Kalou ena yaloqu taucoko*” (Inosi 1:4–9; vakamatatataki).

Ni a gole o Inosi kivua na Turaga “ena lomana taucoko” (2 Nifai 31:13), na nona lomaleqa me baleta na tiko vinaka ni nona matavuvale, itokani, kei na veimaliwai eso a tosocake vakatautauvata.

Na lesoni tomani voli eda vulica mai na rua na itukutuku oqo oya na bibi ni kena vakilai ena noda bula vakaikeda na veivakalougatataki ni Veisorovaki i Jisu Karisito me ka kerei taumada ki na veiqaravi vakilai e lomada ka vakaidina e dodo yawa yani mai na “kena dau vakayacori tu ga.” Vakataki Liai, Inosi, kei na neirau tagane lailai ena italanoa au a wasea, o keda vaka lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa vakila na ririko e veimaliwai vata na veilecayaki

vakayalo kei na ivalavala ca. Eda sa sotakaya talega na veivakasavasavataki, na vakacegu ni vakasama, na veivakabulai kei na veivakavoui vakayalo, kei na veituberi e rawati duadua ga mai na vulici kei na bulataki ni ivakavuvuli ena kosipeli ni iVakabula.

Na veisorovaki i Jisu Karisito e vakarautaka na veivakasavasavataki e veiganiti meda bula dodonu ka sava-sava kina, na iwali veivakacegui me vakabula na mavoa vakayalo ka vakatikititaka na cala, kei na veitaqomaki e vakavuna meda yalodina tikoga ena veigauna vinaka se ca.

E Tiko Deivaki na Dina

Kivei kemuni na lewe ni matavuvale kei na veitokani ka sega ni lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, au sa saga me'u vakamacalataka na veinaki momona ni vuna keimami sa daukaulotu kina.

E tiko deivaki na dina ena vura-vura e yawaka ka vakatanitaka na veika deivaki. Ena dua na siga mai liu, "[me] tekiduru kina ena yaca i Jisu na duru vakayaduaga" ka "[me] vakatusa talega na yame kecega ni sa Turaga ko Jisu Karisito, me vakarokorokotaki kina na Kalou na Tamada" (Filipai 2:10–11). O Jisu na Karisito e sa Luvena Gonenitoko Duadua deivaki na Tamada Tawamudu. Me vaka na lewe ni Nona Lotu, keimami vakadinadinataka ni bula o Koya ka ni Nona Lotu e sa vakalesui mai ena kena taucoko edaidai.

Na veisureti keimami dodoka yani vei kemuni ni vulici baleta na ka vakatovolei ni neimami itukutuku e tubu mai na ka e sa vakayacora na revurevu vinaka ni kosipeli i Jisu Karisito ki na neimami bula. So na gauna keimami na rairai baya tu se yakusurasura se yalokaukauwa ena neimami sasaga. Na neimami gagadre vakaidina oya me wasei vata kei kemuni na dina era sa ka bibi vakalevu sara vei keimami.

Me vaka e dua na iApositolu ni Turaga, vata kei na igu bula taucoko ni yaloqu, au vakadinadinataka na Nona bula vakalou kei na ituvaki dina. Ka'u sa sureti kemuni mo ni "lako mai ka raica" (Joni 1:39), ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Me Yacova Nida Qai Sota Tale

Me da vakananuma vakatitobu sara na veidina eda sa rogoca, ka mera vukei keda me da tisaipeli qaqa cake mai na kena a tekivu na koniferedi oqo.

Kemuni na taciq kei na ganequ, eda se qai sotava oti oqo e rua na siga lagilagi ni itukutuku veivakauqeti. Sa lauti na yaloda ka vaqacacotaki noda vakabauta ena noda mai wasea vata na yalo ka tiko kei keda ena veisoqoni kece sara ni koniferedi oqo. Ena noda mai cava oqo, eda vakavinavinakataki Tamada Vakalomalagi ena Nona veivakalouga-tataki kece sara vei keda.

Eda laveti ka uqeti mai na sere kei na ivakatagi ka ra vakarautaki ena veisoqoni yadua. Ka ra kauti keda voleka yani ki lagi na masu era a cabori.

Au gadreva meu vakaraitaka na vakavinavinaka ni Lotu raraba mai vuniyaloda, kivei ira na Tacida era sa mai vakagalalataki ena koniferedi oqo. Eda na dau nanumi ira tu ga. Sa vakaitamera na nodra cau ki na caka-caka ni Turaga ka na dau vakilai ena

veitabagauna sa bera mai.

Meda lesu ki noda veivale ka yalotaka e yaloda meda vinaka cake mai vakalailai mai na noda veigauna eliu. Meda dauveikauwaitaki ka dauveinani vakalevu cake. Me da dolele ka dau veivuke, sega vei ira walega na noda lewenilotu ia vakakina vei ira eda sega ni vakabauta vata. Ni da veimaliwai, me da dau rokovi ira sara.

E tu o ira era dau veiqalisomuniwai kei na bolebole e veisiga. Meda vakaraitaka vei ira na noda kauwai, vakakina na noda veivuke. Eda na vakalougatataki, ni da dau veivukevukei.

Meda dau nanumi ira na qase kei ira era sa voleka ni toki yani. Ena noda sikovi ira, era na vakila kina na nodra lomani ka taleitaki. Meda dau muria na veivakaroti ni “vukei ira sa malumalumu, vakaukauwataka na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu.”¹

Meda tamata yalodina ka yalodonu, ena noda tovolea meda dau cakadodonu ena ka kecega vakakina ena gauna kece sara. Me da tudei ena noda muri Karisito, ivakaraitaki ni bula dodonu, ka yaco sara meda “cina e vuravura.”²

Kemuni na taciqa kei na ganequ, au vakavinavinakataka na nomuni dau masulaki au. E dau vaqacacotaki au ka laveti au ena noqu dau segata e yaloqu kei na noqu igu taucoko meu vakayacora na loma ni Kalou ka qaravi Koya vakakina o kemuni.

Nida biubiu yani ena koniferedi oqo, au kerea na veivakalougatataki mai lagi me nomuni vakayadudua. Mo ni lesu vinaka yani na tutani mai vale ka raica ni tuvaki matau tu na veika kece. Meda vakananuma vakatitobu sara na veidina eda sa rogoca, ka mera vukei keda me da tisaipeli qaqa cake mai na kena a tekivu na koniferedi oqo.

Me yacova ni da qai sota tale ena vula ono mai oqo, au kerea na veivakalougatataki ni Turaga me sobuti kemuni, vakaidina vakakina, me sobuti keda kece sara, kau vakayacora ena Yacana tabu—o Jisu Karisito saraga, na noda Turaga ka iVakabula—emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5.

2. Filipai 2:15.

Mai vei Linda K. Burton

Peresitedi Raraba ni Soqosoqo ni Veivukei

Vakarautaki ena iValavala ka Segga ni Se Bau Kilai

Meda sa vakavakarau ni ciqoma ena bula kilikili na cakacaka tabu vakalotu veivakabulai ena turu vakayadua ka maroroya vakataucoko sara na veiyalayalati eso ka salavata kaya.

Ni a lesu mai ki vale na luvei keirau yalewa gone duadua ni oti na imatai ni siga ni nona vuli, au a taroga, “E a vakacava?”

A sauma okoya, “A lako vinaka.”

Ia, na siga ka tarava, ni’u a vakayadrati koya cake me baleta na vuli, a lobika okoya na ligana ka kaya vakadoudou, “Au a sa lako oti i koronivuli!” Au a sega dina ni *vakarautaki* koya se vakamacalataka ni lako i koronivuli e sega ni ka ga ni dua na gauna ia ni sa namaki vua me lako i koronivuli me lima na siga ena dua na macawa me vuqa sara na yabaki.

Ni da navuca na ivakavuvuli ni vakavakarau tu, raitayaloyalotaka vata kei au na ka oqo. O sa dabe tiko ena rumu vakasilesitiei ena valetabu ka raica na iwiliwili eso ni yalewa kei na tagane mera vakawati ni ra vakacurumi vakamalua yani ki loma ka tuba tale ni ra wawa tiko mera vakamautaki

ena gauna oqo ka tawamudu. E curuma na rumu vakasilesitiei e dua na yalewa me na vakawati, ka veitauriliga voli vata kei na nona daudomoni. E tokara toka okoya e dua na vinivo rawarawa ka totoka ni valetabu vata kei na malumu, veivakacegui, ni nona matadredredre. E ukucavu vinaka okoya ia e sega ni sivia sara. A dabe sara, vakararai wavoki, ka qai mai bikai vakasauri ena yaloluluvu. Vaka e turu mai na wai ni matana baleta na veidokai kei na vakarokoroko e tiko vua me baleta na vanua e sa tiko kina kei na cakacaka tabu vakalotu e sa waraki koya tiko kei koya ka domona ena nona bula taucoko. E vaka me tukuna na kena ituvaki, “Au sa vakavinavinakataka dina na noqu tiko ena vale ni Turaga nikua, ka vakarau ni tekivuna e dua na ilakolako tawamudu vata kei na dua na itokani daulomani tawamudu.” E vaka e sa *vakavakarau*

okoya ki na levu cake tale na ka mai na dua ga na soqo.

Na makubui keirau goneyalewa totoka a biuta wale toka ga e dua na ivola ena noqu ilokoloko ka tukuna vakatikina: “Dua na ka e tarai au vakabibi ni’u curuma na valetabu oya na yalo veivakacegui ni loloma e koto kina. . . . Sa rawa ni ra lako na tamata ki na valetabu mera ciqoma na veivakauqeti.”¹ Sa dina okoya. Sa rawa ni da ciqoma na veivakauqeti kei na vakatakila ena valetabu—vaka talega kina na kaukauwa meda ra-wa kina na dredre eso ni bula. Na ka e sa vulica tiko okoya me baleta na valetabu ni vakaitavitaki koya tiko vagumatua ena kau ni yaca ni nona matavuvale me caka papitaiso kei na veivakadeitaki ena valetabu ena vakarautaki koya ni ciqoma na ikuri ni cakacaka tabu vakalotu, veiyalayalati, kei na veivakalougatataki ni valetabu, me baleti koya kei ira ena yasana kadua ni ilati.

A vakatavulica o Elder Russell M. Nelson, “Me vaka ga ni vakarautaki na valetabu me baleti ira na tamata, sa itavi ni tamata mera vakarautaki ira ki na valetabu.”²

Ni’u sa mai wilika tale tiko me baleti Kavetani Moronai ena iVola i Momani, au vakananuma lesu ni dua na rawa ka levu duadua nei Moronai oya na nona vakavakarau matau me baleti ira na Nifai me vorati ira kina na

mataivalu rerevaki ni Leimani. A vakarautaki ira vakavinaka na nona tamata ni da wilika, “Ia, era kurabui dina [na Leimani] ka druka vakalevu, [na Nifai] era sa vakavakarau tu mai, ena dua na ivakarau ni tataqomaki era se qai bau raica vakadua.”³

Na malanivosa, “vakavakarau . . . ena dua na ivakarau ni tataqomaki era se qai bau raica vakadua,” a toboka vakaidina na noqu kauwai.

E rawa vakacava ni da vakavakarau vinaka cake ki na veivakalougatataki tabu eso ni valetabu? A vakatavulica na Turaga, “Raica au na solia talega vei kemudou na ivakarau ni ka kecega.”⁴ Meda sa navuca e dua na ivakarau ni ivolanikalou me vukei keda ena vakavakarau vinaka. Na vakavakarau nei Moronai me baleti ira na meca a taura na mamakutu kei na vakabauta gugumatua, ka na gadrevi vakakina -na ivakarau oqo.

E vaka me’u sega ni oca rawa ena vosa vakatautauvata a tukuna na iVakabula me baleta na lima na marama vuku kei na lima ka lialia. Dina ga ni vakaibalebaletaki na vosa vakatautauvata oqo ki na vakavakarau me baleta na iKarua ni Lesu Mai ni noda iVakabula, sa rawa ni da vakatautavata talega ki na vakavakarau me baleta na veivakalougatataki ni valetabu, ka sa rawa ni vaka na kana magiti vakayalo kivei ira na sa vakavakarau vinaka.

Ena Maciu 25 eda wilika:

“Ena qai vakatautauvatataki na matanitu vakalomalagi kei na goneyalewa e lewe tini, eratou sa dui kauta na nona cina, ka laki veitata kei na tagane sa qai vakawati.

“Ka lewe lima vei iratou sa vuku, ka lewe lima sa lialia. . . .

“[O iratou na] vuku eratou sa kauta na waiwai ena nodratou tavaya kei na nodratou cina.

“Ia ni sa dede mai na tagane sa qai vakawati, eratou sa sosovu kecega ka moce.

“Ni sa qai lomalama-ni-bogi na vanua sa ia na kacikaci, raica, sa lako mai na tagane sa qai vakawati; dou laki veitatavaki kaya.

“Eratou sa qai tucake kecega na goneyalewa oqo, a ratou sa vakarautaka na nodratou cina.

“A sa kaya ko iratou na lialia vei iratou na vuku, solia mai vei keitou e dua na nomudou waiwai; ni sa boko na neitou cina.

“A sa kaya ko iratou na vuku, de se sega ni takiveilevu vei keda: e vinaka mo dou lako ga vei ira na dauveivoli, ka volia na nomudou.

“Ia ni ratou sa lako me ratou volivoli, sa tadu mai na tagane sa qai vakawati; ia ko iratou sa vakarau oti tu eratou sa curu vata kaya ki na kana magiti ni vakawati: a sa qai sogo na katuba.

“Sa qai lako talega mai emuri ko iratou na goneyalewa ko ya, ka kaya, Noqu Turaga, Noqu Turaga, dolavi keitou.

“A sa vosa ko koya ka kaya, Au sa kaya vakaidina vei kemudou, au sa sega ni kilai kemudou.”⁵

Au sega ni vakabauta ni tiko e dua, vakabibi ena kedra maliwa na yalomalua, me na sega ni luluvutaki iratou na goneyalewa lialia. Ka so vei keda ena via tukuna vei ira tale eso, “E sega beka ni rawa mo dou wasea mada ga me rawa ni da marau taucoko? Ia vakasamataka mada. Oqo e dua na itananoa a tukuna na iVakabula, ka sa i Koya ka kaciva e lima vei ira “vuku” ka lima vei ira “lialia.”

Ni da navuca na vosa vakatautauvata oqo me dua na ivakarau ni vakavakarau ki na valetabu, navuca

na vosa ni dua na parofita ena gauna oqo ka vakatavulica ni “waiwai ni vakavakarau vakayalo e sega ni rawa ni wasei.”⁶ A veivuke o Peresitedi Spencer W. Kimball ni vakamatatataka na vuna eratou sega ni rawa ni wasea kina na lima na goneyalewa “vuku” na waiwai ena nodratou cina vata kei iratou na “lialia” ni kaya, “Na tiko ena soqoni ni sakaramede e kuria na waiwai ena noda cina, ena turu yadua ena veiyabaki. Na lolo, masumasu vakamatavuvale, veisiko, qarauni na gagano ni yagoda, vunautaki ni kosi-peli, vulici ni ivolanikalou-na ivalavala yadua ni gugumatua kei na talairawarawa e sa dua na turu e vakuri ki na noda sitoa. Na ivalavala ni loloma, saumi ni katini kei na isolisoli tale eso, nanuma savasava kei na cakacaka . . . oqo, talega, era veivuke vakabibi ki na waiwai ka rawa ni da vakatawana tale ki na noda cina katabokoboko ena lomalomani-bogi.”⁷

Sa rawa ni o raica li na ivakarau ni vakavakarau-turu vakayadua-e rawa ni vukei keda ni da vakasamataka na iwalewale e rawa ni da gugumatua cake kina ena noda vakavakarau ni ciqoma na cakacaka tabu vakalotu eso me baleti keda kei ira tale eso? Na ka lalai ka rawarawa cava soti e rawa ni da cakava me kuri kina na turu ni waiwai vakayalo vakasakiti ki na noda cina ni vakavakarau?

Eda vulica mai vei Elder Richard G. Scott ni “bula kilikili e sa gadrevi vakalevu ki na reki ni veivakalougatataki ni valetabu. . . . Na ituvaki kilikili e sa vakatakilai vinaka cake mai na bula ni digidigi dodonu ka gugumatua e vakataudeitaki ena ivakavuvuli ni Turaga.”⁸ Au taleitaka na vosa *gumatua*. Na gugumatua oya me tudonu, tu vakarau, ka nuitaki. Sa dua dina na ivakamacala levu ni ivakavuvuli ni bula kilikili!

Eda sa vakananumi ena iVolavosa ni iVola Tabu: “Na itikotiko duadua ga sa rawa ni vakatauvatani vata kei na valetabu ena kena vakatabui.”⁹ E veidonui li na ivakamacala oya vata kei na noda itikotiko se vale saumi? E dua na goneyalewa vakamareqeti ena neitou tabanalevu a qai lako wale tikoga mai oqo ki na neitou itikotiko. Ni kilai na nona se qai lesu wale tikoga

mai o ganena ena kaulotu, au a tarogi koya se sa vakacava tu na nona sa mai ciqomi tale ena nona itikotiko. A kaya okoya ni ka totoka, ia ena dau kerea okoya ena so na gauna ke rawa ni vakalailaitaki na ivakatagi. A kaya okoya, “Ia e sega mada ga ni vakatagi *ca!*”

Ena rairai kilikili meda dikevi keda oqo ka vakadeitaka na noda itikotiko e sa vanua sa da vakavakarau ni vakila kina na Yalotabu. Ni da vakarautaka na noda itikotiko me vanua e kidavaki kina na Yalotabu, eda sa na vakarau ka vakila vakataucoko “ena itikotiko” ni da curuma na vale ni Turaga.

Ni da vakarautaki keda ni curuma ena bula kilikili na valetabu ka yalodina ki na veiyalayalati ni valetabu, na Turaga ena vakatauca “e vuqa sara na veivakalougatataki”¹⁰ kivei keda. Na noqu itokani vinaka o Bonnie Oscarson a cega vakaoti wale tikoga oqo e dua na ivolanikalou ka mani kaya, “O koya ka tarogi vakalevu vua, ena soli vakalevu vua.”¹¹ Au sega ni qai vakalasuya! Baleta ni da lako mai ki na valetabu meda ciqoma na veivakalougatataki *tawamudu*, e sega ni dodonu meda kurabui ni dua na ivalavala cecere e sa gadrevi me rawati

kina na veivakalougatataki oya. A vakatavulica tale o Elder Nelson: “Baleta na valetabu e sa vale ni Turaga, na ivalavala ni curu eloma e sa vakatau Vua. Ena curu kina vaka Nona vulagi edua. Me tauri e dua na ivolatara ni valetabu e sa dua na madigi tawavoli rawa ka dua na ivakaraitaki ni talairawarawa vua na Kalou kei ira na Nona parofita.”¹²

O ira na dauqito rogo ni vuravura kei na gonevuli vakoro era vakayagataka na aua kei na siga kei na macawa kei na vula ka vakakina na veiyabaki eso mera vakavakarau. Na turu e veisiga ni vakavakarau e sa gadrevi vei ira mera tiko kina ecake. Vakakina, o ira era gadreva mera rawata na bula vakalou ena matanitu vakasilesitili sa namaki mera bulataka e dua na ivalavala cecere ni talairawarawa ena basika ena vakatovotovotaki ni ivalavala dodonu ni talairawarawa ena siga yadua kei na turu yadua.

Ni da kuria vakamatau ka vagumatua na waiwai. Ena turu vakayadua, ki na noda cina vakayalo, na caka ni veika lalai ka rawarawa oqo, sa rawa ki na noda cina me “vakalailaitaki ka caudre voli”¹³ ena vakavakarau

veivakurabuitaki. Na watiq matavina, ka sa peresitedi tiko ni iteki, a tukuna wale tikoga oqo ni sa voleka me rawa ni tukuna ni dua sa vakavakarau ka kilikili me curuma na vale-tabu, baleta ni ra “serauna na rumu” ni ra mai saga e dua na ivolatara ni valetabu.

Ena masu ni veivakatabui ni Valetabu e Kirtland, a kerea vua na Turaga na Parofita o Josefa Simici “ni o ira taucoko na tamata ka na curuma na ivakatabutubutu ni vale ni Turaga mera na vakila na nomuni kaukauwa, . . . ka mera na tubu cake mai vei kemuni, ka ciqoma na taucoko ni Yalo Tabu, . . . ka vakavakarau ni taura na ka kecega e gadrevi.”¹⁴

E sa noqu masu vei keda, ena ka levu cake mai na dua ga na soqo vangauna, na dau lako tiko ki na valetabu. Meda sa vakavakarau me ciqoma ena bula kilikili na cakacaka tabu vakalotu veivakabulai ena turu vakayadua ka maroroya vakataucoko sara na veiyalayalati eso ka salavata kaya. Ni da cakava vakakina, au kila ni da na rawata meda ciqoma na veivakalougatataki yalataki ena taucoko ni Yalo Tabu kei na kaukauwa ni Turaga ena noda itikitiko kei na bula yadudua. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. A ivola nei Aydia Kaylie Melo kivei Linda K. Burton, Okos. 31, 2014.
2. Russell M. Nelson, “Vakavakarau ki na Veivakalougatataki ni Valetabu,” *Liaona*, Okot. 2010, 41.
3. Alama 49:8; vakamatatataki; raica talega na tikina 6–7.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 52:14.
5. Maciu 25:1–2, 4–11; Vakadewa nei Josefa Simici, Maciu 25:12 (ena Maciu 25:12, ivakamacala e ra a).
6. Marvin J. Ashton, “A Time of Urgency,” *Ensign*, Me 1974, 36.
7. Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle* (1972), 256.
8. Richard G. Scott, “Receive the Temple Blessings,” *Ensign*, Me 1999, 25; *Liaona*, Julai 1999, 29.
9. Bible Dictionary, “Temple.”
10. Vunau kei na Veiyalayalati 104:2.
11. Bonnie L. Oscarson, “Greater Expectations” (kakaburaki ena setilaiti ni Semineri kei na Inisite ni Lotu, Okos. 5, 2014); lds.org/broadcasts; raica talega na Luke 12:48; Vunau kei na Veiyalayalati 82:3.
12. Russell M. Nelson, “Personal Preparation for Temple Blessings,” *Liaona*, Julai 2001, 38.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 33:17.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 109:13, 15.

Mai vei Jean A. Stevens

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni iSoqosoqo ni Lalai

Luvena Yalewa ni Veiyalayalati na Kalou

Ni ra sa vakanamata na luvena yalewa na Kalou kina valetabu kei na nodra veiyalayalati tabu, sa na rawa vua na Kalou me sovaraka mai na nona dau veivakalougataki vei keda yadua ena sala e veivakakurabuitaki.

Kemuni na veitacini marama, au kidavaki kemuni ena loloma levu. Ena gauna oqo se evei ga ena veiyasai vuravura o ni tiko kina, au nuitaka ni ko ni na vakila na loloma ni Turaga vei kemuni yadua, kei na Yalo ni vakadinadinataka tiko ki yalomuni na itukutuku e vakadewataka tiko na sere ka se qai lagati walega oqo mai na matasere rogorogo vinaka oqo. Au vakuria kina na noqu ivakadinadina kau vakadinadinataka niu kila ni bula tiko na noqu Dauni-veivuetai ka lomani keda yadua o Koya.

Ena bogi e dai eda soqoni vata mai vakaluvana yalewa ni veiyalayalati na Kalou. Noda yabaki, keda ituvaki, noda ivakarau ni bula yadua ena sega ni rawa ni tawasei keda baleta ena kena iveta sara e cake, eda sa Nona. Eda sa veiyalayalatatika ni da na dau nanuma na Luvena ena veigauna kece.

Na kaukauwa ni yalayala yadua o ya e a vakadeitaka tale vei au ena tolu na macawa sa oti ena noqu a tiko ena dua na lotu ni papitaiso. Eratou dabe toka e mataqu e walu na gonelalai totoka ka vakanomodi toka nodratou nanamaki

kina siga bibi ni sa qai yaco mai. Ia, au raica yani na matadratou, au sega ni raica e so na gone ni ra nanamaki tiko. Au raici iratou me vaka sara ga e raici iratou tiko na Turaga—yadudua. Au raici Emma kei Sophia kei Ian kei Logan kei Aden kei William kei Sophie kei Micah. Na veiyalayalati ni papitaiso era caka yadudua. Era vakaisulu vulavula kece tu, era sa tu kina—vakarau

vata kei na yalodra se qai yabaki walu mera vakayacora na imatai ni nodra veiyalayalati kei na Kalou.

Vakasama lesu ka nanuma na siga ni nomu papitaiso. Se ko na nanuma na veika matailalai se e vica ga na ka lelevu, tovolea mo vakananuma na bibi ni veiyalayalati ko a cakava vakai iko. Ni ko sa kacivi ena yacamu, o sa qai tabadromuci e loma ni wai ka qai lesu cake mai me vaka e dua na luvena yalewa na Kalou—na luvena yalewa ni veiyalayalati, e dua ka sa lomana me kacivi ena yaca ni Luvena ka yalataka me na dau muri koya ka muria na Nona ivakaro.

Na veiyalayalati kei na Kalou ena vukei keda meda kilai keda cake kina vakavinaka. Ena semati keda sara vakavoleka Vua ka na rawa kina ni da vakila na keda vakamareqeti ena Nona iserau kei na noda vanua ena Nona matanitu. Ena sala eda sega ni rawa ni kila vakataucoko, eda kilai ka da lomani vakayadua mai Vua. Vakasamataka mada—o keda yadua eda tiko e Yalona. E sa Nona gagadre ni da digia na sala ena kauti keda lesu ki vale, Vua.

Na kena bibi ka vakamareqeti na veiyalayalati ni papitaiso, e kena ivakatekivu ga-ena matamata e biuti keda ena sala kina bula tawamudu. Ena noda veisala e tu ki liu sa ikoya na veiyalayalati ni valetabu meda vakayacora kei na cakacaka vakalotu ni matabete meda ciqoma. Me vaka e vakananumi keda o Elder David A. Bednar, “Ni da sa tu ena tobu ni wai ni papitaiso meda sa vakanamata yani kina valetabu.”¹

E sega walega ni gauna ni caka veiyalayalati, ia ena noda yalodina tiko na veiyalayalati ka sa na vakavakarau yani kina ciqoma na bula tawamudu. O ya talega na noda inuini, noda yavu kei na noda bula mamarau

Au a ivakadinadina ki na kaukauwa ni veiyalayalati ena noqu dau vakasavari rau toka noqu itubutubu buladodonu ka ni rau a bulataka ka lomana na kosipeli. Au a raica vei tinaqu e dua na ivakaraitaki vinaka sara ni vakatulewa vakadodonu ni dua e luvena yalewa na Kalou. Ena gauna sara mada ga se goneyalewa lailai kina, na

nona digidigi e vakaraitaka ni vakaliuca ka kila vinaka tu ni o koya e dua na tisaipeli i Jisu Karisito. Au sa raica na vakacegu, na kaukauwa kei na veitaqomaki ka sa yaco vua ena nona cakava ka maroroya na veiyalayalati. Na nona bula e vuravura e vakaiyaloyalotaka na nona lomana na iVakabula kei na nona gagadre me muri Koya. Isa au sa gadreva sara ga meu muria nona ivakaraitaki.

Na nodrau mai bula vata na noqu itubutubu e tekivu vakasabalia. O ya ena 1936. Erau a dauveigadivi tu vakavoleka sara ka rau navuca me rau na vakamau. Ena gauna e ciqoma kina o tamaqu e dua na ivola ka sureti tu mai kina me laki kaulotu ki na Ceva kei Aferika. E a kaya na ivola ni kevaka e kilikili na nona bula ka sa lomana dina me veiqaravi me lako ga ka raici nona bisopi. Sa na rawa ni ko raica ni icakacaka ni nodra kacivi na daukaulotu ena gauna o ya e duidui toka! E a vakaraitaka na ivola o tamaqu vei nona daulomani, o Helen, ka rau sa vakadeitaka, sega tale na lomalomaru me sa na lako yani ka laki kaulotu.

Rua na macawa ni bera ni lako, erau dau sota ena veisiga kece o Na kei Ta ka vakasigalevu vata mai Memory Grove volekati Salt Lake City. Dua na gauna ni rau sa vakasigalevu toka ni rau sa vaqara ivakatakila ena masu kei na lolo, oti sa kaya o tinaqu vei nona itokani o Claron, kevaka me

vinakata tikoga sa na rawa ni rau sa vakamau rawa ni bera ni lako yani ki kaulotu. Ena gauna e tekivu kina na Lotu era a dau kacivi na tagane vakawati mera lako yani ki kaulotu ka ra dau biu tu mai na watidra kei na matavuvale. Sa vakakina vei tamaqu kei tinaqu. Ena veivakadonui nei nona iliuliu ni matabete erau sa qai vakamau ni bera ni lako yani ki kaulotu.

E ciqoma o tinaqu ena Salt Lake Temple, na nona edaumeni, ka rau sa qai vakamautaki ena bula oqo kei na bula sa bera mai, mai vei Peresitedi David O. McKay. Dua na itekivu vakaciriloloma na nodrau tekivu ni bula vakawati. Segga na kena itaba, segga na vinivo rairai totoka ni vakamau, segga na ivutu senikau, ka segga na kana ni marautaki ni vakamau. Na nodrau vakanamata ga kina valetabu kei na nodrau veiyalayalati. Vei rau, na veiyalayalati sa ka levu duadua. Ni oti ga e ono na siga ni bula vakawati sa yaco tale na luluvu ni veitalatala ena turu ni wainimata, ni rau sa veivakamocetaki me sa gole yani o tamaqu kina Ceva kei Aferika.

Ia na nodrau vakamau sa levu cake sara mai na nodrau veilomani kei na nodrau dau veikauwataki vakataki rau. E tiko talega na nodrau lomana na Turaga kei na nodrau gadreva me rau qaravi Koya. Na veiyalayalati tabu e rau a vakayacora e solia vei rau na kaukauwa kei na veivakatataki cake

Las Piñas, Yatu Filipaini

me rawa ni rau lako curuma na rua na yabaki ni tiko veitawasei. Sa tiko vei rau na kila ni inaki ni bula kei na yalayala ni veivakalougatataki ka na yacovi ira era yalodina kina nodra veiyalayalati. Na veivakalougatataki kece oqo e ulabaleta kece na nodrau vakacacabo ni veitawasei lekaleka.

Dina ga ni sega ni rau tadra ni na vaka oya na itekivu ni bula vakawati sa vakadinadinataka vei rau ni sa idewadewa sara ga ni kena navuci na bula ni dua na matavuvale kina bula tawamudu. Ni ra sa tekivu yacoyaco mai na gone keitou sa kila na cava e bibi duadua vei keirau na itubutubu, o ya na nodrau lomana na Turaga kei na nodrau dina ka sega ni veisau rawa ena vakamuri ni veiyalayalati erau a sa vakayacora oti. Dina ga ni rau sa yali ruarua na noqu itubutubu, na ivakarau ni nodrau buladodonu sa vakalougatataki tiko nikua na neitou matavuvale.

Na ivakaraitaki ni nodrau bula e voqa lesu mai ena vosa nei Sisita Linda K. Burton: “Na ka vinaka duadua me vaqacacotaki kina na vuvale nikua se mai muri sa ikoya noda maroroya na veiyalayalati.”²

Na nodrau gauna ni bula dredre kei na veivakatovolei e se bera ni oti. Ni oti e tolu na yabaki na nona lesu mai na kaulotu o tamaqu, sa katakata sara tu ga na iKarua ni iValu Levu, me vakataki ira tale e lewe levu e a bole o koya me curu kina mataivalu. E a se baci tu laivi tale mai vale me va tale

na yabaki ena nona laki veiqaravi ena mataivalu e wai ena manua ka veiqaravi ena wasa Pasifika

Sa dua na gauna dredre vei rau na noqu itubutubu me rau se baci veitawasei tale. Ia vei tinaqu na veisiga oqori ni tu taudua lomaleqa, kei na nuiqawaqawa sa gauna talega ni kena vakilai na vakasolokakana ni Yalotabu ka tukuna tiko na yalayala tawamudu ni veivakacegui kei na vakacegu mai na draki ca

Dina ga ni sotava na dredre, e a bulataka o tinaqu e dua na bula vutuniyau, dau sinai ena mamarau, reki, loloma, kei na veiqaravi. Na nona lomana na iVakabula e vakaraitaka na nona bula ni veisiga. E a tiko na kena isema ki lomalagi kei na isolisoli ni nona dau lomani ira era bula veimaliwai. Na nona vakabauta na Kalou kei na vakanuinui kina Nona yalayala e tukuni ena malanivosa nei Peresitedi Thomas S Monson ni “sega ni dua na solibula e cecere cake, e sega ni dua na kena isau me bibi sara, ka sega ni dua na sasaga me dredre cake me da rawata kina na veivakalougatataki oya.”³

Ena veidraki ni bula kece e a sotava e a vakaukauwataki ka vakalougatataki o tinaqu ena nona lomana na Turaga kei na veiyalayalati sa vakayacora ka maroroya tiko.

Sa sega na kena vakatititaki ni matailalai ni nomu italanoa ena duidui mai vei koya. Ia, na ivakavuvuli mai

na nona bula ena tarai keda kece sara. Ni ra sa vakanamata na luvena yalewa na Kalou kina valetabu kei na nodra veiyalayalati tabu, sa na rawa vua na Kalou me sovaraka mai na nona dau veivakalougatataki veikeda yadua ena sala e veivakurabuitaki. Me vaka na ivakaraitaki nei tinaqu vei au, na nomu digidigi mo muria ka nanuma nomu veiyalayalati, ena tara na nodra bula ni vakabauta o ira era na muri iko. Sa vakakina kemuni na taciqu marama, ena rawa vakacava meda rawata na veivakalougatataki ni cakacaka vakalotu ni valetabu? Na cava meda cakava meda vakarautaki keda kina ki na veivakalougatataki oqori?

Ena noqu dau veisiko wavoki, au sa mai kila kina ni o ira na marama ni veitabayabaki ena veika kece era sotava e sauma sara ga na nodra bula na taro kece oqori.

Au a sotavi Meri ni oti na ikawalu ni nona siganisucu. Me vakataki ira e lewe levu tale, e taleitaka o koya na cakava na nona ivolatukutuku ni kawa ni matavuvale. Ka sa solia oti mai kina e sivia ni 1,000 na yaca kina valetabu. Sa vakarautaki koya tiko oqo o Meri me na laki curu kina valetabu ni sa yabaki 12.

O Brianna sa yabaki 13 ka taleitaka ni cakava nona ituvatuva ni kawa kei na cakacaka ni valetabu sa ciqoma na bolebole nei Elder Neil L. Andersen me baleta na valetabu.⁴ Sa vakarautaki o koya e drau na yaca me baleta na cakacaka ni valetabu ka sa vakarautaki koya, na nona matavuvale, kei so na itokani me baleta na laki caka papitaiso kina valetabu. Ena cakacaka tabu oqo, o Brianna e sa malele sara ga na yalona vei tamana e vura-vura, sa vaka talega vua na Tamada Vakalomalagi.

Dina ga ni o Anfissa sa rui levu na nona osooso ka cakacaka tiko ka lako tiko i kalasi kina dua na koronivuli ni vuli cakacaka, e dau tuva talega na gauna me na lako kina ki na valetabu ena veimacawa. O koya e dau vaqara na ivakatakila ka sa sotava na vakacegu ka dau veiqaravi talega ena valetabu ni Turaga.

O Katya, e dua na marama mai Ukraine, e dau taleitaka sara na

valetabu. Ni bera ni tara na valetabu mai Kyiv, o koya kei na so tale era dau vakayagataka e 36 na aua vakadua ena veiyabaki mera lako kina ki na valetabu mai Jamani. O ira na Yalododonu oqo era dau masu, vulica na ivolanikalou, era laga serenilotu, ka veitalanoataka na tikina e so ena gauna ni nodra lako tiko e gaunisala. O Katya e a kaya vei au, “Ni keimami sa yaco yani kina valetabu, keimami sa vakarau sara me keimami ciqoma na veika sa vakarautaka na Turaga me na solia vei keimami.

Kevaka eda sa ciqoma na veivakalougatataki kece sa vakarau solia na Kalou, na noda sala e vuravura e dodonu me na kauti keda yani ki na valetabu. Na valetabu sa ivakatarakara ni loloma ni Kalou vei keda. E sureti keda kece o koya meda lako mai, vulica na veika baleti Koya, vakila Nona loloma, ka ciqoma na cakacaka vakalotu ni matabete ka na ganita meda na rawata kina na bula tawamudu vata kei Koya. E dau caka yadudua na veiyalayalati. Na veiveisau lelevu ni yalo e vakaibalebale vua na Turaga. Kei na nomu ena vakavuna na veisau ena nomu bula. Ni da sa na lako yani ki na Nona vale, sa na rawa ni da vakaiyaragi ena [Nona] kaukauwa, . . . [Yacana . . . me tiko vei [keda], . . . [Nona] lagilagi . . . me wavokiti [keda], kei na [Nona] agilosi mera na wanonovi [keda].”⁵

Au wasea vei kemuni na noqu ivakadinadina ni Tamada Vakalomalagi e bula dina tiko. Ena vuku ni Luvena Lomani o Jisu Karisito, na vakanuinui, ni yalayala kece kei na veivakalougatataki kece ni valetabu era na vakavotukana. Mena tiko na noda vakabauta me rawa ni da na vakanuinui Vua kei na Nona veiyalayalati, au masulaka ena yaca i Jisu Karisito Emeni. ■

IDUSIDUSI

1. David A. Bednar, “Taura e Dua na Yaca Dokai ka Vakataudeitaka,” *Liaona*, Me 2009, 98.
2. Linda K. Burton, “Gadrevi: Na Liga kei na Yalo me Vakusakusataka na Cakacaka,” *Liaona*, Me 2014, 123.
3. Thomas S. Monson, “Na Valetabu Savasava—e dua na Bikeniki Vuravura,” *Liaona*, Me 2011, 92.
4. Raica na templechallenge.lds.org.
5. Vunau & Veiyalayalati 109:22.

Mai vei Neill F. Marriott

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Goneyalewa

Wasea na Nomu Rarama

E dodonu meda tudei ena noda vakabauta ka laveta na domoda meda kaburaka na vunau dodonu.

Ena bogi nikua au gadreva me raici e rua na ilesilesi eda kauta voli: iMatai, na kena vakuri tikoga na rarama ni kosipeli kei na dina ki na noda bula, kei na kena ikarua, na noda wasea na rarama kei na dina oqo vei ira na tamata.

O ni kila beka na kemuni bibi? Oi kemuni vakayadua—ena gauna oqo—o ni sa rui yaga ka bibi ena itu-vatuva ni veivakabulai ni Tamada Vakalomalagi. Sa tiko na cakacaka meda cakava. Eda kila ni dina na kosipeli vakalesuimai. Eda sa tu vakarau beka meda taqomaka na dina oqo? E gadrevi meda bulataka; e gadrevi meda wasea yani. E dodonu meda tudei ena

noda vakabauta ka laveta na domoda meda kaburaka na vunau dodonu.

Ena *Liahona* ni Sepiteba 2014, e vola kina o Elder M. Russell Ballard: “Eda sa gadreva vakalevu cake na domodra vakayadua, veivakauqeti kei na nodra vakabauta na marama. Eda gadrevi ira mera vulica na vunau ka kila vakavinaka na cava eda vakabauta me rawa ni ra cavuta nodra ivakadinadina ena dina ni veika kecega.”¹

Kemuni na marama, ko ni sa mai vaqacacotaka na noqu vakabauti Jisu Karisito. Au sa raica na nomuni ivakarau, rogoca na nomuni ivakadinadina, ka vakila na nomuni vakabauta mai Brazil ki Botswana! Ko ni kauta voli

tiko na isolegi ni veivakauqeti ki na vanua cava ga ko ni gole kina. Era sa vakila na tamata era voliti kemuni—mai na nomuni matavuvale ki na vakau itukutuku ena nomuni talevoni vakakina mai vei ira na itokani ena itukutuku raraba kivei ira era dabe tikivi kemuni ena bogi nikua. Au duavata ena ka a vola o Sista Harriet Uchtdorf, “Sai kemuni . . . na bikenit qaqqa ka gugumatua ena dua na vuvura sa butobuto sara ka vakaraitaka, mai na sala o ni bulataka kina na nomuni bula, ni kosipeli sa dua na itukutuku rekitaki.”²

E vakamatatataka o Peresitedi Thomas S. Monson, “Kevaka o gadreva mo solia na rarama vei ira eso, o iko sara ga mo ramase tiko.”³ Ena rawa vakacava meda vawaqara tikoga ki lomada na dina ni rarama oya? Eso na gauna au vakila niu sa cina malumalumu sara. Me da na ramase vakacava?

E vakavulica na ivolanikalou, “Raica sa vu ni rarama na Kalou; ia ko koya sa kunea na rarama ka tudei tikoga vua na Kalou, ena vakararamataki vakalevu.”⁴ E dodonu meda tiko ga vua na Kalou me vaka e kaya na ivolanikalou. E dodonu meda gole ki na ivurevure ni rarama—ki vua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito kei na ivolanikalou. Eda rawa talega ni gole ki valetabu, ni da sa kila tiko ni veika kece e loma oya e sa vakanamata vei Karisito kei na Nona isoro cecere ni veivakaduavatataki.

Vakasamataka mada na mana ni valetabu ki na itikotiko raraba. Era vakarairai vinakataka na loma ni siti; era ramase mai na veidelana kilai levu. Na cava na vuna era vakarairai vinakataka kina ka ramase? Baleta, ni kaya na ivolanikalou, “Raica sa serau yani na dina,”⁵ ka sa tiko ena valetabu na dina kei na inaki tawamudu; sa vakakina o iko.

Ena 1877, a kaya kina o President George Q. Cannon, “Na Valetabu Kecega . . . sa na vakagogotaki Setani sobu e vuravura.”⁶ Au vakabauta ni vanua cava ga e tara kina na valetabu, ena biliga ki muri na butobuto. Na inaki ni valetabu o ya me qaravi ira na kawatamata ka solia vei ira kece na luvei Tamada Vakalomalagi na kaukauwa mera lesu ka bula vata kei Koya. E sega beka ni tautauvata na noda inaki ki na veivale vakatabui oqo, o ya na vale ni Turaga? Me qaravi ira na tamata ka vukei ira mera biliga ki muri na butobuto ka lesu ki na rarama nei Tamada Vakalomalagi?

Na cakacaka tabu ni valetabu ena vakatubura na noda vakabauta na Karisito, ka rawa meda vakauqeta cake vakavinaka na nodra vakabauta na tamata. Mai na veivakabulabulataki ni yalo ni valetabu, eda rawa ni kila na ka dina, na kaukauwa, kei na inuinui ni Veisorovaki ni iVakabula ki na noda bula yadudua.

Ena vica na yabaki sa oti keitou a sovata vakamatavuvale e dua na bolebole levu. Au a gole ki valetabu

ka laki masu vagumatua meu vukei. A vakaraitaki vei au e dua na ka dina. A vakamatatataka vei au na noqu malumalumu, kau a kidacala sara ga. Ena gauna veidusimaki vakayalo oqo, au a raica kina e dua na marama dokai koya ga ena nona caka nona, ka sega ni sala ni Turaga, ka tukuna ni o koya e cakava kece na ka sa mai rawati. Au kila niu sa raici au sara tiko ga. Sa qai tagi na yaloqu vua na Tamada Vakalomalagi, kau kaya, “Au sega ni vinakata meu vakataka na marama o ya, ia meu veisau vakacava?”

Mai na yalo savasava ni ivakatakila ena loma ni valetabu, sa vakavulici au niu sa gadreva e dua na Dauveivueti. Au sa gole yani vakatotolo vua na iVakabula o Jisu Karisito ena noqu vakasama ka vakila ni sa takali na noqu yaluma ka tovure mai lomaqu e dua na inuinui cecere. Sai Koya ga na noqu inuinui, ka meu sa ququmi toka ga Vua. Sa matata sara vei au ni dua na marama sa dokai koya ga ka itovo vakavuravura “sa meca ni Kalou”⁷ vakakina vei ira ena vakauqeta o koya. Ena valetabu ena siga o ya au a vulica ni Veisorovaki duadua ga i Jisu Karisito sa na rawa ni veisautaka na noqu itovo dokadoka kau sa na rawa ni caka vinaka. Au sa vakila vakaidina na Nona loloma kau kila ni na vakavulici au ena Yalo ka veisautaki au keu solia Vua na yaloqu, ka sega tale ni dua na ka e vo.

Au se valuta tikoga na noqu malumalumu, ia au sa nuitaka ga na veivuke vakalou ni Veisorovaki. A yaco mai na ivakasala savasava oqo baleta niu a curuma na valetabu savasava, ka vakasaqara na veivakacegui kei na isau ni taro. Au a lomaocaoca tu niu curuma na valetabu, kau lesu mai niu kila ni sa tiko na noqu iVakabula sa kaukauwa duadua ka daulomani keda kece. Au sa vakacegu ka reki vakalevu baleta niu sa mai taura na Nona rarama ka ciqoma na Nona ituvatuva baleti au.

Era sa mai tara e veiyasai vuravura, na valetabu ka duatani na kedra irairai kei na kena itaratara e tautuba, ia e loma e tiko vei ira kece na rarama tawamudu vata ga, na inaki, kei na dina. Ena 1 Korinica 3:16 eda wilika, “Dou

sa sega beka ni kila ni dou sa vale ni Kalou, ka sa tiko vei kemudou na Yalo ni Kalou?” Oi keda talega na luvena yalewa na Kalou eda sa mai vakatikori e vuravura taucoko, me vaka na valetabu, ka da sa rui totoka vakayadua kei na keda ituvaki e tautuba, me vakataka na valetabu. Sa tiko talega vei keda na rarama vakayalo, me vaka na valetabu. Oqo na rarama vakayalo sa ivakaraitaki ni rarama ni iVakabula. Era na malele mai kina o ira ki na rarama oqo.

Sa tiko na noda dui itavi ena vuravura oqo—ni da sa goneyalewa, tina, iliuliu, ka veivakavulici vei tacida, cakacaka saumi, vakawati, kei na vuqa tale. Sa veivakauqeti vakayadua. Na itavi yadua oqo ena tiko na kena kaukauwa savasava ni da vakaraitaka tiko na dina ni kosipeli kei na veiyalayalati ni valetabu ki na noda bula.

E kaya o Elder D. Todd Christofferson, “Ena veika kece, sa rawa vua e dua na tina me vakayaco veivakauqeti e sega ni vakatauvatani rawa mai vua e dua tale na tamata ena dua tale na isema ni veiwekani.”⁸

Ni ra se lalai na luvei keirau, sa vaka meu dua na ivukevuke ni kavetani ni dua na waqa, vei watiqu, o David, kau vakasamataki iratou na 11 na luvei keirau ni ratou sa waqa lalai suwaigelegele tiko e yasai keirau ena toba, vakavakarau me seredali ka sokota yani na wasawasa kei vuravura. Keirau sa gadreva kei David me keirau vakasalataki ena kabasi ni Turaga ena veisiga me baleta na ilakolako vinaka duadua ni soko vata kei iratou na neirau waqa lalai.

E vakasinaiti na noqu siga ena veika guiguilecavi vakataka na lobi isulu sava, wiliki ni nodra ivola na gone, ka biuvata na kakana me vakayakavi. Eso na gauna ena noda toba e vale, keitou sega ni raica ni veitovo rawarawa, dau vakayacori e veigaua—oka kina na masu vakamatavuvale, wiliki ni ivolanikalou, kei na lotu vakamatavuvale—ena yaco mai na veika cecere. Ia meu vakadinadinataka ni itovo sara ga oqo sa tiko kina na veika tawamudu. E yaco mai na marau ni o iratou na waqa lalai oqo—na luvei keirau—era sa tubu ki na veiwaqa

lelevu kaukauwa vakasinaiti tu ena rarama ni kosipeli ka vakarau tu me “lesi mo dou qarava na cakacaka ni Kalou.”⁹ Na neitou cakacaka lalai ena vakabauta kei na veiqaravi sai koya e vuqa vei keitou e tiko ga kei na Kalou ka yaco mai kina na rarama tawamudu kei na lagilagi ki na neitou matavuvale, neitou itokani, kei ira keitou kila. Sa rawa kina mo kauta tiko e dua na isolegi ni veivakauqeti!

Vakasamataka mada na veivakauqeti ni dua na goneyalewa yabaki ni Lalai ki na nona matavuvale. Sa vakalougatataka neitou matavuvale na vakabauta nei luvei keirau yalewa ena nona a yali na luvei keirau tagane gone ena dua na vanua ni veivakamarautaki. Keitou sa vaqarai koya ena nuiqawaqawa. Kena i tinitini, a ququmi toka ga vei au o luvei keirau yalewa yabaki 10 ka kaya, “Na, e dodonu me tou masu beka?” E dina o koya! Keitou sa mai soqoni vata mai ena kedra maliwa na tamata sarasara tu mai ka masu me kune na luvei keirau. Keitou a kunei koya. Kivei kemuni kece na goneyalewa ni Lalai au kaya, “Yalovinaka ni tukuna tiko vei nomuni itubutubu mo ni masu!”

Ena vula ikatakata oqo au a tiko rawa ena dua na nodra keba e 900 na goneyalewa mai Alaska. A bibi sara

vei au na nodra veivakauqeti. Era a vakavakarau mai vakayalo ki na keba, ena nodra wilika na iVola i Momani ka cavuqaqataka “Na Karisito sa Bula: Na Nodra iVakadinadina na iApositolu.” Ena ikatolu ni bogi ni keba, era a tucake vata tu na 900 na goneyalewa ka cavuqaqataka na ivola taucoko o ya ena kena matailalai.

A vakasinaita na olo levu o ya na Yalotabu, ka sa lomaqu meu leweni ira. Ia a sega ni rawa. Se bera niu rawata na kena cavuqaqataka.

Au sa tekivu vulica oqo na vosa mai na “Na Karisito sa Bula” me vakataka nodra cakava na marama oqo, ia me baleta na nodra veivakauqeti au sa mai kila vinaka kina na veiyalayalati ni sakaramede meu dau nanuma na iVakabula niu cavuta tiko vakavica vata na nodra ivakadinadina na iApositolu baleti Karisito. Sa tekivu me titobu sara na ibalebale ni sakaramede kivei au.

Au sa nuitaka tiko meu solia vua na iVakabula ena Siganisucu oqo e dua na iloloma o ya meu cavuqaqataka “Na Karisito sa Bula” ka me sa tudei tu e lomaqu ni yaco mai na 25 ni Tiseba. Au sa nuitaka niu sa rawa ni veivakauqeti ena ka vinaka—me vakataki ira na marama ni Alaska kivei au.

E rawa beka mo raici iko ena vosa ni itukutuku oqo, “Na Karisito sa

Bula”? “Sa vakamasuti ira kece mera muria na Nona ivakaraitaki. E taubale ena gaunisala mai Palesitaina, ka vakabulai ira na tauvimate, vakabulai ira na mataboko me rai, ka vakaturi ira cake tale na mate.”¹⁰

Oi keda, na marama ena Lotu, eda na sega ni taubale ena gaunisala mai Palesitaina meda vakabulai ira na mate, ia eda sa rawa ni masulaka ka vakayagataka na loloma veivakabulai ni Veisorovaki ki na dua na veiwekani sa vakaleqai tiko, ka vakacacani.

E dina ga ni da na sega ni vakabulai ira na mataboko mera rai me vakataka na iVakabula, ia eda sa rawa ni vakadinadinataka na ituvatuva ni veivakabulai vua e dua sa mataboko vakayalo. Eda sa rawa ni dolava na mata ni yalona me kila na kena gadrevi na kaukauwa ni matabete ena veiylalayalati tawamudu.

Eda na sega ni vakabulai ira era sa mate tu me vakataka na iVakabula, ia eda sa rawa ni vakalougatataki ira na mate ena noda vakasaqara na yacadra ki na cakacaka ni valetabu. Eda sa qai vakabulai ira dina mai na mate ena valeniveivesu ni yalo ka solia vei ira na salatu ki na bula tawamudu.

Au vakadinadinataka ni sa bula tiko e dua na noda iVakabula, o Jisu Karisito, ka sa rawa vei keda ena Nona kaukauwa kei na rarama meda biliga ki muri na butobuto kei vuravura, vakavoqataka yani na dina eda sa kila tu, ka vakauqeti ira na tamata mera lako mai Vua. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. M. Russell Ballard, “Men and Women and Priesthood Power,” *Liahona*, Sepi. 2014, 36.
2. Harriet R. Uchtdorf, *The Light We Share* (The Deseret Book Company, 2014), 41; vakayagataka ena veivakadonui.
3. Thomas S. Monson, “For I Was Blind, but Now I See,” *Liahona*, Julai 1999, 69.
4. Vunau kei na Veiylalayalati 50:24.
5. Vunau kei na Veiylalayalati 88:7.
6. George Q. Cannon, in *Vakavakarau ni Laki Curu ki na Valetabu* (ivolalailai, 2002), 36.
7. Mosiah 3:19.
8. D. Todd Christofferson, “Na Kaukauwa Vakasakiti ni Marama,” *Liaona*, Nove. 2013, 30.
9. Vunau kei na Veiylalayalati 4:2.
10. “Na Karisito sa Bula Tiko: Nodra iVakadinadina na iApositolu,” *Liaona*, Epe. 2000, 2.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Bulataka na Kosipeli ena Reki

Vakanuinui ena kaukauwa ni veivakabulai nei Jisu Karisito; muria na Nona lawa kei na ivakaro. Ena dua tale na kena vosa—bulataka na kosipeli ena reki.

Kemuni na ganequ lomani, kemuni na noqu itokani taleitaki ka tisaipeli vakalougatataki i Jisu Karisito, e ka dokai vei au na madigi oqo meu duavata kei kemuni ni da mai dolava tale e dua na koniferedi raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena macawa mai oqo keitou na sota na Mataveiliutaki Taumada kei na iApositolu Le Tini-karua kei ira na Vakaitutu Raraba kei na iliuliu raraba ni mataisoqosoqo ka na qai muri mai ena Vakarauwai kei na Sigatabu ka tarava na veisoqoni tale eso ni noda koniferedi raraba ni vuravura. Au vakavinavinaka vakalevu vei Peresitedi Thomas S. Monson, na parofita ni Kalou ena noda gauna, ena nona kerei au meu matataka na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu ena noqu vosa vei kemuni na ganequ ena Lotu.

Niu vakananuma na veika meu na tukuna, e lesu noqu vakasama vei ira na marama era a tara cake na noqu bula ka vukei au ena veibolebole ni bula oqo. Au vakavinavinaka vua na buqu ka a lewa ena vicasagavulu na yabaki sa oti me kauta na nona mata-vuvale ki na dua na soqoni ni sakaramede ni Momani. Au vakavinavinaka

vei Sisita Ewig, e dua na kena marama yada ni Jamani, ka ivakadewa vakavalagi ni yacana o “Sisita Eternal.” Sai koya a vakayacora na veisureti qaqa ka vakasakiti oqo vei buqu. Au vakavinavinaka vakalevu vei tinaqu, ka a kauta e va na gone curuma na dredre ni iKarua ni iValu Levu. Au vakasamataka talega na luvequ yalewa, o ira na makubuqu yalewa, kei na itabatamata se bera mai ni yalewa yalododonu ka ra na muri mai ena dua na siga.

Ia, au vakavinavinaka tawamudu vua na watiq, o Harriet, ka dau vakamarautaki au niu se cauravou, colata na icolacola bibi duadua ni neirau matavuvale vakatina, tuvata kei au vakawatiq, ka lomani ira ka vakamareqeti ira na luvei keirau, makubui keirau, kei na makubui keirau vakarua. Sai koya na vu ni kaukauwa ena neitou vuvale ena gauna vinaka kei na gauna ca. E kauta mai na rarama ki na nodra bula o ira kece era kilai koya.

Kena itinitini, au vakavinavinaka vakalevu vei kemuni kece, na milioni vakamilioni na marama yalodina e vuravura taucoko ena vei yabaki ni bula kecega o ni cakava tiko e vuqa sara na ka me tarai cake kina na matanitu ni

Kalou. Au vakavinavinaka vei kemuni ena veisala e vuqa o ni vakauqeta, karonā, ka vakalougatataki ira kina era wavoliti kemuni.

Luvena Yalewa na Kalou

E marautaki vei au meu maliwai ira e oba na luvena yalewa na Kalou. Ni da lagata na sere “Au Luve ni Kalou,” e curuma na yaloda na kena voqa. Ni da vakasamataka vakatitobu na dina oqo—ni da luvedrau na itubutubu vakalomalagi¹—e vakasinaiti keda ni da vakila na vanua eda vu mai kina, na noda inaki eke, kei na vanua eda na cava kina.

E vinaka me da nanuma tiko e vei-gauna ni ko luvena tikoga na Kalou. Na kila-ka oqori ena laveti iko curuma na gauna dredre duadua ni nomu bula ka na uqeti iko mo vakacavara na veika vakasakiti eso. Ia, sa ka bibi talega mo nanuma tiko ni o luvena yalewa na itubutubu vakalomalagi e sega ni dua na ivakatakilakila o a rawata se o na vakayalia ena dua na gauna. O na dau luvena yalewa tikoga me tawamudu na Kalou. E cecere na Nona vakanuinui na Tamamu Vakalomalagi ena vukumu, ia na kemu ivuvu vakalou *walega* ena sega ni vaka-deitaka na nomu ivotavota vakawa vakalou. E talai iko mai ke na Kalou mo mai vakarautaki iko ki na dua na vunilagi e cecere cake mai na veika kecega e rawa ni o vakasamataka.

Na veivakalougatataki yalataki ni Kalou vei ira na yalodina era lagilagi ka veivakauqeti. Ena kedra maliwa e tu kina na “idabedabe vakaturaga, na matanitu vakatui, na matanitu vakaravouvou, na kaukauwa, na itikotiko vakaturaga, ena kena cecere kei na titobu.”² Ka na sivia na ivolanisucu vakayalo se na Kadi ni Luve ni Kalou” mo kilikili kina ki na veivakalougatataki sega ni vakasamataka rawa oqo.

Ia eda na rawata vakacava?

Sa sauma na iVakabula na taro oqo ena noda gauna:

“Kevaka ko sa sega ni muria na noqu ivakaro, ko na sega sara ni rawata na lagilagi oqo.

“Raica sa qiqo na matamata ni koro ka rabailailai na sala sa basika ki na bula.

“... Ia mo dou vakabauta sara na noqu ivakaro.”³

Oqo na vuna eda tukuna tiko kina me da lakova na sala vakatisaipeli.

Eda tukuna tiko na talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou.

Eda tukuna tiko na bulataka ena reki na kosipeli, ena yaloda taucoko, noda igu, vakasama, kei na noda kaukauwa kecega.

E Kila na Kalou E Dua na Ka Eda Sega ni Kila

Ia eso vei keda, era sega ni dau marautaka na talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou. Me da sotava mada: eso beka ena dredre se sega soti ni taleitaki—na ivakaro eda dau raica me vaka e dua na gonelailai ka dabe tu e matana e dua na peleti kakana draunikau bulabula ia sega ni taleitaki. Eda kataibatida ka vakasaurarataki keda me da sotava me rawa ni da toso yani ki na itaviqaravi taleitaki cake.

Ena gauna beka vakaoqo, eda na kunea kina ni da tarogi keda, “Au gadreva beka meu talairawarawa ki na ivakaro *kece sara* ni Kalou?”

Na noqu isau ni taro oqo e rawarawa:

Au kila ni Kalou e kila tiko e dua na ka eda sega ni kila na veika e sega ni yacova rawa na kaukauwa ni noda vakasama! Na Tamada Vakalomalagi e dua na kabula tawamudu ka tawayalani na cecere ni veika e kila, nona yalomatua, kei na nona vuku mai vei keda.⁴ E sega ni o koya walega oqori,

ia o Koya e tawamudu talega na nona dauloloma, ka vakanamata ga vaka-tabakidua ena dua na inaki vakalougatataki: me tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.⁵

Ena dua tale na kena itukutukuni, e sega walega ni *kila* o Koya na ka e vinaka vei iko; e *vinakata vakalevu o Koya mo digitaka* na ka e vinaka duadua vei iko.

Kevaka o vakabauta e yalomu oqo—kevaka o vakabauta vakaidina ni nona cakacaka cecere na Tamada Vakalomalagi me vakacerecerei keda ka vakalagilagi keda na Luvena ka kila vakavinaka o Koya na kena icakacaka—e sega beka ni vakaibalebale me da ciqoma ka muria na Nona ivakaro, na kena sara mada ga e dau vaka me dredre tu? Me da kakua beka ni karonā na veidurunicina sa solia mai o Koya ka dau tuberi keda ena butobuto kei na veivakatovolei ni bula oqo? Era vakatakilakilataka na noda sala lesu ki na noda itikotiko vakalomalagi! Ena noda digitaka na sala nei Tamada Vakalomalagi, o sa vakatora tiko e dua na yavu vakalou mo tubu kina vakalou-vena yalewa na Kalou ka na vakalougatataki iko ena nomu bula taucoko.

E dua na tiki ni noda bolebole sai koya, au vakabauta, ni da dau nanuma ni lokata tu na Kalou na Nona veivakalougatataki kece sara ena dua na o vakaitamera mai lomalagi, ka sega ni via solia mai vei keda vakavo kevaka eda bulamuria e dua na

ivakarau e gadrevi sa tura tu o Koya. Ia na ivakaro e sega sara ga ni vaqori. Na ka dina, na Tamada Vakalomalagi sa vakatauca tiko mai e veigauna na veivakalougatataki vei keda. Na noda rere, vakatitiqa kei na ivalavala ca, me vaka e dua na iviu, sa dau tabonaka ena kena yacovi keda mai na veivakalougatataki oqori.

Na Nona ivakaro e idusidusi ni loloma kei na veivuke vakalou vei keda ka na uruca na iviu, me rawa ni da ciqoma na mimira ni veivakalougatataki vakalomalagi.

E gadrevi me da ciqoma ni ivakaro ni Kalou e sega ni dua walega na itu-vatuva balavu ni vakasama vivinaka. Era sega ni iwalewale ni veivakalaboci mai na dua na buloqu ena Initaneti se vosacavuti veivakauqeti mai na dua na papa ni Pinterest. Era ivakasala vakalou, ka yavutaki ena dina tawamudu ka soli me kauta mai na “vakacegu ena bula oqo ka rawata na bula tawamudu ena bula sa bera mai.”⁶

Sa toka kina vei keda e dua na digidigi. Ena dua na yasana, sa koto kina na rai ni vuravura kei na kena vakasama dau veisau kei na sasaga dau vakatarogi. Ena dua na yasana, sa koto na vosa ni Kalou vei ira na Luvena—Na Nona yalomatua tawamudu, na Nona yalayala dei, kei na Nona idusidusi ni loloma me baleta na lesu tale ena lagilagi, loloma, kei na vakaturaga ki na Nona iserau.

E nomu na digidigi!

O koya na Dauveibuli ni waitui, nuku, kei na kalokalo e sega ni yalani rawa sa tarai kemuni tiko yani ena siga sara ga oqo! Sa solia tiko na iwalewale cecere ni marau, sautu, kei na bula tawamudu!

Me rawati na veivakalougatataki lagilagi oqo, sa dodonu mo vakamalu-malumutaki iko, cakacakataka nomu vakabauta, taura na yaca i Karisito, vakasaqarai Koya ena vosa kei na ivalavala, ka “tu mo vakadinadinataka na Kalou ena veigauna kecega ena veika kecega, kei na veivanua kecega.”⁷

Na Vuna me da Talairawarawa Kina

Ni o sa kila dina na Kalou kei na Nona ivakaro, sa na yaco mo kilai iko talega vakavinaka kei na

inaki vakalou ni nomu mai tiko eke. Oqori sa na veisau kina na inaki ni nomu muria na ivakaro, ka yaco me gagadre ni yalomu mo bulataka ena marau na kosipeli.

Me kena ivakaraitaki, o ira era dau raica na lako i Lotu me nodra sala ni vakalevutaka cake na nodra lomana na Kalou, kune vakacegu, laveti ira cake na tani, vakasaqara na Yalotabu, ka vakavouya na nodra yalayala me ra muri Jisu Karisito era na vutuniyau vakalevu cake mai vei ira era lako tu yani i lotu me isau ni taro walega. Kemuni na ganequ sa *bibisara* me da dau lakova na soqoni ena Sigatabu, ia au vakabauta deivaki ni kauwaitaka vakalevu cake na Tamada Vakalomalagi na noda vakabauta kei na veivutuni mai na iwiliwili ni tiko rawa ena Sigatabu.

Oqo tale e dua na ivakaraitaki:

A tauvi matenitoo e dua na tina sega ni vakawati ka rua na luvena gonelalai. Ia, e sega ni dede rau sa tauvimate talega na luvena. E voleka me sa sega ni rawa ni sotava na tina gone oqo na itavi ni nodratou qaravi o koya kei rau na luvena lalai. Sa yaco na vale dau savasava tu ga me kabuwacara ka duka. E sinai ena siqi na iyayanikana duka, ka bini ena veiyasana kecega na isulu.

Ni solia tiko nona igu vei rau na luvena ka rau tagitagi tiko—ka via tagi toka mada ga—sa rogo na tukituki e katuba. O rau na nona dauveisiko. E rawa ni rau raica na nona leqa na tina gone oqo. E rawa ni rau raica na nona vale, nona valenikuro. Erau rogoca na nodra tagi na gone.

Ia, kevaka me rau a leqataka tikoga na marama oqo me rau vakacavara ga na nodrau ilesilesi ni veisiko vakavula,

erau na solia beka vei tina e dua na peleti kuki, tukuna ni ra sa nanumi koya dina ena soqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei ena macawa sa oti, ka tukuna e dua na ka me vaka, “Qai tukuna mai ke dua na ka keirau rawa ni cakava!” Oti erau na qai lesu yani ena reki, ka marau ni sa 100 na pasede na nodrau veisiko ena dua na vula.

E kalougata, ni o rau na marama oqo erau tisaipeli dina nei Karisito. Erau raica ka kila na veika e gadreva ka vakayagataka na kila kei na taledi e tu vei rau. Erau vakasavasavataka na kabuwacara, ka kauta mai na rarama kei na yalodei ena loma ni vale, ka qirita e dua na itokani me kauta mai na kakana gadrevi vakalevu. Ni qai mai oti na nodrau cakacaka ka vakamoce, erau biuta koto mai na tina gone ena yaloluluvu—luluvu ni vakavinavinaka kei na loloma.

Me tekivu mai na gauna ko ya ka lako yani, sa veisau na ivakarau ni nona vakasama na tina gone oqo me baleta na veisiko. “Au kila,” e kaya o koya, “niu sega walega ni dua na itoqa ena nona ituvatuva ni veika me caka e dua tale.”

Io, e dodonu vei ira na dausiko vu-vale me ra yalodina ena nodra veisiko e veivula, na veika kece ka me kakua ni guilecavi na *vuna* bibi ena daku ni ivunau oqo: me da lomana na Kalou kei na wekada.

Ni da raica na ivakaro ni Kalou kei na noda itavi ena kena taraicake na Nona matanitu me dua ga na ka me toqai ena dua na ituvatuva me caka, eda sa calata na uto ni bula vakatisaipeli. Eda sa calata na tubu dau yaco ni da bulataka ena reki na ivakaro ni Tamada Vakalomalagi.

Na lakovi ni sala vakatisaipeli e sega ni gadrevi me gauna dragali. E “kamikamica sara mai na veika kamikamica kecega.”⁸ E sega ni dua na icolacola me bikai keda sobu. Na bula vakatisaipeli e laveta ka vakararama-taka na yaloda. E vakauqeti keda ena vakabauta, na inuinui kei na loloma cecere. E vakasinaita na yaloda ena rarama ena gauna ni butobuto, kei na lomavinaka ena gauna ni rarawa.

E solia vei keda na kaukauwa vakalou kei na reki tudei.

Bulataka na Kosipeli ena Reki

Kemuni na ganequ lomani ena kosipeli, se o yabaki 8 se 108, e dua na ka au nuitaka mo ni na ciqoma ka kila vakavinaka sara:

O ni lomani.

O ni nodrau daulomani na itubu-tubu vakalomalagi.

E kilai kemuni o koya na Dauveibuli tawayalani ka tawamudu! E dau kauwaitaki kemuni o Koya.

Io, na Kalou, e lomani kemuni ena siga saraga oqo kei na veisiga kecega.

E sega ni waraka tiko o Koya me qai lomani kemuni ena gauna o sa vakamalumalumutaka rawa kina na nomu malumalumu kei na itovo ca. E lomani iko nikua ka kila vakavinaka tu na nomu veidredre. E kila o Koya na gauna o dolele cake yani kina Vua ena masu mai vuniyalomu kei na vakanuinui. E kila na gauna o kukuva

toka kina na rarama katabokoboko ka vakabauta tiko—ena loma sara mada ga ni butobuto. E kila na nomu vakararawataki. E kila na nomu yaluma ena veigauna o yacokoso kina se sega ni rawata. Ia e lomani iko tikoga.

Ka kila talega na Kalou na nomu qaqa; e dina ni na rairai lailai vei iko, e vakadinadinataka ka vakamareqeta yadua o Koya. E lomani iko o Koya ena nomu dodoliga yani vei ira na tani. E lomani iko ena nomu dolele yani ka vukei ira na tani me ra colata rawa nodra icolacola bibi—ni o sotava dredre tiko mada ga na nomu.

E kila o Koya na veika kece me baleti iko. E raici iko tu vakamatata o Koya—E kilai iko me vaka na kemu ituvaki dina. Ka lomani iko o Koya—nikua kei na veigauna kecega!

O nanuma beka ni kauwaitaka na Tamada Vakalomalagi kevaka era sa uasivi sara na nomu isasauni, isulu, kei na taukuku? O nanuma beka ni na vakatau na kemu yaga ena levu ni nomu itokani ena Instagram se Pinterest? O nanuma beka ni vinakata o Koya mo leqataka se yalolilai kevaka e dua e bokoci iko se sega ni via muri iko ena Facebook se Twitter? O nanuma beka ni na duatani na kemu yaga vei Koya a bulia na vuravura kecega mai na kemu irairai e tautuba, se na levu ni nomu ivinivo?

E lomani iko o Koya sega ni baleta walega o cei o iko ena siga nikua ia

sa baleta talega na tamata lagilagi ka rarama e rawa ka tu vei iko na kena gagadre mo vakakina.

E levu cake mai na veika e rawa ni o vakasamataka, na Nona gadreva mo rawata na nomu icavacava—mo lesu yani ki na nomu vuvale vakalomalagi ena dokai.

Au vakadinadinataka ni sala me rawati kina oqo sai koya me biu na gagadre kocokoco kei na sasaga tawakilikili ena icabocabo ni soro ni solibula kei na veiqaravi. Kemuni na ganequ, ni vakanuinui ki na kaukauwa ni veivakabulai nei Jisu Karisito; rokova na Nona lawa kei na ivakaro. Ena dua tale na kena itukutuku—bulataka ena yaloreki na kosipeli.

Sa noqu masu mo ni na vakila e dua na ivakarau vakavoui ka vakarabailevutaki ni nona loloma totoka na Kalou ena nomuni bula; mo ni raica kina na vakabauta, yalodina, kei na igu me vulici na ivakaro ni Kalou, vakamareqeta e yalomu, ka bulataka ena yaloreki.

Au yalataka ni o ni vakayacora vakakina, o ni na raica na kemuni vinaka duadua—o kemuni *dina* O ni na kila na kena ibalebale dina ni luvena yalewa na Kalou tawamudu, na Turaga ni ivalavala dodonu kecega. Au vakadinadinataka na veika oqo ka laiva vei kemuni na noqu veivakalou-ugatataki me vaka niu dua na iApositolu ni Turaga, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. E sega ni noda Daunilewa ka Dauveibuli walega na Kalou; o Koya talega na Tamada Vakalomalagi. Na tagane kei na yalewa kece sara era luvena tagane ka yalewa na Kalou. E vakavuvulitaka o Peresitidi Joseph F. Smith na “tamata, vakayalo, e dua talega ka vakasucumi mai vua na itubutubu vakalomalagi, eda qai mai susugi yani me yacova ni da sa uabula mai ka matua e na vale tawamudu nei Tamada ni bera ni da lako mai ki vuravura meda mai vakayago ka mai vakayacora na inaki ni bula vakavuravura” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Joseph F. Smith* [1998], 335).
2. Vunau kei na Veiyalayalati 132:19.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 132:21–22, 24.
4. Raica na Aisea 55:9.
5. Raica na Mosesa 1:39.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 59:23.
7. Mosaia 18:9.
8. Alama 32:42.

Sobral, Brazil

iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi

Na ituvatuva ni veika e sotavi ena vasa eso ni koniferedi raraba e rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni tabana ni vasa.

KOYA E VOSA	ITALANOA
Neil L. Andersen	(28) Vaqacacotaka o Neil L. Andersen na nona ivakadinadina e dua ka lesu mai ena kaulotu me baleti Josefa Simici.
M. Russell Ballard	(89) Vakasalataki ira na dauvodo i bilibili e dua na dauveituberi e uciwai me ra “tikoga ena loma ni boto” ni ra vakavakarau ena vakaciriciri ena wai kui kaukauwa ka voravara.
David A. Bednar	(107) Ni qaravi oti nona mavoa lalai, a vakayacora na veiqaravi vata vakaqori vei ira na nona itokani na luvana tagane o David A. Bednar.
Linda K. Burton	(111) A vakaotia na nona kaulotu e dua na daukaulotu tudei ena yalo sa vakavou ni oti na nona solia na yalona, igu, nona vakasama, kei na kaukauwa vua na Turaga.
Tad R. Callister	(32) A veisautaka vakadua o tinai Ben Carson na nona bula. A vulica na kosipeli e dua na goneyalewa ni Lepanoni mai vei tinana. Erau a vakavulica vei Tad R. Callister na kosipeli na nona itubutubu.
Craig C. Christensen	(50) Eratou tukuna e vica na dikoni na vuna eratou dau qoroi Peresitedi Monson kina. E rawata o Craig C. Christensen e dua na ivakadinadina ena nona vulica na iVola i Momani.
D. Todd Christofferson	(16) E tukuna vei ira na nona tamata o Tui Henry V ni tamata yadua e turaga ni yalona. Na tamata e sega ni via qarauni koya sa vakadonuya tiko me kau ki na dua na ibulubulu.
Quentin L. Cook	(46) O Lusi ena italanoo ni komiki na <i>Peanuts</i> e dau vakaiulubale ni vakalutuka na polo. E dua na cauravou e vakayacora na digidigi ka sega ni salavata kei na nona takete ni laki kaulotu kei na vakamau ena valetabu. Nona veitalanoa kei na dua na dauveivakavulici ni dua na koliji sa vakadeitaka nona vakatulewa o Quentin L. Cook me muria na ivakasala nei tamana.
Dean M. Davies	(53) E veivueti na Lotu kei ira na lewena mai Filipaini vei ira na lewenilotu kei ira e sega ni oti e dua na cagilaba kaukauwa.
Cheryl A. Esplin	(12) E vulica e dua na ililiu ni Goneyalewa me baleta na kaukauwa ni veivakaukauwataki ni sakaramede. E laki lotu e dua na kena turaga yabaki 96 me rawa ni vakaivotavota ena sakaramede.
Henry B. Eyring	(59) Vukei Henry B. Eyring ni se gonetagane kei tuakana e dua se qai curuvou mai ena Lotu ena nodra vakarautaki ki na veiqaravi ni matabete. Erau vakaraitaka vei Henry B. Eyring o tamana ka nona bisopi na nona vakabauti koya ena nona kerea na nona veivuke. E vakaraitaka e dua na itokani qase ni veisiko na nona veivakabauti vua na luvana gonetagane o Henry B. Eyring. (70) E masuta o tinai Henry B. Eyring ni na rogoca na vasa ni Kalou ena nona ivakasala. Era ciqoma na veiliutaki ni Lotu mai Idaho e Amerika na ivakatakila me ra vukei ira na vakaleqai ena waluvu. E kila mai na ivakatakila na watina e dua na turaga sa ciqoma na kaukauwa ni veivauci ni sa kacivi mai vua na Kalou na watina.
Eduardo Gavarret	(37) Ni daukaulotu tudei voli, a vulica o Eduardo Gavarret e dua na lesoni me baleta na muria na domona na iVakabula. Eratou a muria na nona ivakaraitaki e dua na goneyalewa yabaki 14 na nona itubutubu kei iratou na tacina ka curu ki na Lotu. Erau a ciqomi rau na daukaulotu kei na nodrau itukutuku na itubutubu nei Eduardo Gavarret.
Carlos A. Godoy	(96) Me ciqoma na veivakalougatataki e yalataki ena nona veivakalougatataki vakapeteriaki, a segata o Carlos A. Godoy, ena veitokoni ni watina me vakuria na nona vuli.
Robert D. Hales	(80) Rawata na cauravou gone o Robert D. Hales e dua na ivakadinadina me baleta na Kalou mai vei rau nona itubutubu, qasenivuli, na ivolanikalou, kei na Yalo Tabu.
Jeffrey R. Holland	(40) Lesu mai Jamani o Thomas S. Monson ena nona ivavasabisabi ni sa solia yani nona ivava kei na va ni nona sutu kei na sote.
Larry S. Kacher	(104) Toboki Larry S. Kacher kei na watina na uasodrosodro ia rau mani qalo bula i vanua, vinaka vakalevu na veivuke vakalou. Rau cakava e rua na turaga na digidigi ka vakavuna nodra gole tani mai na Lotu na nodrau matavuvale. Rau vakalougatataki ira nodrau kawa na vugoi Larry S. Kacher ena nodrau bulatata na kosipeli ka vakavulica vei ira na luvadrau.
Jörg Klebingat	(34) Vakasalataki e dua na yalewa ena Tabana ni Kaulotu e Ukraine Kyiv me kakua ni vakataotaki koya na nona malumalumu.
Neill F. Marriott	(117) E biubiu mai na valetabu o Neill F. Marriott ni kila ni rawa ni vakauinui vua na iVakabula. Vakayaloqacataki nona matavuvale na luvana goneyalewa o Neill F. Marriott me ratou masu ni sa yali tiko na luvedratou gonetagane. Era cavuqacataki e ciwanadrau na goneyalewa ni Alaska na “Na Karisito e Bula Tiko.”
Elder Hugo E. Martinez	(102) Veiqaravi vakayalo o Peresitedi Monson vua e dua na tama ka tauvimate bibi tu na luvana yalewa. Era kauta mai eso na turaga na wai vei iratou na matavuvale na Martinez ni oti e dua na cagilaba.
Thomas S. Monson	(67) Laudonu e dua na topito ena rada ni waqanivalu na <i>Bismarck</i> , mani sega kina ni rawa ni sokota vakadodonu e dua na kosi. (86) Era dau taleva wasoma na lewe ni Lotu mai Kanada na nodrau vale e dua na veiwatini biuvanua ni Jamani me ra vakaivotavota ena yalo ni vakacegu dau tiko voli kina.
Russell M. Nelson	(74) Ni oti nona seleti Peresitedi Spencer W. Kimball, a ciqoma o Russell M. Nelson e dua na ivakadinadina ni na yaco me parofita o Peresitedi Kimball.
Dallin H. Oaks	(25) Ena vuku ni nona vosota vakadede kei na yalovinaka e dua na marama radinivale, a lewa kina na watina sega ni lewenilotu me papitaisa.
Allan F. Packer	(99) Ni vakanamata tiko vakatabakidua ena kolabuka, a guilecava kina na gonetagane o Allan F. Packer me luvata na iubi ni nona matau lailai.
Boyd K. Packer	(6) Qai kila rawa e dua na marama ni sa sauma oti na iVakabula na cala rerevaki a vakayacori vua.
L. Tom Perry	(43) Vakananuma vei tinana e dua na makubui Peresitedi Harold B. Lee tagane me baleta na bibi ni masu ena gauna ni moce.
Lynn G. Robbins	(9) Tarogi Lynn G. Robbins o Peresitedi Boyd K. Packer se qara tu i vei, ka vakananuma vua ni o koya e matataka na parofita vei ira na tamata.
Jean A. Stevens	(114) Era taura matua toka nodrau veiyalayalati kei na nodrau lomana na Turaga na itubutubu nei Jean A. Stevens. Era vakavakarau na goneyalewa kei na veiyalayalati ni valetabu.
Dieter F. Uchtdorf	(56) Kauwaitaka vakalevu e dua na tagane e dua na senikau dromo ena matanivale nei nona neiba. Boroya e matana e dua na daubutako ena baqe na wai ni molikaro, ni vakabauta ni na sega kina ni laurai. Ena dua na tabanalevu ka kena irairai ni kaukauwa vinaka tu, era tini ena veisere e 11 na veiwatini. (120) Era mai vukea e dua na tina sega ni vakawati kei na rua na luvana tauvimate na dausiko vuvale.

A vosa o Peresitedi Thomas S. Monson ena soqoni ni yakavi ni Vakarauwai ni koniferedi raraba.

“Rua na Siga Lagilagi ni iTukutuku Vakauqeti”

“E da sa sotava mai e rua na siga lagilagi ni itukutuku vakauqeti,” E kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ni mai cava na ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ena Sigatabu, 5 ni Okotova, 2014.

Ena veitukutuku oqori e okati kina na bibi ni kena tarai cake e dua na ivakadinadina ka na rawa kina vei keda me da vorata na ituvaki ni bula ke- cega; muria na nona sala na iVakabula ka yaco me tisaipeli yalodina; muri ira ka tokoni ira na parofita; vakayagataka vakayalomatua na galala ni digidigi; ka cakava na itikotiko me vanua ni loloma, veitaqomaki, ivakaraitaki, kei na vulici ni kosipeli.

Ena nona vosa idola ena Vakarauwai, e tukuna kina o Peresitedi Monson ni sa toso tikoga na tubu ni Lotu. “Ena gauna oqo sa 15 na milioni na keda kaukauwa ka tubu tikoga na keda iwiliwili,” e kaya o Peresitedi Monson. “Sa toso tikoga ki liu ka sega ni vakataotaki na noda sasaga ni kaulotu. E sivia na 88,000 na noda daukaulotu era vei qaravi, era wasea tiko na kosipeli e vuravura taucoko.”

Ena soqoni ni yakavi ni Vakarauwai, erau a vagalalataki ka soli vei rau na itutu vakaemeritesi o Elder

Carlos H. Amado kei Elder William R. Walker mai na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu. Erau vagalalataki na Vitusagavulu ni iWasewase o Elder Arayik V. Minasyan kei Elder Gvido Senkans.

Ena imatai ni gauna ena koniferedi raraba, era vosa kina ena nodra dui vosa ga eso ka sega ni nodra vosa taumada na vosa Vakavalagi. O Elder Chi Hong (Sam) Wong ena vosa vaka-Canton, Elder Eduardo Gavarret kei Elder Hugo E. Martinez ena vosa vaka-Sipeni, kei Elder Carlos A. Godoy ena vosa vaka-Potukali.

Era vakasinata na Vale ni Koniferedi 21,000 na kena idabedabe kei na veivanua tale eso ena Lomanibai ni Valtabu e Salt Lake City, Utah e Amerika, ena veisoqoni yadua ni koniferedi, ka a vakadewataki ena sivia ni 90 na vosa ka kaburaki ki na sivia na 170 na matanitu kei na yasayasa. Kena ikuri, a vakarautaki talega ena retioyaloyalo, retio, biaulivaliva ni setilaiti, kei na Initaneti oka kina na iyaya veikauyaki. E vakatakilakilataki ena koniferedi oqo na ika 90 ni yabaki ni kakaburaki ena retio kei na ika 65 ni yabaki ni kena kaburaki ena retioyaloyalo na koniferedi. ■

Na iyaloyalo me baleti Josefa Simici sa tu qo ena Hulu

E milioni na tamata sa rawa ni ra sarava ena gauna oqo e dua na yaloyalo e cakava na Lotu me kena ivakananumi na Parofita o Josefa Simici. *Josefa Simici na Parofita ni Veivakalesui Mai*, e dua na iyaloyalo ka vakaraitaki kina na bula kei na isolisoli ni Parofita, sa tu ena gauna oqo me saravi ka sega ni saumi ena Hulu, e dua na mataveilawa ka tu kina na vidio.

Na iyaloyalo oqo e kena imatai ena Lotu me curuma e dua na sala raraba, ka levu me vaka na Hulu, ka rawa ni ra sarava e rauta ni 4 na milioni kevaka e gadrevi, na vidio mai na Roku, Apple TV, Xbox, PlayStation, kei na talevoni vuku kei na tebelete ka semati ki na initaneti. Ni tu na iyaloyalo oqo ena Hulu e sega walega ni rawarawa kina nodra raica na lewe ni Lotu, ia e vakarautaki talega kina na madigi me ra sarava ka vulica e vuqa na ka me baleta na Lotu o ira era sega ni YDE.

O ira na lewenilotu era sarava era na biuta tu mai nodra vakanananu, ka kalasitaka na iyaloyalo ena rawarawa kina vei ira eso tale me ra kunea. ■

Toso tikoga na Tubu ena Valetabu

Ni ra sa tara oti ka vakatabui na valetabu kece era sa kacivaki oti, sa na 170 kina na noda valetabu e vakayagataki tiko e vuravura raraba,” e kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ena koniferedi raraba ni Okotova 2014. “Baleta ni sa vakanamatataki tiko noda sasaga ena kena vakacavari na valetabu eso sa kacivaki oti, sa na sega kina ni tei kacivaki tale ena gauna oqo e dua na valetabu vou. Ia, ena veigauna mai muri, ni kunei na gagadre ka laurai na qele, sa na kacivaki tale eso na valetabu.”

Ni vakatabuya o Peresitedi Monson na Valetabu mai Ogden Utah ena Sepiteba 2014, sa kauta mai ki na 143 na iwiliwili ni valetabu ni Lotu e vura-vura sa vakayagataki tiko.

Na Valetabu mai Fort Lauderdale Florida a vakatabui ena Me ni 2014 mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf, na iKarua ni Daunivakasala ena Mata-veiliutaki Taumada. Na Valetabu mai

Na Valetabu mai Ogden Utah a vakatabui tale ena 21 ni Sepiteba, 2014.

Phoenix Arizona ena vakatabui ena 16 ni Noveba, 2014, ka lima kevaka e lailai na valetabu ena vakatabui se vakatabui tale ena 2015. ■

VAKARAUTAKI TU ME BALETA NA VEIMATABOSE NA IVUREVURE NI VEIQARAVI VAKAYALO

Ena gauna oqo sa rawa vei ira na veimatabose ni iteki kei na tabanalevu me ra curuma e dua na tabana ni mataveilawa vou ni Lotu ka vakatokai na ivurevure ni Veiqaravi Vakayalo, ka na rawa ni kunei ena ministering.lds.org, me vukei ira na tamata yadua kei na matavuvale ena nodra leqa vakayago kei na leqa vakayalo, okati kina na veika dredre kei na veika bibi. E rawa ni ra curuma o ira era vakailesilesi tu ena iteki kei na tabanalevu ena gauna oqo ena nodra akaude ni LDS.

Na ivurevure a dau rawa ga ni ra raica na bisopi kei na peresitedi ni iteki sa vakavoui ka vakarabailevutaki ena veidusidusi bibi me baleta na nodra vukei o ira e vakayacori vei ira na ivala-vala veivakalolomataki, o ira era veivakatotogani ena veika eso, o ira na itubutubu sega ni vakawati era namaka tiko me sucu mai na luvedra, o ira era veivinakati tiko vakatagane se vakayalewa, kei ira era sotava tiko na dredre ena bula vakailavo se cacakaka.

Ena veidusimaki nei bisopi, e rawa ni ra vakayagataka na matabose ni tabanalevu na iVurevure ni Veiqaravi Vakayalo me ra veivosaki kina me baleta nodra vinaka na tamata yadua kei na matavuvale ena loma ni nodra tabanalevu. ■

Vakavuvuli ni Noda Gauna

Mai na Okotova 2014 ki na Maji 2015, na leseni ena ikava ni Sigatabu ena Matabete i Melikise-teki kei na iSoqosoqo ni Veivukei e dodonu me vakarautaki mai na dua se vica na vosa ni koniferedi raraba ni Okotova 2014. Ena Epereli ni 2015, ena rawa ni digitaki na vosa mai na koniferedi ni Okotova 2014 se Epereli 2015. E dodonu me ra digitaka na peresitedi ni iteki kei

na tikina na vosa me na vakayagataki ena nodra veivasevase, se e rawa ni ra lesia na itavi oqori kivei ira na bisopi kei na peresitedi ni tabana.

O ira era dau tiko ena leseni ni ikava ni Sigatabu era sa vakayalo-qaqataki me ra vulica rawa yani na veivosa digitaki. Era sa tu ena vuqa na vosa na vosa ni Koniferedi ena conference.lds.org. ■

SA TU NA VEIVUKE ME BALETI IRA E TARAI IRA TU NA REVUREVU NI NONA VAKATOTOGANI TU E DUA NA NODRA DAULOMANI

O ira na watidra kei na nodra matavuvale e tarai ira tu na revurevu ni nona vakatotogani tu e dua na nodra daulomani e rawa ni ra goleva e dua na idusidusi vou ena initaneti me ra kunea kina na veivuke, inuinui, kei na veivakabulai.

Na Spouse and Family Support Guide, ka na kunei ena AddictionRecovery.Lds.org, e kena inaki me ra vukei kina na watidra kei na lewe ni matavuvale me ra vakabulai mai na vei-bolebole era sotava tu ena vuku ni itovo era vakatotogani tu kina nodra daulomani ena waigaga, alakaolo, iyaloyalo vakasisila, kei na veika se itovo dau veivakalolomataki tale eso. Me ikuri ni Vakavalagi, ena dua na gauna walega oqo sa na tu talega ena vosa vaka: Sipeni, Potukali, Varanise, Itali, Jamani, Rusia, Jaina, Japani, kei Korea.

E wasei vaka 12 na idusidusi ka vakanamata ki na veivakabulai, vakalevutaki ni inuinui, kei na kunei ni kaukauwa mai vei Jisu Karisito.

Sa vakarautaki tu e vuqa na vakatutu me cakacakataki, me vaka na kena vakotori na iyala-yala kei na lawa, na ivakarau me veitalanoataki kina kei na noda daulomani na veivakatotogani kei na noda lako tani mai kina, kei na ivakarau me da sotava kina vakadodonu na lesutale ki na itovo ni vakatotogani.

Na idusidusi oqo e dau vakayagataki ena veivosaki ni soqoni taqomaki nei watina kei na ilawalawa veitokoni ni matavuvale ka ratou dau vakarautaka na tabana ni Veiqaravi ni Matavuvale ni YDE. E rawa talega ni vakayagataki ena kena vulici yadua se ra vakayagataka na iliuliu ni Lotu ena nodra veivakatatogaki ka veivakasalataki. ■

ITABA MAI VEI SCOTT G WINTERSON, DESERET NEWS

Era vakarorogo na itabagone qase cake ki na dua na vosa ena nodra lotu ena Marriott Center e Brigham Young University mai Provo, Utah, Amerika.

Veisau Tekivu ena Janueri me Baleta Nodra Lotu na iTabagone Qase Cake

E ratou sa kacivaka na Mataveiliutaki Taumada kei na Matabose ni Vuli ena Lotu na veisau ni kena levu, vanua, kei na tabaki ni nodra lotu na itabagone qase cake, me tekivu ena Janueri 2015. Na veisau e okati kina na:

Yacana: Lotu ni Vuravura Raraba me baleti ira na iTabagone Qase Cake: Dua na Yakavi kei (yacana o koya e vosa).

Kena levu: Vakatu ena dua na yabaki, ikarua ni Sigatabu ena Janueri, imatai ni Sigatabu ni Me, kei na ikarua ni Sigatabu ena Sepiteba.

iVakavakoso: Ira kece na itabagone qase cake, vakawati kei na sega ni vakawati, era sureti me ra tiko kina. Gonevuli era sa biuvuli mai na vuli torocake se o ira era tautauvata era sureti talega me ra tiko kina.

Kena vanua: Na lotu ena Janueri ena vakayacori e Brigham Young University mai Provo, Utah; BYU–Idaho; se e BYU–Hawaii. Na lotu ni vula o Me ena vakayacori ena Vale ni Koniferedi e Salt Lake City se ena veivanua tale eso mai na itikotiko liu ni Lotu. Na lotu ni Sepiteba ena

vakayacori ena veivanua tale eso mai Amerika.

Kena Tabaki: Ni oti ga e vica na siga mai na lotu, sa na vakarautaki tu na vosa vakaitukutuku, rogoci walega, kei na vidio ena vosa Vakavalagi ena LDS.org kei na Gospel Library app, ena dua na isokumuni vou ni iTabagone Qase Cake. Ena qai tarava mai na veivosa tale eso. Na ivakaleka ni vosa ena okati ena *Liahona*, ka na tabaki bula vakakina ni oti na lotu na veivosa cavuti, iyaloyalo (memes), kei na vidio mai na veisala ni kakaburaki ena tabana vakaitukutuku raraba ni Lotu, vakakina ena nona tabana raraba o koya e vosa.

Era na dau digitaki tikoga o ira era vosa mai vei iratou na Mataveiliutaki Taumada o ira na Vakaitutu Raraba kei na vakaillesilesi raraba ni Lotu.

Sa kacivaki oti na veisau vei ira na itabagone qase cake ena lotu a vakayacori ena 2 ni Noveba, 2014, kei ira na veiliutaki ni matabete ena dua na nodratou ivola na Mataveiliutaki Taumada ena 28 ni Okosita, 2014, ka okati kina na ituvatuva ni Kakaburaki ni 2015. ■

Veivuke na Tabana ni Veivukei ni YDE

Me tekivu mai na veisiga taumada ni Veivakalesui mai, era sa dau kilai tu na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena nodra dau yalodina me ra yacovi ira yani ka laveti ira cake era vakaleqai tu.

Ena veiyabaki sa oti, ena nodra dau cau ena lomasoli na lewe ni Lotu kei ira tale eso, sa vakarautaki kina na sala me vakalougatataki kina na nodra bula na lewei vuravura mai na parokaramu ni Veiqaravi Raraba ena Lotu. Ena yabaki 2013 ga, era a vukei kina e sivia na 10.5 na milioni na tamata ena 130 na matanitu mai na parokaramu ni veivuke raraba ni YDE.

Na sasaga oqo e okati kina na vakarautaki ni iyaya me logavinaka ka tokoni kina na bula ki na vakarautaki ni wai savasava; ki na nodra tuberi na vunikalou kei na vuniwai me ra vakabulai kina e udolu vakaudolu na gone sucuvou; ki na vakarautaki ni wilijeja. Me kena ikuri, dau veivuke na Lotu ena qaravi ni mata kei na veituberi, veicula, ka ra vukei na veitikotiko ena kena tei na kakana bulabula.

Veivuke Vei Ira na Tiko Vakadro

Sa dau sasaga vagumatua e veigauna na Lotu me vukei ira na tiko vakadro vakakina o ira era tiko veilecalecavi kei na leqa ni kakana. Walega Oqo:

- A solia na Lotu e udolu vakaudolu na valelaca kei na kakana taumada ki na veimatavuvale mai Chad ka tara na tobuniwai pamutaki e liga, valelailai, kei na valenisili ena nodra keba na tiko vakadro mai Burkina Faso.
- Mai Joritani, Siria, Lapanoni, Iraki, kei na yasayasa vaka-Kurdish, a veisoliyaka kina na tabana ni Veivukei ni YDE na pakete kakana, itutuvi, iyaya ni veiqaravi vakavuniwai,

kato ni tiko bulabula, iyaya ni moce, kei na isulu ni katakata. Ena yasayasa vaka-Iraki kei na Kurdish, sa vakau vei ira na vakamavoataki ena veivorati eso na wilijeja kei na iyaya tale eso ni veitosoyaki.

- Mai Gaza, a soli ki na valenibula levu na wainimate, iyaya ni veiqaravi vakavuniwai, kei na sucu pauta.
- Mai Isireli, a soli na iyaya ni veiqaravi ena ultrasound ki na dua na valenibula.
- Mai Ukraine kei Rusia, sa duavata kei na United Nations Development Program na Lotu ena vakarautaki ni kakana, iyaya ni moce, isulu, kei na iyaya ni tiko bulabula ni tamata yadua me baleti ira e 30,000 na tamata a vakacacani na nodra itikotiko ena tiko yavavala ena loma ni vanua.

Cakacaka na tabana ni Veivukei ni YDE me tuvakataki koya vakapolitiki ka vukei ira na tamata ena matavakabauta kecega.

Sasaga ni Veivueti

Sa dau veivukei talega na Lotu ni yaco na leqa tubukoso sega ni namaki.

- Mai Sierra Leone kei Liberia, sa vakaitavitaki ira e 1,600 na voladia mai kea na Lotu me ra veituberi ena ivakarau ni kena levei na Ebola ka vakarautaki na kakana kei na ivakarau taumada ni tiko savasava kei na iyaya ni veiqaravi vakavuniwai.
- Ni oti na waluvu ka vu mai na monsoon kaukauwa a ravuti Pakistan kei Idia, a vakarautaka na Lotu na kakana, kato ni tiko bulabula, kei na iyaya ni veiqaravi vakavuniwai.
- Mai Toga a vakarusa e dua na cagilaba kaukauwa e vica na drau na vale, okati kina na nodra vale e 116 na matavuvale lewenilotu. Era na veivuke na lewenilotu ena kena taracake tale nodra vale. Era tuberi ena ivakarau me ra taracake kina na nodra vale ka ra qai kerei me ra vukea ke lailai me va tale na tamata ena nodra taracake na nodra. Sa veivakacokotaki tale ga na Lotu ena nodra itei ka veituberi me baleta na teitei e yasanivale.

SARAH JANE WEAVER, CHURCH NEWS

Rau sota kei ira na isenivalu na Peresitedi ni Tikina na Amman Jordan kei luvena goneyalewa.

- Mai Mexico, ni vakacacana se vakarusa e dua na cagilaba e udolu vakaudolu na vale, era vakarautaka na veiliutaki ni Lotu e kea na kakana kei na wai vei ira na lewenilotu era vakaleqai, ka cakacaka vata kei na matanitu na Lotu me vakarautaka na kato kakana.

Na Cava e Rawa ni o Cakava

Na cau ki na iLavo ni Veivuke Raraba e rawa kina ki na Lotu me sotava vakatotolo na leqa tubukoso eso. Me kena ikuri, se vanua cava ga era tiko kina, e rawa ni ra vakaraitaka na lewenilotu na loloma Vakarisito, veiqaravi, ka taracake na veirokorokovi vei ira na tamata kecega. Noda raici ira na tiko vakadro kei ira na curuvana mai ena noda veitikotiko, se o koya e sotava tiko e dua na leqa, ka vakaitokanitaki koya, kauwaitaki koya, ka vakarautaka e dua na draki ni veikidavaki vinaka vua sa ivalavala Vakarisito ka na sega sara ni talewale.

Mai na liga ni kena veiqaravi raraba, sa segata tiko na Lotu me cakacakataka na ivakasala nei Peresitedi Thomas S. Monson ni "rawa ni da veivaqacotaki; e tu vei keda na kaukauwa me da raici ira era sega tu ni laurai. Ni tiko na matada me raica, na daligada me rogoca, kei na yalo me kila ka vakila, sa rawa ni da dolele yani ka veivueti" ("The Call to Serve," *Liahona*, Janu. 2001, 58). ■

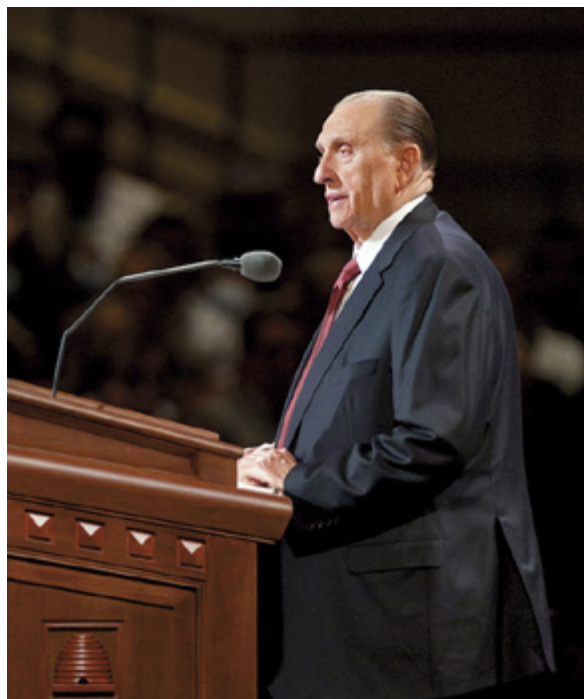

Masu Tabu, mai vei Linda Curley Christensen

E vola na Parofita o Josefa Simici na veika a sotava ni yabaki 14 ena Veikau Tabu:

“Au sa mani lako ki veikau . . . ena dua na mataka ni siga vinaka sara ena itekivu ni vula itubutubu ena yabaki dua na udolu walunadrau ruasagavulu. . . . Ogo na imatai ni gauna ena noqu bula taucoko meu qai tovolea kina meu masu votu.

“. . . Au a veiraiyaki vaka ka vaka kau kila niu sa tiko duadua ga, au sa qai tekiduru ka vakacabora na noqu masu vua na Kalou” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:14–15).

"Ni da tovolea me da biuti Karisito me itakele ni noda bula ena noda vulica na Nona vosa, ena noda muria na Nona ivakavuvuli, kei na noda lakova na Nona sala, sa yalataka tu ko Koya ni na wasea vata kei keda na bula tawamudu a mate me rawata," e kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ena ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu. "E sega tale ni dua na ka cecere cake, ni sa dodonu me da digitaka me da ciqoma na Nona ivakarau ka yaco me Nona tisaipeli ka cakava na Nona cakacaka ena noda bula taucoko. Segga tale ni dua na ka, segga tale ni dua na digidigi eda vakayacora, me na rawata mai vei keda na veika e rawata o Koya."

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI